

BANKA

SLOVENIJE
EVROSISTEM

LETNO
POROČILO

LETO 2008

Izdala:

BANKA SLOVENIJE
Slovenska 35
1505 Ljubljana
Tel.: (01) 47 19 000
Faks.: (01) 25 15 516

Letno poročilo temelji na podatkih in informacijah, dostopnih do konca marca 2009.

This publication is also available in English.

ISSN 1318-5284 (tiskana izdaja)
ISSN 1518-2103 (elektronska izdaja)

Pregled vsebine

Uvod	7
1 GOSPODARSKA IN FINANČNA GIBANJA	9
1.1 Mednarodna gospodarska in finančna gibanja	9
1.2 Gospodarska in finančna gibanja v Sloveniji	13
1.3 Bančni sistem	40
2 DEJAVNOSTI BANKE SLOVENIJE	61
2.1 Izvajanje denarne politike ECB	61
2.2 Banka Slovenije kot posojilodajalec v sili	68
2.3 Nadzor bank in skrb za finančno stabilnost	68
2.4 Upravljanje finančnih naložb Banke Slovenije	75
2.5 Gotovinsko poslovanje	76
2.6 Statistični sistem	79
2.7 Plačilni in poravnalni sistemi	82
2.8 Plačilni promet komitentov Banke Slovenije	89
2.9 Mednarodno sodelovanje	90
3 PRILOGE	93
3.1 Podzakonski akti, ki zadevajo nadzor bančnega poslovanja	93
3.2 Vodstvo in organizacijska sestava	94
3.3 Publikacije in spletna stran	97
3.4 Pregled manj znanih pojmov	98
3.5 RAČUNOVODSKI IZKAZI	103

Pregled tabel, slik in okvirov

Tabele:*

Tabela 1:	Prispevki h gospodarski rasti, izdatkovna struktura	14
Tabela 2:	Nekateri gospodarski kazalniki	16
Tabela 3:	Konsolidirana bilanca javnega financiranja in dolg širše države	27
Tabela 4:	Regionalna razčlenitev blagovne menjave	30
Tabela 5:	Plačilna bilanca	33
Tabela 6:	Lastniška sestava bančnega sektorja (po lastniškem kapitalu)	41
Tabela 7:	Lastniška sestava bančnega sektorja (po bilančni vsoti)	41
Tabela 8:	Bilančna vsota glede na BDP	41
Tabela 9:	Bilančne vsote in tržni deleži bank	43
Tabela 10:	Glavne postavke bilance stanja bank	44
Tabela 11:	Ročnost vlog in kreditov nebančnemu sektorju	47
Tabela 12:	Valutna struktura glavnih postavk bilance stanja	47
Tabela 13:	Glavne postavke prirejenega izkaza poslovnega izida	49
Tabela 14:	Nekateri kazalniki poslovanja bank	52
Tabela 15:	Izpostavljenost bank glede na obseg kapitala	52
Tabela 16:	Bonitetna struktura in stopnja pokritja razvrščenih terjatev z oslabitvami in rezervacijami	53
Tabela 17:	Struktura kreditnega portfelja bank po bonitetnih razredih v % in tisoč EUR	54
Tabela 18:	Delež razvrščenih terjatev po panogah in povprečna boniteta panoge	55
Tabela 19:	Izpostavljenost do posameznih skupin držav	56
Tabela 20:	Stanje finančnih naložb Banke Slovenije	75

*Razen tabel računovodskih izkazov Banke Slovenije

Slike:

Slika 1:	Gospodarska rast v nekaterih večjih gospodarstvih po svetu	9
Slika 2:	Cene primarnih surovin in nafte na svetovnem trgu	11
Slika 3:	Mednarodna primerjava rasti indeksa cen življenjskih potrebščin	12
Slika 4:	Tečaj evro-dolar ter ključni obrestni meri ECB in Federal Reserve	12
Slika 5:	Prispevki h gospodarski rasti, izdatkovna struktura	14
Slika 6:	Medletna rast komponent trošenja v BDP	14
Slika 7:	Prispevki h gospodarski rasti, proizvodna struktura	16
Slika 8:	Produktivnost, stroški dela na enoto proizvoda in nominalna bruto plača	18
Slika 9:	Medletna stopnja rasti cen v Sloveniji in v evroobmočju	18
Slika 10:	Konvergenčni kriterij stabilnosti cen	19
Slika 11:	Medletne stopnje rasti cen posameznih podskupin inflacije	20
Slika 12:	Medletne stopnje rasti cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih na domačem trgu	20
Slika 13:	Medletne stopnje rasti kazalnikov osnovne inflacije za Slovenijo in evroobmočje	21
Slika 14:	Medletne stopnje rasti harmoniziranega kazalnika cenovne konkurenčnosti	22
Slika 15:	Kazalniki naročil s tujega trga in pričakovani izvoz	23
Slika 16:	Saldo in dolg sektorja države po ESR 95, v % BDP	24

Slika 17:	Tekoči račun plačilne bilance	28
Slika 18:	Struktura finančnih odtokov v tujino	34
Slika 19:	Struktura finančnih pritokov iz tujine	35
Slika 20:	Zunanji dolg	36
Slika 21:	Kreditiranje domačega zasebnega sektorja	36
Slika 22:	Finančno poglobljanje	37
Slika 23:	Obrestne mere za posojila nad 1 mio EUR za nefinančne družbe	38
Slika 24:	Obrestne mere za potrošniška posojila gospodinjstvom	39
Slika 25:	Neto zadolženost pri bankah	40
Slika 26:	Bilančna vsota in medletna rast	42
Slika 27:	Medletna rast kreditov nebančnemu sektorju	45
Slika 28:	Struktura bruto dohodka	48
Slika 29:	Struktura porabe bruto dohodka	49
Slika 30:	Struktura kreditnega portfelja vseh bank	53
Slika 31:	Povprečna tveganost terjatev po skupinah bank in za bančni sistem	54
Slika 32:	Delež terjatev v D-E po skupinah bank in za bančni sistem	55
Slika 33:	Količnik kapitalske ustreznosti bank, kapital in kapitalske zahteve	57
Slika 34:	Medletne rasti kapitala, temeljnega kapitala in kapitalskih zahtev	58
Slika 35:	Porazdelitev kapitalske ustreznosti	59
Slika 36:	Obrestne mere ECB in Eonia	62
Slika 37:	Stanje instrumentov denarne politike Evrosistema v letu 2008 (+ povečevanje, - zmanjševanje likvidnosti)	63
Slika 38:	Stanje instrumentov denarne politike Evrosistema v letu 2008 – slovenske banke in hranilnice (stanje ob koncu meseca)	64
Slika 39:	Obveznost obveznih rezerv in njihovo izpolnjevanje	65
Slika 40:	Sklad finančnega premoženja pri Banki Slovenije na dan 31. 12. 2008 – struktura glede na geografski izvor premoženja	67
Slika 41:	Sklad finančnega premoženja pri Banki Slovenije na dan 31. 12. 2008 – struktura vrednostnih papirjev glede na tip in bančna posojila	67
Slika 42:	Količinska sestava bankovcev, izdanih v obtok	77
Slika 43:	Vrednostna sestava bankovcev, izdanih v obtok	77
Slika 44:	Struktura odkritih ponaredkov evrobankovcev v Sloveniji	79
Slika 45:	TARGET2-Slovenija – transakcije udeleženk TARGET2-Slovenija prek sistema TARGET2-Slovenija; vrednost in število	88
Slika 46:	Število in vrednost transakcij prek sistema Žiro kliring po mesecih v letu 2008	89

Okviri:

Okvir 1:	Ukrepi vlad, centralnih bank in mednarodnih institucij za oživitev gospodarstva	10
Okvir 2:	V letu 2008 večja primanjkljaj in zadolževanje občin	24
Okvir 3:	Ukrepi fiskalne politike za blažitev posledic finančne krize	27
Okvir 4:	Ukrepi Banke Slovenije ob poglobitvi finančne krize	37
Okvir 5:	Ukrepi denarne politike Evrosistema v letu 2008	65
Okvir 6:	Nove smernice za preprečevanje pranja denarja	70
Okvir 7:	Skupina za krizno upravljanje	72

Uvod

Svetovna gospodarska kriza je zajela Slovenijo šele ob koncu leta 2008. Večina ekonomskih kazalnikov se je hitro poslabšala v novembru. Pred tem je bila še relativno velika gospodarska aktivnost. Enako je veljalo za zaposlenost, za rast plač, javnih prihodkov in javne porabe. Vendar je bilo mogoče že od začetka leta 2008 videti na osnovi dogajanj v gospodarstvu, da se verjetno končuje obdobje visoke gospodarske rasti, ki ni bila samo odsev dogajanj v svetovnem gospodarstvu, ampak je bila tudi dodatno spodbujana doma.

Finančna kriza v letu 2008, predvsem njen odraz v nezaupanju in velikem zmanjšanju posojanja med bankami, je prizadela naše banke. Vzrok ni v tem, da bi imele pomemben del naložb v vrednostnih papirjih, katerih tržna vrednost se je izničila ali skoraj izničila, temveč v tem, ker je naše gospodarstvo skrajno bančno. Podjetja se skoraj v celoti financirajo z bančnimi posojili, medtem ko gre domače varčevanje, na primer gospodinjstev, samo deloma v banke. Domačega varčevanja ne moremo spraviti v podjetja drugače, kakor da se banke zadolžujejo pri bankah in na finančnih trgih v tujini. Varčevanje, ki ne gre v banke, gre namreč prek nebančnih finančnih posrednikov v tujino in se potem vrača prek zadolževanja bank v tujini. Da bi domače varčevanje šlo neposredno in ne prek tujine v naša podjetja, se gospodarstvo ne bo spremenilo in postalo manj bančno. Tej značilnosti gospodarstva se mora prilagoditi bančno-finančni sistem. Vendar se glede na obilje poceni denarja v svetu z zadolževanjem bank v tujini ni samo vračalo domače varčevanje. Večal se je tudi naš neto zunanji dolg. Skupni bruto zunanji dolg, ki je znašal konec leta 2004 15 milijard evrov, to je 56% BDP, se je v štirih letih do jeseni leta 2008 povečal na 40 milijard ali 108% BDP.

Po visoki gospodarski rasti v letih 2006 in 2007 je bila ta v prvem polletju 2008 še vedno visoka, in sicer 5,6-odstotna. V tretjem četrtletju se je že zmanjšala na 3,9% in v četrtem je bila negativna. Hkrati so se spreminjali vzroki rasti. To je bila predvsem rast domače porabe. Izvoz se je zmanjševal, z rasti okrog 13% v letih 2006 in 2007 se je v prvem polletju 2008 zmanjšal na 8%. Izvoz blaga že od začetka leta 2008 ni več rasel, če upoštevamo sezonske podatke.

Pri rasti domače porabe je bila najpomembnejša rast investicij, in sicer povprečno 11% v letih 2006 in 2007 in še 14% v prvem polletju 2008. To so bile predvsem investicije v gradbena dela, in sicer v nestanovanjsko gradnjo. Tako je znašala v prvem polletju 2008 letna rast dodane vrednosti v gradbeništvu 20%, v financah 11% in v trgovini 7%. Hkrati se je zmanjšala letna rast v predelovalnih dejavnostih na samo 2,5%. Na osnovi sezonskih podatkov industrijskih dejavnosti imamo stagnacijo že od jeseni leta 2007. Če ne upoštevamo najuspešnejše industrijske panoge, farmacije, je prišlo do stagnacije v industriji že v letu 2006.

Zaradi konjunktura v panogah, povezanih z domačo porabo, je bila visoka tudi rast zaposlovanja. Celo v letu 2008 je znašala v povprečju še vedno 2,2%, v gradbeništvu celo 12%. Anketna stopnja brezposelnosti se je zmanjševala do zadnjega četrtletja leta 2008, ko je bila, upoštevaje desezonirane podatke, 4,2-odstotna. Visoka rast zaposlovanja je že ob koncu leta 2006 privedla do povečane rasti plač. Večji del leta 2008 je bila letna stopnja rasti povprečnih bruto plač okrog 8,5%. V tržnem sektorju se je rast plač v zadnjih mesecih leta 2008 že občutno zmanjšala in prav takrat je vlada precej povišala plače javnih uslužbencev.

Visoka gospodarska konjunktura doma, zmanjševanje rasti izvoza in slabšanje pogojev (mednarodnega) trgovanja so povečali primanjkljaj tekočega dela plačilne bilance na 5,5% BDP. V sredini leta 2008 je bila inflacija najvišja, in sicer okrog 7-odstotna. Od takrat se zmanjšuje. Tako visoka inflacija v sredini leta 2008 je posledica več zunanjih šokov, vendar je bila v sredini leta tudi osnovna inflacija (inflacija brez cen energentov, hrane, alkohola in tobaka) okrog 4-odstotna. Inflacija ostaja kljub hitremu znižanju precej nad povprečjem evrskega območja.

Po oktobru se banke niso več mogle zadolževati v tujini pod enakimi pogoji kot prej. Poslabšali sta se predvsem ročnost in cena posojil, zato se je občutno zmanjšala rast bančnih posojil. Zato so nastali likvidnostni problemi v gospodarstvu, vendar njihov obseg ni tako velik. V bančnem in finančnem sistemu so se pokazale slabosti, vendar so banke in tudi druge finančne institucije trdne. Relativno malo je slabih domačih posojil in slabih naložb v tujini.

Največ težav imajo podjetja zaradi zmanjševanja domačega in tujega povpraševanja. Veliko zmanjšanje investicijskega povpraševanja je nastalo predvsem zaradi usihanja gradbene dejavnosti. Leta 2008 je bila na primer dodana vrednost v gradbeništvu 9% vse dodane vrednosti. Najbolj so bila prizadeta industrijska podjetja. V zadnjih dveh mesecih leta je bila medletna stopnja rasti izvoza blaga -14% in proizvodnje predelovalnih dejavnosti -16%.

Na prehodu v leto 2009 se kažejo v Sloveniji predvsem nekatere že dalj časa prisotne šibkosti v realnem sektorju. Finančni sistem se je kljub prevzemu nekaterih slabih praks v zadnjih letih izkazal kot dovolj robusten. Glavni problem, s katerim se bo treba spoprijeti v naslednjih letih, bo zagotovitev okolja za pospešeno tehnološko in panožno posodobitev gospodarstva. Samo tako gospodarstvo bo zagotavljalo ustrezno konkurenčnost v mednarodnem merilu in s tem izravnano plačilno bilanco, nizko inflacijo in stabilen finančni sistem.

Ljubljana, aprila 2009

Guverner Banke Slovenije
Marko Kranjec

1 GOSPODARSKA IN FINANČNA GIBANJA

1.1 Mednarodna gospodarska in finančna gibanja

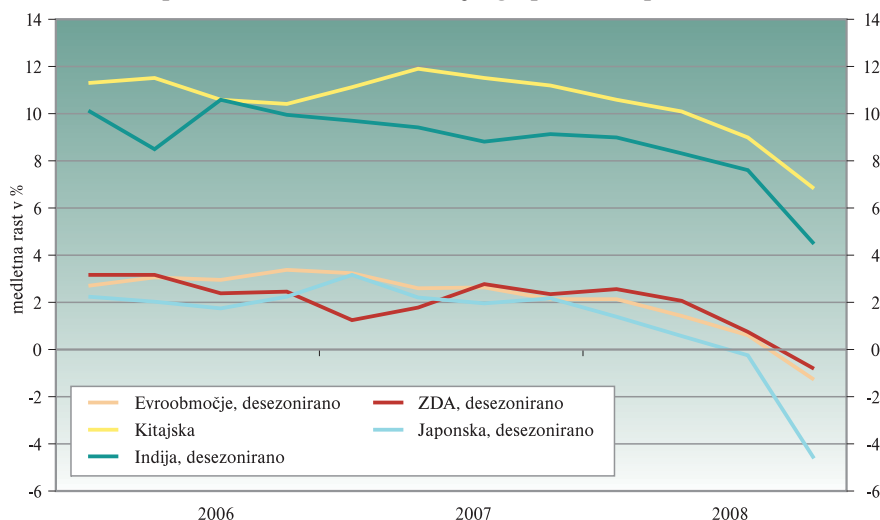
Leto 2008 izkazuje dve različni obdobji v gospodarski aktivnosti. V prvem polletju je prevladovala še vedno močna, a postopoma pojemajoča gospodarska rast z visoko rastjo cen surovin in energentov. V drugem polletju so nestabilnost finančnih trgov, posledično upočasnjena medbančna aktivnost in upadanje povpraševanja drastično ohladili svetovno gospodarsko konjunkturo. Posledično so se zelo hitro umirila tudi cenovna gibanja. Ker je bila gospodarska aktivnost v prvem polletju močna, so gospodarsko pomembnejše države z nekaterimi izjemami v letu 2008 dosegle pozitivno gospodarsko rast. Evropska komisija je januarja 2009 ocenila rast svetovnega gospodarstva v letu 2008 na 3,3%. Gospodarska rast evroobmočja je po ocenah znašala 0,8% in v ZDA 1,1%. Tudi rasti azijskih držav so bile nižje od tistih v letu 2007. Gospodarstvo Japonske se je po ocenah skrčilo za 0,6%, rast Kitajske, ki je v preteklih letih veljala za največje gonilo svetovne konjunkturo, pa je po prvih ocenah znašala 9%. To je precej manj od napovedi IMF iz oktobra 2007, ki so za leto 2008 svetovnemu gospodarstvu obetale 4,8-, evroobmočju 2,1-, ZDA 1,9-, Japonski 1,7- in Kitajski 10,0-odstotno rast.

Ohlajanje svetovne konjunkturo je prizadelo tudi gospodarsko aktivnost najpomembnejših trgovinskih partneric Slovenije. Gospodarska rast Nemčije je leta 2008 po prvih ocenah znašala 1,3%, Italije in Francije pa -1,0% oziroma 0,8%. Zaostrene razmere na finančnih trgih, upad tujega povpraševanja in nižja domača potrošnja so prizadeli tudi druge pomembne trgovinske partnerice.

Nestabilnost finančnih trgov, posledično upočasnjena medbančna aktivnost in upadanje povpraševanja so močno ohladili gospodarsko konjunkturo v letu 2008.

Gospodarska rast najpomembnejših trgovinskih partneric Slovenije se je močno zmanjšala.

Slika 1: Gospodarska rast v nekaterih večjih gospodarstvih po svetu

Viri: OECD, Eurostat

Nestabilnost na finančnih trgih je bila do sredine leta omejena na ameriški trg in ameriške banke. Na nestabilnost se je Federal Reserve odzval s pospešenim zniževanjem obrestne mere. ECB je nasprotno, zaradi naraščanja inflacije v evroobmočju, obrestno mero še julija dvignila na raven 4,25%. Propad banke Lehman Brothers v septembru je finančno krizo prenesel tudi v evropski finančni sistem. Medbančni trg je usahnil, nezaupanje zaradi pospešenega zmanjševanja

Zaradi globalnega padca povpraševanja so centralne banke močno znižale obrestne mere.

finančnega vzvoda v bankah in drugih institucijah finančnega trga pa je začelo ogroziti financiranje podjetniške aktivnosti, prizadete tudi zaradi upada konjunktura. Zaostrene razmere so zahtevale aktivno delovanje centralnih bank. Na upad konjunktura in na pomanjkanje likvidnosti v bančnem sistemu so se centralne banke odzvale s širjenjem nabora bank in papirjev, ki jih sprejemajo za zavarovanje posojil in s koordinirano akcijo zagotavljanja likvidnosti na globalni ravni. Pospešeno zniževanje obrestne mere se je nadaljevalo do decembra, ko je ameriška centralna banka določila ciljni interval ključne obrestne mere med 0,00% in 0,25%. Bank of Japan je do decembra znižala obrestno mero na 0,10%, Bank of England pa na 2,00%, kar je bila najnižja vrednost od njene ustanovitve. Obrestna mera ECB je ob koncu leta 2008 dosegla raven 2,50%.

**Proti koncu leta 2008
so se precej poslabšale
ocene ekonomskih tveganj
nekaterih članic EU.**

Proti koncu leta 2008 so se povečali pribitki obveznicam številnih držav EU. Pribitki Španije, Italije, Grčije, Portugalske, Irske in še posebej Latvije nad nemškimi državnimi obveznicami potrjujejo, da so se precej poslabšale ocene ekonomskih tveganj navedenih držav. Posledice finančne in gospodarske krize so v teh državah intenzivnejše zaradi njihovih zunanjih neravnotežij, visokih javnih dolgov in obsežnih padcev cen na trgu nepremičnin. Razpon pribitkov nad 10-letnimi nemškimi državnimi obveznicami je v državah evroobmočja ob koncu leta znašal med 86 bazičnih točk v Španiji in 227 bazičnih točk v Grčiji, v Latviji pa je v primerjavi z 9-letnimi nemškimi državnimi obveznicami pribitek znašal kar 610 bazičnih točk.

Okvir 1: Ukrepi vlad, centralnih bank in mednarodnih institucij za oživitev gospodarstva

Finančna in gospodarska kriza se je v letu 2008 in še posebej po septembrski najavi stečaja investicijske banke Lehman Brothers stopnjevala in terjala aktivno delovanje vlad držav, centralnih bank in mednarodnih institucij.

Centralne banke so se na finančno krizo in njen prenos v realni sektor v prvi vrsti odzvale z obsežnim in hitrim znižanjem ključnih obrestnih mer, ki so se konec leta 2008 v nekaterih državah nahajale na zgodovinsko najnižjih ravneh. Najpomembnejše centralne banke so oktobra 2008, ko je bil položaj po najavi stečaja investicijske banke Lehman Brothers še posebej kritičen, usklajeno znižale obrestne mere. Poleg tega so z medsebojnimi valutnimi zamenjavami zagotovile dovolj visoko likvidnost v valutah, ki jih je na trgu primanjkovalo. Evropska centralna banka je pričela izvajati refinanciranje s polno dodelitvijo likvidnosti po fiksni obrestni meri, kar pomeni, da so banke dobile toliko likvidnosti, kot so jo želele po vnaprej znani obrestni meri. Nadalje je mnogo centralnih bank pričelo uporabljati tudi nestandardne ukrepe. Dodatno so razširile nabor upravičenih strank in papirjev, s katerimi se centralne banke zavarujejo pri zagotavljanju likvidnosti (za ukrepe denarne politike Evrosistema gl. tudi poglavje 2.1.1).

Države so ukrepe najprej usmerile v razširitev garancijskih shem za vloge in v nadaljevanju v ukrepe, ki naj bi zagotovili zadostne vire za kreditno aktivnost bank. Med temi ukrepi sta pomembna dokapitalizacija in garancijske sheme za bančno zadolževanje. Države so se odločile za obsežne dokapitalizacije predvsem tistih bank, ki so velikega pomena za gospodarstvo. Razvite države članice G20 so tako po ocenah Mednarodnega denarnega sklada (MDS) za dokapitalizacijo bank do sredine februarja 2009 v povprečju namenile skoraj 3% BDP. Vlade posameznih držav so zagotavljale tudi direktna posojila in odkupovale okuženo aktivo (toxic assets) finančnih institucij. Razvite članice G20 so temu ukrepu do sredine februarja 2009 po ocenah MDS v povprečju namenile preko 5% BDP.

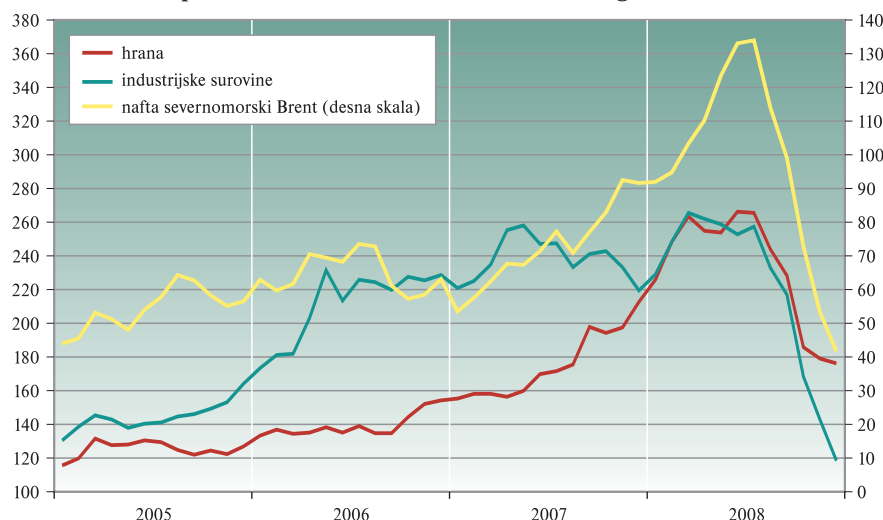
Z razširitvijo finančne krize na realni sektor je bil dan velik poudarek tudi ukrepom za spodbujanje povpraševanja in ohranitev delovnih mest. Objektivno oviro tem spodbudam predstavlja javni dolg in vzdržnost njegovega servisiranja. Učinki ukrepov in nižji proračunski prihodki zaradi recesije vplivajo na javnofinančne primanjkljaje in naraščanje javnega dolga. Javni dolg naj bi se po ocenah MDS iz marca 2009 v razvitih državah članicah G20 leta 2009 povprečno povečal za 10 odstotnih točk BDP. Zato Evropska komisija opozarja države članice EU na zmernost pri tovrstnem delovanju in na spoštovanje Pakta stabilnosti in rasti, ko se odločajo o ukrepanju.

S poglobitvijo finančne krize se obnavlja pomen mednarodnih institucij in mednarodnega sodelovanja. V središču prizadevanj je okrepitev Mednarodnega denarnega sklada z zadostnimi sredstvi za pričakovane posege v podporo posameznim državam na globalni ravni. Tudi EU je povečala potencialno razpoložljiva sredstva za plačilnobilančno pomoč državam članicam in jih tudi že uporabila v posameznih primerih (Latvija, Madžarska).

Cene surovin so v prvi polovici leta strmo naraščale. Cena sodčka nafte Brent je dosegla vrh julija, ko je v povprečju dosegla 133,8 USD. Ostale primarne surovine so se v prvi polovici leta v povprečju medletno podražile za 30%. Propad banke Lehman Brothers je povzročil preobrat in prenesel vplive finančne nestabilnosti tudi v realni sektor. Jeseni je tako prišlo do zniževanja cen surovin, ki se je zaradi manjšega povpraševanja in ohlajanja gospodarske konjunktore stopnjevalo do konca leta. Cena sodčka nafte Brent je proti koncu leta upadla pod 50 USD, čeprav je OPEC precej znižal kvote za črpanje surove nafte. Upadle so tudi cene ostalih primarnih surovin. Na letni ravni so se cene ostalih primarnih surovin v povprečju povečale za 12%, dolarska cena sodčka nafte Brent pa za 34%. Industrijske surovine so se leta 2008 medletno pocenile za 7%.

Cene primarnih surovin so v prvi polovici leta strmo naraščale, v drugi polovici leta pa močno padle.

Slika 2: Cene primarnih surovin in nafte na svetovnem trgu

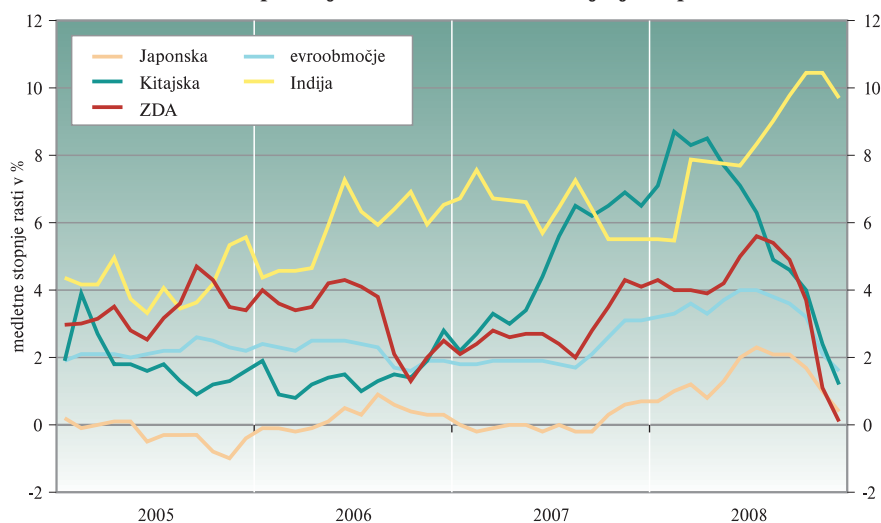

Opomba: Indeksi (2000 = 100), cena nafte (severnomorski Brent v USD/sod).
Vir: The Economist, London; Bloomberg

Inflacija v evroobmočju in ZDA je v prvi polovici leta 2008 dosegla razmeroma visoko raven, v zadnjih mesecih leta 2008 pa je prišlo do velikih medmesečnih padcev indeksov cen življenjskih potrebščin. Povprečna inflacija v evroobmočju je leta 2008 znašala 3,3%, v ZDA pa 3,8%. Na njeno gibanje med letom so močno vplivale cene surovin. V evroobmočju so k rasti cen življenjskih potrebščin največ prispevale cene hrane, stanovanj in energije. Osnovna inflacija, merjena kot indeks cen življenjskih potrebščin brez cen energentov in nepredelane hrane, je v evroobmočju v povprečju leta znašala 2,4%, v ZDA pa je, merjena kot indeks cen življenjskih potrebščin brez energentov in hrane, dosegla 2,3%. V evroobmočju in tudi v ZDA se je osnovna inflacija proti koncu leta zniževala.

V skladu z rastjo cen primarnih surovin in nafte se je gibala tudi inflacija, ki je bila visoka v prvi polovici leta, v drugi polovici leta pa se je začela umirjati.

Slika 3: Mednarodna primerjava rasti indeksa cen življenjskih potrebščin

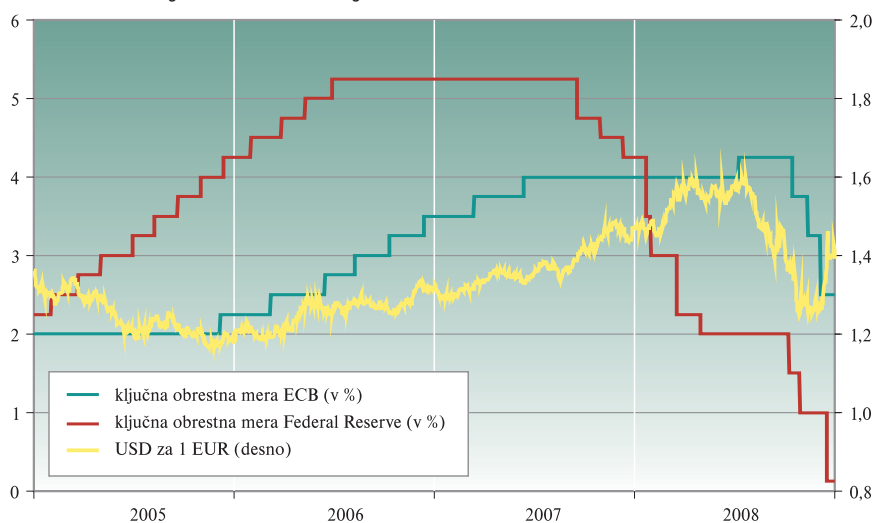

Vir: OECD, Eurostat

Evro je do ameriškega dolarja v prvi polovici leta pridobil na vrednosti, v drugi polovici pa se je začela vrednost evra zmanjševati.

Negotovost na finančnih trgih in nenaden obrat v gospodarski aktivnosti sta povečala volatilnost deviznih tečajev. Posledično je evro v prvi polovici leta 2008 v primerjavi z dolarjem pridobil, v drugi polovici leta pa izgubljal na vrednosti. Kljub temu je evro v povprečju leta do dolarja na medletni ravni pridobil 7,3% vrednosti, povprečni tečaj EUR/USD pa je znašal 1,4707.

Slika 4: Tečaj evro–dolar ter ključni obrestni meri ECB in Federal Reserve

Vir: ECB, Federal Reserve

1.2 Gospodarska in finančna gibanja v Sloveniji

1.2.1 Gospodarska aktivnost in trg dela

Realni bruto domači proizvod (BDP) v Sloveniji se je v letu 2008 medletno povečal za 3,5%. To je deloma rezultat še vedno precej visoke rasti domačih bruto investicij, predvsem v prvi polovici leta, deloma pa tudi še vedno solidnega celoletnega izvoza blaga in predvsem storitev. V skladu s tem se je v Sloveniji leta 2008 dodana vrednost najbolj povečala v gradbeništvu, za 14,1%, in posameznih storitvenih dejavnostih, predvsem v finančnem posredništvu, za 11,9%, in v trgovini, za 5,5%, medtem ko se je v predelovalnih dejavnostih medletno znižala za 1,5%. Prikazani letni rezultat je odraz dveh močno različnih obdobj. Medtem ko je bila konjunktura v prvem polletju še visoka, je poglobitev finančne krize v drugem polletju močno poslabšala gospodarske rezultate. Gospodarska aktivnost se je v zadnjem četrtletju 2008 znižala zaradi hitrega zmanjševanja agregatnega povpraševanja. Vzporedno so popuščali tudi pritiski iz mednarodnega okolja na rast cen v Sloveniji.

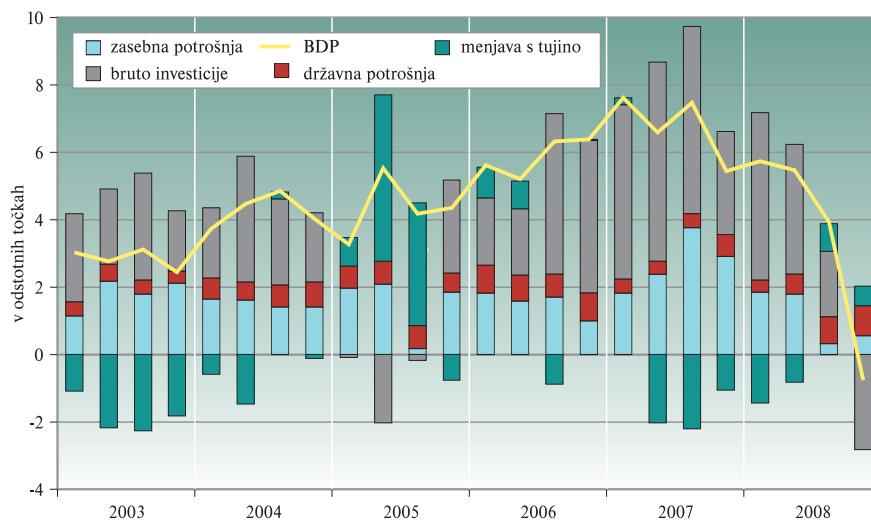
Na gospodarsko rast v letu 2008 je bistveno vplivalo tuje in tudi domače povpraševanje, obe komponenti pa sta se zmerno zvišali v primerjavi z letom 2007. Med komponentami domačega trošenja je tako kot v letu 2007 izstopala rast bruto investicij v osnovna sredstva. Te so dosegle celoletno 6,2-odstotno rast, pri čemer so se za 13,6% zvišale v prvi polovici leta, precej pa so se umirile v drugi polovici leta in se v zadnjem četrtletju celo znižale za 5,3%. Pospešitev investicijskega trošenja je bila najmočnejša v gradbeništvu, kjer pa se je dinamika ob koncu leta precej umirila. Druge investicije, predvsem investicije v opremo in stroje, so se v zadnjem četrtletju 2008 medletno znižale za 6,1%, medtem ko so še v prvi polovici leta dosegle visoko 8,2-odstotno medletno rast.

Trošenje gospodinjstev se je v povprečju leta 2008 medletno zvišalo za 2,2% in se je po 3,6-odstotni rasti v prvi polovici leta precej umirilo predvsem v zadnjem četrtletju, ko so se na trgu dela začeli kazati prvi resnejši znaki konjunktarnega upočasnjevanja. Trošenje države se je lani zvišalo za 3,7% glede na predhodno leto. K temu je največ prispeval pospešek v zadnjem četrtletju, ko je rast dosegla 5,0%. Izvoz blaga in storitev je v prvi polovici leta izkazal solidno 7,8-odstotno rast, precej pa se je umiril v drugi polovici leta, predvsem v zadnjem četrtletju, ko se je medletno znižal za 6,2%. Izvoz blaga in storitev je zato dosegel le še 3,3-odstotno rast glede na leto 2007. Rast uvoza blaga in storitev je prehitela rast izvoza blaga in storitev. Tako razmerje med rastjo izvoza in uvoza je negativno prispevalo k rasti BDP v letu 2008 v višini 0,2 odstotne točke.

Gospodarska rast v letu 2008 je bila za 2,8 odstotne točke višja od rasti evroobmočja.

Dinamika rasti investicijskega trošenja ter izvoza blaga in storitev kot glavnih dejavnikov gospodarske rasti v letu 2008 je v drugem polletju močno upadla.

Slika 5: Prispevki h gospodarski rasti, izdatkovna struktura

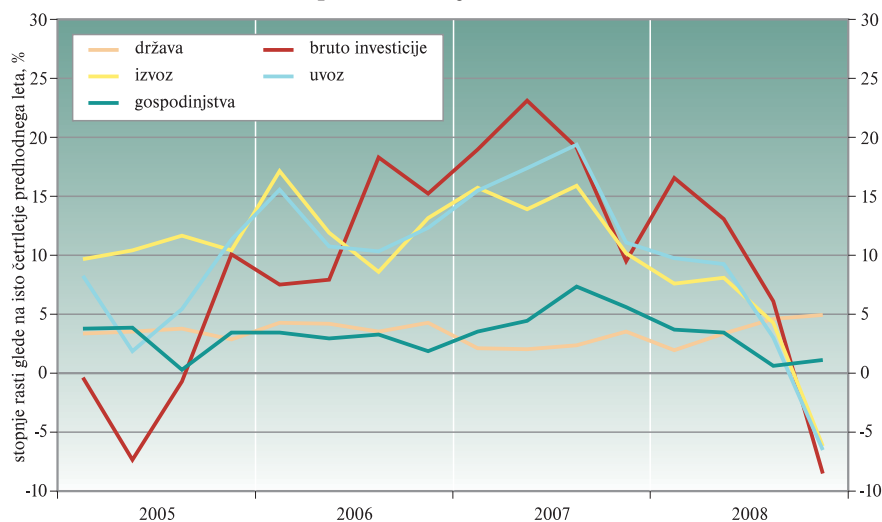
Vir: Statistični urad RS, izračuni Banke Slovenije

Tabela 1: Prispevki h gospodarski rasti, izdatkovna struktura

v odstotnih točkah	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Gospodinjstva	1,8	1,5	1,5	1,5	2,7	1,1
Bruto Investicije	2,5	2,6	0,1	3,4	4,9	1,9
Država	0,4	0,6	0,6	0,8	0,5	0,7
Saldo menjave s tujino	-1,9	-0,5	2,2	0,2	-1,3	-0,2
Gospodarska rast	2,8	4,3	4,3	5,9	6,8	3,5

Vir: Statistični urad RS, izračuni Banke Slovenije

Slika 6: Medletna rast komponent trošenja v BDP

Vir: SURS; preračuni Banke Slovenije

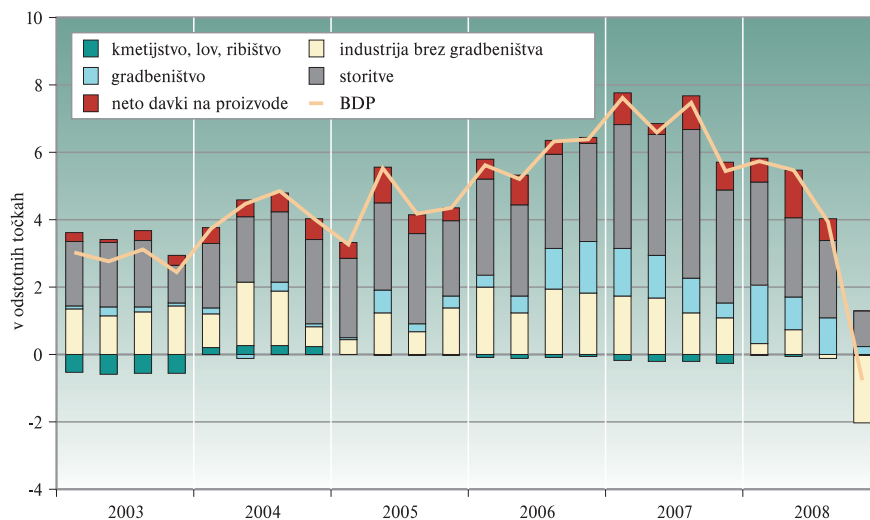
Skladno z zniževanjem dodane vrednosti v predelovalnih dejavnostih v letu 2008 se je upočasnjevala tudi rast celotne industrijske proizvodnje. Njen obseg se je po podatkih, ki izločijo vpliv števila delovnih dni, znižal za 1,9% glede na leto 2007. Industrijska proizvodnja v Sloveniji se je opazno znižala ob koncu leta 2008; decembra se je medletno skrčila za 19,2%, samo novembra pa je v primerjavi z oktobrom z -11,1% zabeležila največje znižanje v evroobmočju. Po namenskih skupinah je bila umiritev industrijske proizvodnje v drugi polovici leta opazna pri vseh vrstah blaga, najbolj pa v proizvodnji proizvodov za investicije, ki se je decembra znižala za 23,0% glede na november. V celotnem letu 2008 se je proizvodnja proizvodov za investicije znižala za 3,4% glede na leto 2007, na kar so vplivali razmere v Evropski uniji in širšem ekonomskem okolju ter pesimistični obeti glede prihodnjih gibanj ekonomske aktivnosti in gibanj na trgu dela. Industrijska proizvodnja se je v letu 2008 najbolj znižala v pretežno izvozno usmerjenih predelovalnih dejavnostih. Lani je na medletni ravni večje znižanje industrijske proizvodnje po nedesezoniranih podatkih izkazalo več dejavnosti: proizvodnja usnja in usnjenih izdelkov za 13,5%, proizvodnja tekstila in tekstilnih izdelkov za 10,5%, obdelava in predelava lesa za 9,2%, proizvodnja pohištva in druge predelovalne dejavnosti za 7,8% in proizvodnja kovin in kovinskih izdelkov za 5,8%. Po namenskih skupinah je bilo lani znižanje industrijske proizvodnje opazno pri večini vrst proizvodov, še zlasti pa v proizvodnji proizvodov za investicije, medletno za 3,4%, in v proizvodnji proizvodov za vmesno porabo, medletno za 2,9%. Na to sta najbolj vplivali postopno zmanjševanje investicij, predvsem v gradbeništvu, in umirjanje izvoza blaga in storitev v stare in nove države članice EU. Glede na poslabševanje konjunktturnih gibanj v drugi polovici leta in umirjeno rast v prvi polovici leta je bila letošnja rast prihodkov od prodaje v industriji negativna: prihodek od prodaje se je znižal za 2,4% glede na leto 2007, od tega se je samo decembra prihodek od prodaje v predelovalnih dejavnostih medletno znižal za 22,2%. Podatki po namenskih skupinah kažejo, da so se prihodki od prodaje v letu 2008 najbolj znižali v proizvodnji proizvodov za investicije, medletno za 2,8%, in proizvodnji proizvodov za vmesno porabo, za 3,1%. Prihodek od prodaje industrijskih proizvodov na domačem trgu se je samo decembra medletno znižal za 19,3%, na tujem trgu pa za 23,7%.

Medtem ko je bilo v industriji oziroma predelovalnih dejavnostih znižanje ekonomske aktivnosti precejšnje, so storitvene dejavnosti in gradbeništvo še vedno izkazovali večjo dinamiko. Visoka aktivnost v gradbeništvu se je sicer, po visoki 20,5-odstotni medletni rasti dodane vrednosti v prvi polovici leta, začela umirjati, najizraziteje v zadnjem četrtletju. Število izdanih gradbenih dovoljenj se je medletno znižalo v drugem in tretjem četrtletju, v zadnjem četrtletju lani pa je bilo medletno izdanih za 4,0% manj gradbenih dovoljenj. Samo decembra je bila vrednost opravljenih gradbenih del nižja za 20,5% glede na november in za 4,1% glede na december 2007. Upočasnjevanje gibanja dodane vrednosti je bilo izrazito tudi v trgovini na drobno, kjer je bila rast prihodkov od prodaje na medletni ravni le 2,2-odstotna. K rasti je največ prispevala predvsem rast prihodka od prodaje v trgovini z motornimi vozili in gorivi, ki se je lani zvišal za 4,8% v primerjavi s predhodnim letom. Vendar pa je bila tudi v trgovini upočasnitev ekonomske aktivnosti ob koncu leta očitnejša, saj se je prihodek od prodaje v trgovini na drobno samo decembra znižal za 3,2% glede na november. Dinamika ohlajanja konjunktore v zadnjem četrtletju lani se odraža tudi v drugih storitvenih dejavnostih, kot je npr. transport, saj se je samo decembra zmanjšala količina blagovnega prometa v pristaniščih in na letališču, medletno za 14,4% in 19,1%. Podobno je tudi v gostinstvu, saj se je decembra lani kazalnik nastanitev realno znižal za 18,7% glede na predhodno leto.

Ob pojemajoči gospodarski rasti ter zniževanju tujih in domačih naročil v drugi polovici leta 2008 so se zniževali tudi prihodki od prodaje industrijskih proizvodov.

Umirjanje ekonomske aktivnosti v industriji se je ob koncu leta očitneje začelo prelivati tudi v storitvene dejavnosti in gradbeništvo.

Slika 7: Prispevki h gospodarski rasti, proizvodna struktura

Vir: Statistični urad RS, izračuni Banke Slovenije

Tabela 2: Nekateri gospodarski kazalniki

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Realna rast bruto domačega proizvoda¹ v %	2,8	4,3	4,3	5,9	6,8	3,5
Bruto domači proizvod v mio EUR	23.784	26.191	28.251	30.398	33.106	35.691
Bruto domači proizvod v EUR na prebivalca	11.892	13.096	14.126	15.199	16.553	17.382
Sestava bruto domačega proizvoda v % BDP						
Kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo	2,3	2,3	2,2	2,1	1,8	2,0
Industrija in gradbeništvo	30,9	30,8	30,2	30,7	30,5	29,4
- Predelovalne dejavnosti	22,3	22,4	21,5	21,2	20,9	19,5
Storitve	54,1	54,2	54,9	55,0	55,4	55,6
Dodana vrednost skupaj	87,3	87,3	87,4	87,9	87,7	87,5
Sredstva za zaposlene	50,9	51,1	50,9	50,5	49,8	51,8
Davki na proizvodnjo in uvoz, minus subvencije	14,0	13,9	13,7	13,1	12,7	12,2
Bruto poslovni presežek in raznovrstni dohodek	35,1	35,0	35,4	36,5	37,5	36,0
- Izvoz proizvodov in storitev	55,4	58,2	61,5	66,1	71,0	70,0
- Uvoz proizvodov in storitev	56,1	58,9	60,6	66,3	72,7	71,5
Neto izvoz	-0,7	-0,7	0,9	-0,2	-1,7	-1,4
Trošenje gospodinjstev	54,9	54,0	53,1	51,8	51,3	50,6
Državna potrošnja	19,0	18,9	18,7	18,7	18,0	17,7
Bruto investicije	25,5	26,4	28,7	28,4	31,5	32,2
Aktivno prebivalstvo (ILO)², v tisočih	961	1.007	1.015	1.022	1.035	1.042
Zaposleni in samozaposleni (ILO)	897	943	949	961	985	996
Brezposelni (ILO)	64,2	63,3	66,1	60,8	49,2	46
Stopnja brezposelnosti (ILO)	6,7	6,3	6,6	6	4,9	4,4
Nominalna rast bruto plače v %	7,6	4,6	4,9	4,8	5,9	8,4
Rast produktivnosti dela v %	3,2	4,0	4,5	4,3	3,7	0,6

Opombe: ¹ Podatki o nacionalnih računih so izraženi v stalnih cenah predhodnega leta, razen sredstev za zaposlene, davkov na proizvodnjo in uvoz, minus subvencij ter bruto poslovnega presežka in raznovrstnega dohodka, ki so podani v tekočih cenah.

² Mednarodno primerljivi podatki po metodologiji ILO.

Vir: Statistični urad RS, preračuni Banke Slovenije

Razmere na trgu dela so se leta 2008 gibale skladno z gospodarskim ciklom in so bile za delojemalce do zadnjega četrtnega razmeroma ugodne. Ob koncu leta je bilo število registriranih delovno aktivnih na ravni 880,3 tisoč oziroma za 1,8% več kot v letu 2007. Zaposlenost se je glede na predhodno leto močno povečala v podjetjih, za 3,1%, in v drobnem sektorju, ki vključuje samozaposlene osebe in zaposlene osebe pri samozaposlenih, za 3,4%. Tudi v letu 2008 se je število delovno aktivnih najbolj povečalo v gradbeništvu, za 11,8%, in v dejavnosti nepremičnin, najema in poslovnih storitev, za 7,6%. Trend upadanja zaposlenosti v predelovalnih dejavnostih, ki je bil prekinjen leta 2007, se je v drugi polovici leta 2008 nadaljeval, tako da se je v povprečju leta število zaposlenih na medletni ravni zmanjšalo za 0,6%. V predelovalnih dejavnostih je bil tako kot v preteklih letih največji upad zaposlenosti v delovno intenzivnih dejavnostih, predvsem v tekstilni, živilski in usnjarski dejavnosti, medtem ko se je v proizvodnji vozil in plovil – predvsem zaradi povečanja obsega dela v avtomobilski industriji v prvi polovici leta – zaposlenost medletno povečala za 3,2%. Število brezposelnih oseb je bilo decembra 2008 glede na predhodno leto manjše za 2.172 oseb oziroma za 3,2%, stopnja registrirane brezposelnosti pa je decembra znašala 7,0%, kar je za 0,3 odstotne točke manj kot leto poprej. Močno je upadla tudi stopnja anketne brezposelnosti, ki je v tretjem četrtnem letu 2008 dosegla najnižjo raven doslej, v povprečju celega leta pa je znašala 4,4%. Po Anketi o delovni sili se je leta 2008 stopnja aktivnosti nekoliko znižala, za 0,2 odstotne točke na 59,5%, stopnja delovne aktivnosti pa je ostala nespremenjena pri 56,9%.

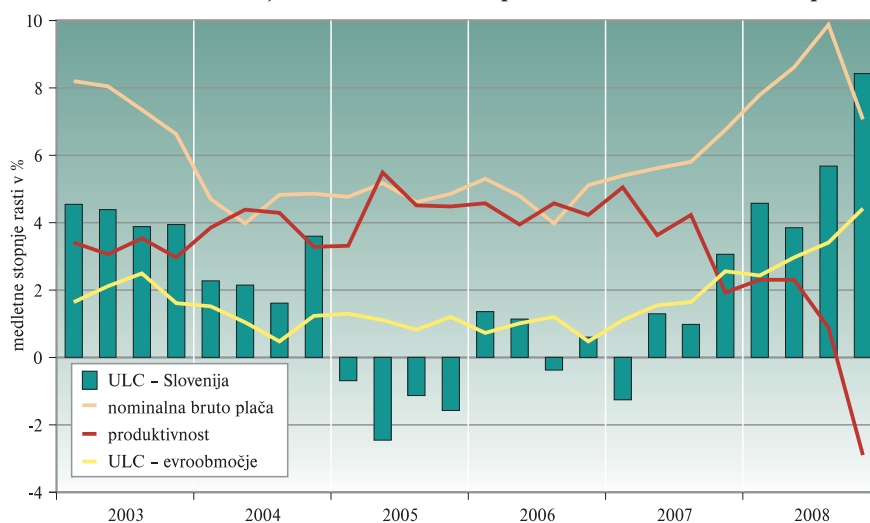
Rast povprečne nominalne bruto plače se je v letu 2008 povečala za 2,4 odstotne točke in je znašala 8,3%. Pri tem je znašala rast povprečne nominalne bruto plače v zasebnem sektorju 7,9%, v javnem sektorju pa 9,7%. Najhitreje so plače rasle v dejavnosti nepremičnin in poslovnih storitev (12,2%), zdravstvu (12,1%) in finančnem posredništvu (8,9%), najpočasneje pa v dejavnosti prometa (5,8%), ki je v predhodnih letih dosegala relativno visoko rast.

Rast nominalnih stroškov dela na enoto proizvoda je bila leta 2008 precej višja kot v preteklih treh letih. V povprečju leta je medletno znašala 7,7%, najvišja pa je bila v zadnjem četrtnem letu, ko je dosegla 10,3%. Razlog za povečanje je bil v povečevanju razlike med stopnjo rasti produktivnosti in stopnjo rasti skupnih stroškov dela. Medletna stopnja rasti produktivnosti se je znižala z 2,3% v prvem četrtnem letu na -2,9% v zadnjem četrtnem letu. K zviševanju stroškov dela v letu 2008 je največ prispevala rast bruto plač, in sicer 5,9 odstotne točke. Na drugem mestu je bila rast prispevkov delodajalcev za socialno varnost, ki je prispevala 0,9 odstotne točke. Po drugi strani je na upočasnjevanje rasti stroškov dela vplivala postopna odprava davka na izplačane plače, kar je zmanjšalo rast stroškov dela za 0,9 odstotne točke. Visoka rast stroškov dela na enoto proizvoda je presegla raven, ki je skladna z vzdrževanjem cenovne stabilnosti, na kar kaže povečanje osnovne inflacije v povprečju leta 2008. Glede na slabe gospodarske razmere v zadnjem četrtnem letu lani in na začetku leta 2009 visoka rast stroškov dela na enoto proizvoda za gospodarstvo predstavlja pomembno tveganje za zaposlenost in konkurenčnost podjetij. Primerjava rasti stroškov dela na enoto proizvoda z evroobmočjem kaže, da se je stroškovna konkurenčnost slovenskega gospodarstva še posebno ob koncu leta 2008 precej poslabšala. V zadnjem četrtnem letu je rast stroškov dela na enoto proizvoda v Sloveniji že prehitela rast v evroobmočju za 4 odstotne točke.

Razmere na trgu dela so bile leta 2008 za delojemalce v prvih treh četrtnem letih ugodne. Stopnja anketne brezposelnosti se je v povprečju leta znižala na 4,4%.

Rast nominalnih stroškov dela na enoto proizvoda je bila leta 2008 precej višja kot v preteklih treh letih.

Slika 8: Produktivnost, stroški dela na enoto proizvoda in nominalna bruto plača

Opomba: Izračun stroškov dela za Slovenijo vključuje bruto plače (SURS), ostale prejemke iz delovnega razmerja (AJPES), ter socialne prispevke delodajalcev in davek na izplačane plače (MF).

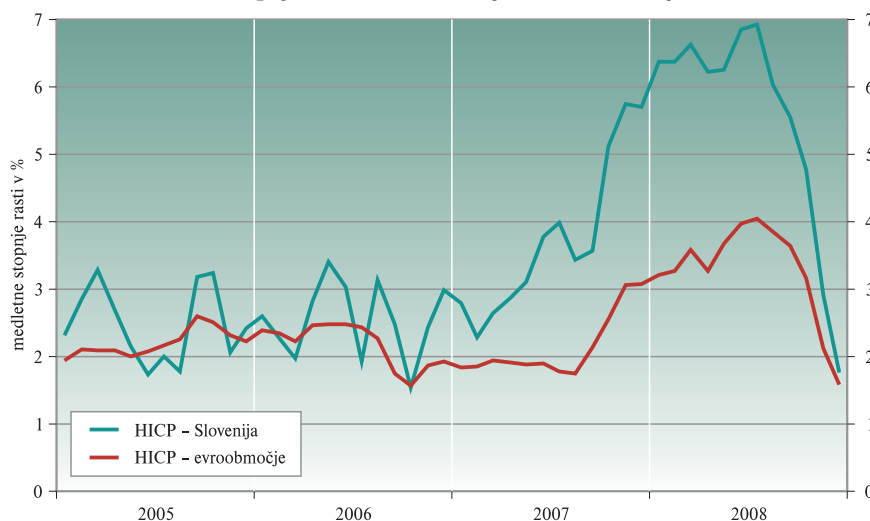
Vir: za Slovenijo Statistični urad RS, izračuni Banke Slovenije; za evroobmočje Eurostat

1.2.2 Gibanje cen

Povprečna inflacija se je v letu 2008 glede na leto 2007 povišala za 1,7 odstotne točke.

Povprečna inflacija, merjena s harmoniziranim indeksom cen življenjskih potrebščin (HICP), je v letu 2008 znašala 5,5% in se je glede na povprečje leta 2007 povišala za 1,7 odstotne točke. V povprečju prvih šestih mesecev leta je inflacija znašala 6,5%, v drugi polovici leta pa se je znižala na 4,2%. Relativno visoka inflacija v prvi polovici leta je predvsem posledica visoke gospodarske aktivnosti iz predhodnega obdobja, rasti stroškov dela in rasti cen surovin na svetovnih trgih. V drugi polovici leta je, ob še vedno relativno visoki rasti stroškov dela, k znižanju inflacije prispevalo predvsem zniževanje cen nafte in ostalih surovin kot posledica gospodarske in finančne krize. Po daljšem obdobju povečevanja razlik v medletnih stopnjah rasti cen med evroobmočjem in Slovenijo so tudi zaradi močnega padca povpraševanja te razlike ob koncu leta skoraj izginile.

Slika 9: Medletna stopnja rasti cen v Sloveniji in v evroobmočju

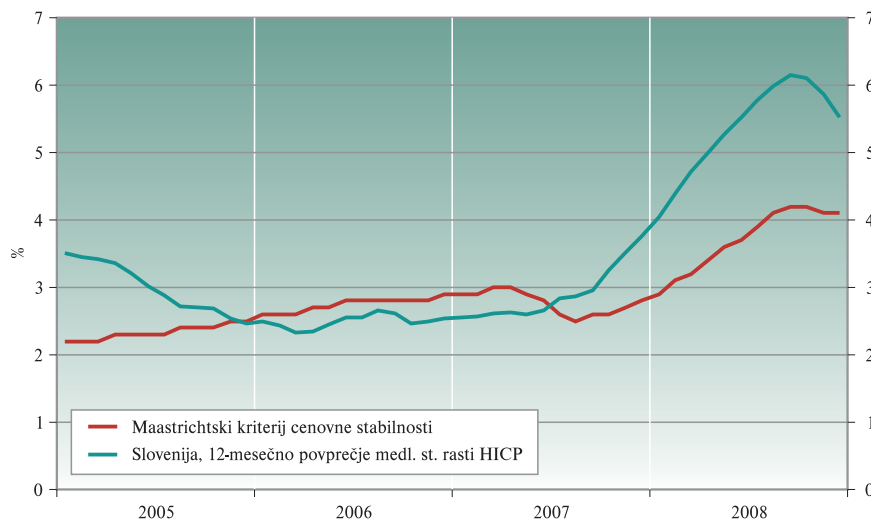

Vir: Eurostat

V maastrichtskem cenovnem kriteriju se te razlike zmanjšujejo veliko počasneje. V prvi polovici leta se je nadaljevalo odstopanje navzgor od maastrichtskega kriterija. Povečevanje inflacije v državah članicah EU je sicer dvigovalo raven samega maastrichtskega kriterija, vendar je bila rast cen v drugih članicah EU nižja kot v Sloveniji. Skladno z zniževanjem inflacije v drugi polovici leta se je zmanjševalo tudi odstopanje. Ob koncu leta 2008 je znašalo 1,4 odstotne točke. Dvanajstmesečna povprečna rast cen v Sloveniji je znašala 5,5%, maastrichtski kriterij pa 4,1%.

Odstopanje od maastrichtskega cenovnega kriterija je ob koncu leta znašalo 1,4 odstotne točke.

Slika 10: Konvergenčni kriterij stabilnosti cen

Vir: Eurostat, preračuni Banke Slovenije

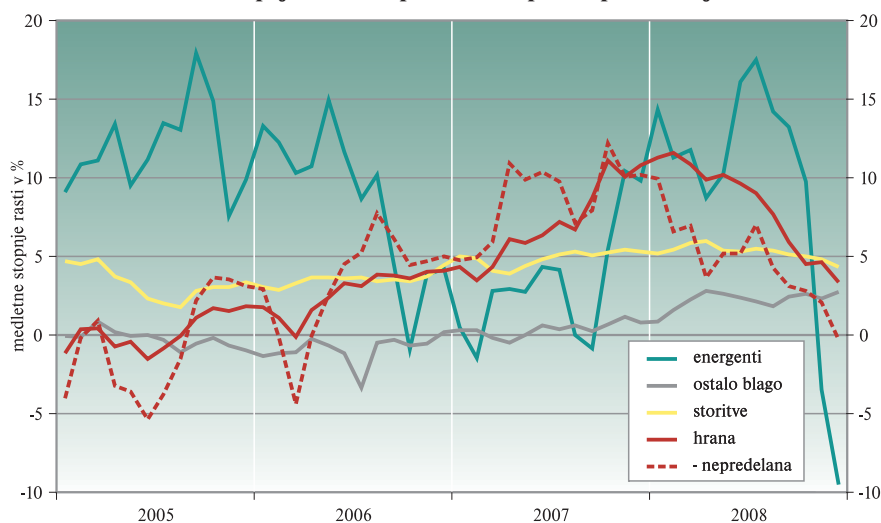
Bolj kot pri cenah hrane so se vplivi iz mednarodnega okolja pokazali pri cenah energentov. Rast cen energentov je v povprečju lanskega leta znašala 9,4%, kar je sicer 6,0 odstotne točke več kot leto poprej, a 0,9 odstotne točke manj kot v povprečju evroobmočja. V prvih sedmih mesecih leta so se cene energentov povečevale, na kar so vplivale rekordne cene nafte na svetovnih trgih. Pozneje se je rast cen energentov umirila, v zadnjih dveh mesecih leta pa je bila zaradi razmer na mednarodnih trgih celo negativna. V povprečju je cena nafte na svetovnih trgih lani dosegla približno 98 USD za sodček, kar je 25 USD več kot v letu 2007. Ta gibanja so v celoti zvišala prispevek cen energentov k inflaciji, in sicer z 0,4 odstotne točke v letu 2007 na 1,2 odstotne točke v letu 2008. V skladu z zniževanjem cen prehrabnih surovin na svetovnih trgih in upočasnjevanjem domačega povpraševanja se je zniževal prispevek cen hrane k skupni inflaciji.

Na cene energentov so delovali predvsem zunanji dejavniki, na cene hrane pa tudi notranja konjunktura.

Povprečna letna rast cen storitev se je glede na predhodno leto povišala za 0,4 odstotne točke na 5,3%. Relativno visoka rast z vrhom v aprilu, ko je dosegla 6,0%, je bila predvsem posledica visoke gospodarske rasti v predhodnem obdobju in visokega agregatnega povpraševanja. Posledično se je povišal povprečni prispevek cen storitev k inflaciji, in sicer z 1,6 odstotne točke v letu 2007 na 1,8 odstotne točke v letu 2008. Tudi pri skupini drugi industrijski proizvodi brez energentov se je rast glede na leto poprej močno okrepila, in sicer z 0,3% v povprečju leta 2007 na 2,2% v letu 2008. To povečanje ni bilo v skladu z gibanjem v evroobmočju, saj se je rast cen drugih industrijskih proizvodov brez energentov v evroobmočju glede na leto poprej znižala za 0,2 odstotne točke na 0,8%.

Rast cen storitev in drugih industrijskih proizvodov brez energentov je predvsem posledica notranjih dejavnikov.

Slika 11: Medletne stopnje rasti cen posameznih podskupin inflacije

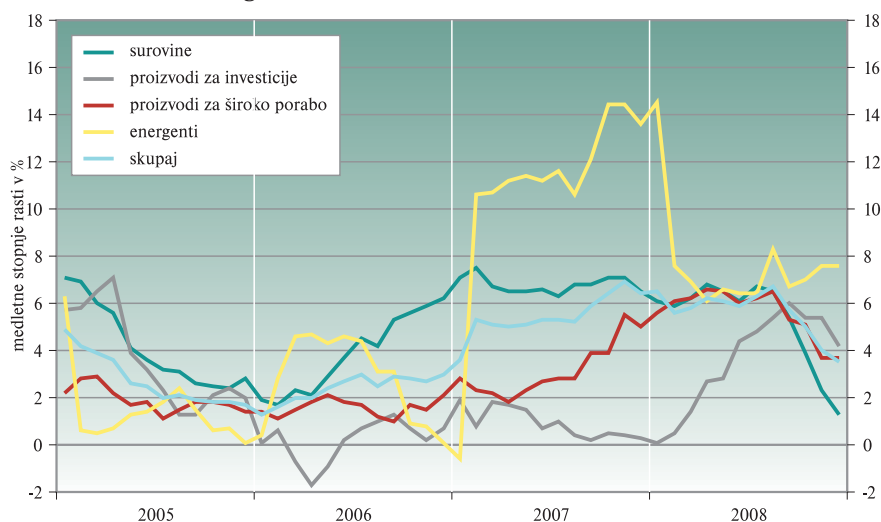

Vir: Eurostat, preračuni Banke Slovenije

Rast cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih na domačem trgu je bila nižja kot v evroobmočju.

Cene industrijskih proizvodov pri proizvajalcih na domačem trgu so se lani v povprečju povišale za 5,6%, kar je 0,1 odstotne točke več kot leta 2007 in 0,5 odstotne točke manj kot v evroobmočju. Najbolj so se povišale cene pri energentih, in sicer za 7,6%, rast cen surovin pa je znašala 5,3%. Prav tako so se v povprečju povišale cene investicijskih proizvodov z 0,9% v letu 2007 na 3,6% v letu 2008 in cene proizvodov za široko porabo s 3,2% v letu 2007 na 5,6% v letu 2008.

Slika 12: Medletne stopnje rasti cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih na domačem trgu

Vir: SURS, preračuni Banke Slovenije

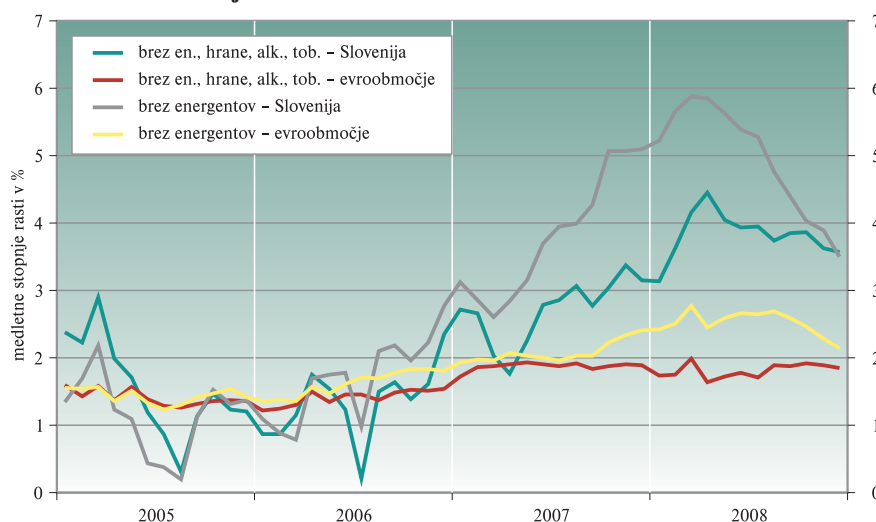
Nadzorovane cene so se povišale za 1,1% glede na leto 2007.

Nadzorovane cene brez energentov so se v povprečju leta 2008 povišale za 1,1%. Cene tekočih goriv za prevoz in ogrevanje so se v tem obdobju povišale za 28,7%. Poleg tega so se v lanskem letu povišale cene daljinskega ogrevanja za 12,3%. Cene prevoza potnikov po železnici v notranjem železniškem prometu v Sloveniji so se v letu 2008 povišale za 3,0%, medtem ko so se cene komunalnih storitev povišale za 0,5%.

Kazalniki osnovne inflacije so se v prvi polovici lanskega leta povečevali, v drugi polovici pa so se delno umirili in so odražali predvsem dejavnike domačega makroekonomskega okolja. Višina osnovne inflacije, izražena kot rast harmoniziranega indeksa cen brez energentov, hrane, alkohola in tobaka, se je v primerjavi z letom 2007 v povprečju povišala za 2,7% na 3,8%. To je visoka rast, še posebno, če jo primerjamo z evroobmočjem, kjer je bila povprečna istovrstna osnovna inflacija 1,8% in se je v povprečju znižala za 0,1 odstotne točke glede na predhodno leto. Največji delež pri tem odstopanju gre na račun storitev in tudi ostalih industrijskih proizvodov brez energentov, ki so rasli še enkrat hitreje kot v evroobmočju. Razlika glede na gibanje v evroobmočju kaže na inflacijsko inercijo in presežno povpraševanje v Sloveniji v primerjavi z evroobmočjem.

Osnovna inflacija se je v povprečju povišala za 1,1 odstotne točke glede na leto 2007.

Slika 13: Medletne stopnje rasti kazalnikov osnovne inflacije za Slovenijo in evroobmočje

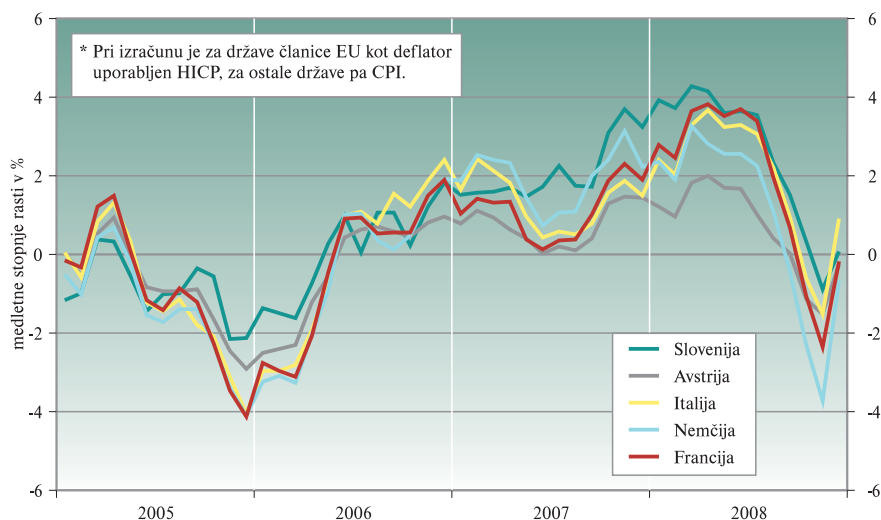
Vir: Eurostat, preračuni Banke Slovenije

1.2.3 Cenovna konkurenčnost

Cenovno konkurenčnost Slovenije sta v letu 2008 zmanjševala apreciacija evra in neugodno razmerje v gibanju domačih in tujih cen. Slovenski nominalni efektivni tečaj evra, merjen prek harmoniziranega kazalnika nacionalne konkurenčnosti in tehtan z utežmi 56 držav partneric Slovenije v zunanji trgovini, je v povprečju leta 2008 medletno apreciiral za 0,9%. Medletna apreciacija domače valute je naraščala vse do aprila 2008, ko je dosegla 1,8%, od takrat naprej pa se je, pod vplivom deprecijacije evra do ameriškega dolarja in drugih valut, vse do decembra lani postopoma zniževala. Na medletno povečanje povprečne vrednosti domače valute so vplivali zunanji dejavniki, ki se kažejo predvsem v gibanju medvalutnih razmerij na zunanjih finančnih trgih, med njimi zlasti povečanje vrednosti evra do ameriškega dolarja za 7,3% in britanskega funta za 16,4%, medtem ko je evro do švicarskega franka v enakem obdobju depreciiiral za 3,4%. Realni efektivni tečaj evra, merjen prek razmerja med tujimi in domačimi cenami življenjskih stroškov, je v povprečju leta 2008 medletno apreciiral za 2,6%. Na apreciacijo realnega efektivnega tečaja evra so poleg zunanjih vplivali tudi domači dejavniki, ki se kažejo v hitrejši rasti domačih cen od košarice tujih cen. Podobno kot nominalni efektivni tečaj je tudi realni efektivni tečaj evra zaradi hitrejša rasti domačih od tujih cen medletno najbolj apreciiral v prvem četrtletju 2008. Od takrat naprej se je razlika v rasti indeksa domačih cen in košarice tujih cen postopoma zmanjševala.

Nominalni efektivni tečaj evra za Slovenijo, merjen s harmoniziranim kazalnikom nacionalne konkurenčnosti, je v letu 2008 apreciiral za 0,9%.

Slika 14: Medletne stopnje rasti harmoniziranega kazalnika cenovne konkurenčnosti

Opomba: Harmonizirani kazalnik cenovne konkurenčnosti: 42 držav zunaj evroobmočja in 14 držav v evroobmočju.

Vir: ECB

Gibanje medletne stopnje rasti harmoniziranega kazalnika cenovne konkurenčnosti, merjenega z indeksom cen življenjskih potrebščin, v Sloveniji in njenih najpomembnejših trgovinskih partnericah iz evroobmočja kaže v letu 2008 podobno dinamiko. Ob podobni dinamiki pa je opazno, da je cenovna konkurenčnost Slovenije v celotnem obdobju slabša od konkurenčnosti njenih najpomembnejših trgovinskih partneric v EU. Medletno je apreciacija naraščala že od druge polovice leta 2007 in je marca oziroma aprila 2008 dosegla vrh ter okrog te ravni stagnirala do julija 2008. Vrh apreciacije je bil marca dosežen v Sloveniji pri 4,3% in v Nemčiji pri 3,3%, aprila pa v Avstriji pri 2,0%, v Franciji pri 3,8% in v Italiji pri 3,7%. Čeprav je dinamika gibanja medletne stopnje rasti kazalnika cenovne konkurenčnosti v opazovanih državah podobna, pa so dejavniki, ki so vplivali nanjo, različni. K medletni apreciaciji kazalnika cenovne konkurenčnosti v Avstriji, Nemčiji, Franciji in Italiji je predvsem prispevala apreciacija indeksa nominalnega efektivnega tečaja evra. Na gibanje kazalnika cenovne konkurenčnosti za Slovenijo je poleg apreciacije indeksa nominalnega efektivnega tečaja domače valute vplivala tudi hitrejša rast domačih od košarice tujih cen. Ta je namreč k apreciaciji marca 2008 v višini 4,3% prispevala kar 2,5 odstotne točke, medtem ko so v obdobju marec-april domače cene partneric rasle počasneje od njihove lastne košarice tujih cen, kar je prispevalo k izboljševanju njihove cenovne konkurenčnosti oziroma zmanjševalo negativne učinke apreciacije indeksa nominalnega efektivnega tečaja evra.

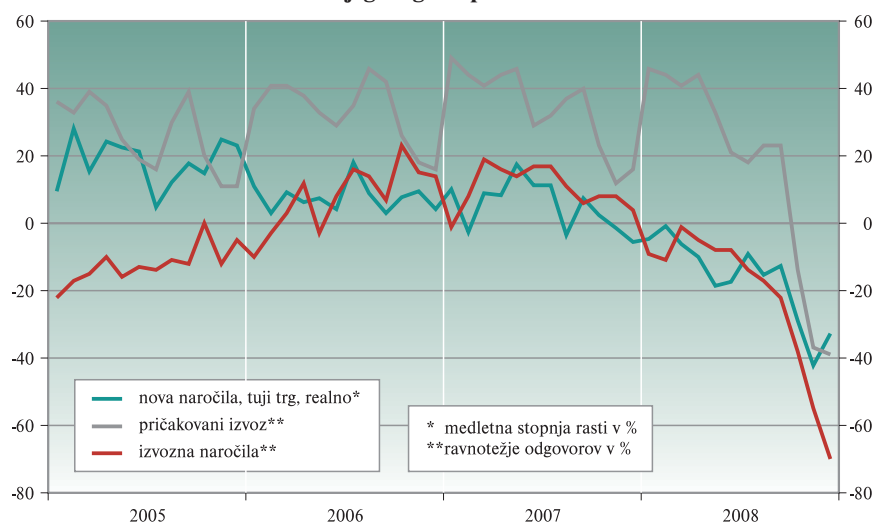
Apreciacija kazalnika cenovne konkurenčnosti se je pod vplivom upadanja cen nafte in naftnih derivatov na svetovnih trgih od avgusta naprej ter depreciacije evra do drugih svetovnih valut v drugi polovici leta 2008 pospešeno zniževala in prešla v depreciacijo, ki je novembra 2008 dosegla dno z -1,5% v Avstriji, -3,7% v Nemčiji, -2,3% v Franciji, -1,5% v Italiji in -0,9% v Sloveniji. Kazalnik cenovne konkurenčnosti od decembra 2008 naprej ponovno aprecira, vendar tokrat na apreciacijo v vseh državah, vključno s Slovenijo, vpliva predvsem apreciacija indeksa nominalnega efektivnega tečaja, medtem ko rast domačih cen zaostaja za rastjo košarice tujih cen in tako prispeva k izboljšanju cenovne konkurenčnosti.

Zmanjšano cenovno konkurenčnost je spremljalo poglobljanje svetovne finančne krize in njen prehod v gospodarsko krizo ob koncu leta 2008. To je postopoma

vplivalo na zmanjševanje povpraševanja po slovenskih proizvodih iz tujine, najmočnejši učinek na izvoz in domačo gospodarsko aktivnost pa se je pokazal v zadnjem četrtletju leta 2008. Realni prihodek od prodaje v industriji se je v letu 2008 zmanjšal za 2,1%, pri tem se je realni dohodek od prodaje na domačem trgu zmanjšal za 2,6% in od prodaje na tujih trgih za 1,8%. Svetovna finančna in gospodarska kriza je najhitreje in najbolj prizadela poslovanje z državami članicami evroobmočja, kjer se je realni prihodek od prodaje v industriji nadpovprečno zmanjšal, in sicer medletno za 3,8%. Pozitivna rast realnega prihodka od prodaje na tujih trgih je bila dosežena le v poslovanju z državami nečlanicami evroobmočja, tako s preostalimi članicami EU, kot s preostalim svetom. Skupaj je realna rast dohodkov od prodaje tem državam dosegla 1,1%. Pri tem so se medletno povečali le realni prihodki od prodaje proizvodov za široko porabo, in sicer za 4,1%; najbolj zaradi prodaje netrajnih proizvodov za široko porabo v višini 10,3%. Tudi če gledamo tuji trg kot celoto so se realno povečali prihodki od prodaje le pri proizvodih za široko porabo, in sicer za 1,1%. Ob zmanjšanju prihodkov od prodaje proizvodov za investicije za 1,5% so se najbolj, za 4,2%, zmanjšali prihodki od prodaje proizvodov za vmesno porabo, kar še dodatno kaže na upadanje gospodarske aktivnosti v pomembnih trgovinskih partnericah Slovenije. Zmanjšanje prihodkov od prodaje v letu 2008 potrjuje tudi zniževanje kazalnikov pričakovanega izvoza in izvoznih naročil ter novih naročil s tujih trgov, ki se je v zadnjem četrtletju močno pospešilo.

Realni prihodek od prodaje v industriji se je medletno zmanjšal; na tujih trgih manj kot na domačem trgu.

Slika 15: Kazalniki naročil s tujega trga in pričakovani izvoz

Vir: SURS

1.2.4 Javne finance

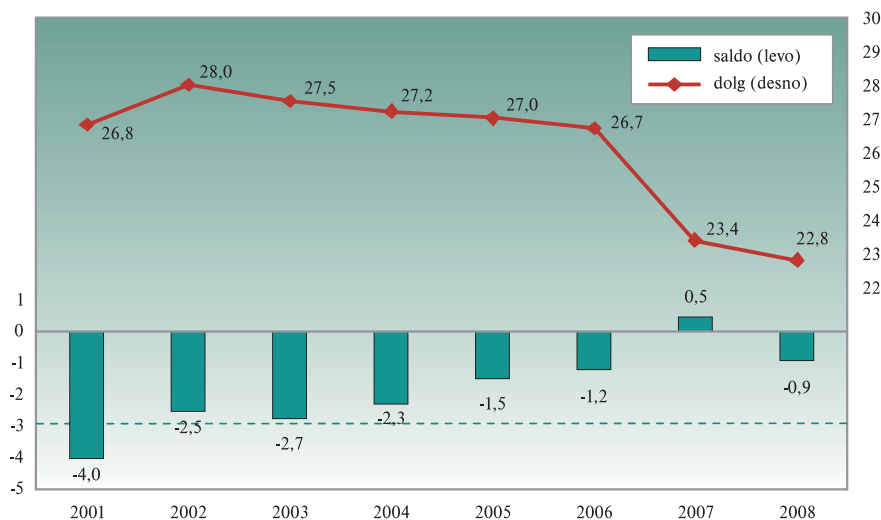
V letu 2008 je primanjkljaj sektorja države po metodologiji ESR 95¹ znašal 0,9% BDP. Dolg sektorja države po metodologiji ESR 95 je ob koncu leta znašal 22,8% BDP in je bil nižji kot ob koncu leta 2007 (23,4%). Navedena podatka sta tudi osnova za preverjanje izpolnjevanja referenčnih vrednosti za primanjkljaj in dolg

V letu 2008 sta bila po metodologiji ESR 95 dosežena primanjkljaj v višini 0,9% BDP in znižanje dolga sektorja države na 22,8% BDP.

¹ Metodologija Evropskega sistema računov iz leta 1995 (ESR 95) zagotavlja, da države sledijo enakim standardom oziroma enaki opredelitvi kategorij, klasifikacij in enakim računovodskim pravilom. Metodologija ESR 95 natančno določa kriterije za razvrščanje enot v institucionalne sektorje in prikaz posameznih transakcij. Pomemben metodološki element je tudi trenutek knjiženja transakcije, kjer velja t. i. obračunsko načelo, ki pomeni knjiženje glede na čas nastanka terjatev oziroma obveznosti. Metodologija ESR 95 se uporablja pri preverjanju izpolnjevanja Maastrichtskega fiskalnega merila.

sektorja države. Po podatkih iz dopolnitve programa stabilnosti ter glede na ocene Evropske komisije je Slovenija v letu 2008 izpolnila tudi svoj srednjeročni cilj, ki je opredeljen kot strukturni primanjkljaj v višini do 1% BDP.

Slika 16: Saldo in dolg sektorja države po ESR 95, v % BDP

Vir: Statistični urad RS, Ministrstvo za finance RS

Javnofinančni primanjkljaj konsolidirane bilance javnega financiranja po nacionalni metodologiji je znašal 0,3% BDP.

Javnofinančni primanjkljaj konsolidirane bilance javnega financiranja (širša država), računani po nacionalni metodologiji², ki zajema štiri blagajne javnih financ – državni proračun, občinske proračune, blagajni Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije ter Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije – je po predhodnih ocenah v letu 2008 znašal 99,7 mio EUR oziroma 0,3% BDP. Javnofinančni saldo se je ob nižji gospodarski rasti kot v letu 2007 poslabšal, saj je presežek v predhodnem letu znašal 0,3% BDP. Državni proračun in Zavod za zdravstveno zavarovanje sta izkazala presežek v višini 65 mio EUR oziroma 7 mio EUR. Bilanca Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje je bila izravnana. Primanjkljaj širše države v lanskem letu tako odraža relativno velik primanjkljaj v občinah, ki je po ocenah Ministrstva za finance znašal 170 mio EUR oziroma 0,5% BDP in je posledica visoke rasti investicij. Konsolidirana bilanca javnega sektorja po nacionalni metodologiji je lani v prvem polletju izkazala presežek v višini 174 mio EUR, medtem ko je bil v enakem obdobju preteklega leta zabeležen primanjkljaj v višini 77 mio EUR. V drugi polovici leta je, predvsem zaradi gibanj v državnem proračunu, prišlo do bistvenega poslabšanja salda v medletni primerjavi, primanjkljaj pa je znašal 293 mio EUR v primerjavi s presežkom v višini 213 mio EUR v drugi polovici leta 2007.

Okvir 2: V letu 2008 večja primanjkljaj in zadolževanje občin

Občine so po predhodnih podatkih v letu 2008 izkazale primanjkljaj v višini 0,5% BDP. Financirale so ga večinoma z neto zadolževanjem in znižanjem stanja na računih. V predhodnih letih so občine izkazovale precej bolj uravnotežene bilance, s primanjkljajem ali presežkom do 0,2% BDP. V letu 2008 pa viri občin, ki temeljijo v veliki meri na dohodnini in transferih iz državnega proračuna, niso več zadoščali za pokritje odhodkov, med katerimi se je zlasti povečalo investicijsko trošenje. Občine so primanjkljaj, ki je v letu 2008 dosegel 170 mio EUR, financirale pretežno z najemanjem kreditov na domačem trgu, ki so se neto povečali za

² Konsolidirana bilanca javnega financiranja po nacionalni metodologiji je pripravljena po načelu denarnega toka, skladno z metodologijo Mednarodnega denarnega sklada. Zaradi metodoloških razlik (predvsem sektorizacija in načelo denarnega toka) se ti podatki razlikujejo od zahtevanih za preverjanje izpolnjevanja fiskalnega kriterija primanjkljaja sektorja države, kar izvaja Evropska unija.

100 mio EUR. Drugi pomemben vir financiranja primanjkljaja občin je bilo zmanjšanje sredstev na računih v višini 65 mio EUR. Preostanek v višini 5 mio EUR predstavljajo razlika med prejetimi in danimi posojili ter spremembe kapitalskih deležev.

V maju 2008 je Državni zbor sprejel Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o financiranju občin. Z njegovo uveljavitvijo so se zelo povečale možnosti zadolževanja občin³. Zakon je določil največji obseg možnega zadolževanja občin, občine pa se lahko dodatno zadolžijo še za sofinanciranje investicije iz proračuna EU do višine odobrenih sredstev in za obdobje do prejema teh sredstev. Zakon določa, da se občina lahko v tekočem proračunskem letu zadolži, če odplačilo obveznosti iz naslova posojil, finančnih najemov in blagovnih kreditov ter potencialnih obveznosti iz naslova izdanih poroštev za izpolnitev obveznosti posrednih proračunskih uporabnikov in javnih podjetij, katerih ustanoviteljica je občina, v posameznem letu odplačila ne preseže 8% realiziranih prihodkov iz balance prihodkov in odhodkov občinskega proračuna v letu pred letom zadolževanja, zmanjšanih za prejete donacije, transferne prihodke iz državnega proračuna za investicije in prejeta sredstva iz proračuna Evropske unije ter prihodke režijskih obratov. Občine se lahko zadolžujejo le doma in v obsegu, ki je skladno z zakonodajo določen v odloku, s katerim se sprejme občinski proračun, razen za sredstva sofinanciranja investicije iz proračuna EU.

Dolg občin predstavlja manjši delež dolga sektorja države. Stanje dolga občin se je v letu 2008 nekoliko povišalo, a ostalo pod 1% BDP. Hkrati se je povečal tudi delež dolga občin v skupnem dolgu sektorja države, in sicer na 3,8%. Posamezne občine so znotraj tega zelo različno zadolžene.

Rast javnofinančnih odhodkov je v letu 2008 prehitela rast javnofinančnih prihodkov. Rast javnofinančnih prihodkov je v letu 2008 glede na predhodno leto znašala 9,5%, kar je za 1,4 odstotne točke manj kot rast javnofinančnih odhodkov.

Rast odhodkov je prehitela rast prihodkov.

Javnofinančni prihodki so v letu 2008 znašali 15.335 mio EUR oziroma 41,3% BDP. Davčni prihodki, ki predstavljajo večino vseh javnofinančnih prihodkov, so se v letu 2008 povečali za 9,2%. Med pomembnejšimi davčnimi prihodki so se prihodki od dohodnine povečali za 21,1%, od davka na dohodek pravnih oseb za 12,9%, od prispevkov za socialno varnost pa za 10,8% ob nespremenjenih prispevnih stopnjah. Višji prihodki od dohodnine so posledica ugodnega gibanja plač in zaposlenosti v prvi polovici leta, nižjega vračila in višjega vplačila dohodnine ter višjih vplačil iz drugih dohodkov, ki so obdavčeni z dohodnino. Prihodkov od davkov na blago in storitve je bilo lani za 6,8% več. V tem okviru je rast prihodkov od DDV znašala 8,2%, trošarin je bilo več za okoli 4,8%, visoka pa je bila tudi rast nekaterih drugih manj pomembnih davkov (npr. pristojbin za motorna vozila). Davki na mednarodno trgovino so se lani povečali za 2,6%, njihov delež v prihodkih pa je znašal manj kot odstotek. Najbolj se je lani znižal prihodek iz naslova davkov na izplačane plače, kar za 41,3%, kar je posledica postopnega zniževanja stopenj omenjenega davka od 1. 1. 2007 naprej. S 1. 1. 2009 je bil davek na izplačane plače v celoti odpravljen. Precej močna rast vseh glavnih skupin davčnih prihodkov je v glavnem posledica relativno visoke gospodarske rasti v prvi polovici leta (5,5%) in z njo povezanim povečanjem zaposlenosti. Od avgusta naprej se je rast prihodkov od večine davkov upočasnila, kar je skladno z umirjanjem gospodarske aktivnosti.

Umirjanje gospodarske aktivnosti v drugi polovici leta je vplivalo na znižanje prihodkov.

Nedavčnih prihodkov, ki znašajo okoli 5% vseh prihodkov, je bilo lani za 20,3% več kot v predhodnem letu. V odnosu do proračuna EU je državni proračun realiziral neto proračunski primanjkljaj v višini 64,7 mio EUR. Prejeta sredstva iz EU so se povišala za 5,0% glede na leto 2007, vendar je bilo realiziranih prihodkov iz proračuna EU manj kot polovica (46,4%). Prihodki iz drugih naslovov, razen iz naslova predpristopnih pomoči, niso bili uresničeni.

Neto proračunski primanjkljaj proračuna RS do proračuna EU je v letu 2008 znašal 64,7 mio EUR.

³ Računsko sodišče RS: Poročilo o regijskih posvetih Računskega sodišča s predstavniki občin v obdobju 2007–2008.

**V zadnjem četrtletju leta se
je rast odhodkov povišala.**

Javnofinančni odhodki so v letu 2008 dosegli 15.435 mio EUR oziroma 41,6% BDP. Med pomembnejšimi odhodki so se lani najbolj povečali izdatki za blago in storitve, investicijski odhodki in transferi ter plačila v proračun EU. Odhodki za blago in storitve so bili višji za 14,2%, investicijski odhodki pa za 10,7%. Rast investicijskih odhodkov je bila lani visoka že tretje leto zapored, pri čemer se je najbolj povečal znesek občin za novogradnje, rekonstrukcije in adaptacije, ki predstavljajo tudi dobro polovico vseh sredstev za investicije. Bistveno višja od predhodnega leta so bila tudi vplačila v proračun EU (20,2%), predvsem na račun višje obveznosti iz naslova bruto nacionalnega dohodka. V letu 2008 je bil uveden tudi nov sistem plač v javnem sektorju. Z izplačilom avgustovskih plač je bila v javnem sektorju septembra izvedena prva izmed štirih uskladitev plač z namenom postopne odprave plačnih nesorazmerij. Posledično je bila povprečna izplačana plača v javnem sektorju lani višja za 9,7% glede na leto 2007, kar je pomenilo dodatno obremenitev sredstev za izplačilo plač. V drugi polovici leta 2008, predvsem v zadnjem četrtletju, so se okrepili tudi odhodki za transfere posameznikom.

**Transferji posameznikom
in gospodinjstvom so se v
letu 2008 glede na leto 2007
povečali za 10,3%.**

Transferji posameznikom in gospodinjstvom, ki ostajajo največja skupina na odhodkovni strani in predstavljajo dobro tretjino vseh odhodkov, so se v letu 2008 glede na leto 2007 povečali za 10,3%. Pri vseh kategorijah je bila rast višja v drugi polovici lanskega leta. Razlogov je več, med njimi izplačilo draginskega dodatka upokojencem avgusta, uskladitev pokojnin s poračuni za nazaj in subvencioniranje dijaške prehrane. Znotraj transferov posameznikom in gospodinjstvom so se izdatki za pokojnine v tem času zvišali za 9,7%. K rasti so največ prispevali izdatki za starostne pokojnine, število starostnih upokojencev pa se je v letu 2008 glede na predhodno leto povečalo za 3,1%. Pokojninska osnova je bila v letu 2008 za 8,3% višja kot v predhodnem letu. Močno so se povišali tudi transferi za družinske prejemke in starševska nadomestila, za 14,4%, zagotavljanje socialne varnosti za 13,5% in bolezni za 8,7%. Visoka rast starševskih nadomestil je povezana s povečanjem števila upravičencev (v letu 2008 je bilo po prvih ocenah za 10% več rojstev kot v predhodnem letu) in z višino nadomestil. K ugodnim trendom so v prvi polovici leta prispevala le manjša plačila za brezposelne, potem se je ta trend ustavil. Po večletnem zniževanju so ob koncu leta odhodki za nezaposlene ponovno začeli rasti.

**Ob javnofinančnem
primanjkljaju je prišlo do
neto zadolževanja države.**

V letu 2008 se je država ob primanjkljaju prihodkov nad odhodki v višini 99,7 mio EUR in primanjkljaju na računu neto danih posojil in prodaj kapitalskih deležev v višini 86,3 mio EUR neto zadolžila za 135,6 mio EUR, stanje na računih pa je hkrati znižala za 321,6 mio EUR. Država se je v letu 2008 zadolžila za 1.142 mio EUR, pri čemer znašajo sredstva, pridobljena z izdajo vrednostnih papirjev na domačem trgu, 961 mio EUR, na kar je predvsem vplivala izdaja referenčne obveznice ob koncu januarja 2008. Hkrati je odplačala dolg v višini 1.278 mio EUR.

Dolg Republike Slovenije po nacionalni metodologiji (ožja država) je ob koncu leta 2008 znašal 7.182 mio EUR oziroma 19,2% BDP. Ob koncu leta 2008 je delež domačega dolga v dolgu RS znašal 65%, za 1 odstotno točko manj kot ob koncu predhodnega leta. Pretežni del dolga se nanaša na vrednostne papirje države in je večinoma dolgoročne narave. Delež dolga v obliki vrednostnih papirjev in tudi delež dolgoročnega dolga presegata 90% celotnega dolga. Ministrstvo za finance je tudi v letu 2008 izdajalo kratkoročne in dolgoročne vrednostne papirje. Tako je izdalo devet izdaj trimesečnih zakladnih menic. Posamezne izdaje so znašale 50 mio EUR, obrestna mera pa je bila med 3,90% in 4,53%. Februarja 2008 je Ministrstvo za finance izdalo 11-letno referenčno obveznico v višini 1 milijarde EUR z obrestno mero 4,375%, ki zapade leta 2019.

Tabela 3: Konsolidirana bilanca javnega financiranja in dolg širše države

	2007			2008			letna
	v mio EUR	(% BDP)	deleži	v mio EUR	(% BDP)	deleži	st. rasti
Konsolidirana bilanca*							
Prihodki	14.010	41,8	100,0	15.335	41,3	100,0	9,5
Davki	12.758	38,0	91,1	13.937	37,5	90,9	9,2
- na blago in storitve	4.498	13,4	32,1	4.805	12,9	31,3	6,8
- prispevki	4.598	13,7	32,8	5.095	13,7	33,2	10,8
- dohodek, dobiček	2.918	8,7	20,8	3.442	9,3	22,4	18,0
Prejeta sredstva iz EU	348	1,0	2,5	365	1,0	2,4	5,0
Ostali	904	2,7	6,5	1.033	2,9	6,7	14,2
Odhodki	13.914	41,5	100,0	15.435	41,6	100,0	10,9
Tekoči odhodki	5.947	17,7	42,7	6.555	17,6	42,5	10,2
Tekoči transferi	6.143	18,3	44,2	6.741	18,2	43,7	9,7
Investicijski odhodki, transferi	1.468	4,4	10,6	1.710	3,4	11,1	16,5
Plačila v proračun EU	356	1,1	2,6	428	1,1	2,8	20,2
Saldo	96	0,3		-100	-0,3		
Dolg državnega proračuna	7.395	22,0		7.182	19,2		
Dolg širše države (ESR 95)	8.071	23,4		8.473	22,8		

Opombe: Podatki v tabeli so na podlagi nacionalne metodologije, razen dolga širše države, ki je po ESR 95.

* Širša država vključuje državni proračun, ZPIZ, ZZZS in občine.

Vir: Ministrstvo za finance, Statistični urad RS

Okvir 3: Ukrepi fiskalne politike za blažitev posledic finančne krize

Vlada Republike Slovenije (RS) se je na poslabševanje razmer v gospodarstvu odzvala s širokim naborom ukrepov za blažitev posledic krize. Ukrepi so usmerjeni v zagotavljanje nemotenega delovanja finančnega sistema in utrditev zaupanja.

Prvi sklop protikriznih ukrepov je Vlada RS sprejela v zadnjem četrtletju leta 2008. V okviru tega sklopa je bilo uvedeno neomejeno jamstvo za neto bančne vloge upravičencev po 310. členu Zakona o bančništvu do 31. 12. 2010. Pri tem banke s sedežem v RS jamčijo za izplačilo vloge pri banki, nad katero je bil začet stečajni postopek, do neto stanja vloge v višini 22.000 EUR, nad tem zneskom pa RS, na način, ki je določen z zakonom. Istočasno je bil za povečanje ekonomske stabilnosti bank sprejet Zakon o spremembi in dopolnitvah Zakona o javnih financah, ki določa, da se lahko država dodatno zadolži za dajanje posojil kreditnim institucijam, opredeljenim z zakonom o bančništvu, ter zavarovalnicam, pozavarovalnicam in pokojninskim družbam s sedežem v RS; za poročila RS zaradi refinanciranja kreditnih institucij s sedežem v RS do skupne višine 12 mrd EUR, za kapitalske naložbe države v kreditne institucije in zavarovalnice, pozavarovalnice in pokojninske družbe s sedežem v RS ter za odkup terjatev kreditnih institucij.

Vlada je decembra sprejela predlog Zakona o delnem subvencioniranju polnega delovnega časa, namenjen ohranjanju delovnih mest in zagotavljanju socialne varnosti prebivalstva. Delodajalcem je na razpolago od vključno februarja dalje. Višina subvencije znaša 60 EUR pri skrajšanju delovnega časa iz 40 na 36 ur tedensko in dodatno še po 15 EUR za vsako nadaljnjo uro znižanja do največ 32 ur tedensko. Subvencije je mogoče prejeti za največ 6 mesecev, zahtevek pa je potrebno oddati najkasneje do 30. septembra 2009. Delodajalec mora v obdobju prejemanja subvencije izplačevati plače in poravnati prispevke za socialno varnost delavcem, za katere prejema subvencijo in ne sme odpuščati zaposlenih iz poslovnih razlogov, hkrati pa v poslovnem letu ne sme odrediti nadurnega dela in izplačevati nagrad organom vodenja in nadzora. V rebalansu proračuna RS za leto 2009 je za ukrep namenjeno 230 mio EUR. Med drugimi ukrepi za izboljšanje položaja gospodarstva je vlada sprejela tudi predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o davčnem postopku, ki se nanaša na spremenjen način določitve višine akontacij davka od dohodka pravnih oseb. Sprejet je bil tudi Zakon o

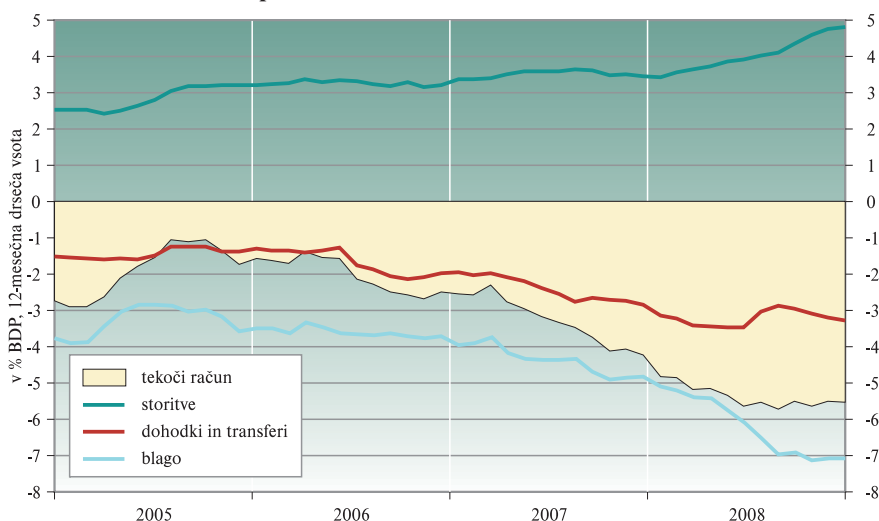
spremembah zakona o dohodnini, ki je povezan z zvišanjem olajšav za investicije v opremo in neopredmetena osnovna sredstva že za investicije v letu 2008.

1.2.5 Plačilna bilanca in zunanji dolg

Primanjkljaj v tekočih transakcijah se je leta 2008 zvišal na 5,5% BDP.

Primanjkljaj tekočih transakcijah plačilne bilance s tujino je močnejše prisoten od leta 2003 naprej, v zadnjih dveh letih pa se povečuje po približno 1,5 odstotne točke BDP letno. V letu 2008 je primanjkljaj tekočih transakcij znašal 2.055 mio EUR oziroma 5,5% BDP in je bil za 1,3 odstotne točke višji od primanjkljaja v letu 2007, ko je znašal 4,2% BDP. Primanjkljaj je bil največji od osamosvojitve Slovenije naprej. Na primanjkljaj tekočih transakcij v letu 2008 so najbolj vplivala gibanja v blagovni menjavi s tujino, saj je v prvih treh četrtletjih, ob upadajočem tujem povpraševanju, medletna dinamika uvoza blaga, ob relativno visokem domačem investicijskem trošenju in visoki rasti uvoznih cen, v povprečju četrtletno za več kot 5 odstotnih točk presegala medletno rast izvoza. Primanjkljaj blagovne menjave se je glede na leto poprej povečal za dobro milijardo na 2.622 mio EUR. Poleg blagovne menjave sta k primanjkljaju tekočih transakcij močnejše prispevala tudi primanjkljaj na računu transferjev v višini 188 mio EUR in neto odlivi faktorskih dohodkov v višini 1.026 mio EUR. Pozitivno je na rezultate tekočih transakcij vplival le rekordno visok presežek v menjavi storitev v višini 1.782 mio EUR.

Slika 17: Tekoči račun plačilne bilance

Vir: Statistični urad RS, Banka Slovenije

Primanjkljaj v blagovni menjavi se je povečal na 8,6% BDP, največ po osamosvojitvi.

Rast primanjkljaja tekočih transakcij s tujino izvira predvsem iz blagovne menjave. Primanjkljaj v blagovni menjavi Slovenije s tujino je v letu 2008 dosegel 3.209 mio EUR⁴ oziroma 8,6% BDP, kar je dobri dve odstotni točki več od doseženega v letu 2007, presegel pa je tudi do zdaj največji primanjkljaj blagovne menjave v letu 1999, ko je znašal 7,7% BDP. Blagovna menjava s tujino se je leta 2008 povečala predvsem vrednostno, količinsko se je namreč povečala le na uvozni strani, medtem ko je na izvozni strani stagnirala. Izvoza blaga je bilo za 19,8 mrd EUR, kar je za 2,0% več kot v letu 2007. Uvoz blaga, ki je rasel za slabih pet odstotnih točk hitreje od izvoza, je znašal 23,0 mrd EUR in je za 6,9% presegel uvoz iz leta 2007. Ob povečevanju razkoraka med stopnjama rasti izvoza in uvoza blaga se je tudi stopnja pokritja uvoza z izvozom medletno znižala za štiri odstotne točke na 86,0%.

⁴ Primanjkljaj blagovne menjave po podatkih SURS. Izvoz f.o.b. in uvoz c.i.f.

Količinska rast izvoza in uvoza blaga je bila v letu 2008 nižja, kot kažejo indeksi, izračunani iz vrednostnih podatkov, izraženih v evrih. Vzrok razlik je v tem, da so se izvozne in uvozne cene blaga, izračunane na podlagi podatkov iz nacionalnih računov, v letu 2008 povečale v primerjavi z letom 2007, pri tem je pa v nasprotju z letom poprej rast uvoznih močno prehitela rast izvoznih cen. Hitrejša rast uvoznih od izvoznih cen se je začela že v zadnjem četrtletju 2007 in je dosegla vrh v tretjem četrtletju leta 2008, ko so se uvozne cene medletno povečale za 6,2%, izvozne cene pa za 1,8%. Na rast uvoznih cen, v katerih prevladujejo proizvodi za vmesno porabo, je najbolj vplivala rast dolarških cen hrane in nafte na svetovnih trgih. Medletna rast slednjih je v prvi polovici 2008 presegla 50% in je bila le delno kompenzirana s sočasno apreciacijo evra do ameriškega dolarja v višini nekaj več kot 15%. Pod vplivom finančne in gospodarske krize so se cene primarnih surovin na svetovnih trgih začele umirjati že v tretjem četrtletju. Od sredine septembra so strmo upadale, zato je bila medletna rast cen v zadnjem četrtletju 2008 pri vseh pomembnejših skupinah proizvodov močno negativna: cene industrijskih proizvodov so upadle za 38,2%, hrane za 10,5%, kovin za 42,1% in cena sodčka nafte North Brent za 37,1%. Ugoden učinek znižanja uvoznih cen je bil delno zmanjšan z depreciacijo evra do ameriškega dolarja za 9,1% v zadnjem četrtletju 2008.

Pod vplivom hitrejši rasti uvoznih od izvoznih cen v prvih treh četrtletjih 2008 so se pogoji menjave glede na leto poprej bistveno poslabšali. V povprečju leta 2007 so se evrske izvozne cene medletno povečale za 1,5%, uvozne pa za 3,5%. Pogoji blagovne menjave (terms of trade) so se v letu 2008 v primerjavi z letom 2007 poslabšali za 2,0%, kar je največje letno poslabšanje pogojev menjave po letu 2005. Poslabšanje pogojev menjave s tujino je k primanjkljaju blagovne menjave prispevalo nekaj manj kot 500 mio EUR oziroma 1,3% BDP.

Slovenija je, podobno kot leto poprej, tudi v letu 2008 najhitreje povečevala blagovno menjavo proizvodov z visoko dodano vrednostjo. V posameznih ekonomskih skupinah blagovne menjave sta v letu 2008 najhitreje rasla slovenski izvoz in uvoz investicijskih proizvodov. Njihov izvoz se je medletno povečal za 15,2%, najbolj v tretjem četrtletju, medletno za 27,6%, medtem ko je bila rast v prvem polletju nekoliko pod 15% in v zadnjem četrtletju pod 6%. Pri tem se je najbolj povečal izvoz specialnih strojev za posebne vrste industrije, pisarniških strojev in strojev za avtomatsko obdelavo podatkov, druge transportne opreme, montažnih zgradb ipd. Medletna rast izvoza vmesnih proizvodov v višini 3,1% je bila za približno petkrat nižja od rasti izvoza investicijskih proizvodov. Najmočnejše je svetovna finančna in gospodarska kriza vplivala na zmanjšanje tujega povpraševanja po proizvodih za široko potrošnjo, zato se je izvoz teh proizvodov v letu 2008 medletno zmanjšal za 3,2%. Pri tem se je poleg proizvodov obutvene in tekstilne industrije najbolj zmanjšal izvoz cestnih vozil. Podobno kot pri izvozu je tudi pri uvozu rast najbolj upadla pri uvozu blaga za široko potrošnjo, in sicer s 25,7% v letu 2007 na 4,5% v letu 2008. Rast uvoza vmesnih proizvodov je bila pod vplivom visoke rasti uvoznih cen energentov in primarnih surovin, zlasti v drugem in tretjem četrtletju lani; v višini 6,5% je rasla nekoliko počasneje od rasti celotnega uvoza blaga. Hitra rast uvoza proizvodov za investicije, razen v zadnjem četrtletju, je bila prisotna tudi v letu 2007, ko se je uvoz proizvodov za investicije medletno povečal za 18,1%, in se je v letu 2008 nadaljevala. Rast uvoza investicijskih proizvodov je dosegla 13,3%. Rast uvoza proizvodov za široko potrošnjo in proizvodov za investicije je bila v letu 2008 pod vplivom visoke rasti domačega, predvsem investicijskega trošenja, ki je bilo podobno kot v letu 2007 najpomembnejši dejavnik slovenske gospodarske rasti v prvih treh četrtletjih 2008.

Izvozne cene so rasle precej počasneje od uvoznih.

Pogoji menjave so se v primerjavi z letom 2007 močno poslabšali.

Najhitreje sta rasla izvoz in uvoz proizvodov za investicije.

Tabela 4: Regionalna razčlenitev blagovne menjave

v mio EUR	IZVOZ			UVOZ			SALDO		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
Evropska unija (27)	11.767	13.707	12.861	14.896	16.976	16.732	-3.129	-3.269	-3.871
Evroobmočje	9.032	10.147	9.474	12.527	14.135	13.873	-3.495	-3.988	-4.399
Avstrija	1.451	1.513	1.451	2.245	2.692	2.615	-794	-1.179	-1.164
Francija	1.135	1.278	1.228	1.129	1.152	1.120	6	126	108
Italija	2.157	2.565	2.254	3.405	3.928	3.876	-1.248	-1.363	-1.622
Nemčija	3.296	3.652	3.528	3.743	4.178	4.036	-447	-526	-508
Nove članice EU	1.923	2.676	2.611	1.841	2.252	2.321	82	424	290
Češka	390	489	454	399	506	523	-9	-17	-69
Madžarska	385	647	580	671	758	813	-286	-111	-233
Poljska	488	617	662	303	355	386	185	262	276
Slovaška	272	311	336	259	283	290	13	28	46
EFTA	196	242	207	267	225	195	-71	17	11
Nevropske članice OECD	658	619	516	615	1.114	1.020	43	-495	-505
ZDA	384	329	258	199	280	355	185	49	-97
Kanada	36	42	29	33	65	89	3	-23	-60
Južna Koreja	16	18	16	110	477	307	-94	-459	-291
Države nekdanje Jugoslavije	2.736	2.990	3.074	1.350	1.585	1.482	1.386	1.405	1.592
BiH	485	536	585	313	321	296	172	215	289
Hrvaška	1.464	1.570	1.585	736	849	780	729	721	805
Makedonija	126	144	168	38	58	43	87	86	125
Srbija	509	670	660	239	352	361	270	318	300
Države nekdanje SZ	870	1.055	1.091	436	555	447	435	500	644
Ruska federacija	600	692	764	357	490	340	242	202	424
Druge države	530	804	852	775	1.061	1.581	-246	-257	-729
Kitajska	54	61	62	246	346	408	-192	-285	-346
SKUPAJ	16.757	19.385	18.599	18.339	21.508	21.457	-1.582	-2.123	-2.858

Opomba: Izvoz f.o.b. in uvoz c.i.f.

Vir: Statistični urad RS; podatki za leto 2008 sočasni.

Delež izvoza in uvoza Slovenije v in iz držav članic Evropske unije se zmanjšuje.

Svetovna finančna in gospodarska kriza je lani najhitreje prizadela najpomembnejše trgovinske partnerice Slovenije iz EU, kar se odraža na spremembah v regionalni sestavi blagovne menjave Slovenije s tujino. Delež izvoza v države članice EU v celotnem izvozu se je medletno zmanjšal za 1,6 odstotne točke na 69,0%, pri uvozu pa za 1,2 odstotne točke na 77,7%. Pri tem je značilno, da se zmanjšuje predvsem delež menjave z evroobmočjem (pri izvozu za 1,6 odstotne točke na 50,7%, nekoliko manj pa pri uvozu, za 1,3 odstotne točke na 64,4%) medtem ko se sočasno povečuje blagovna menjava z državami, ki so vstopile v EU po maju 2004. Med najpomembnejšimi partnericami Slovenije iz evroobmočja se je nad povprečjem EU povečal izvoz v Nemčijo, in sicer za 2,2%, v Avstrijo za 2,7% in v Francijo za 0,9%, zmanjšal se je le izvoz v Italijo, in sicer za 7,0%, zato se je tudi delež izvoza v Italijo v celotnem izvozu zmanjšal s 13,2% v letu 2007 na 12,1% v letu 2008. Med novimi članicami EU se je nadpovprečno povečal izvoz na Poljsko in Slovaško, za nekaj več kot 15%, medtem ko se je izvoz na Madžarsko tudi zaradi visoke osnove v letu 2007 (povečanje za 68,1%) zmanjšal za 4,9%, v Češko Republiko pa za 0,6%. Med pomembnejšimi partnericami Slovenije je bila rast uvoza podpovprečna iz

Francije (2,0%), Avstrije (4,9%) in Nemčije (3,1%), nadpovprečna pa le iz Italije (5,6%).

Od vstopa Slovenije v EU je do vključno leta 2007 uvoz iz držav nekdanje Jugoslavije rasel hitreje od izvoza. V letu 2008 se je ta trend obrnil; izvoz v države nekdanje Jugoslavije se je medletno povečal za 10,1%, uvoz pa za 0,5%. Nadpovprečno se je povečal izvoz blaga v Makedonijo, in sicer za 25,7% ob zmanjšanju uvoza za 20,7%, ter v Bosno in Hercegovino (izvoz: 16,8%, uvoz: -2,9%). Nekoliko pod povprečjem menjave z državami nekdanje Jugoslavije je rasla menjava s Hrvaško, izvoz za 7,9% in uvoz za -1,9%, ter v Srbijo, izvoz za 5,8% in uvoz za 8,8%, kar je daleč nad povprečjem skupnega uvoza iz držav nekdanje Jugoslavije. Rast izvoza blaga v Rusko federacijo je bila s 15,8% tudi v letu 2008 nadpovprečna, medtem ko se je uvoz medletno zmanjšal za več kot četrtno.

Primanjkljaj Slovenije v blagovni menjavi se je v zadnjih dveh letih pospešeno povečeval. V letu 2008 je povečanje znašalo 1,1 mrd EUR, tako da je primanjkljaj dosegel 3,2 mrd EUR ali 8,6% BDP. Povečuje se primanjkljaj v blagovni menjavi z državami članicami EU, ki je v letu 2008 dosegel 4,2 mrd EUR oziroma 11,4% BDP. Z državami nečlanicami EU Slovenija izkazuje presežek v blagovni menjavi, ki pa se od vstopa Slovenije v EU postopoma zmanjšuje. V letu 2008 se je glede na leto poprej zmanjšal za 125 mio EUR na 1,0 mrd EUR oziroma za 0,5 odstotne točke na 2,8% BDP.

Rast menjave storitev je v letu 2008 močno prehitela rast blagovne menjave, najbolj pri izvozu. Rast izvoza storitev je bila celo za več kot dvakrat hitrejša tudi od rasti uvoza storitev. V letu 2008 je izvoz storitev dosegel 5,2 mrd EUR in se je medletno povečal za 20,8%, uvoz v višini 3,4 mrd EUR pa za 9,8%. Ob hitrejši dinamiki izvoza od uvoza storitev se je presežek v menjavi storitev medletno povečal za 0,6 mrd EUR na 1,8 mrd EUR. Med letoma 2005 in 2007 se je presežek v menjavi storitev ohranjal na ravni nekaj več kot 3% BDP, v letu 2008 pa se je kljub svetovni finančni in gospodarski krizi medletno povečal za več kot odstotno točko na rekordnih 4,8% BDP.

K presežku storitev najbolj prispevajo rezultati v turizmu. Prihodki od potovanj v višini 2.080 mio EUR so se medletno povečali za 14,8%, kar ob povečanju števila prihodov tujih turistov v Slovenijo za 1% in zmanjšanja števila prenočitev tujih gostov za 1% kaže na močno povečano trošenje tujih turistov v Sloveniji. Ob poslabševanju gospodarskih razmer, ki so prišla zlasti do izraza v drugi polovici leta 2008, so izdatki za potovanja rasli trikrat počasneje od prihodkov od potovanj. Znašali so 865 mio EUR in so bili le za 4,1% večji kot v letu 2007. Presežek v menjavi potovanj se je medletno povečal za 235 mio EUR na 1.215 mio EUR, kar predstavlja 68,0% presežka celotne menjave storitev v letu 2008.

Od vstopa Slovenije v EU se najbolj izboljšujejo rezultati v storitvah transporta, saj se je presežek transportnih storitev v obdobju 2003–2008 več kot podvojil. Prihodki od transporta so se v letu 2008 medletno povečali za 14,0%, izdatki za transport pa za 15,2%. Presežek se je povečal za slabo osmino na 589 mio EUR. Druge storitve so bile v seštevku neto odzivne, njihov primanjkljaj v višini 22 mio EUR pa je predstavljal le 7% doseženega v letu 2007. Med njimi se je v letu 2008 najbolj povečala menjava patentov, licenc in avtorskih pravic, pri izvozu za 103,8%, pri uvozu pa za 39,9%. Pod vplivom nekoliko nižjih domačih investicij v gradbeništvo od doseženih v letu 2007 so se izdatki za izvajanje gradbenih in montažnih del v Sloveniji medletno zmanjšali za 4,2% na 154 mio EUR. Po drugi strani so se prihodki od izvoza medletno povečali za 95,3% na 296 mio EUR. Ob taki dinamiki izvoza in uvoza je bil, v nasprotju z letom 2007, v letu 2008 dosežen presežek v višini 142 mio EUR. Poleg storitev gradbenih in montažnih del se je v letu 2008

V letu 2008 je izvoz v države nekdanje Jugoslavije rasel hitreje od uvoza.

Primanjkljaj v blagovni menjavi s članicami Evropske unije se povečuje, presežek v menjavi z nečlanicami pa znižuje.

Presežek v menjavi storitev je dosegel rekordnih 4,8% BDP.

Kljub poslabševanju gospodarskih razmer se presežek v turizmu povečuje.

Povečal se je presežek v transportu, primanjkljaj skupine drugih storitev pa se je močno zmanjšal.

nadpovprečno povečala tudi menjava komunikacijskih in finančnih storitev. Med drugimi poslovnimi storitvami so se na izvozni in uvozni strani nadpovprečno povečale razne poslovne in tehnične storitve, v izvozu za 29,8%, v uvozu pa za 10,9%. Poleg slednjih so se pri izvozu za 12,0% povečali tudi prihodki od storitev operativnega zakupa, medtem ko so se prihodki in odhodki od posredovanja v zunanjetrgovinski menjavi zmanjšali.

Neto odliv faktorskih storitev se je ponovno povečal, med njimi najbolj odliv dohodkov od kapitala.

Neto odlivni faktorski dohodki so se med letoma 2003 in 2006 ohranjali na ravni okrog 1% BDP, vendar v zadnjih dveh letih postajajo, poleg rasti primanjkljaja blagovne menjave s tujino, najpomembnejši dejavnik primanjkljaja tekočih transakcij plačilne bilance Slovenije s tujino. Neto odliv faktorskih dohodkov se je v letu 2008 medletno povečal za 300 mio EUR na 1.026 mio EUR. Ob čedalje večjem zaposlovanju tuje delovne sile v Sloveniji se neto pritoki dohodkov od dela že vrsto let zmanjšujejo. V letu 2007 so se glede na leto poprej zmanjšali za slabo tretjino, v letu 2008 pa so bili že neto odlivni v višini 25 mio EUR. Najbolj so se v zadnjih letih, pod vplivom neposrednih tujih naložb, povečanega zadolževanja v tujini in rasti obrestnih mer na svetovnih finančnih trgih do zadnjega četrtrletja leta 2008 povečali neto odlivi dohodkov od kapitala. Primanjkljaj dohodkov od kapitala se je glede na leto 2007 povečal za 215 mio EUR na 1.001 mio EUR. Trend neto repatriacij dividend in razdeljenega dobička od neposrednih naložb v tujino, ki se je začel po letu 2005, se je nadaljeval tudi v letu 2008. Podjetja v tuji lasti so lani od 540 mio EUR doseženega dobička od lastniškega kapitala reinvestirala v podjetja v Sloveniji le 16,0 mio EUR, vse drugo pa prenesla na račune matičnih podjetij v tujini. Pri dohodkih od kapitala so se prihodki od naložb v vrednostne papirje povečali za 12,6%, odhodki pa za 4,3%. Kot rezultat takih gibanj se je neto pritok dohodkov od teh naložb v letu 2008 medletno povečal za 40 mio EUR na 262 mio EUR. Pri tem so se na strani prihodkov najbolj povečali prihodki bank od obveznic in zadolžnic. Relativno hitra sprememba iz neto terjatev v vrednosti 0,9 mrđ EUR ob koncu leta 2005 na neto zunanji dolg v višini 9,5 mrđ EUR ob koncu leta 2008 in rast obrestnih mer na svetovnih finančnih trgih v začetku leta 2008 sta bili glavni dejavniki poslabševanja neto faktorskih dohodkov v tem obdobju. Neto plačila obresti v tujino so se lani povečala za 244 mio EUR na 792 mio EUR.

Primanjkljaj tekočih transferjev se je medletno zmanjšal za tretjino.

Primanjkljaj tekočih transferov se je glede na leto 2007 zmanjšal za dobro tretjino na 188 mio EUR in je k primanjkljaju tekočih transakcij plačilne bilance prispeval nekaj manj kot 10,0%. Najbolj so se v letu 2008 medletno izboljšali zasebni transferji, in sicer s primanjkljaja 51 mio EUR v letu 2007 na 6 mio EUR. Najpomembnejši dejavnik izboljšanja rezultatov zasebnih transferov je bil presežek v davkih in socialnih prispevkih od bruto dohodkov delavcev, ki se je povečal z 62 mio EUR na 80 mio EUR v letu 2008. V nekoliko manjšem obsegu so se v letu 2008 izboljšali tudi uradni transferi, saj se je njihov primanjkljaj medletno zmanjšal za 39 mio EUR na 183 mio EUR. Pretežni del izboljšanja uradnih transferov se nanaša na prejemke iz subvencij za proizvode, druge subvencije za proizvodnjo ter davke na dohodek, premoženje in drugo. Neto položaj proračuna Republike Slovenije do proračuna EU se je glede na leto 2007 močno poslabšal in je prispeval k primanjkljaju uradnih transferjev 64,7 mio EUR.

Tabela 5: Plačilna bilanca

v mio EUR	2003	2004	2005	2006	2007	2008
A. TEKOČI RAČUN	-196	-720	-498	-771	-1.455	-2.055
- v % od BDP	-0,8	-2,6	-1,7	-2,5	-4,2	-5,5
1. Blago	-543	-1.009	-1.026	-1.151	-1.666	-2.622
2. Storitve	540	688	920	993	1.193	1.782
2.1. Transport	260	324	398	456	525	589
2.2. Potovanja	522	608	743	783	980	1.215
- v tem izvoz	1.186	1.312	1.451	1.555	1.811	2.080
2.3. Ostalo	-243	-245	-221	-247	-312	-22
3. Dohodki	-219	-322	-295	-440	-708	-1.026
3.1. Dohodki od dela	135	138	128	107	78	-25
3.2. Dohodki od kapitala	-353	-460	-424	-547	-786	-1.001
4. Tekoči transferi	26	-76	-97	-173	-274	-188
B. KAPITALSKI RAČUN	-1	1	-114	-131	-52	-84
C. FINANČNI RAČUN	197	719	612	902	1.507	2.139
1. Zasebni sektor	-135	942	1.448	-361	-2.314	1.410
1.1. Terjatve	-467	255	-3.337	-4.699	-9.035	-1.897
NN v tujini	-6	-28	-516	-687	-1.319	-983
Naložbe v VP	5	1	-1.383	-2.094	-3.705	358
Komerčni krediti	-235	-320	-227	-442	-394	-211
Posojila	-4	-57	-340	-733	-1.890	-540
Gotovina in vloge	-227	659	-872	-743	-1.727	-522
1.2. Obveznosti	332	688	4.784	4.338	6.721	3.307
Tuje NN	138	295	473	513	1.050	1.239
Naložbe v VP	-2	48	210	176	94	-124
Komerčni krediti	18	11	293	479	511	169
Posojila	49	317	2.758	2.179	3.883	1.877
Vloge pri bankah	128	18	1.051	991	1.182	147
2. Država	449	138	-159	383	900	762
3. Banka Slovenije	-359	-1.149	-189	1.287	3.639	59
4. Ostalo	241	787	-488	-407	-718	-92

Vir: Banka Slovenije

Relativno velik primanjkljaj v tekočem računu plačilne bilance v velikosti 2,1 mrd EUR je bil financiran z neto finančnim pritokom zasebnega sektorja v višini 1,4 mrd EUR in države v višini 0,8 mrd EUR. Finančni pritok v sektor države je bil predvsem posledica februarske izdaje državne obveznice v višini 1,1 mrd EUR.

Dogajanja na finančnem računu plačilne bilance so bila povezana z dogajanja v realni ekonomiji in posledično s potrebami po financiranju, od septembra naprej pa je nanje v glavnem vplivala poglobitev finančne krize. Ta je po eni strani vplivala na povečanje tveganosti naložb v tujini, po drugi strani pa na zaostrovanje pogojev financiranja v tujini. V prvem polletju so se terjatve in tudi obveznosti zasebnega sektorja do tujine pod vplivom še dokaj hitre rasti gospodarske aktivnosti in vse večje vpetosti Slovenije v mednarodne finančne tokove povečevale s podobno dinamiko kot v letu 2007. V tem obdobju so se terjatve zasebnega sektorja do tujine povečale za 3,1 mrd EUR, obveznosti pa za 3,8 mrd EUR. Z ohlajanjem gospodarske aktivnosti in še bolj pod vplivom finančne krize od septembra naprej so se v drugem polletju terjatve zasebnega sektorja do tujine in tudi obveznosti zmanjšale, in sicer za 1,2 mrd EUR oziroma 0,5 mrd EUR. Celoletno povečanje

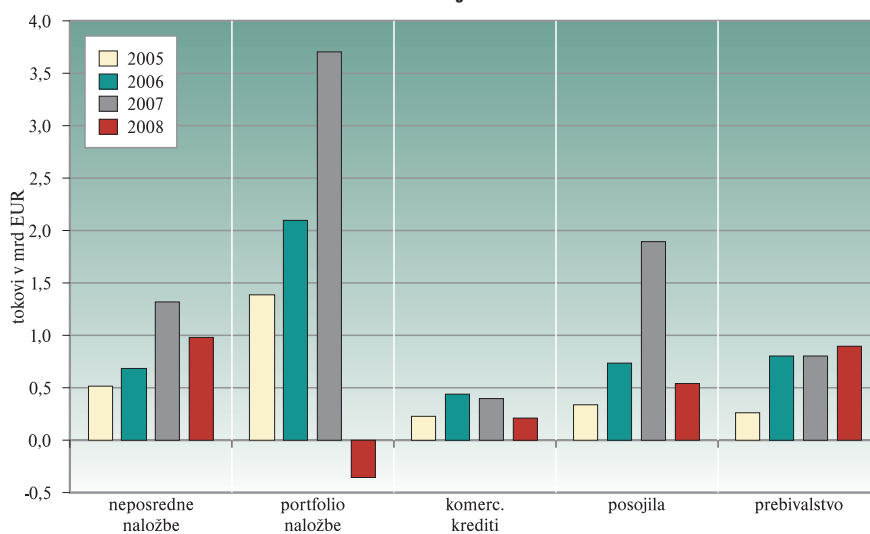
Finančni račun je bil pod vplivom dogajanj v realni ekonomiji in posledic finančne krize.

terjatev in obveznosti zasebnega sektorja do tujine je bilo tako v letu 2008 bistveno manjše kot v letu 2007.

V letu 2008 so se glede na leto 2007 zmanjšale vse vrste terjatev.

Med terjatvami do tujine so se v letu 2008 najbolj povečale neposredne naložbe (1,0 mrđ EUR) ter posojila (0,5 mrđ EUR) in vloge bank v tujini (0,4 mrđ EUR). Glede na leto 2007 so se vse vrste terjatev bistveno zmanjšale, kar je predvsem posledica zmanjševanja naložb od septembra naprej, kar je povezano s finančno krizo. To je bilo najbolj razvidno pri posojilih tujini, ki so se v prvih osmih mesecih povečala za 0,5 mrđ EUR, od septembra do decembra pa so ostala nespremenjena, ter pri gotovini in vlogah, ki so se v prvih osmih mesecih povečale za 1,1 mrđ EUR, od septembra do decembra pa zmanjšale za 0,6 mrđ EUR.

Slika 18: Struktura finančnih odtokov v tujino

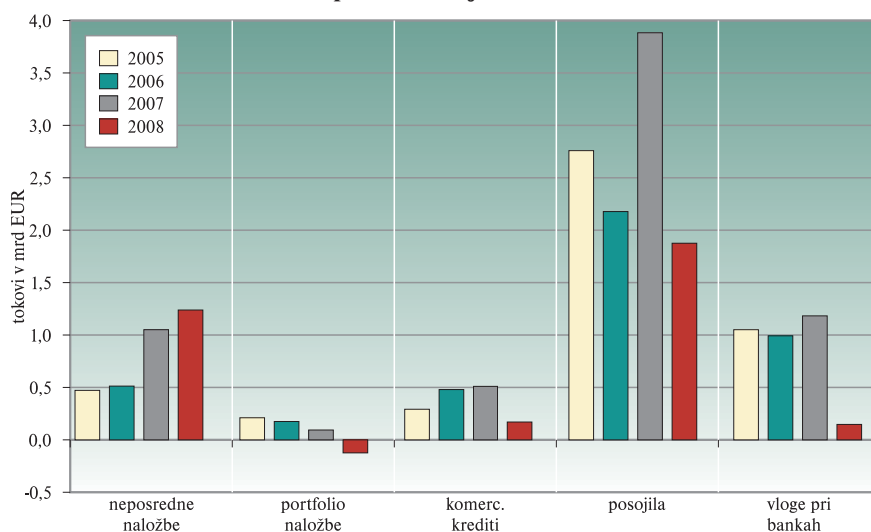

Vir: Banka Slovenije

Tudi med odtoki so prevladovala posojila in vloge.

Med obveznostmi zasebnega sektorja do tujine so v letu 2008 prevladovala zlasti posojila iz tujine in neposredne naložbe. Od celotnega povečanja obveznosti zasebnega sektorja do tujine v višini 3,3 mrđ EUR so kar 1,9 mrđ EUR predstavljala posojila iz tujine in 1,2 mrđ EUR neposredne naložbe, pri čemer je bilo dve tretjini posojil v banke in tretjina v podjetja. Glede na leto 2007 so se vse vrste obveznosti, razen neposrednih naložb, bistveno zmanjšale, kar je predvsem posledica nižjih potreb po financiranju od sredine leta naprej in finančne krize od septembra naprej. To je bilo najbolj razvidno pri posojilih iz tujine, ki so se v prvem polletju povečala za 2,1 mrđ EUR, v drugem pa zmanjšala za 0,2 mrđ EUR, in pri vlogah pri bankah, ki so se v prvem polletju povečale za 0,6 mrđ EUR, v drugem pa zmanjšale za 0,4 mrđ EUR.

Slika 19: Struktura finančnih pritokov iz tujine

Vir: Banka Slovenije

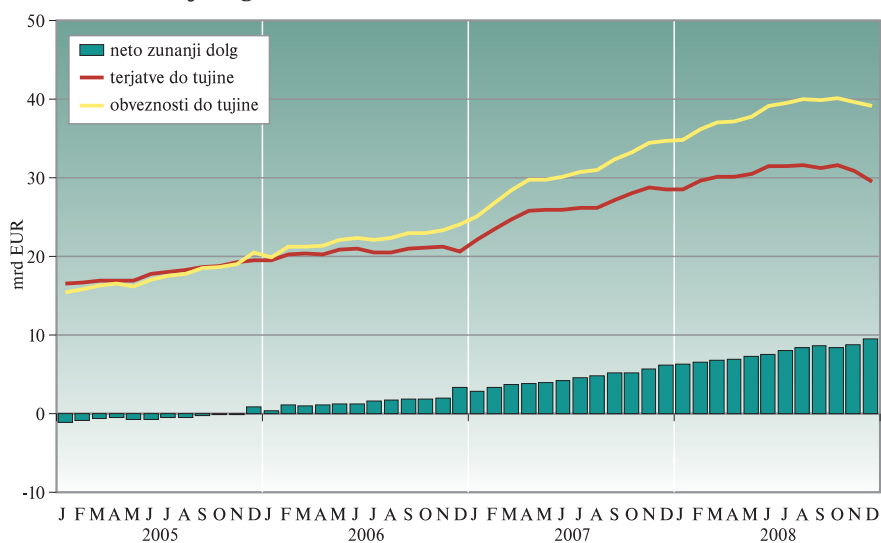
Nadaljevanje relativno močnih tokov s tujino do avgusta, pri katerih so prevladovali dolžniški instrumenti, se je kazalo v povečevanju bruto terjatev in tudi obveznosti do tujine, predvsem zaradi posledic finančne krize pa so se od septembra naprej bruto terjatve do tujine in bruto zunanji dolg zmanjševali. Bruto terjatve Slovenije do tujine so se tako povečale z 28,6 mrd EUR ob koncu leta 2007 na 31,7 mrd EUR ob koncu avgusta 2008, v istem obdobju pa se je bruto zunanji dolg Slovenije do tujine povečal s 34,8 mrd EUR na 40,0 mrd EUR. Terjatve in tudi obveznosti do tujine so se od septembra naprej zmanjšale, in sicer bruto terjatve na 29,6 mrd EUR, bruto zunanji dolg pa na 39,1 mrd EUR.

Terjatve in bruto dolg so se od septembra naprej zmanjševali.

Prevladujoče neto financiranje iz tujine prek dolžniških instrumentov se je kazalo v povečevanju neto zunanjega dolga in slabšanju tekočega računa plačilne bilance. Neto zunanji dolg se je v letu 2006 povečal za 2,5 mrd EUR, v letu 2007 za 2,8 mrd EUR in v letu 2008 za 3,3 mrd EUR. V letu 2008 do avgusta se je neto zunanji dolg povečeval predvsem na račun večjega zadolževanja, od septembra naprej pa na račun zmanjševanja naložb v tujini. Neto zunanji dolg je ob koncu leta tako že znašal 9,5 mrd EUR. Z naraščanjem neto zunanjega dolga se je povečevalo tudi breme financiranja, ki je dodatno poslabševalo tekoči račun plačilne bilance.

Neto zunanji dolg je ob koncu leta 2008 znašal 9,4 mrd EUR.

Slika 20: Zunanji dolg

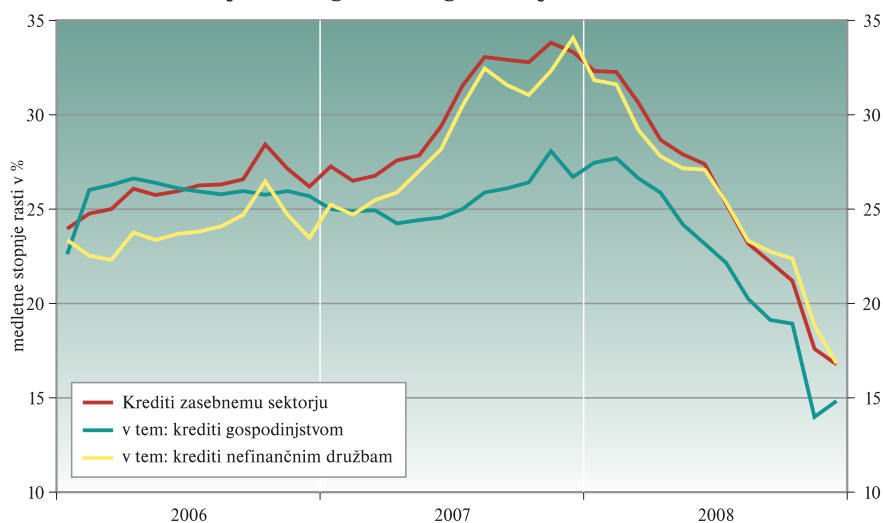
Vir: Banka Slovenije

1.2.6 Pogoji financiranja

Manjše finančne potrebe zasebnega sektorja predvsem zaradi upočasnjevanja gospodarske aktivnosti.

Manjše finančne potrebe domačega zasebnega sektorja⁵ so bile v letu 2008 povezane z upočasnjevanjem gospodarske in predvsem investicijske aktivnosti, ki sta se še posebno očitno upočasnili v drugem polletju. K zmanjšanju finančnih potreb je pripomogla tudi hitra umiritev cen in prometa na nepremičninskem trgu. Dogajanja v zadnjih mesecih leta in z njimi povezani poslabšani pogoji zadolževanja so otežili dostop do financiranja, predvsem iz tujine. Proces finančnega poglobljanja, pri katerem razvitost domačega finančnega sektorja dohiteva raven v razvitejših gospodarstvih, se je nadaljeval z zmanjšano dinamiko.

Slika 21: Kreditiranje domačega zasebnega sektorja

Vir: Banka Slovenije

⁵ Domači zasebni sektor vključuje nefinančne družbe, gospodinjstva in nedenarne finančne institucije.

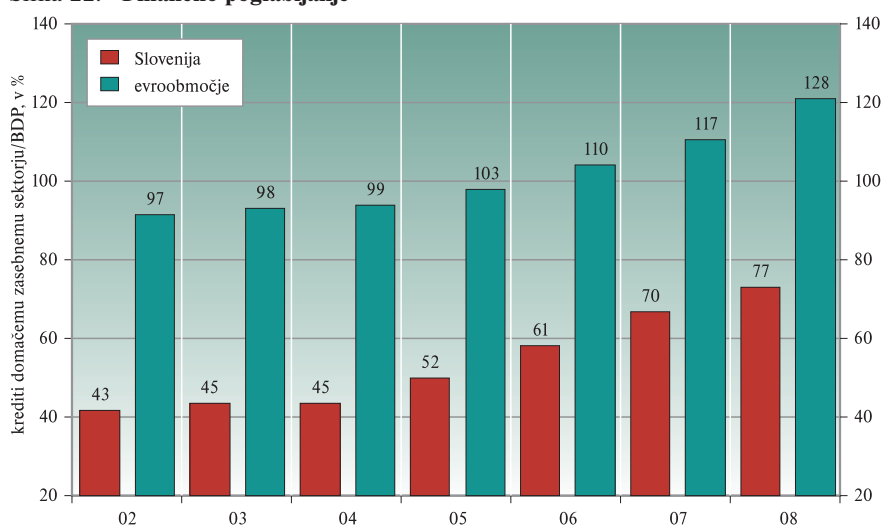
Financiranje je tako kot predhodna leta potekalo predvsem prek bančnih kreditnih kanalov. Bančno kreditiranje zasebnega sektorja, ki je ob koncu leta 2007 doseglo medletno rast blizu 35%, se je v letu 2008 relativno hitro umirjalo in ob koncu leta upadlo pod 20%. Pri tem se je opazneje zmanjševalo kreditiranje nefinančnih družb kot kreditiranje gospodinjstev.

Dinamika bančnega kreditiranja zasebnemu sektorju se je umirjala.

Z nekaj manjšo rastjo zadolževanja domačega zasebnega sektorja pri bankah se je dinamika procesa poglobljanja finančnega posredništva v letu 2008 upočasnila. Globina finančnega posredništva, merjena z deležem kreditov zasebnemu sektorju glede na BDP, se v zadnjih letih v Sloveniji povečuje po stopnji okoli 10% BDP na leto, v letu 2008 pa se je povečala za 7% BDP in je znašala 77% BDP. Razlika med tako merjeno globino finančnega poglobljanja med evroobmočjem in Slovenijo se je zmanjšala z okoli 60% BDP v letu 2003 na okoli 50% BDP v zadnjih letih.

Manjša dinamika finančnega poglobljanja.

Slika 22: Finančno poglobljanje

Vir: ECB, Banka Slovenije

Okvir 4: Ukrepi Banke Slovenije ob poglobitvi finančne krize

Odvisnost od financiranja na tujem bančnem trgu je povečala ranljivost domačega bančnega sistema v spremenjenih kriznih razmerah. Septembrska poglobitev finančne krize je bankam močno otežila dostop do finančnih virov v tujini. To se je pokazalo tudi v obratu tokov zadolževanja bank v tujini, saj so se banke v prvih osmih mesecih leta 2008 v tujini zadolžile za 2,6 mrd EUR, od septembra do decembra 2008 pa razdolžile za 1,2 mrd EUR. Banke so se na otežene pogoje financiranja v tujini odzvale s povečanim zadolževanjem pri Evrosistemu in spodbujanjem domačega varčevanja v obliki vlog.

Banka Slovenije je poleg rednega delovanja v okviru ESCB sprejela nekatere ukrepe za krepitev pozicije slovenskih bank pri pridobivanju virov za kreditno aktivnost:

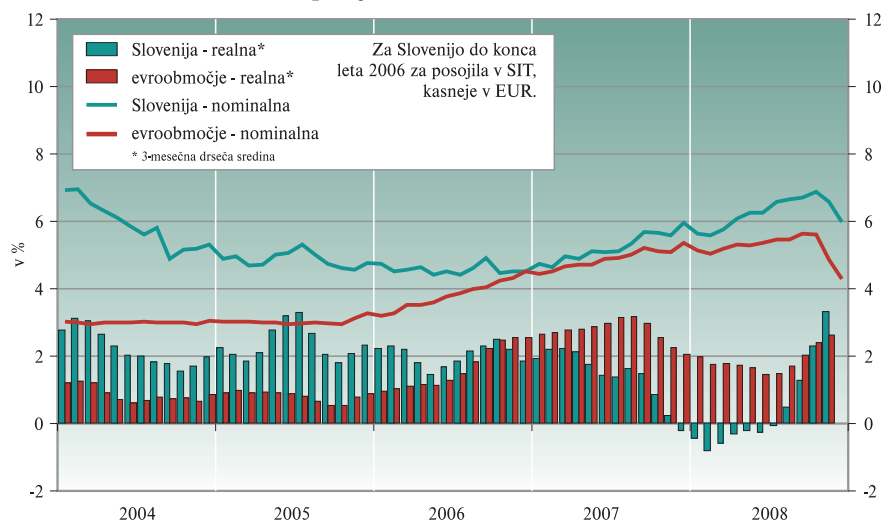
- Oktobra je spremenila Sklep o ocenjevanju izgub iz kreditnega tveganja bank in hranilnic in s tem odpravila učinke previdnostnega filtra pri oblikovanju oslabitev in rezervacij. S tem je delovala proticiklično in vplivala na povečanje kapitalne ustreznosti bank.
- Novembra je prilagodila likvidnostno lestvico za vrednost pri centralni banki zastavljenega premoženja, s čimer je bilo bankam omogočeno povečanje črpanja likvidnih sredstev v Evrosistemu.
- Konec novembra je pozvala banke k prenehanju prekomernega povečevanja obrestnih mer za vpogledne vloge. Obenem je banke pozvala k ustreznemu ovrednotenju kreditnih tveganj v poslabšanih gospodarskih razmerah in k oblikovanju zadostnega obsega oslabitev.

- Januarja je bankam izdala priporočila v zvezi z merjenjem vrednosti in oslabitvami finančnih sredstev za zaključna knjiženja in izdelavo letnega poročila za poslovno leto 2008. Hkrati je dopolnila Sklep o ocenjevanju izgub iz kreditnega tveganja bank in hranilnic z zahtevo po mesečnem poročanju bank o oblikovanih oslabitvah in rezervacijah ter razvrščeni aktivni od aprila 2009 dalje. Zaradi nadaljevanja zaostrenih razmer na finančnih trgih je bankam priporočila, da načrtovano kreditno aktivnost uskladijo z razpoložljivimi stabilnimi viri financiranja in naj dobiček za leto 2008 zadržijo v bankah in s tem izboljšajo kapitalno moč.

Manj ugodni pogoji financiranja za nefinančne družbe proti koncu leta.

Dokaj hitro upadanje dinamike kreditiranja nefinančnih družb je bilo predvsem povezano z upočasnjavanjem gospodarske in predvsem investicijske aktivnosti, dodatno pa se je kreditna aktivnost upočasnila ob koncu leta zaradi posledic finančne krize. Pogoji financiranja za nefinančne družbe so bili kljub postopnemu višanju nominalnih obrestnih mer do zadnjega četrtertja še vedno ugodni. Od konca leta 2006 sta gibanje in raven nominalnih obrestnih mer za posojila za nefinančne družbe v Sloveniji primerljiva s tistimi v evroobmočju, kar kaže na precejšnjo stopnjo integracije finančnega sistema Slovenije z evroobmočjem. Realne obrestne mere so bile v Sloveniji v tem obdobju zaradi nekaj višje inflacije pod ravniyo tistih iz evroobmočja, zato so bili pogoji financiranja v Sloveniji ugodnejši kot v evroobmočju, kar je spodbujalo kreditiranje. V zadnjem četrtertju 2008 so se realne obrestne mere v evroobmočju, še bolj pa v Sloveniji, kljub padanju nominalnih obrestnih mer povečale zaradi nekaj nižje inflacije. To je poleg finančne krize in negotovosti, povezane z njo, dodatno vplivalo na zmanjšanje kreditiranja v Sloveniji in evroobmočju.

Slika 23: Obrestne mere za posojila nad 1 mio EUR za nefinančne družbe

Vir: ECB, Banka Slovenije

Zmanjšana dinamika kreditiranja gospodinjstev predvsem zaradi umirjanja na nepremičninskem trgu.

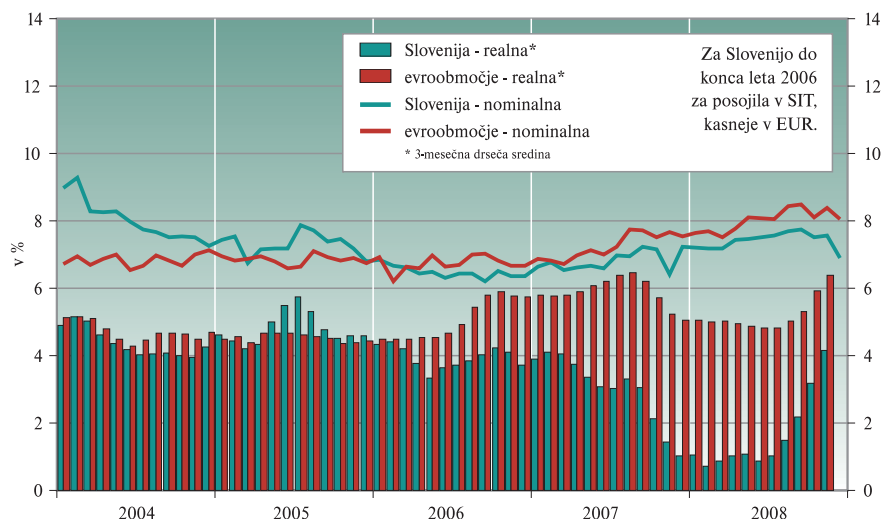
Zmanjševanje dinamike kreditiranja gospodinjstev je predvsem posledica umirjanja cen in tudi števila transakcij na nepremičninskem trgu in ohlajanja domače zasebne potrošnje. Medletna rast stanovanjskega kreditiranja se je zmanjšala s skoraj 40% v začetku leta na nekaj nad 25% ob koncu leta. Ta dinamika je sicer še vedno bistveno večja kot pri potrošniških kreditih, pri katerih se je medletna rast zmanjšala z okoli 20% na začetku na okoli 5% ob koncu leta. To je sicer skladno z gibanjem domače zasebne potrošnje, ki se je zmanjšala s 5,3% v 2007 na 2,2% v letu 2008.

Tudi pogoji financiranja za gospodinjstva so se proti koncu leta zaostrovali.

Tudi pogoji financiranja potrošnje gospodinjstev so bili v Sloveniji do sredine leta ugodnejši kot v evroobmočju. Od začetka leta 2006 so bile nominalne, še bolj pa realne obrestne mere za potrošniška posojila v Sloveniji nižje kot v evroobmočju.

Zaradi nekaj višje inflacije v Sloveniji kot v evroobmočju je bilo to še posebno očitno pri realnih obrestnih merah. Te so se kljub znižanju nominalnih obrestnih mer v zadnjem četrtletju 2008 zaradi nižje inflacije povečale, kar je dodatno vplivalo predvsem na zmanjšano potrošniško kreditiranje.

Slika 24: Obrestne mere za potrošniška posojila gospodinjstvom

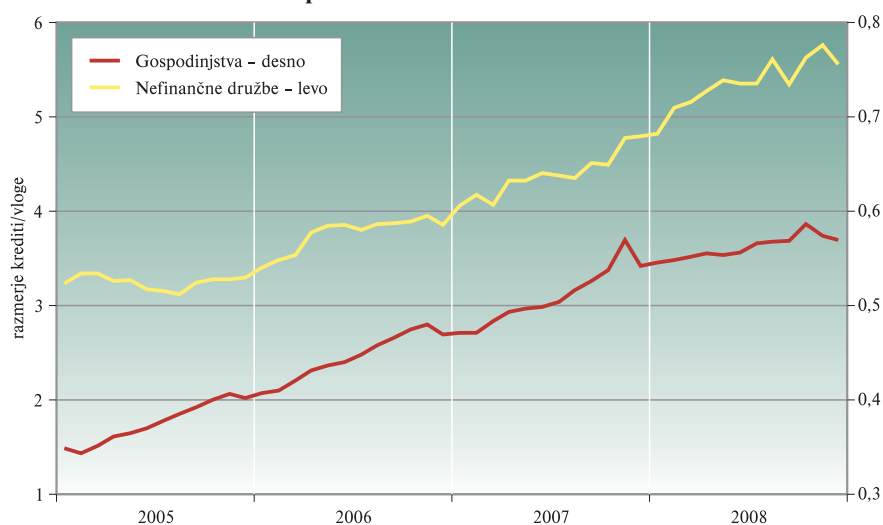

Vir: ECB, Banka Slovenije

Tok posojil iz tujine v banke in tok vlog nerezidentov je v letu 2008 do avgusta znašal 2,6 mrd EUR, medtem ko je tok kreditov domačemu zasebnemu sektorju znašal 3,7 mrd EUR. To pomeni, da so banke v tem obdobju več kot dve tretjini kreditov domačemu zasebnemu sektorju financirale z zadolževanjem v tujini. Obsežno financiranje iz tujine je povečalo ranljivost slovenskih bank na spreminjanje pogojev najemanja posojil na nestabilnih tujih finančnih trgih. Od septembra so banke predvsem zaradi vpliva finančne krize kredite in vloge iz tujine celo neto vračale (1,2 mrd EUR), umiril pa se je tudi tok kreditov domačemu zasebnemu sektorju (0,8 mrd EUR). To je razvidno tudi iz kazalnikov neto zadolženosti nefinančnih družb in gospodinjstev, definiranih kot razmerje med stanjem kreditov in vlog posameznega sektorja. To razmerje se je začelo opazneje povečevati v letu 2005. Do takrat je to razmerje znašalo pri nefinančnih družbah nekaj nad 3, pri gospodinjstvih pa nekaj nad 0,35. Do konca tretjega četrtletja 2008 se je to razmerje povečalo na prek 5,5 za nefinančne družbe in na skoraj 0,6 za gospodinjstva. V zadnjem četrtletju 2008 se je to razmerje za nefinančne družbe in gospodinjstva postopoma zmanjševalo.

Neto zadolženost pri bankah se v drugem polletju ni več povečevala.

Slika 25: **Neto zadolženost pri bankah**

Vir: Banka Slovenije

1.3 Bančni sistem

1.3.1 Struktura bančnega sektorja

V Sloveniji je ob koncu leta 2008 delovalo 18 bank, tri hranilnice in tri podružnice tujih bank.

V strukturi bančnega sektorja imajo banke prevladujoč položaj. Ob koncu leta 2008 so imele banke 99,3-odstotni tržni delež, merjen z bilančno vsoto, preostali del trga pa so si delile hranilnice.

Na dan 31. 12. 2008 je v Sloveniji delovalo 18 bank (od tega osem hčerinskih), tri hranilnice in tri podružnice tujih bank (avstrijskih in francoske banke). V primerjavi z letom prej se je število kreditnih institucij zmanjšalo za tri, ker so se NLB Koroška banka d.d., NLB Banka Zasavje d.d. in NLB Banka Domžale d.d. pripojile k Novi Ljubljanski banki d.d., Ljubljana.

Delež kapitala v lasti tujcev je ob koncu leta 2008 znašal 38,2%, delež države pa 17,7%.

V večinski tuji lasti je bilo 31. 12. 2008 osem hčerinskih bank in tri podružnice tujih bank, v popolni domači lasti sta bili dve banki (ob koncu leta 2007 šest), osem bank pa je bilo v večinski domači lasti (od teh je imela polovica manj kot 3% tujega kapitala). Delež kapitala v lasti tujcev, merjen po lastniškem kapitalu, se je 31. 12. 2008 v primerjavi z 31. 12. 2007 povečal za 0,4 odstotne točke in je znašal 38,2% (od tega je znašal delež tujih oseb, ki imajo nad 50% v upravljanju, 27,6%, kar je 0,8 odstotne točke več kot leto prej). Delež tujih oseb, merjen z bilančno vsoto, je 31. 12. 2008 znašal 2,9 odstotne točke več kot delež tujih oseb, merjen z lastniškim kapitalom. Državno lastništvo, merjeno po lastniškem kapitalu, se je 31. 12. 2008 glede na 31. 12. 2007 povečalo za 2,6 odstotne točke na 17,7% zaradi povečanja državnega deleža v SID – Slovenski izvozni in razvojni banki d.d., Ljubljana, ki je edina banka v Sloveniji v večinski neposredni državni lasti.

Tabela 6: Lastniška sestava bančnega sektorja (po lastniškem kapitalu)

	31. 12. 2005	31. 12. 2006	31. 12. 2007	31. 12. 2008
Tuje osebe (nad 50% v upravljanju)	19,4%	27,7%	26,8%	27,6%
Tuje osebe (pod 50% v upravljanju)	15,5%	10,0%	11,0%	10,6%
Država v ožjem smislu	18,2%	17,9%	15,1%	17,7%
Ostale domače osebe	46,9%	44,4%	47,2%	44,1%

Vir: Banka Slovenije

Tabela 7: Lastniška sestava bančnega sektorja (po bilančni vsoti)

	31. 12. 2005	31. 12. 2006	31. 12. 2007	31. 12. 2008
Tuje osebe (nad 50% v upravljanju)	21,1%	27,3%	27,8%	30,3%
Tuje osebe (pod 50% v upravljanju)	17,6%	12,8%	13,8%	10,8%
Država v ožjem smislu	22,7%	22,3%	18,6%	19,2%
Ostale domače osebe	38,6%	37,6%	39,7%	39,7%

Vir: Banka Slovenije

Razmerje med bilančno vsoto bank in hranilnic in BDP iz leta v leto narašča, čeprav je še vedno precej pod povprečjem v EU.

Tabela 8: Bilančna vsota glede na BDP

v mio EUR	2005	2006	2007	2008 ¹⁾
Bilančna vsota bank in hranilnic	29.445	34.080	42.598	47.818
BDP v tekočih cenah	28.704	31.008	34.471	37.126
Bilančna vsota (v %BDP)	102,6	109,9	123,6	128,8

¹⁾ Podatki so brez podružnice Nove Ljubljanske banke v Italiji.

Vir: Banka Slovenije

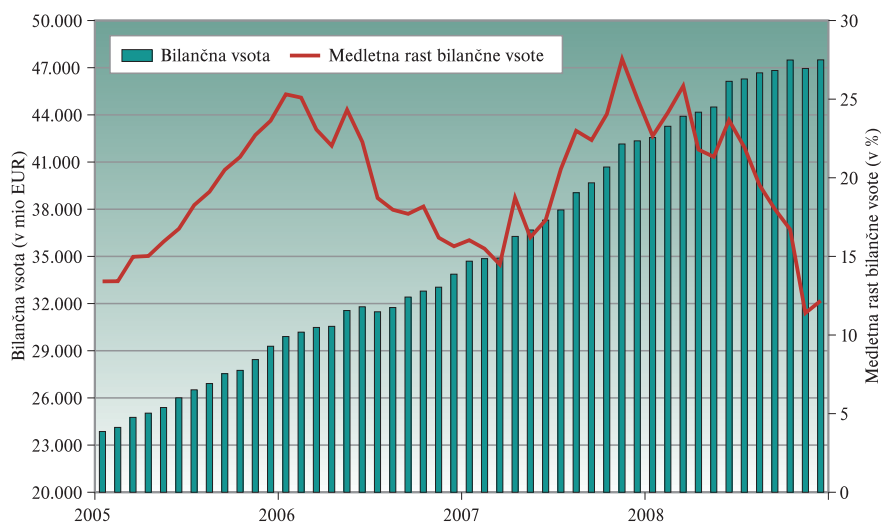
1.3.2. Bilanca stanja

Bilančna vsota bančnega sistema ob koncu leta 2008 znaša 4.498 mio EUR. V tem letu se je okrepila za 5.155 mio EUR, kar relativno predstavlja 12-odstotno povečanje. Dogodki na mednarodnih trgih slovenskega bančnega sistema niso neposredno prizadeli, kljub temu pa so posredno vplivali na poslovanje bank. Tako je medletna rast bilančne vsote do julija ohranjala visoko raven okrog 23%, nato pa je začela hitreje upadati in ob koncu novembra z 11,4% dosegla najnižjo rast v zadnjih petih letih. Tuje banke so po visoki rasti v letih 2005 in 2006 že drugo leto zapored dosegle 22-odstotno rast, domače banke pa so po 26-odstotni rasti v letu 2007 dosegle skromnejšo 8-odstotno rast. Posledično se je tržni delež domačih bank zmanjšal za 2,4 odstotne točke na 68,8%⁶.

Bilančna vsota znaša 47.498 mio EUR in je 12% višja kot v predhodnem letu.

⁶ Tržni delež tujih bank je 31,2-odstoten.

Slika 26: Bilančna vsota in medletna rast

Vir: Banka Slovenije

Tržni delež največje banke se je kljub priključitvi treh hčerinskih bank znižal za 0,7 odstotnih točk na 30,2%. Zniževanje tržnih deležev je značilno tudi za večino drugih bank v večinski domači lasti⁷, medtem ko so se bankam v pretežni tuji lasti tržni deleži okrepili.

⁷

Izjemi sta SID banka in Factor banka.

Tabela 9: **Bilančne vsote in tržni deleži bank**

Banka	Bilančna vsota (v tisoč EUR)		Rast (v %)		Tržni delež (v %)	
	31. 12. 2007	31. 12. 2008	2007/2006	2008/2007	31. 12. 2007	31. 12. 2008
Nova LB d.d. Ljubljana	13.093.567	14.346.977	25,71	1,28	30,9	30,2
Nova KB d.d. Maribor	4.218.792	4.564.756	14,98	8,20	10,0	9,6
Abanka Vipa d.d. Ljubljana	3.439.008	3.823.337	20,17	11,18	8,1	8,0
UniCredit Banka d.d. Ljubljana	2.132.695	2.891.241	-2,50	35,57	5,0	6,1
SKB banka d.d. Ljubljana	2.295.677	2.600.224	10,08	13,27	5,4	5,5
Banka Koper d.d. Koper	2.239.211	2.501.864	20,09	11,73	5,3	5,3
Banka Celje d.d. Celje	2.305.449	2.413.474	17,64	4,69	5,4	5,1
Hypo Alpe-Adria-bank d.d. Ljubljana	1.906.206	2.268.317	68,30	19,00	4,5	4,8
SID banka d.d. Ljubljana	1.248.711	2.087.717		67,19	2,9	4,4
Gorenjska banka d.d. Kranj	1.732.976	1.825.836	16,14	5,36	4,1	3,8
Raiffeisen Banka d.d. Maribor	1.259.559	1.339.651	31,51	6,36	3,0	2,8
Probanka d.d. Maribor	1.041.857	1.192.228	29,47	14,43	2,5	2,5
Banka Sparkasse d.d. Ljubljana	886.628	1.182.444	23,39	33,36	2,1	2,5
Factor banka d.d. Ljubljana	630.760	877.407	20,01	39,10	1,5	1,8
Banka Volksbank d.d. Ljubljana	618.324	866.175	27,55	40,08	1,5	1,8
Deželna banka Slovenije d.d. Ljubljana	756.905	839.183	24,12	10,87	1,8	1,8
Poštna banka Slovenije d.d. Maribor	626.309	702.559	10,85	12,17	1,5	1,5
BAWAG d.d. Ljubljana	596.297	701.469	54,92	17,64	1,4	1,5
BKS Bank AG Ban. podružnica Ljubljana	196.194	404.701	100,37	106,28	0,5	0,9
Zveza Bank podružnica Ljubljana	22.776	44.987	94,17	97,52	0,1	0,1
RCI Banque Societe anonime, ban.podr.Lj	22.709	23.902		5,25	0,1	0,1
NLB Banka Domžale d.d.	451.177		4,59		1,1	
NLB Koroška banka d.d.	364.453		3,19		0,9	
NLB Banka Zasavje d.d.	257.012		1,00		0,6	
Vse banke in podružnice skupaj	42.343.252	47.498.449	25,02	12,17	100,0	100,0

Vir: Banka Slovenije

Glavnino virov sredstev poslovanja bank s 86,4-odstotnim deležem še vedno predstavljajo finančne obveznosti, merjene po odplačni vrednosti (vloge), njihov delež pa se je zmanjšal za 2 odstotni točki. Navedeno je predvsem posledica zmanjšanja deleža vlog nebančnega sektorja za 1,4 odstotne točke in le rahlega zmanjšanja deleža obveznosti do tujih bank. V strukturnem deležu obveznosti do nebančnega sektorja predstavljajo 43,4%, obveznosti do bank pa ohranjajo stabilnih 37%. Pomembnejši vir je s 1.226 mio EUR postalo zadolževanje pri Evrosistemu, posledično pa delež obveznosti do centralne banke, ki je bil v preteklih letih nepomemben, predstavlja 2,6%.

Glavnino virov predstavljajo vloge; del virov je bil pridobljen z zadolževanjem pri Evrosistemu.

Tabela 10: Glavne postavke bilance stanja bank

BILANCA STANJA	Znesek (v tisoč EUR)		Delež (v %)		Rast (v %)	
	31. 12. 2007	31. 12. 2008	31. 12. 2007	31. 12. 2008	2007/2006	2008/2007
Stanja v tisoč EUR; rasti v %						
Aktiva	42.343.252	47.498.449	100,0	100,0	25,0	12,2
Denar	603.729	1.242.982	1,4	2,6	-42,9	105,9
Kredit	32.374.246	37.335.332	76,5	78,6	37,9	15,3
Bankam	4.072.415	4.022.635	9,6	8,5	32,8	-1,2
Nebančnemu sektorju	28.301.831	33.312.697	66,8	70,1	38,6	17,7
od tega nefinančnim družbam (podjetjem)	17.039.063	20.034.188	40,2	42,2	37,8	17,6
... gospodinjstvom	6.428.844	7.386.343	15,2	15,6	27,1	14,9
... državi	465.139	506.360	1,1	1,1	-18,9	8,9
... drug. fin. org	2.114.261	2.828.720	5,0	6,0	68,1	33,8
... tujcem	2.213.113	2.508.724	5,2	5,3	94,4	13,4
Finančna sredstva namenjena trgovanju	1.595.957	1.176.214	3,8	2,5	25,7	-26,3
od tega vrednostni papirji (VP) države	203.447	56.011	0,5	0,1	-5,5	-72,5
... VP Banke Slovenije	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finančna sredstva, razpoložljiva za prodajo	4.870.408	4.531.309	11,5	9,5	-10,5	-7,0
od tega vrednostni papirji (VP) države	3.123.736	2.859.644	7,4	6,0	45,8	-8,5
... VP Banke Slovenije	0	0	0,0	0,0	-100,0	0,0
Finančna sredstva v posesti do zapadlosti	992.601	1.385.442	2,3	2,9	-1,6	39,6
od tega vrednostni papirji (VP) države	955.484	1.163.053	2,3	2,4	164,5	21,7
... VP Banke Slovenije	0	0	0,0	0,0	-100,0	0,0
Ostalo	1.906.311	1.827.170	4,5	3,8	18,3	-4,2
Pasiva	42.343.251	47.498.457	100,0	100,0	25,0	12,2
Fin. obveznosti do CB	156.528	1.226.228	0,4	2,6	100,0	683,4
FO, merjene po odplačni vrednosti (vloge)	37.445.052	41.046.885	88,4	86,4	23,8	9,6
a) Obveznosti do bank	15.631.349	17.594.683	36,9	37,0	45,1	12,6
od tega do tujih bank	14.111.609	15.559.817	33,3	32,8	39,9	10,3
b) Obveznosti do neban. sekt. (vloge NS)	19.380.515	20.596.949	45,8	43,4	10,7	6,3
... od tega nefinančnim družbam (podjetjem)	3.674.219	3.696.861	8,7	7,8	10,0	0,6
... gospodinjstvom	12.104.976	13.209.745	28,6	27,8	9,3	9,1
... državi	1.510.337	1.856.753	3,6	3,9	35,6	22,9
... drugim finančnim organizacijam	1.144.582	1.058.270	2,7	2,2	-20,9	-7,5
c) Dolžniški vrednostni papirji	963.464	1.258.634	2,3	2,6	-1,3	30,6
d) Podrejene obveznosti	1.469.724	1.596.619	3,5	3,4	48,1	8,6
FO, vezane na fin. sredstva brez pogojev za odpravo pripoznanja (repo)	298.048	442.189	0,7	0,9	998,4	48,4
Kapital	3.556.178	3.996.440	8,4	8,4	25,2	12,4
Rezervacije in ostalo	887.445	786.715	2,1	1,7	17,7	-11,4
BILANČNA VSOTA	42.343.252	47.498.449	100,0	100,0	25,0	12,2

Vir: Banka Slovenije

Glavnina novih virov izhaja iz zadolževanja v bančnem sektorju.

Rast bilančne vsote je predvsem posledica zadolževanja v bančnem sektorju (za 1.963 mio EUR oziroma za 12,6%). Domače banke so zadolževanje v bančnem sektorju povečale za slabih 5%, tuje banke pa za 23,6%, saj so prek nadrejenih bank lažje dostopale do teh sredstev. Banke so se na medbančnem trgu zadolževale le prvih osem mesecev, potem pa je navedeni vir zaradi pretresov na mednarodnih trgih zamrl. V drugi polovici leta se je na nastale razmere odzvala Evropska centralna banka ter povečala obseg bankam ponujenega denarja. Na avkcije so se odzvale tudi slovenske banke ter obseg tako pridobljenih virov povečale za 1.070 mio EUR.

Nadaljuje se rahla krepitev vlog nebančnega sektorja, s 6,3-odstotno rastjo pa še vedno zaostaja za rastjo bilančne vsote. Posledično vlogam nebančnega sektorja, ki obsegajo 20.597 mio EUR, strukturni delež še nadalje upada. K rasti vlog nebančnega sektorja so nominalno s 1.105 mio EUR najbolj prispevale vloge gospodinjstev, medtem ko se je obseg vlog vseh drugih sektorjev povečal za skromnih 112 mio EUR, pri čemer so se vloge države povečale za 346 mio EUR, vloge tujcev pa zmanjšale za 209 mio EUR.

Rast vlog nebančnega sektorja s 6,3% zaostaja za rastjo bilančne vsote.

Za izdajo izvedenih finančnih instrumentov se je letos odločilo devet bank, vendar le dve v večjem obsegu. Tri banke so del sredstev pridobile z repoji s tujimi bankami. Kljub temu obseg z navedenima instrumentoma pridobljenih sredstev ostaja skromen.

V letu 2008 so se za izdajo vrednostnih papirjev v manjšem obsegu odločile tri banke, le ena pa je v sklopu državne pomoči bankam in gospodarstvu po pretresih na mednarodnih trgih izdala obveznice v večjem obsegu. Navedeno se je odrazilo v povečanju izdanih vrednostnih papirjev za 30,6%.

Knjigovodsko stanje kapitala znaša na zadnji dan leta 3.996 mio EUR in se je povečalo za 12,4%. V povečanje je vključen tudi del dobička, ki so ga banke v skladu z določili Zakona o gospodarskih družbah prenesle v rezerve iz dobička. V letu 2008 se je dokapitaliziralo devet bank, eni banki pa se je kapital povečal zaradi priključitve hčerinskih bank.

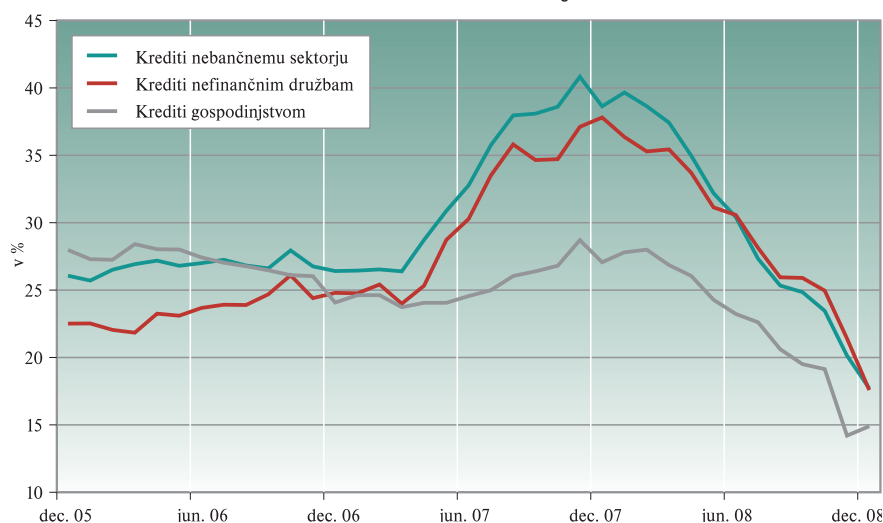
Knjigovodsko stanje kapitala 3.996 mio EUR.

Neugodna gibanja na mednarodnih finančnih in kapitalskih trgih so se posredno odrazila v spremembi naložbene strukture bank. Obseg finančnih sredstev, pripoznanih po poštenu vrednosti, se je zaradi spremembe poštene vrednosti zmanjšal. Mesečne kreditne rasti so bile v primerjavi z letom 2007 nižje, vendar pa se je vpliv prihajajoče krize odrazil šele v novembru, ko je mesečni prirast kreditov začel občutneje upadati.

V naložbeni strukturi banke se odražajo neugodna gibanja na finančnih in kapitalskih trgih.

Delež kreditov nebančnemu sektorju, ki v strukturi predstavlja največji del bilančne vsote, se je okrepil za 3,3 odstotne točke na 70,1%, njihov obseg pa znaša 33.313 mio EUR. Zmanjšal se je delež kreditov bankam (na 8,5%). Zaradi povečanja obsega obveznic in zakladnih menic se je nekoliko povečal delež finančnih sredstev v posesti do zapadlosti (za 0,6 odstotne točke na 2,9), medtem ko se je strukturni delež drugih kategorij znižal.

Slika 27: Medletna rast kreditov nebančnemu sektorju

Vir: Banka Slovenije

Prirast bilančne vsote je bil skoraj v celoti namenjen kreditiranju nebančnega sektorja.

Banke so 97% prirasta bilančne vsote prelile v kreditiranje nebančnega sektorja. Obseg kreditov se je povečal za 17,7% oziroma za 5.011 mio EUR in znaša 33.313 mio EUR. Povečanje je občutno manjše kot v preteklih letih, ko se je gibalo na ravni okrog 25% in v letu 2007 celo na 38%.

Podobno kot v preteklih letih so tudi v letu 2008 banke nominalno najbolj povečale kredite nefinančnim družbam. Njihov obseg se je okrepil za 2.995 mio EUR oziroma relativno za 17,6%. S podobno relativno rastjo so se povečali tudi krediti gospodinjstvom in tujcem, medtem ko se je že četrto leto zapored nadpovprečno povečalo kreditiranje drugih finančnih organizacij (33,8%).

Banke so dana jamstva, ki ob koncu leta dosegajo 3.653 mio EUR, povečale za dobrih 8%.

Banke kredite v celoti izkazujejo v računovodski kategoriji krediti, vrednostne papirje pa glede na namen pridobitve v finančnih sredstvih, namenjenih trgovanju, finančnih sredstvih, pripoznanih po poštenu vrednosti z izkazom poslovnega izida, finančnih sredstvih, razpoložljivih za prodajo in finančnih sredstvih v posesti do zapadlosti.

Neugodne trende na kapitalskih trgih, ki so se odrazili v naložbah bank v vrednostne papirje, so ublažile naložbe bank v zakladne menice in obveznice.

Čeprav so imele slovenske banke naložbe v slabe vrednostne papirje le v zelo majhnem obsegu, so se neugodni trendi na kapitalskih trgih odrazili tudi v naložbah bank v vrednostne papirje. Zaradi spremembe poštene vrednosti in prodaje so se finančna sredstva, namenjena trgovanju, zmanjšala za 26,3% na 1.176 mio EUR. Finančna sredstva, razpoložljiva za prodajo, katerih glavnina so dolžniški vrednostni papirji, so se zmanjšala za slabih 7% na 4.531 mio EUR. Banke so obstoječe naložbe, evidentirane v tej kategoriji, prevrednotile in učinke prikazale v prevrednotovalnih popravkih kapitala, v oktobru pa so ta učinek prenesle v izkaz poslovnega izida. Relativno nizko znižanje te kategorije pa je posledica dejstva, da so banke v večjem obsegu kupile zakladne menice Republike Slovenije in bančne obveznice, izdane ob koncu leta. Zaradi gibanj na kapitalskih trgih so banke za del finančnih sredstev v posesti do zapadlosti oblikovale oslabitve, prav tako pa so v tej kategoriji evidentirale del zakladnih menic Republike Slovenije in bančnih obveznic. Posledično se je obseg finančnih sredstev do zapadlosti povečal za 39,6% na 1.385 mio EUR.

Naložbe v vrednostne papirje, ne glede na kategorijo evidentiranja, so se znižale za 7,6% na 6.738 mio EUR. Največji strukturni delež vrednostnih papirjev zajemajo vrednostni papirji države (4.079 mio EUR). Njihov obseg se je v letu 2008 zmanjšal za 4,8%, kar je posledica spremembe poštene vrednosti in prodaje ter povečanja naložb v zakladne menice Republike Slovenije. Obseg naložb v druge dolžniške vrednostne papirje, ki znaša 2.337 mio EUR, se je zmanjšal za 6,6%, medtem ko se je obseg naložb v delnice in deleže, ki dosega skromnih 322 mio EUR, zmanjšal za 36,3%.

Ročnost vlog in kreditov nebančnega sektorja

Rast vezanih vlog večja kot v predhodnih letih.

Zaradi težjega dostopa do virov na medbančnem trgu so banke ponudile nebančnemu sektorju višje obrestne mere. Hkrati pa so pretresi na kapitalskih trgih predvsem sektor prebivalstva spodbudili k prenosu svojih prihrankov v varnejše naložbe pri bankah. Posledično so se kratkoročno vezane vloge povečale za 8,6% oziroma 897 mio EUR, dolgoročne pa za dobrih 40% (707 mio EUR), medtem ko so se vpogledne vloge nekoliko zmanjšale. Navedeno je vplivalo tudi na strukturo vlog nebančnega sektorja. Kratkoročnim vlogam se je delež okrepil za 1,2 odstotne točke na 54,9%, dolgoročnim pa za 2,9 odstotne točke na 12%. Vpogledne vloge zajemajo 33,2-odstotni delež.

Nominalna rast kratkoročnih in dolgoročnih kreditov je bila v letu 2008 izenačena, strukturno pa se je delež dolgoročnih kreditov zmanjšal za 2 odstotni točki na 63%.

Nominalna rast dolgoročnih in kratkoročnih kreditov izenačeni.

Tabela 11: Ročnost vlog in kreditov nebančnemu sektorju

v %	31. 12. 2005	30. 06. 2006	31. 12. 2006	30. 06. 2007	31. 12. 2007	30. 06. 2008	31. 12. 2008
Vpogledne vloge nebančnega sektorja	39,6	40,2	41,0	41,5	37,3	36,3	33,2
Kratkoročne vloge nebančnega sektorja	47,9	47,4	46,7	48,9	53,7	54,0	54,9
Dolgoročne vloge nebančnega sektorja	12,5	12,4	12,4	9,6	9,1	9,7	12,0
Skupaj vloge nebančnega sektorja	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kratkoročni krediti nebančnemu sektorju	32,3	33,2	33,4	34,4	34,9	36,3	37,0
Dolgoročni krediti nebančnemu sektorju	67,7	66,7	66,6	65,6	65,1	63,7	63,0
Terjatve iz danih jamstev	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skupaj krediti nebančnemu sektorju	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Vir: Banka Slovenije

Valutna struktura vlog in kreditov nebančnemu sektorju

Viri in naložbe v tuji valuti ohranjajo nizke deleže. Valutna struktura je odraz kreditiranja nebančnega sektorja v švicarskih frankih, čemur so zaradi valutne usklajenosti banke prilagodile tudi vire, pridobljene v bančnem sektorju. Posledično delež obveznosti v tuji valuti skoraj v celoti predstavljajo vloge bank in le v manjšem delu vloge nebančnega sektorja, medtem ko se pri naložbah ta delež prelije predvsem v kredite nebančnemu sektorju.

Tabela 12: Valutna struktura glavnih postavk bilance stanja

v %	Delež na dan 31. 12. 2007		Delež na dan 31. 12. 2008	
	v domači valuti	v tuji valuti	v domači valuti	v tuji valuti
Denar	1,4	0,0	2,6	0,0
Kredit	71,6	4,9	73,5	5,1
- krediti bankam	8,6	1,0	7,7	0,8
- krediti strankam, ki niso banke	63,0	3,9	65,9	4,3
FS, namenjena trgovanju	3,6	0,2	2,4	0,1
FS, razpoložljiva za prodajo	11,4	0,1	9,5	0,1
FS, v posesti do zapadlosti	2,3	0,0	2,9	0,0
Druga aktiva	3,7	0,8	3,0	0,9
Skupaj aktiva	94,0	6,0	93,9	6,1
Finančne obveznosti do centralne banke	0,4	0,0	2,6	0,0
FO, merjene po odplačni vrednosti (vloge)	83,4	5,0	81,5	4,9
- vloge bank	33,2	3,7	33,2	3,9
- vloge strank, ki niso banke	44,5	1,3	42,3	1,0
- dolžniški vrednostni papirji	2,3	0,0	2,7	0,0
- podrejene obveznosti	3,4	0,0	3,3	0,0
FO, vezane na fin. sredstva brez pogojev				
za odpravo pripoznanja	0,7	0,0	0,9	0,0
Druge pasiva in rezervacije	2,2	0,0	1,7	0,0
Kapital	8,4		8,4	
Skupaj pasiva	95,0	5,0	95,1	4,9

Vir: Banka Slovenije

1.3.3 Izkaz poslovnega izida

Dobiček bank in podružnic se je po konstantno naraščajočih prirastih v preteklih letih v letu 2008 prvič znižal, in sicer za 41%...

...bruto dohodek pa za 5,5%.

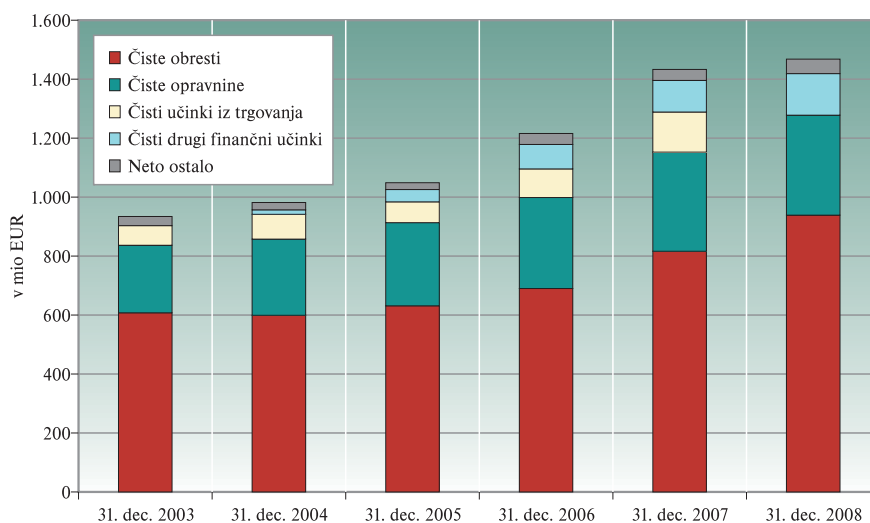
V letu 2008 so se znižale stopnje rasti vseh kategorij bruto dohodka...

Poslovno leto 2008 je sistem bank in podružnic zaključil s 304 mio EUR dobička (dobiček sistema pred obdavčitvijo). V primerjavi z dobičkom sistema ob koncu leta 2007 je manjši za 210 mio EUR oziroma 40,9%. Po stalno naraščajočih prirastih dobičkov v preteklih letih se je v lanskem letu dobiček prvič zmanjšal.

Bruto dohodek bank je ob koncu leta 2008 znašal 1.354 mio EUR in se je v primerjavi s predhodnim letom zmanjšal za 5,5% oziroma 79 mio EUR (leto poprej povečal za 17,9%). K manjšemu bruto dohodku je največ prispeval negativen rezultat iz čistih učinkov iz trgovanja v višini 115 mio EUR (leto poprej dobiček v višini 136 mio EUR). Izpad bruto dohodka iz navedenega naslova so deloma krile druge kategorije bruto dohodka, med katerimi so se najbolj povečale čiste obresti (povečanje za 122 mio EUR oziroma 15,0%), sledijo čisti drugi finančni učinki (povečanje za 34 mio EUR oziroma 32,0%, predvsem kot posledica večjih čistih dobičkov iz tečajnih razlik), medtem ko so čiste opravnine z 0,7-odstotnim povečanjem praktično ostale na ravni preteklega leta.

V letu 2008 so se zmanjšale stopnje rasti praktično vseh kategorij bruto dohodka, izjema je kategorija neto ostalo, ki se je zaradi večjega čistega dobička, realiziranega ob odpravi pripoznanja naložb v odvisne družbe, okrepila za 30,6 odstotne točke. Kot posledica velikega padca tečajev vrednostnih papirjev so se čisti učinki iz trgovanja znižali za 184,4%, za 3,3 odstotne točke je za rastjo v preteklem letu zaostala stopnja rasti čistih obresti, še bolj (za 8,3 odstotne točke) pa je zaostala stopnja rasti čistih opravnin.

Slika 28: **Struktura bruto dohodka**

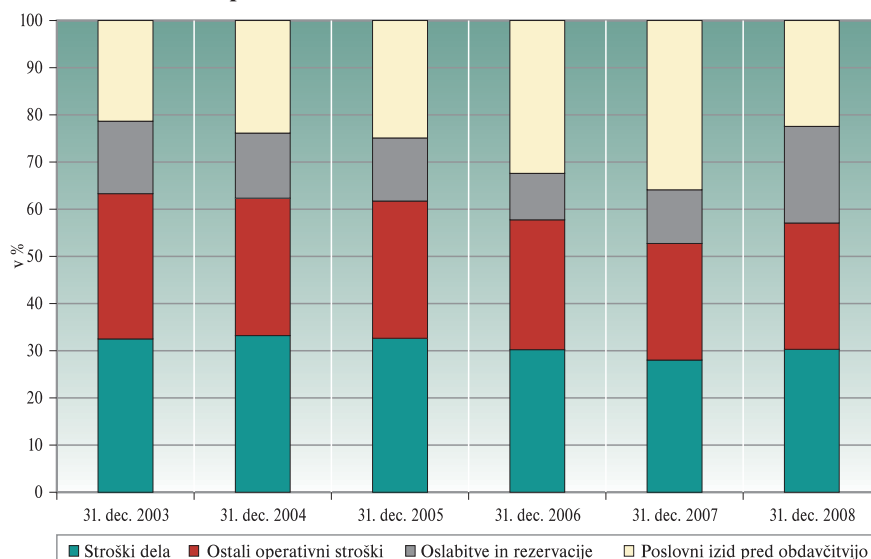

Vir: Banka Slovenije

...kot posledica izgube iz finančnih sredstev in obveznosti, namenjenih trgovanju, se je v strukturi bruto dohodka močno okrepil delež čistih obresti.

V strukturi bruto dohodka se je kljub skromnejši rasti kot v preteklem letu kot posledica velike izgube iz finančnih sredstev in obveznosti, namenjenih trgovanju, močno okrepil delež čistih obresti (s 57,0% na 69,4%). Iz enakih razlogov se je malenkostno okrepil tudi delež čistih opravnin (s 23,5% na 25,0%). Zaradi večjih čistih dobičkov iz tečajnih razlik so 10-odstotni delež v bruto dohodku presegli čisti drugi finančni učinki.

Slika 29: Struktura porabe bruto dohodka

Vir: Banka Slovenije

Zaradi občutnejšega zmanjšanja bruto dohodka se je kljub skromni rasti operativnih stroškov v letu 2008, ki z 2,2-odstotno rastjo zaostajajo za rastjo iz leta 2007 (7,7%), v strukturi porabe bruto dohodka ponovno povečal njihov delež z 52,7% na 57,1%. Dodatne oslavitve finančnih sredstev, razpoložljivih za prodajo, in finančnih sredstev po odplačni vrednosti od septembra 2008 dalje so močno povečale delež bruto dohodka, ki so ga banke namenile za oslavitve in rezervacije (z 11,4% na 20,5%). Posledično se je delež dobička pred obdavčitvijo v strukturi porabe bruto dohodka zmanjšal (s 35,9% na 22,5%).

V strukturi porabe bruto dohodka se je povečal delež oslavitve in rezervacij.

Tabela 13: Glavne postavke prirejenega izkaza poslovnega izida

	Znesek (v tisoč EUR)		Delež (v %)		Rast (v %)	
	2007	2008	2007	2008	2007/2006	2008/2007
Čiste obresti	816.357	938.817	57,0	69,4	18,3	15,0
Čiste opravnine	336.333	338.849	23,5	25,0	9,0	0,7
Čisti učinki iz trgovanja	135.747	-114.596	9,5	-8,5	39,7	-184,4
Čisti drugi finančni učinki	107.115	141.422	7,5	10,4	29,5	32,0
Neto ostalo	37.467	49.068	2,6	3,6	0,4	31,0
Bruto dohodek	1.433.019	1.353.560	100,0	100,0	17,9	-5,5
Operativni stroški	755.894	772.640	52,7	57,1	7,7	2,2
- od tega: stroški dela	401.808	410.114	28,0	30,3	9,4	2,1
Neto dohodek	677.125	580.920	47,3	42,9	31,9	-14,2
Oslabitev in rezervacije	-162.954	-276.946	-11,4	-20,5	36,0	70,0
- Neto oslavitve FS mer. po odplač. vred. in rezervacije	-132.090	-167.337	-9,2	-12,4	14,0	26,7
Rezultat pred obdavčitvijo	514.171	303.974	35,9	22,5	30,6	-40,9
Rezultat po obdavčitvi	411.713	249.705	28,7	18,4	36,0	-39,3

Vir: Banka Slovenije

Čisti obrestni prihodki

Stopnja rasti čistih obresti v letu 2008 (15,0%) zaostaja za rastjo iz preteklega leta.

V letu 2008 so čiste obresti v primerjavi z letom 2007 višje za 122 mio EUR oziroma 15,0% (v letu 2007 za 18,3%). Podobno kot to velja že nekaj preteklih let, sta se povečali obe obrestni kategoriji, čeprav z nižjimi stopnjami rasti kot v preteklem letu. Relativno večjo rast dosegajo obrestni odhodki (46,3%), ob večji osnovi pa nominalno večji prirast obrestni prihodki.

Obrestni prihodki ob koncu leta 2008 znašajo 2.604 mio EUR in so za 650 mio EUR večji kot v preteklem letu. K povečanju obrestnih prihodkov so kljub nižjim stopnjam rasti kreditiranja ob nadaljnji rasti aktivnih obrestnih mer s prirastom 622 mio EUR najbolj prispevali obrestni prihodki iz danih kreditov in vlog. Za 21 mio EUR so se zmanjšali obrestni prihodki iz vrednostnih papirjev, razpoložljivih za prodajo.

Banke so v letu 2008 realizirale 1.665 mio EUR obrestnih odhodkov, kar je za 527 mio EUR več kot v preteklem letu. Zaradi prvih težav pri refinanciranju kreditov, najetih v tujini, so se banke v letu 2008 pogosteje začele zadolževati pri ECB. Kljub temu so obresti za finančne obveznosti, merjene po odplačni vrednosti, zaradi povečanja evrskih obrestnih mer v prvi polovici leta in nekaterih ugodnih ponudb bank za spodbujanje dolgoročnejših oblik varčevanja tudi v letu 2008 še vedno najbolj vplivale na povečanje obrestnih odhodkov.

Čisti neobrestni prihodki

Rast čistih opravnin je leta 2008 znašala 0,7%.

Zasluzek iz čistih opravnin v višini 339 mio EUR se je v letu 2008 povečal za skromne 3 mio EUR oziroma 0,7% (v letu 2007 za 9,0%). Njegova relativna in nominalna rast se že tretje leto zapored znižujeta. V primerjavi s preteklimi leti, ko so se prejete opravnine povečevale predvsem iz naslova višjih opravnin za opravljene administrativne storitve, od plačilnega prometa v državi in od poslov z vrednostnimi papirji za stranke, so se v letu 2008 povečale le iz naslova nekoliko višjih opravnin od plačilnega prometa v državi. Občutno so se v letu 2008 znižale opravnine od poslov z vrednostnimi papirji za stranke (za 13 mio EUR) in opravnine za opravljene administrativne storitve (za 9 mio EUR).

Čista izguba iz finančnih sredstev in obveznosti, namenjenih trgovanju, v višini 115 mio EUR.

Banke so v letu 2008 iz naslova finančnih sredstev in obveznosti, namenjenih trgovanju, ustvarile za 115 mio EUR čiste izgube (v letu 2007 čisti dobiček v višini 136 mio EUR). Navedena izguba je rezultat čiste izgube iz trgovanja z delnicami in deleži v višini 157 mio EUR (v letu čisti dobiček 150 mio EUR) ter čiste izgube iz trgovanja z dolžniškimi vrednostnimi papirji v višini 7 mio EUR (v letu 2007 čista izguba 26 mio EUR) kot posledici padanja tečajev vrednostnih papirjev, ki smo jim bili priča v letu 2008. Pozitiven rezultat (čisti dobiček) v okviru navedene kategorije so banke ustvarile iz izvedenih finančnih instrumentov in kupoprodaje tujih valut. Zasluzek iz čistih drugih finančnih učinkov v višini 141 mio EUR se je v letu 2008 skupaj povečal za 34 mio EUR oziroma 32,0%, podobno kot v preteklem letu. Glavnino navedenih učinkov so banke ustvarile s prihodki iz dividend v višini 68 mio EUR, kar je za 7 mio EUR oziroma 9,1% manj kot v letu 2007. Zmanjšanje prihodkov iz dividend v celoti izhaja iz zmanjšanja dividend iz naložb v kapital v družbe v skupini. Pomembni kategoriji v okviru čistih drugih finančnih učinkov predstavljajo še realizirani učinki iz finančnih sredstev in obveznosti, ki niso merjeni po poštenu vrednosti z izkazom poslovnega izida v višini 55 mio EUR (povečanje za 8 mio EUR oziroma 18,1%), in čisti dobički iz tečajnih razlik v višini 47 mio EUR (lani čista izguba v višini 11 mio EUR). Kot posledica razmer na finančnih trgih pa so banke v letu 2008 močno povečale čisto izgubo iz finančnih sredstev in obveznosti, pripoznanih po poštenu vrednosti z izkazom poslovnega izida (naložbe v strukturirane vrednostne papirje) s 6 na 23 mio EUR.

Stroški poslovanja bank

Operativni stroški, ki so ob koncu leta 2008 znašali 773 mio EUR, se nominalno sicer povečujejo, kljub temu pa je njihova stopnja rasti iz leta v leto nižja. Stopnja rasti v letu 2008 (2,3%) za 5,4 odstotne točke zaostaja za preteklim letom. V primerjavi z letom 2007 sta se v letu 2008 močno znižali stopnja rasti stroškov dela (z 9,4% na 2,0%) in stopnja rasti splošnih in administrativnih stroškov (s 6,5% na 1,7%). Stroški dela so zaostali predvsem kot posledica manjšega povečanja stroškov bruto plač in drugih stroškov delavcev po pogodbah o zaposlitvah ter zmanjšanja stroškov drugih dajatev, odvisnih od bruto plač. Glavni razlog za zaostajanje rasti splošnih in administrativnih stroškov pa je iskati v znižanju stroškov materiala ter stroškov za storitve drugih.

Glede na dejstvo, da se je v letu 2008 bruto dohodek znižal za 5,5%, se je kljub skromni rasti operativnih stroškov v letu 2008 v primerjavi s predhodnim letom ponovno okrepil delež operativnih stroškov v bruto dohodku (z 52,7% na 57,1%). Zaradi znižanja čistih neobrestnih prihodkov se je ponovno znižal delež pokritja operativnih stroškov s čistimi neobrestnimi prihodki z 81,6% na 53,7%. Ob hitrejši rasti bilančne vsote se nadaljuje trend zmanjševanja deleža stroškov v povprečni aktivni, ki dosega 1,7% (ob koncu leta 2007 še 2,0%).

Neto oslabitve in rezervacije

Banke so v letu 2008 oblikovale za 277 mio EUR oslabitev oziroma rezervacij, kar je za 70,0% oziroma 114 mio EUR več kot v letu 2007. Od celotnega zneska oslabitev oziroma rezervacij 167 mio EUR odpade na oslabitve finančnih sredstev, merjenih po odplačni vrednosti, in rezervacije za zunajbilančne obveznosti, 101 mio EUR na oslabitve finančnih sredstev, razpoložljivih za prodajo, preostanek v višini 8 mio EUR predstavljajo druge rezervacije (rezervacije za pravno nerešene tožbe, rezervacije za pokojnine...). Oslabitve finančnih sredstev, merjenih po odplačni vrednosti, in rezervacije za zunajbilančne obveznosti ter oslabitve finančnih sredstev, razpoložljivih za prodajo, so se v primerjavi s preteklim letom bistveno povečale. Prve za 26,7% oziroma 35 mio EUR (v letu 2007 za 14%), druge za 99 mio EUR (iz 2 na 101 mio EUR). Slednje so banke začele pospešeno oblikovati v zadnjih treh mesecih leta 2008, ko so učinke vrednotenja vrednostnih papirjev, razpoložljivih za prodajo, ki so jih prej izkazovale v obliki negativnega prevrednotovalnega popravka kapitala v bilanci stanja, prenesle v izkaz poslovnega izida.

Kazalniki poslovanja bank

Zmanjšanje dobička pred obdavčitvijo v primerjavi z letom 2007 je vplivalo tudi na občutno znižanje kazalnikov donosnosti. Vrednost kazalnika povprečni donos na aktivo in vrednost kazalnika povprečni donos na kapital sta se prepolovili. Prvi se je znižal za 0,7 odstotne točke (na 0,7%), drugi za 8 odstotnih točk (na 8,3%).

Bruto dohodek na povprečno aktivo, ki se je v prejšnjih letih počasi in enakomerno zniževal, je zaradi zmanjšanja bruto dohodka upadel kar za 0,8 odstotne točke (s 3,8% na 3,0%), medtem ko se je obrestna marža zaradi skromnejšega povečanja čistih obresti nekoliko znižala (z 2,2% na 2,1%).

Kot posledica skromnega zaslužka iz čistih opravnin in velike čiste izgube iz finančnih sredstev in obveznosti, namenjenih trgovanju, se je v primerjavi s preteklim letom močno znižala vrednost neobrestne marže (z 1,6% na 0,9%).

Stopnja rasti operativnih stroškov v letu 2008 je močno zaostala za rastjo preteklega leta.

Banke z neobrestnimi prihodki pokrivajo 54% stroškov (v letu 2007 82%).

Banke so za 70% povečale neto oslabitve in rezervacije.

Povprečni donos na aktivo in povprečni donos na kapital sta se v primerjavi z letom 2007 prepolovila.

Nadaljuje se rahel trend zniževanja obrestne marže...

...medtem ko se je neobrestna marža močno znižala.

Tabela 14: Nekateri kazalniki poslovanja bank

v %	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Bruto dohodek na povprečno aktivo	4,7	4,4	4,0	3,9	3,8	3,0
Povprečni donos na aktivo	1,0	1,1	1,0	1,3	1,4	0,7
Povprečni donos na kapital	11,9	12,7	12,7	15,1	16,3	8,1
Obrestna marža	3,1	2,7	2,4	2,2	2,2	2,1
Neobrestna marža	1,6	1,7	1,6	1,7	1,6	0,9
Operativni stroški na povprečno aktivo	3,0	2,8	2,5	2,2	2,0	1,7

Vir: Banka Slovenije

Kazalnik stroškovne učinkovitosti (operativni stroški na povprečno aktivo) se še naprej izboljšuje (z 2,0% na 1,7%). Rast operativnih stroškov je skromnejša kot v preteklih letih in še naprej zaostaja (za slabih 18 odstotnih točk) za rastjo povprečne bilančne vsote, kar ugodno vpliva na vrednost kazalnika.

1.3.4. Kvaliteta aktive

Omejitev največje dopustne izpostavljenosti ni bila presežena.

Pri upravljanju kreditnega tveganja sta pomembna elementa spremljanje bonitetne strukture terjatev in preprečevanje koncentracije kreditne izpostavljenosti. Po stanju na dan 31. 12. 2008 pri nobeni banki ni bila presežena omejitev največje dopustne izpostavljenosti, in sicer do posameznih oseb (25% kapitala), do skupin povezanih oseb (25% kapitala), do drugih oseb v skupini (20% kapitala) ali do oseb v posebnem razmerju do banke (20% kapitala).

Tabela 15: Izpostavljenost bank glede na obseg kapitala

	2004	2005	2006	2007	2008
Vsota velikih izpostavljenosti na kapital (v%)	196	228	223	222	174
Število velikih izpostavljenosti	253	305	333	345	246
Število bank z vsoto velikih izpostavljenosti nad 300% kapitala	3	5	4	8	3

Opomba: Zaradi drugačne osnove za ugotavljanje velike izpostavljenosti je iz sistema izločena SID banka.

Vir: Banka Slovenije

Vsota velikih izpostavljenosti se je zmanjšala.

Do konca leta 2008 se je vsota velikih izpostavljenosti na ravni bančnega sistema zmanjšala na 174% kapitala. V primerjavi s koncem leta 2007 se je skupno število velikih izpostavljenosti zmanjšalo za 99. Število bank, pri katerih je vsota velikih izpostavljenosti presegla 300% kapitala, se je zmanjšalo (z osem na tri).

Tabela 16: Bonitetna struktura in stopnja pokritja razvrščenih terjatev z oslabitvami in rezervacijami

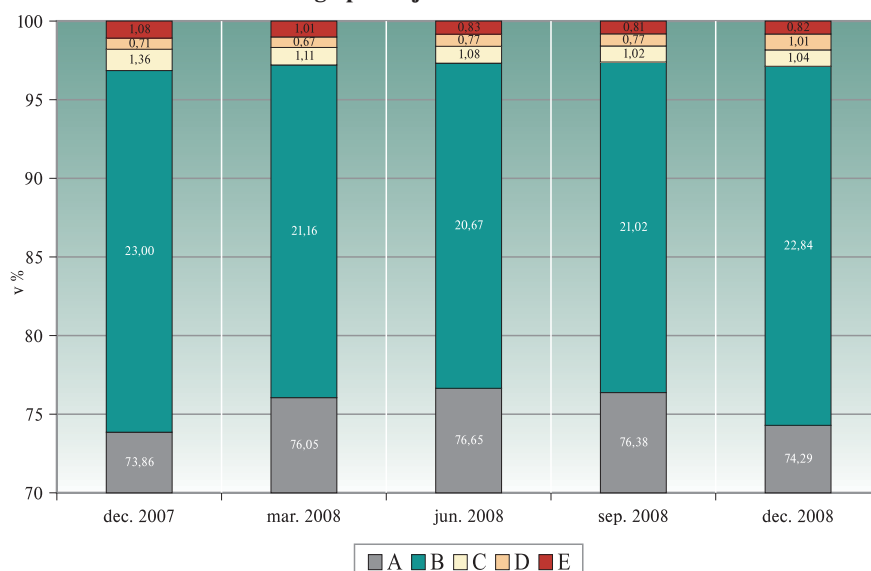
Bonitetna skupina	dec. 07				dec. 08			
	Razvrščene terjatve		Oslabitve in rezervacije		Razvrščene terjatve		Oslabitve in rezervacije	
	v tisoč EUR	v (%)	v tisoč EUR	Stopnja pokritja (v %)	v tisoč EUR	v (%)	v tisoč EUR	Stopnja pokritja (v %)
A	29.945.626	73,9%	111.971	0,4%	34.455.561	74,3%	122.851	0,4%
B	9.324.671	23,0%	442.065	4,7%	10.592.357	22,8%	481.857	4,5%
C	550.088	1,4%	131.260	23,9%	483.685	1,0%	120.217	24,9%
D	286.353	0,7%	188.087	65,7%	467.389	1,0%	291.051	62,3%
E	437.731	1,1%	437.747	100,0%	382.159	0,8%	382.174	100,0%
Skupaj	40.544.469	100,0%	1.311.130	3,2%	46.381.151	100,0%	1.398.150	3,0%

Vir: Banka Slovenije

Skupna izpostavljenost bank se je do konca leta 2008 povečala za 11,4% in je znašala 55.041 mio EUR, pri čemer so predstavljale bilančne terjatve 84,6-odstotni, zunajbilančne terjatve pa 15,4-odstotni delež. Obseg razvrščenih terjatev se je povečal za 14,4% in ob koncu leta 2008 predstavljal 84,3% skupne izpostavljenosti.

Skupna izpostavljenost se je povečala za 11,4%.

Slika 30: Struktura kreditnega portfelja vseh bank

Vir: Banka Slovenije

Bonitetna struktura razvrščenih terjatev se je po stanju ob koncu leta 2008 nekoliko izboljšala zaradi povečanja deleža terjatev v skupini A (za 0,43 odstotne točke) na račun zmanjšanja terjatev v skupini B (za 0,16 odstotne točke) in na račun zmanjšanja terjatev v skupini C (za 0,32 odstotne točke). Zmanjšal se je tudi delež terjatev v skupini E (za 0,26 odstotne točke), medtem ko se je delež terjatev v skupini D povečal (za 0,30 odstotne točke). Pri tem so banke v večinski tuji lasti v skupino A razvrstile 84,53% terjatev, kar je za 15,2 odstotne točke več kot domače banke.

Bonitetna struktura razvrščenih terjatev se je izboljšala.

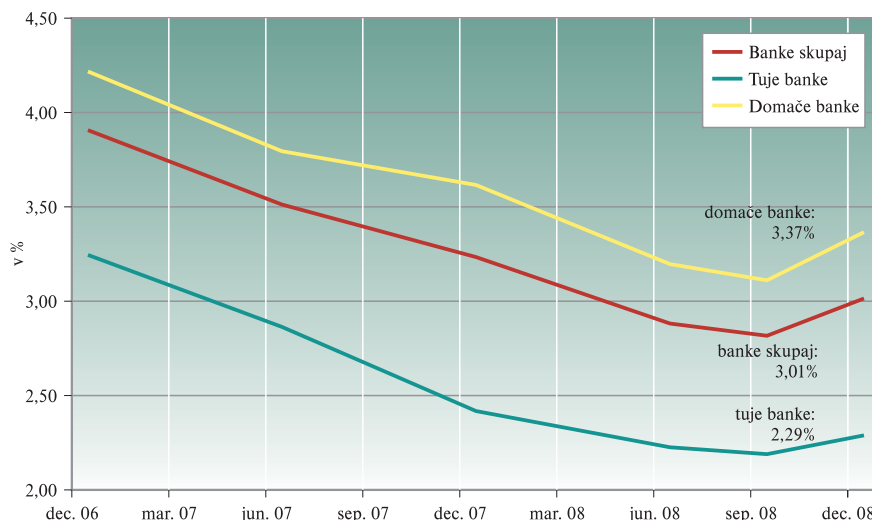
Tabela 17: Struktura kreditnega portfelja bank po bonitetnih razredih v % in tisoč EUR

Bonitetni razredi	Razvrščene postavke	Struktura v %	Povp. % oslabitev po MSRS
1 (od 0,00% do 1,00%)	34.455.561	74,3%	0,4%
2 (od 1,01% do 5,00%)	6.895.167	14,9%	2,8%
3 (od 5,01% do 8,00%)	2.166.505	4,7%	5,8%
4 (od 8,01% do 15,00%)	1.530.685	3,3%	10,8%
5 (od 15,01% do 25,00%)	317.042	0,7%	20,5%
6 (od 25,01% do 40,00%)	166.643	0,4%	33,2%
7 (od 40,01% do 75,00%)	369.009	0,8%	55,6%
8 (od 75,01% do 99,00%)	98.380	0,2%	87,5%
9 (od 99,01% do 100%)	382.159	0,8%	100,0%
SKUPAJ	46.381.151	100,0%	3,0%

Vir: Banka Slovenije

V strukturi razvrščenih terjatev z devetimi bonitetnimi razredi⁸ ima ob koncu leta 2008 prvi bonitetni razred s 74,3% največji delež, sledita mu drugi s 14,9% in tretji bonitetni razred s 4,7%. Ostalih šest bonitetnih razredov predstavlja 6,1% razvrščenih terjatev, od tega 1,8% bonitetni razredi nedonosnih terjatev (7., 8. in 9. bonitetni razred).

Slika 31: Povprečna tveganost terjatev po skupinah bank in za bančni sistem

Vir: Banka Slovenije

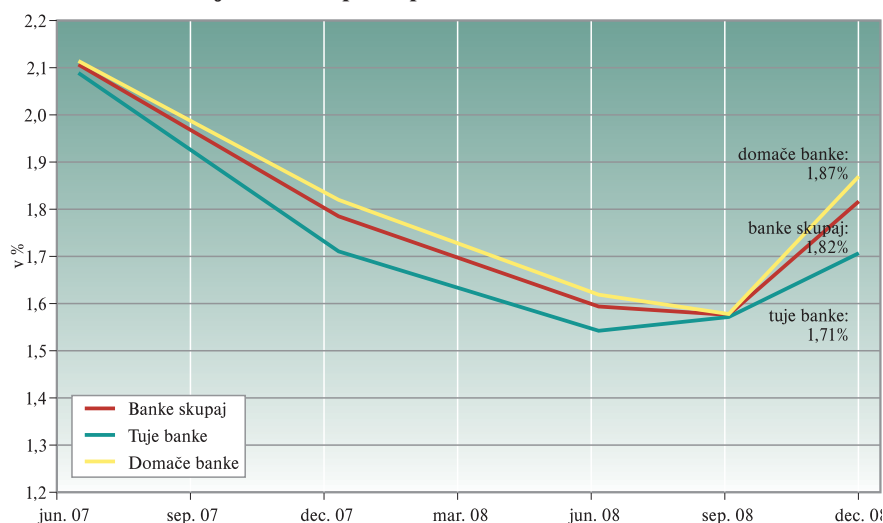
Povprečna tveganost terjatev se je zmanjšala pri tujih in domačih bankah.

Zmanjšanje povprečne tveganosti terjatev je značilno za obe skupini bank⁹, pri čemer se je ta bolj znižala pri domačih bankah (za 0,25 odstotne točke) kot pri tujih (za 0,13 odstotne točke), v povprečju pa je znašala 3,01%. Domače banke so oblikovale v povprečju za 1,08 odstotne točke višje rezervacije (3,37%) oziroma oslabitve po MSRP kot banke v večinski tuji lasti (2,29%). Ob koncu leta 2007 je stopnja pokritja razvrščenih terjatev z rezervacijami v povprečju sistema znašala 3,23%, in sicer 3,62% pri domačih bankah in 2,42% pri bankah v večinski tuji lasti.

⁸ V skupino A spada 1. bonitetni razred, v skupino B spadajo 2., 3. in 4. bonitetni razred, v skupino C spadata 5. in 6. bonitetni razred, v skupino D 7. in 8. bonitetni razred in v skupino E 9. bonitetni razred.

⁹ Povprečna tveganost terjatev je stopnja pokritja, izračunana kot razmerje med seštevkom oslabitev in rezervacij ter razvrščenimi terjatvami.

Slika 32: Delež terjatev v D-E po skupinah bank in za bančni sistem

Vir: Banka Slovenije

Delež nedonosnih terjatev bančnega sistema (skupini D in E oziroma 7., 8. in 9. bonitetni razred) se je ob koncu leta 2008 v primerjavi s koncem leta 2007 povečal za 0,03 odstotne točke. Primerjava med skupinama bank kaže, da se je ta delež povečal pri domačih bankah (za 0,05 odstotne točke) in konec leta 2008 znaša 1,87%, medtem ko pri skupini bank v večinski tuji lasti ostaja nespremenjen in ob koncu leta 2008 znaša 1,71%. V zadnjem četrtletju leta 2008 se je delež nedonosnih terjatev bančnega sistema povečal za 0,24 odstotne točke. Vzrok povečanja je v poslabšanju bonitetne strukture kot posledica zaostrenih gospodarskih razmer, zato so banke povečale obseg oslabitev in rezervacij. Delež nedonosnih terjatev se je povečal predvsem pri domačih bankah (za 0,29 odstotne točke), manj pa pri skupini bank v večinski tuji lasti (za 0,14 odstotne točke).

Delež nedonosnih terjatev se je povečal pri domačih bankah.

Tabela 18: Delež razvrščenih terjatev po panogah in povprečna boniteta panoge

	31. 12. 2007		30. 6. 2008		30. 9. 2008		31. 12. 2008	
	Delež v %	Povpr. tveg.	Delež v %	Povpr. tveg.	Delež v %	Povpr. tveg.	Delež v %	Povpr. tveg.
A. Industrija	20,1		20,5		21,1		21,2	
- kovinska in strojna	3,3	4,2	3,4	3,5	3,6	3,3	3,4	3,3
- kemična	2,6	3,1	2,6	2,6	2,7	2,6	2,6	2,6
- hrana, pijače	2,1	5,2	2,1	5,0	2,0	5,5	2,0	6,8
- gradbeništvo	5,9	3,9	6,4	3,3	6,5	3,2	6,5	3,6
- oskrba z energijo	1,2	1,5	1,2	1,3	1,3	1,4	1,6	1,1
B. Storitvene dejavnosti	42,8		41,4		43,4		44,6	
- trgovina, popr. mot. vozil	9,5	3,7	9,6	3,4	9,4	3,5	9,7	4,3
- promet, skladiščenje	4,2	3,1	4,4	2,7	4,4	2,6	4,2	1,3
- finančne in zavaroval. dejav.	14,4	1,4	13,7	1,3	15,5	1,0	16,6	1,3
- BS	0,2		0,1		0,1		0,6	
- poslovanje z nepremičninami	2,0	2,9	2,2	2,3	2,1	2,4	2,1	2,8
- javna uprava, obramba, soc. zavarovanje	5,1	0,3	4,2	0,2	4,2	0,2	4,2	0,2
C. Tuje osebe	12,3	3,3	12,2	3,4	11,8	3,4	11,5	3,6
D. Tuje finančne organizacije	10,2	0,2	11,1	0,1	9,2	0,2	8,0	0,7
E. Prebivalstvo	14,5	3,8	14,7	3,3	14,5	3,2	14,7	3,3
Skupaj	100,0	3,2	100,0	2,9	100,0	2,8	100,0	3,0

Vir: Banka Slovenije

Banke so še vedno najbolj izpostavljene do komitentov iz storitvenih dejavnosti.

Banke so bile po stanju na dan 31. 12. 2008 najbolj izpostavljene do komitentov iz storitvenih dejavnosti, njihov 44,6-odstotni delež pa se je v primerjavi s koncem leta 2007 povečal za 1,8 odstotne točke. K povečanju je zlasti prispevalo povečanje finančnih in zavarovalniških dejavnosti (za 2,2 odstotne točke), medtem ko je do največjega zmanjšanja prišlo pri javni upravi, obrambi in socialnem zavarovanju (za -0,9 odstotne točke). Stopnja tveganosti storitvenih dejavnosti se je najbolj zmanjšala pri dejavnosti prometa in skladiščenja (za -1,8 odstotne točke), povečala pa pri trgovini in popravilih motornih vozil (za 0,6 odstotne točke).

Delež zadolženosti najbolj tveganega sektorja industrije se je povečal predvsem na račun sektorja gradbeništva.

Delež zadolženosti najbolj tveganega sektorja industrije se je do konca leta 2008 povečal na 21,2% (za 1,1 odstotne točke) predvsem na račun gradbeništva (0,6 odstotne točke) in oskrbe z energijo (0,4 odstotne točke). Stopnja tveganosti sektorja industrije se je najbolj zmanjšala v kovinski in strojni industriji (-0,9 odstotne točke) ter kemični industriji (-0,5 odstotne točke), medtem ko se je pri hrani in pijači povečala (1,6 odstotne točke). Nekoliko večja je tudi izpostavljenost do prebivalstva (0,2 odstotne točke) ob nižji stopnji tveganosti (-0,5 odstotne točke), zmanjšala pa se je izpostavljenost do tujih oseb (-0,8 odstotne točke) ob večji stopnji tveganosti (0,2 odstotne točke).

Tabela 19: Izpostavljenost do posameznih skupin držav

v tisoč EUR, v %	31. 12. 2005		31. 12. 2006		31. 12. 2007		31. 12. 2008	
	Znesek	Delež	Znesek	Delež	Znesek	Delež	Znesek	Delež
EU	2.707.315	63,5	3.472.926	59,1	7.112.554	63,8	6.265.608	58,0
EFTA	235.641	5,5	281.255	4,8	353.605	3,2	409.061	3,8
Bivše jug. republike	816.554	19,2	1.326.748	22,6	2.721.443	24,4	3.196.348	29,6
Ostalo	504.006	11,8	796.273	13,5	964.125	8,6	930.971	8,6
Skupaj	4.263.516	100,0	5.877.203	100,0	11.151.727	100,0	10.801.988	100,0
Delež tujih oseb v razvrščenih terjatvah	12,4%		14,5%		22,5%		19,5%	

Vir: Banka Slovenije

Nadaljuje se trend povečevanja izpostavljenosti bank do držav nekdanje Jugoslavije.

Najbolj se je v primerjavi s koncem leta 2007 povečal delež izpostavljenosti do držav nekdanje Jugoslavije, ki ob koncu leta 2008 znaša 29,6%. V strukturi izpostavljenosti do posameznih držav kljub zmanjšanju (za 5,8 odstotne točke) še vedno prevladuje delež držav EU, ki ob koncu leta 2008 znaša 58%. Nekoliko se je povečal delež izpostavljenosti do skupine držav EFTA (za 0,6 odstotne točke), medtem ko delež izpostavljenosti do drugih držav ostaja 8,6-odstoten, kjer imata največji delež ZDA (32,6%) in Ruska federacija (30,9%).

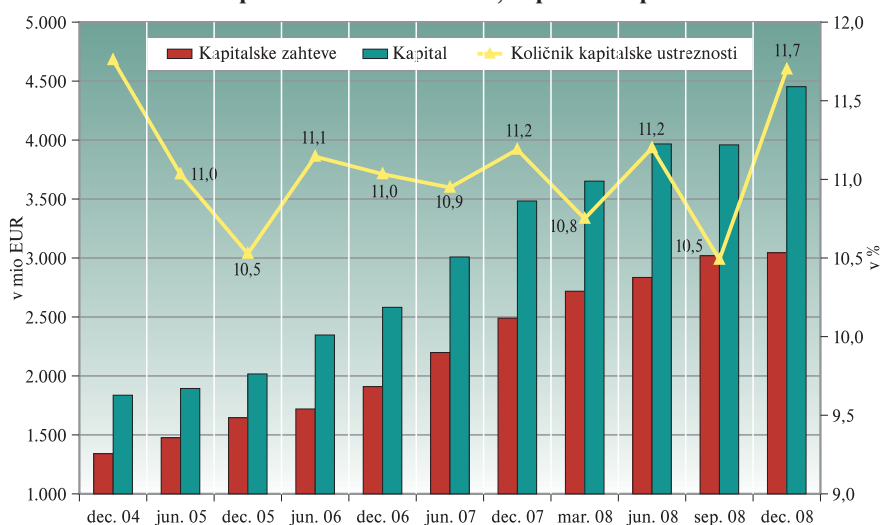
1.3.5 Kapital in količnik kapitalne ustreznosti

Količnik kapitalne ustreznosti je po stanju na dan 31. 12. 2008 znašal 11,7%, kar je za 0,5 odstotne točke več kot ob koncu leta 2007 oziroma za 1,2 odstotne točke več kot ob koncu septembra 2008, s čimer je dosegel najvišjo raven v zadnjih treh letih. Kapitalna ustreznost se je povečala zaradi precejšnjega povečanja kapitala v primerjavi s kapitalskimi zahtevami v zadnjem četrtletju leta 2008, kar je posledica začasne odprave odbitne postavke od temeljnega kapitala¹⁰ v oktobru 2008. Rast kapitala ob koncu decembra 2008 glede na konec leta 2007 je znašala 27,8% in je bila za 5,6 odstotne točke višja od rasti kapitalskih zahtev.

Najvišja raven kapitalne ustreznosti v zadnjih treh letih je posledica večjega povečanja kapitala od kapitalskih zahtev.

Kapital bančnega sistema je ob koncu leta 2008 znašal 4.453 mio EUR in se je glede na konec preteklega leta povečal za 970 mio EUR oziroma 27,8%. Povečanje kapitala je izključno posledica povečanja temeljnega kapitala za 1.052 mio EUR, medtem ko se je dodatni kapital v tem istem obdobju celo znižal za 69 mio EUR (38 mio EUR iz naslova dodatnega kapitala I in 32 mio EUR iz naslova dodatnega kapitala II, namenjenega pokrivanju tržnih tveganj). K povečanju temeljnega kapitala je največ prispevalo povečanje osnovnega kapitala in kapitalskih rezerv v skupni višini 645 mio EUR, dodatno pa tudi zmanjšanje odbitnih postavk od temeljnega kapitala v višini 266 mio EUR kot posledica zmanjšanja neizkazanih oslabitev in rezervacij. Slednje so se samo v zadnjem četrtletju leta 2008 znižale kar za 308 mio EUR.

Slika 33: Količnik kapitalne ustreznosti bank, kapital in kapitalne zahteve

Vir: Banka Slovenije

Znižanje dodatnega kapitala I je posledica za 43 mio EUR nižjega presežka inovativnih instrumentov in za 27 mio EUR manjšega popravka presežkov iz prevrednotenja v zvezi z delnicami in deleži, razpoložljivimi za prodajo, ki se vključujeta v dodatni kapital I. V letu 2008 so banke nekoliko povečale dodatni kapital I iz naslova hibridnih instrumentov (za 11 mio EUR na 517 mio EUR) in podrejenega dolga I (za 19 mio EUR na 650 mio EUR).

Povečanje temeljnega kapitala iz naslova osnovnega kapitala in kapitalskih rezerv ter začasne odprave odbitne postavke.

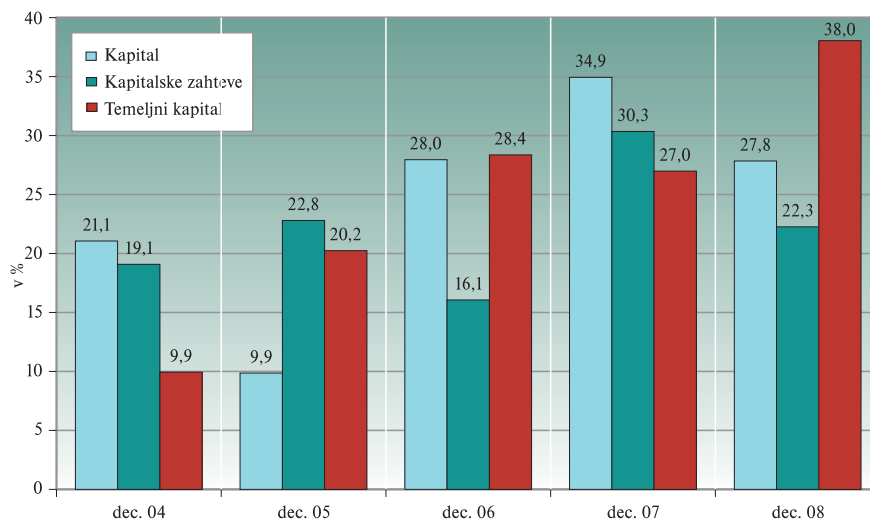
¹⁰

Banke morajo v skladu s 24. členom Sklepa o ocenjevanju izgub iz kreditnega tveganja bank in hranilnic za namen izračuna odbitne postavke od temeljnega kapitala pri skupinskem ocenjevanju finančnih sredstev oziroma prevzetih obveznosti po zunajbilančnih postavkah, ki se razvrščajo v skupine od A do E, za izračun potrebnih oslabitev oziroma rezervacij po metodologiji Banke Slovenije za vse skupine uporabiti 0%.

Ponovna okrepitev deleža temeljnega kapitala na 75%.

Delež temeljnega kapitala v strukturi celotnega kapitala se je v letu 2008 povečal za 7,5 odstotne točke na 75%. Podrejeni dolg I v sistemu predstavlja le še 17,0% temeljnega kapitala (ob koncu leta 2007 22,8%).

Slika 34: Medletne rasti kapitala, temeljnega kapitala in kapitalskih zahtev

Vir: Banka Slovenije

Skupni znesek kapitalskih zahtev bank za pokrivanje tveganj I. stebra Basla II po stanju ob koncu leta 2008 znaša 3.044 mio EUR in se je v primerjavi s predhodnim letom povečal za 554 mio EUR oziroma 22,3%. Banke so najbolj povečale kapitalsko zahtevo za kreditno tveganje (za 425 mio EUR oziroma 17,8%), na novo so morale zagotoviti kapital za pokrivanje operativnega tveganja (v višini 163 mio EUR), medtem ko se kapitalske zahteve za tržna tveganja še naprej znižujejo (za 38 mio EUR). Kapitalska zahteva za tveganje poravnave v trgovalni knjigi znaša 7 mio EUR in kapitalska zahteva za presežanje največjih dopustnih izpostavljenosti iz postavk trgovanja 2 mio EUR.

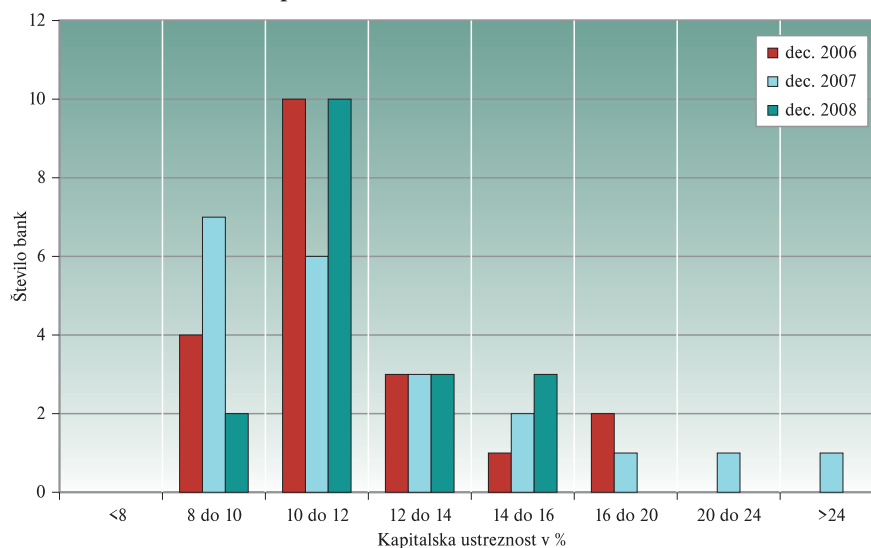
92,5-odstotni delež kapitalskih zahtev za kreditno tveganje; kapitalske zahteve za tržna tveganja se še naprej znižujejo.

Kapitalske zahteve za kreditno tveganje še naprej predstavljajo največji delež (92,5%) v strukturi kapitalskih zahtev, se pa njihov delež zmanjšuje na račun nove kapitalske zahteve za operativno tveganje s 5,4-odstotnim deležem.

Kapitalske zahteve za tržna tveganja v strukturi kapitalskih zahtev še naprej počasi upadajo (z 3,8% na 1,9%). Kapitalske zahteve za tržna tveganja ob koncu leta 2008 znašajo 56 mio EUR, v okviru katerih največji delež predstavljajo kapitalske zahteve za lastniške finančne instrumente (47,9%), sledijo jim kapitalske zahteve za dolžniške finančne instrumente (42,8%) in kapitalske zahteve za tuje valute (9,3%).

Pomembnost kapitalskih zahtev za tuje valute se še naprej znižuje, saj se je njihov delež v strukturi celotnih zahtev v letu 2008 znižal še za 0,2 odstotne točke (na 0,2%).

Slika 35: Porazdelitev kapitalne ustreznosti

Vir: Banka Slovenije

Po stanju na dan 31. 12. 2008 so vse banke dosegale minimalno kapitalno ustreznost, pri čemer so se njihove kapitalne ustreznosti porazdelile le v štiri razrede (leto prej v sedem razredov). V primerjavi s koncem leta 2007 se je povečalo število bank s kapitalno ustreznostjo med 10 in 12% na račun zmanjšanja števila bank s kapitalno ustreznostjo med 8 in 10% ter zmanjšanja števila bank s kapitalnimi ustreznostmi, ki so višje od 16%. Po stanju ob koncu leta 2008 ima kar 16 bank od 18 kapitalno ustreznost višjo od 10%.

16 bank ima kapitalno ustreznost višjo od 10%.

2 DEJAVNOSTI BANKE SLOVENIJE

2.1 Izvajanje denarne politike ECB

Odločitev o ključni obrestni meri ECB vpliva na splošno raven cen prek mnogih kanalov. Na začetku teh t. i. transmisijskih mehanizmov stoji izvajanje denarne politike, katerega namen je voditi obrestne mere na medbančnem trgu za denar, posojen zelo kratkoročno blizu ključne obrestne mere ECB. Evrosistem uravnava tržno obrestno mero za evro s tem, da bančnemu sistemu kontinuirano zagotavlja tisti znesek likvidnosti (denarja), ki jo ta potrebuje za zadovoljevanje potreb po denarju centralne banke, na primer po gotovini v obliki bankovcev ali po stanjih na računih poslovnih bank pri centralni banki; slednji so sredstvo poravnave negotovinskih plačil v domači valuti.

Evrosistem izvaja denarno politiko decentralizirano. Na podlagi odločitve o višini ključne obrestne mere ECB, ki jo sprejme Svet ECB, nacionalne centralne banke – v Sloveniji Banka Slovenije – z bančnim sistemom v svoji državi uravnavajo likvidnost z uporabo instrumentov denarne politike, ki so enaki v celotnem evroobmočju.

Izvajanje denarne politike z uravnavanjem zelo kratkoročne tržne obrestne mere...

...je v Evrosistemu decentralizirano.

2.1.1 Instrumenti denarne politike Evrosistema in njihova uporaba v letu 2008

Denarno politiko Evrosistem izvaja z instrumenti opredeljenimi v Splošni dokumentaciji o instrumentih in postopkih denarne politike Eurosistema: operacijami odprtega trga, odprtimi ponudbama in obveznimi rezervami.¹¹ Operacije odprtega trga so osnovni instrument uravnavanja likvidnosti bančnega sistema. Evrosistem lahko operacije odprtega trga iniciira po svoji presoji, vendar se večinoma izvajajo po vnaprej objavljenem koledarju v obliki avkcij. Odprti ponudbi, to sta mejni depozit in mejno posojilo, sta dodatni možnosti uravnavanja likvidnosti, ki ju nasprotni stranke lahko dnevno uporabijo po prosti presoji in po obrestnih merah, ki jih vnaprej določi Svet ECB.

Banka Slovenije denarno politiko izvaja v poslih s slovenskimi bankami in hranilnicami, ki so hkrati obveznice v sistemu obveznih rezerv Evrosistema. Dostop do najpomembnejših instrumentov, tj. operacij glavnega in dolgoročnejšega refinanciranja, ter do odprtih ponudb je imelo ob koncu leta 2008 20 od skupno 25 slovenskih obveznikov, vključenih v sistem obveznih rezerv.

Vodilo izvedbe denarne politike Evrosistema v letu 2008 je bilo blaženje učinkov finančne krize na denarni trg. Ukrepi, ki jih je sprejel so podrobneje opisani v okviru.

Operacije glavnega refinanciranja (OGR) so povratne posojilne transakcije, organizirane tedensko, z običajno dospelostjo enega tedna, ki se izvajajo po vnaprej objavljenem koledarju. V letu 2008 je bilo izvedenih 53 takih operacij v povprečnem znesku 201,1 mrd (v letu 2007 je znašal povprečni znesek 257,0 mrd EUR). Ta znesek je bil do sredine oktobra nekoliko nižji, v povprečju je znašal 174,9 mrd EUR, pozneje pa se je na račun izvajanja avkcij s polno dodelitvijo, to je dodelitvijo zneskov v celotni višini povpraševanja nasprotnih strank po fiksni obrestni meri,

Instrumenti denarne politike so operacije odprtega trga, odprte ponudbe in obvezne rezerve.

Dvajset slovenskih bank in hranilnic je imelo možnost sklepanja poslov z Banko Slovenije.

Polna dodelitev po fiksni obrestni meri je odgovor ESCB na negotovost na denarnem trgu v kriznih razmerah.

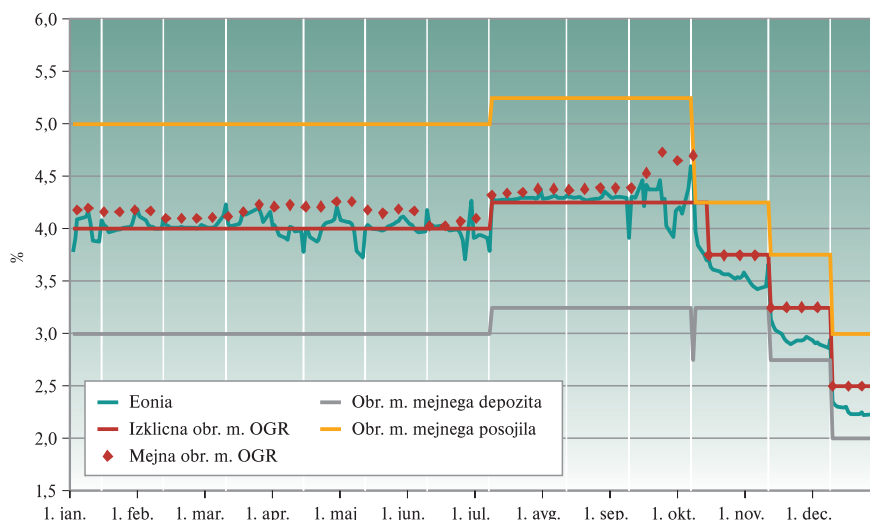
¹¹ Splošna dokumentacija o instrumentih in postopkih denarne politike Eurosistema vsebuje podrobnejši opis instrumentov denarne politike. Tekst je mogoče najti na spletni strani ECB: <http://www.ecb.int/pub/pdf/other/gendoc2008sl.pdf>.

povečal. Polna dodelitev je bila uvedena na podlagi močno oteženega financiranja bank na medbančnem trgu zaradi kolapsa zaupanja po stečaju ameriške banke Lehman Brothers.

Redno odzivanje slovenskih bank in hranilnic na OGR, z majhnimi zneski...

Slovenske banke in hranilnice so sodelovale pri 52 operacijah glavnega refinanciranja, na katerih so skupaj podale za 2,9 mrd EUR protiponudb (1,2 mrd EUR na operacijah, izvedenih do sredine oktobra, 1,7 mrd EUR na operacijah, izvedenih pozneje), dobile pa so skupno 2,5 mrd EUR likvidnosti (0,8 mrd EUR na operacijah, izvedenih do sredine oktobra, 1,7 mrd EUR na operacijah, izvedenih pozneje), tj. 86% zelenega zneska, upoštevajoč celo leto, oziroma 66%, upoštevajoč samo obdobje do sredine oktobra 2008, ko se take avkcije še niso izvajale s polno dodelitvijo.

Slika 36: Obrestne mere ECB in Eonia

Opomba: Navpične črte predstavljajo konec obdobja izpolnjevanja obveznih rezerv.
Vir: ECB

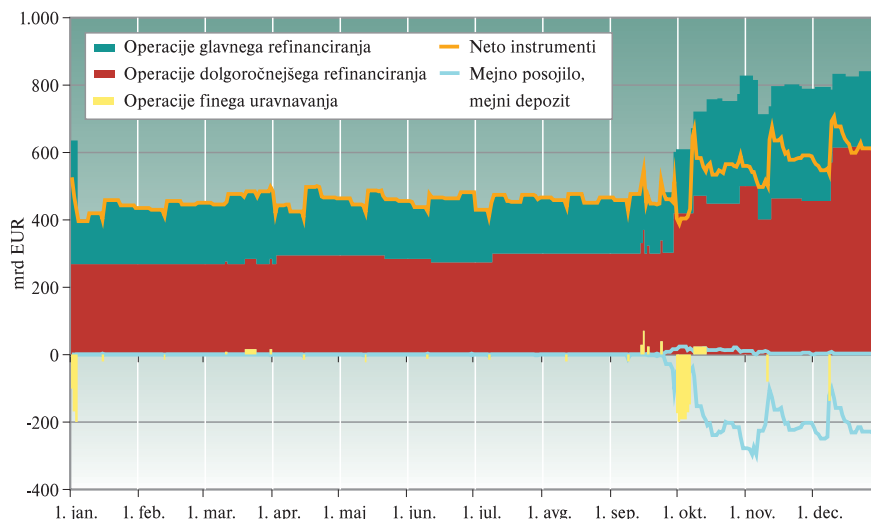
...na ODR pa z večjimi zneski, še zlasti intenzivno v zadnjem četrtletju 2008.

Operacije dolgoročnejšega refinanciranja (ODR) zagotavljajo nasprotnim strankam daljšo ročnost refinanciranja. So povratne transakcije za povečanje likvidnosti, praviloma organizirane mesečno, z dospelostjo treh mesecev in izvedene na podlagi vnaprej objavljenega koledarja. Zaradi nadaljevanja napetosti na finančnih trgih je Evrosistem v letu 2008 nadaljeval izvajanje dodatnih operacij dolgoročnejšega refinanciranja z ročnostjo treh in šestih mesecev, ki jih je ob njihovi dospelosti tudi vsakič obnovil. Obseg likvidnosti, dan v sistem z operacijami dolgoročnejšega refinanciranja, se do sredine oktobra ni bistveno spreminjal, v povprečju je znašal okrog 300 mrd EUR. Pozneje se je ta obseg povečal vse do približno 600 mrd EUR. K temu je prispevala uvedba dodatnih operacij z ročnostjo, enako obdobju izpolnjevanja obveznih rezerv, predvsem pa prehod na polno dodelitev pri vseh dolgoročnejših operacijah. V letu 2008 je bilo tako poleg 12 rednih 3-mesečnih operacij izvedenih še skupaj 16 dodatnih, od tega osem 3-mesečnih, šest 6-mesečnih ter dve 1-mesečni operaciji. Operacije dolgoročnejšega refinanciranja so v letu 2008, merjeno z njihovim deležem v pokrivanju likvidnostnega primanjkljaja Evrosistema, ostale glavni vir zagotavljanja likvidnosti v evroobmočju. Visok znesek takih operacij je bil od konca leta 2007 kompenziran z nižjim obsegom operacij glavnega refinanciranja, njihovo povečevanje proti koncu leta 2008 pa z večjo uporabo odprte ponudbe mejnega depozita.

Slovenske nasprotnne stranke so sodelovale na skupaj 25 operacijah dolgoročnejšega refinanciranja, na katerih so posredovale za 2,1 mrd EUR protiponudb (1,1 mrd

EUR na operacijah, izvedenih do sredine oktobra, 1,0 mrd EUR na operacijah, izvedenih pozneje), dobile pa so skupno 1,5 mrd EUR likvidnosti (0,5 mrd EUR na operacijah, izvedenih do sredine oktobra, 1,0 mrd EUR na operacijah, izvedenih pozneje), tj. 72% želenega zneska, upoštevajoč celo leto, oziroma 45%, upoštevajoč samo obdobje do sredine oktobra 2008 (pozneje je bila dodelitev 100-odstotna).

Slika 37: Stanje instrumentov denarne politike Evrosistema v letu 2008
(+ povečevanje, - zmanjševanje likvidnosti)

Vir: ECB

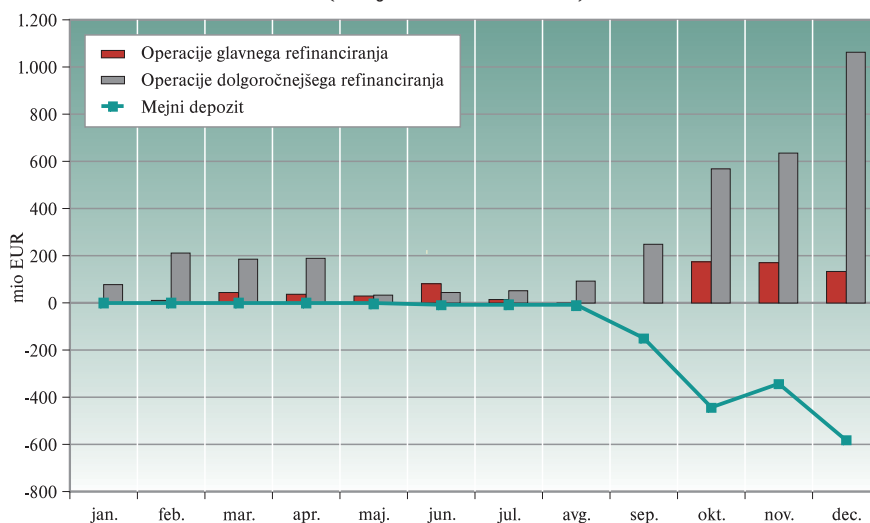
Operacije finega uravnavanja (OFU) ECB lahko iniciira občasno za izravnavo neravnovesij likvidnosti na trgu in, posledično, stabilizacijo tržnih obrestnih mer. V letu 2008 so se te operacije izvajale kot povratne posojilne transakcije ali v obliki zbiranja vezanih depozitov, vedno pa kot hitre avkcije. Operacija finega uravnavanja je bila redno izvedena na zadnji dan obdobja obveznih rezerv, ko je bilo treba dejansko likvidnost sistema izenačiti s potrebno (določeno z obveznimi rezervami in morebitnimi presežnimi rezervami, ki jih želijo banke). Zaradi pogostejših likvidnostnih neravnovesij in večje potrebe po uravnavanju kratkoročnih obrestnih mer je ECB poleg tega operacije finega uravnavanja v letu 2008 nekajkrat izvedla tudi v obdobju obveznih rezerv. Skupno je bilo v letu 2008 izvedenih 25 operacij finega uravnavanja (ena več kot v letu 2007), od tega je Evrosistem pri osmih posojal denar (ena več kot v letu 2007) in pri 17 zbiral vezane vloge od nasprotnih strank (enako kot v letu 2007); 12 operacij je bilo izvedenih na zadnji dan obdobja izpolnjevanja obveznih rezerv, 13 pa na druge dni. Oktobra je bil nabor bank, ki lahko sodelujejo pri teh operacijah in ki je bil pred tem omejen na manjšo skupino bank, začasno razširjen na vse banke z dostopom do operacij glavnega refinanciranja. Na teh avkcijah so redno sodelovale tudi banke in hranilnice iz Slovenije.

Uporaba *odprtih ponudb* je običajno omejena na zapiranje nepričakovanih vrzeli v preskrbljenosti nasprotnih strank z likvidnostjo in je tipično povečana proti koncu obdobja obveznih rezerv, ko se možnost izravnavanja vrzeli prek povprečnega izpolnjevanja obveznih rezerv ali rednih operacij odprtega trga zmanjšuje. Vendar so banke od sredine oktobra 2008, ko je Evrosistem izvajal operacije odprtega trga ob polni dodelitvi in ob zoženem koridorju okrog obrestne mere operacij glavnega refinanciranja (glej okvir 1), odprto ponudbo mejnega depozita uporabljale redno (dnevno), in sicer za nalaganje presežka likvidnosti, ki je nastal s sprejetjem protiponudb bank v polnem znesku. Povprečno dnevno stanje mejnega depozita pri Evrosistemu je v letu 2008 zato znašalo visokih 49,8 mrd EUR (leta 2007 0,5 mrd

Presežek likvidnosti zaradi polne dodelitve OGR in ODR se je prelil v povečan mejni depozit.

EUR). Povprečno dnevno stanje mejnega posojila je znašalo 2,3 mrd EUR (leta 2007 0,2 mrd EUR). Če ne upoštevamo obdobja polne dodelitve, je povprečno dnevno stanje mejnega depozita znašalo 2,4 mrd EUR, povprečno dnevno stanje mejnega posojila pa 0,9 mrd EUR. Uporaba mejnega depozita slovenskih bank je sledila vzorcu v Evrosistemu. V povprečju celega leta 2008 je znašala 96,1 mio EUR, v prvem delu leta (do začetka izvajanja operacij glavnega refinanciranja s polnimi dodelitvami) pa v povprečju 2,1 mio EUR. Mejno posojilo v Sloveniji v letu 2008 ni bilo uporabljeno.

Slika 38: Stanje instrumentov denarne politike Evrosistema v letu 2008 – slovenske banke in hranilnice (stanje ob koncu meseca)

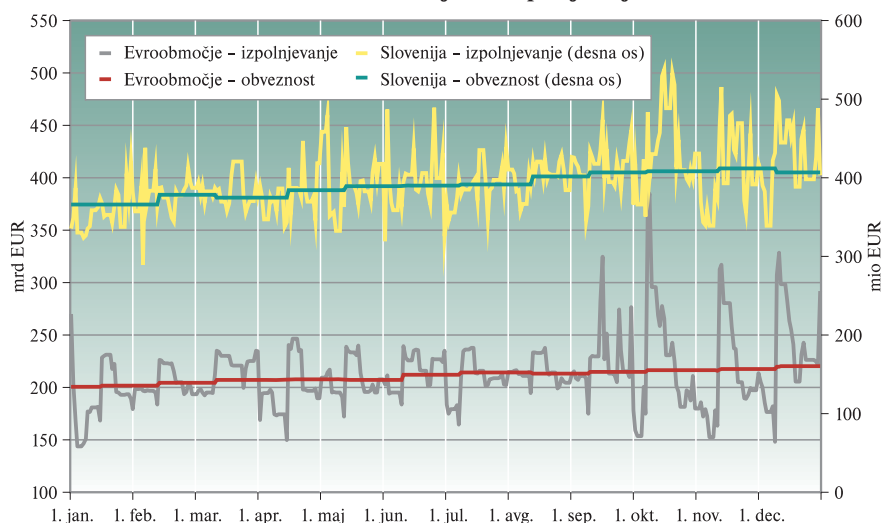

Vir: Banka Slovenije

Upočasnjena kreditna rast se je odrazila v nižji stopnji rasti obveznih rezerv.

Obvezne rezerve Evrosistema se določijo v odstotku od določenih postavk pasivne strani bilance stanja bank. Obveznost banke izpolnjujejo v povprečju približno enomesečnega obdobja, ki se praviloma začne na sredo, ki sledi seji Sveta ECB, ko ta odloča o ključni obrestni meri ECB (to je praviloma prva od obeh sej v mesecu). Obveznost je med letom postopoma naraščala. V evroobmočju se je glede na leto 2007 povečala za 10,4% (leta 2007 za 14,2%), v Sloveniji pa za 11,2% (leta 2007 za 15,1%). Znesek stanj na računih, s katerimi banke izpolnjujejo obveznost, je v povprečju leta v evroobmočju znašal 212,6 mrd EUR, za obveznike iz Slovenije pa 0,4 mrd EUR, kar predstavlja 0,19-odstotni delež. Nobena slovenska banka ali hranilnica v letu 2008 ni kršila obveznosti.

Slika 39: Obveznost obveznih rezerv in njihovo izpolnjevanje

Vir: Banka Slovenije in ECB

Okvir 5: Ukrepi denarne politike Evrosistema v letu 2008

Refinanciranje v evrih

Nezaupanje med tržnimi udeleženci, ki se je pojavilo avgusta 2007 in se je nadaljevalo tudi v letu 2008, je imelo za posledico zmanjšano aktivnost medbančnega trga, zlasti segmenta, kjer si banke posojajo denar brez zavarovanja, znotraj tega pa še posebej pri ročnostih, daljših od enega meseca. Posledica je bilo občutno povečanje tržne obrestne mere nad ključno obrestno mero ECB, volatilnost pa se je prek povečanega povpraševanja na operacijah Evrosistema prenašala tudi v sprejete obrestne mere operacij Evrosistema. Da bi bilo omogočeno normalnejše delovanje denarnega trga v razmerah povečane negotovosti, se je Evrosistem že v drugi polovici leta 2007 odločil za odmik od politike nevtralne dodelitve in premik k politiki povečanega dodeljevanja likvidnosti v začetku obdobja obveznih rezerv prek rednih operacij glavnega refinanciranja. Z dodatnimi operacijami dolgoročnejšega refinanciranja je Evrosistem poskušal zadovoljiti povpraševanje po trimesečni in šestmesečni likvidnosti. V poletju 2008 se je volatilnost Eonie nekoliko umirila, pa tudi razmik med Eonio in ključno obrestno mero ECB se je zmanjšal.

Septembra so se s stečajem ameriške investicijske banke Lehman Brothers razmere ponovno in drastično zaostrele, napetosti pa prešle v globalno finančno krizo. Evrosistem je od 15. oktobra dalje operacije glavnega – od 30. oktobra pa tudi dolgoročnejšega – refinanciranja izvajal s polno dodelitvijo likvidnosti po obrestni meri enaki ključni obrestni meri ECB.¹² Ob zapadlosti je obnovil vse dodatne tri in šestmesečne operacije dolgoročnejšega refinanciranja, poleg teh pa uvedel še dodatne enomesečne operacije z ročnostjo enako obdobju obveznih rezerv. Z namenom zmanjšanja težav bank pri upravljanju z likvidnostjo je 8. oktobra zožil razmik med obrestno mero mejnega depozita in obrestno mero mejnega posojila z 200 bazičnih točk na 100 bazičnih točk.

Ker se je zaradi povečanega črpanja operacij povečal tudi znesek primerne finančne premoženja potrebnega za zavarovanje teh operacij, je Evrosistem 15. oktobra začasno, do konca leta 2009, razrahljal nekatera merila primernosti finančne premoženja. Tako so dodatno ob obstoječem premoženju postali primerni (a) vrednostni papirji (z izjemo kolateraliziranih obveznic) in netržno finančno premoženje z bonitetno oceno med BBB+/Baa1 in BBB-/Baa3, (b) dolžniški vrednostni papirji, izdani s strani kreditnih institucij s katerimi se trguje na nekaterih neorganiziranih trgih, ki jih določi ECB, (c) podrejeni dolžniški vrednostni papirji s primernim jamstvom ter (d) določeni dolžniški instrumenti, izdani v evroobmočju, denominirani v ameriških dolarjih, britanskih funtih ali japonskih jeni.

¹²

Polna dodelitev likvidnosti pomeni, da so vse nasprotne stranke dobile toliko likvidnosti, kot so jo želele, po vnaprej znani (fiksni) obrestni meri.

Refinanciranje v tujih valutah

Evrosistem je zaradi prekinitev v dolarskem financiranju evropskih bank, v navezavi na *Term Auction Facility* ameriške centralne banke, svojim nasprotnim strankam omogočil izposojanje ameriških dolarjev. Prvi dve operaciji v znesku vsakokrat po 10 mrd USD za ročnost 28 dni sta bili izvedeni v decembru 2007 in obnovljeni januarja 2008. Po začasni prekinitvi je posojanje dolarjev 11. marca obnovil, ker so se težave bank s financiranjem na trgu nadaljevale. Sprva je dolarje posojal na vsaka dva tedna v znesku po 15 mrd USD, nato pa ponudbo zaradi stopnjevanja težav in velikega povpraševanja 2. maja povečal na 25 mrd USD. 30. julija je bila uvedena dodatna ročnost 84 dni, skupni znesek nedospelih operacij pa je ostal nespremenjen pri 50 mrd USD.

Podobne posledice, kot jih je propad banke Lehman imel za evrski denarni trg, je bilo od druge polovice septembra čutiti tudi pri financiranju bank v dolarjih in švicarskih frankih. Zaradi izrednega porasta dolarskih obrestnih mer zelo kratke ročnosti in kolapsa trga valutnih zamenjav je Evrosistem k obstoječim ročnostim posojanja v dolarjih dodal še posojanje prek noči. Oktobra je bila tudi pri dolarskih operacijah uvedena polna dodelitev po fiksni obrestni meri in sicer pri posojilih za 7, 28 in 84 dni, posojanje prek noči pa je bilo prekinjeno. Istočasno je Evrosistem bankam, ki niso imele dovolj finančnega premoženja za zavarovanje dolarskih posojil omogočil sklepanje valutnih zamenjav evrov v dolarje, pri katerih je bilo posojilo v dolarjih zavarovano z evrskim depozitom banke pri Evrosistemu. Obseg teh operacij je zaradi majhnega zanimanja bank ostal omejen.

Na podoben način in zaradi podobnih vzrokov kot pri dolarjih je Evrosistem na podlagi dogovora s švicarsko centralno banko 22. oktobra začel svojim strankam posojati švicarske franke z valutnimi zamenjavami evrov v švicarske franke. Sprva je po fiksni obrestni meri ponudil franke v protivrednosti 20 mrd EUR za 7 dni, kasneje pa ponudbo dopolnil še s 5 mrd EUR pri ročnosti 84 dni. Povpraševanje po frankih je bilo v povprečju precej nižje kot po dolarjih. Slovenske banke in hranilnice so nasprotno bolj povpraševale po frankih kot po dolarjih. Evrska protivrednost povprečnega skupnega stanja vseh posojil slovenskim bankam in hranilnicam v frankih je v obdobju med 22. oktobrom (ko so bila prvič ponujena) in koncem leta znašala 52,5 mio EUR, stanja dolarskih posojil pa v povprečju leta 2008 9,6 mio EUR.

2.1.2 Zavarovanje posojilnih poslov Evrosistema

V skladu s statutom ESCB in ECB morajo biti vse kreditne operacije Evrosistema zavarovane s primernim finančnim premoženjem. Finančno premoženje mora za to, da bi bilo primerno za zavarovanje poslov denarne politike in posojila čez dan Evrosistema, izpolnjevati enotna merila, enaka v celotnem evroobmočju. Primerno finančno premoženje obsega vrednostne papirje (tržno finančno premoženje) in netržno finančno premoženje, med katerimi so najpomembnejša bančna posojila.¹³

Povečanje vrednostnih papirjev v skladu pri Banki Slovenije v zadnjem četrtletju. V decembru so bila za zavarovanje poslov prvič uporabljena bančna posojila.

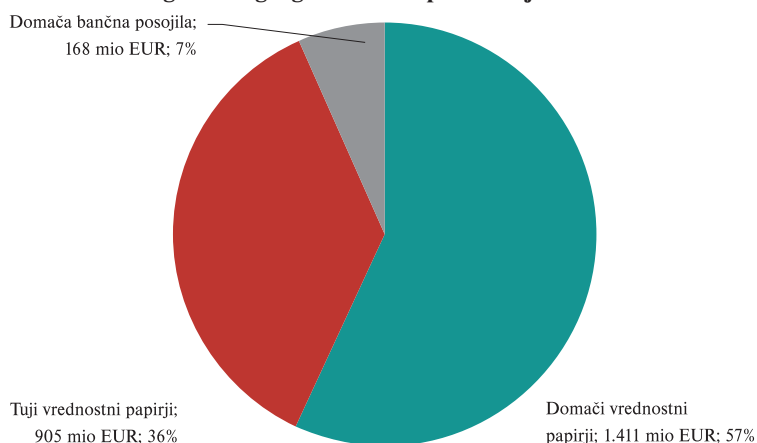
Slovenske nasprotne stranke finančno premoženje uporabijo za zavarovanje poslov z Banko Slovenije z njegovim prenosom v sklad finančnega premoženja pri Banki Slovenije. Finančno premoženje, izdano, odobreno ali poravnano v Sloveniji, prenesejo v sklad bodisi z zastavo primernih vrednostnih papirjev, izdanih v KDD-Centralni klirinško depotni družbi d. d., bodisi z vpisom zastavne pravice na bančnem posojilu, vpisanem v registru bančnih posojil pri Banki Slovenije. Finančno premoženje, izdano v tujini, prenesejo v sklad prek korespondenčnega centralnobančnega modela.¹⁴ Zaradi večje potrebe po črpanju kreditnih operacij

¹³ Primerno finančno premoženje in kriteriji so opisani v šestem poglavju Splošne dokumentacije o instrumentih in postopkih denarne politike Eurosistema (<http://www.ecb.int/pub/pdf/other/gendoc2008sl.pdf>).

¹⁴ Korespondenčni centralnobančni model (CCBM) je mehanizem, vzpostavljen med centralnimi bankami Evrosistema, ki nasprotnim strankam omogoča zavarovanje terjatev Evrosistema z uporabo finančnega premoženja, izdanega oziroma poravnane v drugi državi, kot je država, kjer imajo sedež. Več informacij o CCBM je na voljo v brošuri, dosegljivi na spletni strani ECB <http://www.ecb.int/pub/pdf/other/ccbm2008en.pdf> (v angleškem jeziku).

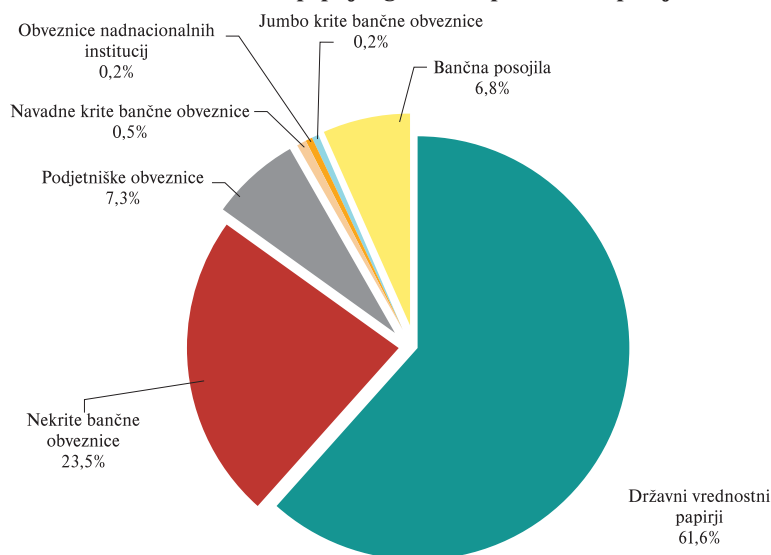
Evrosistema se je celotna višina sklada finančnega premoženja v letu 2008 postopoma povečevala z 1,3 mrd EUR v začetku leta na 2,5 mrd EUR ob koncu leta, ko je bilo v skladu za 1,4 mrd EUR vrednostnih papirjev, izdanih v Sloveniji, 0,9 mrd EUR vrednostnih papirjev, izdanih v tujini, in 0,2 mrd EUR domačih bančnih posojil. Domača bančna posojila so slovenske banke in hranilnice začele uporabljati decembra 2008. Bančnih posojil, danih posojilojemalcem v tujini, slovenske banke in hranilnice niso uporabljale.

Slika 40: Sklad finančnega premoženja pri Banki Slovenije na dan 31. 12. 2008 – struktura glede na geografski izvor premoženja

Vir: Banka Slovenije

Slika 41: Sklad finančnega premoženja pri Banki Slovenije na dan 31. 12. 2008 – struktura vrednostnih papirjev glede na tip in bančna posojila

Vir: Banka Slovenije

2.2 Banka Slovenije kot posojilodajalec v sili

Zakon o Banki Slovenije navaja v 4. členu kot enega izmed ciljev Banke Slovenije tudi prizadevanje za finančno stabilnost. Na podlagi določil štirinajste točke prvega odstavka 12. člena zakona, ki opredeljuje posojanje Banke Slovenije za potrebe, nepovezane z izvajanjem denarne politike, Banka Slovenije lahko deluje kot posojilodajalec v skrajni sili, tj. v zameno za ustrezno zavarovanje posoja denar sicer solventni banki, ki se je znašla v nenadnih likvidnostnih težavah.

Prekinjeno obnavljanje pripravljenosti za posebno likvidno posojilo.

Ena od oblik delovanja Banke Slovenije v tej vlogi je posebno likvidnostno posojilo s sodelovanjem. Banka Slovenije je ob koncu leta 2007 s trinajstimi bankami in hranilnicami sklenila pogodbo o pripravljenosti pri likvidnostnem posojilu s sodelovanjem, ki je bila že dvanajsta zapovrstjo. Pogodba se je iztekla ob koncu januarja 2009, ob izteku pa se je Svet Banke Slovenije odločil, da pogodbe do nadaljnjega ne bo obnovil. Med trajanjem pogodbe, tako kot je že vseskozi, odkar sodelovanje obstaja, mehanizem sodelovanja bank in hranilnic ni bil sprožen.

2.3 Nadzor bank in skrb za finančno stabilnost

2.3.1 Licenciranje

Izdajanje dovoljenj kreditnim institucijam je ena od pomembnih nalog Banke Slovenije. Poleg dovoljenj za opravljanje bančnih storitev in dovoljenj za opravljanje vzajemno priznanih ter dodatnih finančnih storitev je Banka Slovenije v letu 2008 izdajala tudi dovoljenja za pridobitev kvalificiranega deleža v kapitalu banke, za pripojitve bank in za opravljanje funkcije člana uprave banke. Odločitev za izdajo ali zavrnitev dovoljenja sprejemajo člani Sveta Banke Slovenije na podlagi mnenja Komisije za licenciranje oziroma na podlagi mnenja Komisije Sveta Banke Slovenije za pripravo mnenj o izdaji dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave banke (če gre za obravnavo zahteve za izdajo dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave banke).

V letu 2008 je Banka Slovenije izdala skupno 22 dovoljenj za različne vrste vzajemno priznanih in dodatnih finančnih storitev.

V letu 2008 je Banka Slovenije izdala skupno 22 dovoljenj za bančne oziroma različne vrste vzajemno priznanih in dodatnih finančnih storitev, za kvalificirane deleže, pripojitve bank in opravljanje funkcije člana uprave. Zavrnila je dve zahtevi za izdajo dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave banke. Največ dovoljenj (10) je bilo v letu 2008 izdanih za opravljanje vzajemno priznanih in dodatnih finančnih storitev, osem za opravljanje funkcije člana uprave banke in tri za pridobitev kvalificiranega deleža v banki. Poleg tega je bilo izdano še dovoljenje za pripojitve treh bank. Veliko večje število kot v letu 2007 (ko so bila izdana le 3 dovoljenja) je bilo izdanih dovoljenj bankam in hranilnicama za opravljanje vzajemno priznanih in dodatnih finančnih storitev.¹⁵

¹⁵

Med vzajemno priznane in dodatne finančne storitve spadajo izvajanje plačilnega prometa, izdajanje in upravljanje plačilnih instrumentov, trgovanje za svoj račun ali za račun strank z instrumenti denarnega trga, s tujimi plačilnimi sredstvi, z izvedenimi finančnimi instrumenti in s prenosljivimi vrednostnimi papirji, sodelovanje pri izdaji vrednostnih papirjev, svetovanje podjetjem glede kapitalske strukture, poslovne strategije in sorodnih zadev ter svetovanje in storitve v zvezi z združitvami in nakupom podjetij, upravljanje z naložbami in svetovanje v zvezi s tem, hramba vrednostnih papirjev in druge storitve, povezane s tem, posredovanje pri prodaji zavarovalnih polic po zakonu, ki ureja zavarovalništvo, in za administrativne storitve za investicijske sklade. V okvir izdanega dovoljenja za opravljanje bančnih storitev pa spadata zbiranje depozitov od javnosti in dajanje kreditov za svoj račun.

Na podlagi Direktive 2006/48/ES (pred njo: Direktive 2000/12/ES) in Priloge I (Seznama dejavnosti, za katere velja vzajemno priznavanje) lahko banka države članice, ki je v državi sedeža banke upravičena opravljati bančne in druge finančne (oziroma: vzajemno priznane) storitve, te opravlja tudi na ozemlju Republike Slovenije. Opravlja jih lahko prek podružnice (*v primeru trajnega opravljanja dejavnosti*) ali neposredno (*v primeru občasnega opravljanja storitev brez elementov trajne prisotnosti na območju Republike Slovenije*) brez dovoljenja Banke Slovenije, ki pa jo mora pristojni nadzorni organ države članice s pisnim obvestilom (t. i. notifikacijo) obvestiti (notificirati). V letu 2008 je Banka Slovenije prejela 66 notifikacij za neposredno opravljanje bančnih oziroma drugih vzajemno priznanih finančnih storitev in nobene notifikacije za opravljanje teh storitev prek podružnice. Seznam bank držav članic EU, ki so prek svojih matičnih bančnih nadzornikov doslej izpeljale postopek notifikacije za opravljanje bančnih in drugih finančnih storitev tudi v Republiki Sloveniji, je na voljo na spletni strani Banke Slovenije. Za banke tretjih držav (prej: tuje banke) velja drugačna ureditev. Banke tretjih držav lahko na ozemlju Republike Slovenije opravljajo bančne in druge finančne (vzajemno priznane) storitve samo prek podružnice; za ustanovitev podružnice morajo pridobiti dovoljenje Banke Slovenije. Ob tem lahko Banka Slovenije od banke tretje države zahteva, da na ozemlju Republike Slovenije deponira določen denarni znesek oziroma drugo ustrezno finančno premoženje oziroma predloži drugo ustrezno zavarovanje kot jamstvo za poravnavo obveznosti iz poslov, sklenjenih na območju Republike Slovenije.

V letu 2008 je Banka Slovenije prejela 66 notifikacij za neposredno opravljanje bančnih oziroma drugih vzajemno priznanih finančnih storitev.

2.3.2 Pregledi v bankah in hranilnicah

Nadzor bančnega poslovanja je tudi v letu 2008 pregled bank in hranilnic opravljal na podlagi interne metodologije POT (proces ocenjevanja tveganj), ki temelji na ocenjevanju tveganj in kvalitete kontrolnega okolja. Med opravljenimi pregledi v bankah in hranilnicah so prevladovali pregledi nekaterih področij, saj je praksa pokazala, da so krajši, zato pa pogostejši in poglobljeni pregledi nekaterih področij pomembnejši in potrebnejši kot celoviti pregledi (pregledi vseh področij poslovanja). Najpogostejša področja pregledov so bila kreditno tveganje, tržna tveganja s poudarkom na obrestnem in likvidnostnem tveganju, zagotavljanje ustrezne višine kapitala (kapitalska ustreznost), stabilni depoziti, strukturirani produkti, pregledi določanja profilov tveganj bank in hranilnic v skladu z metodologijo POT itd. Pogosti so bili tudi naknadni pregledi realizacije zahtev iz odredb, opozoril in priporočil (pregledi izvajanja ukrepov), saj iz posredovane dokumentacije ni bilo vedno razvidno, ali so banke nepravilnosti odpravile.

V letu 2008 je bil poudarek na pregledovanju in spremljanju implementacije nove kapitalske ureditve v bankah in hranilnicah (nadaljevanje aktivnosti iz leta 2007, ko je Nadzor bančnega poslovanja začel sistematično spremljati priprave bank in hranilnic na uvedbo nove evropske kapitalske ureditve in sta bila opravljena dva ciklusa pregledov) in s tem povezanim izračunom kapitalske zahteve za kreditno in operativno tveganje v okviru prvega stebra ter postopkom izračuna potrebnega notranjega kapitala v okviru drugega stebra Basla II.

V letu 2008 je bil poudarek na pregledovanju in spremljanju implementacije nove kapitalske ureditve v bankah in hranilnicah.

Nadaljevali so se pregledi pripravljenosti bank na uvedbo naprednih pristopov za izračun kapitalskih zahtev za kreditno (IRB)¹⁶ in operativno (AMA)¹⁷ tveganje. Za to so se odločale predvsem nekatere banke, ki so v večinski tuji lasti. Banke, ki so se odločile, da v bližnji prihodnosti začnejo uporabljati napredne pristope (IRB in/ali AMA) za izračun kapitalskih zahtev, so vključene v postopek skupne odločitve in so

¹⁶

Internal Ratings-Based Approach (IRB)

¹⁷

Advanced Measurement Approach (AMA)

del enotne skupne vloge, ki jo matična banka naslovi na njenega nadzornika. Banka Slovenije je v teh primerih vključena v proces izdaje skupne odločitve kot nadzorni gostitelj. V takih primerih poteka intenzivno sodelovanje s tujimi nadzorniki, ki so tudi nosilci aktivnosti pri skupnih odločitvah. Za zdaj le ena tuja banka uporablja napredne pristope, in sicer v omejenem obsegu. V letu 2008 je Banka Slovenije prejela zahtevo za uporabo modela IRB še od ene tuje banke.

**Oktobra 2008 je BS
organizirala prvi
nadzorniški kolegij.**

Sodelovanje s tujimi nadzorniki je vezano tudi na vedno večji obseg nadzorniških kolegijev, ki so se jih v letu 2008 udeleževali tudi inšpektorji Nadzora bančnega poslovanja. Nadzorniški kolegij za slovensko bančno skupino Nove Ljubljanske banke je oktobra 2008 organiziral tudi Nadzor bančnega poslovanja Banke Slovenije kot pristojni domači nadzornik.

**V letu 2008 je bilo
opravljenih 60 pregledov.**

Na podlagi pooblastil guvernerja Banke Slovenije je bilo v letu 2008 opravljenih 60 pregledov, med njimi:

- 18 pregledov pravilnosti izračuna notranjega kapitala,
- 6 pregledov pripravljenosti bank za uporabo bančnih posojil za zavarovanje terjatev Evrosistema (*banke imajo možnost, da lahko za zavarovanje kreditnih operacij Evrosistema poleg vrednostnih papirjev kot osnovo za zavarovanje uporabljajo tudi primerna bančna posojila, za katera pa morajo imeti opravljene začetne enkratne preveritve postopkov, ki jih Banka Slovenije zahteva pri uporabi bančnih posojil za zavarovanje terjatev Evrosistema*),
- 7 tematskih pregledov preprečevanja pranja denarja v povezavi z depozitnim poslovanjem (*Svet Banke Slovenije je sprejel Usmeritve na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma v povezavi s spremembami Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma*) in
- več pregledov izvajanja ukrepov (naknadni pregledi) in vrsta enodnevnih pregledov oziroma spremljav poslovanja določenega področja.

Okvir 6: Nove smernice za preprečevanje pranja denarja

V letu 2007 je bil objavljen nov zakon na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma (v nadaljevanju ZPPDFT), s čimer je Slovenija prenesla zahteve iz Direktiv 2005/60/ES oziroma 2006/70/ES v slovenski pravni red.

Ena od ključnih zakonskih sprememb je uveljavitev pristopa, ki temelji na oceni tveganosti. Skladno s tem so banke dolžne izdelati analizo tveganosti, pri čemer upoštevajo smernice, ki jih izda pristojni nadzorni organ.

Banka Slovenije je že v letu 2007 začela s pripravo smernic. Tako je bila novembra 2007 izdelana vsebinska zasnova, ki je bila predstavljena bankam na Posvetu za preprečevanje pranja denarja. V začetku leta 2008 je Banka Slovenije opravila preliminarni pregled izbranega vzorca bank, da bi se bolj podrobno seznanila z aktivnostmi, ki so jih začele izvajati banke zaradi prilagoditve novim zakonskim zahtevam. Opravljeni pregledi so bili namenjeni tudi zaznavanju morebitnih nejasnosti pri razumevanju in izvajanju novih zakonskih zahtev.

ZPPDFT prinaša precejšnje spremembe in v praksi so se pojavljala številna vprašanja glede izvajanja zakonskih zahtev. Zato je bila sprejeta odločitev, da se smernice pripravijo s širšo razlago, kar naj bi bilo bankam v pomoč pri vzpostavitvi celovitega sistema za ustrezno obvladovanje tveganj na tem področju. Poleg postopkov za izdelavo analize tveganosti so v smernicah vključena tudi druga poglavja, ki se nanašajo na vzpostavitev primerne organizacijsko-kadrovske strukture, pregled stranke, sporočanje transakcij ter izvajanje zahtev iz Uredbe 1781/2006. V smernicah so podana tudi priporočila glede vzpostavitve ustrezne informacijske podpore.

Osnutek smernic je bil dvakrat predložen v javno obravnavo. V prvem krogu je bil osnutek smernic posredovan Uradu RS za preprečevanje pranja denarja in Odboru za preprečevanje pranja denarja pri ZBS, v drugem krogu pa so bile banke neposredno pozvane, da posredujejo morebitne pripombe. Največ pripomb se je

nanašalo na postopek ugotavljanja dejanskega lastnika in ugotavljanje politične izpostavljenosti stranke. Na podlagi prejetih pripomb so bile opravljene ustrezne dopolnitve, končna vsebina smernic pa je bila usklajena z bankami na Posvetu za preprečevanje pranja denarja v oktobru 2008.

Končna vsebina smernic je bila potrjena na Svetu Banke Slovenije dne 18. 11. 2008, smernice pa so bile v mesecu januarju 2009 objavljene tudi na spletnih straneh Banke Slovenije.

Banka Slovenije je v procesu priprave smernic pripravila tudi primerjalno analizo med zahtevami iz Direktive 2005/60/ES oziroma 2006/70/ES in zahtevami iz ZPPDFT. Primerjalna analiza je bila posredovana ZBS kot podlaga pri pripravi morebitne pobude bank za pripravo predloga zakonskih sprememb.

Banka Slovenije lahko na podlagi ugotovitev v pregledih bankam in hranilnicam izda priporočilo, opozorilo ali odredbo. V letu 2008 je tako Banka Slovenije izdala sedem odredb za odpravo kršitev in več odločb ter sklepov o podaljšanju rokov iz odredb, zavrnitvi ugovorov in ustavitvi postopkov proti bankam ter več pisem nadzornim svetom in upravam bank ter hranilnic z vrsto opozoril in priporočil za izboljšanje poslovanja. V letu 2008 je Nadzor bančnega poslovanja sodeloval tudi v treh postopkih o prekršku, v katerih je Banka Slovenije izdala dve odločbi o prekršku, en postopek pa še ni končan. Vsa navedena gradiva je obravnaval in potrdil Svet Banke Slovenije.

Banka Slovenije je od bank in hranilnic prejela več zahtev za izdajo dovoljenja v zvezi z lastnostmi sestavin pri izračunu kapitala – skupaj 12, od tega je bilo največ izdanih dovoljenj za vključitev podrejenega dolga in hibridnih instrumentov v dodatni kapital I (10).

V letu 2008 so bile obravnavane zahteve za priznanje primernosti bonitetnih ocen treh zunanjih bonitetnih institucij povezane z uporabo teh bonitetnih ocen v izračunu kapitalskih zahtev za kreditno tveganje po standardiziranem pristopu s strani bank. V zvezi s tem sta bila opravljena tudi dva pregleda bonitetnih institucij, da bi se ugotovilo, ali njihova metodologija in bonitetne ocene izpolnjujejo predpisane pogoje za pridobitev priznanja. Eni zahtevi za priznanje je bilo delno ugodeno, ena zahteva je bila umaknjena, pri eni še teče postopek ovrednotenja. Za bonitetno institucijo, priznana kot primerno, je bil izveden postopek vzporejanja bonitetnih ocen, rezultat katerega je objavljen na spletni strani Banke Slovenije.

V skladu s Temeljnimi načeli učinkovitega bančnega nadzora Nadzor bančnega poslovanja Banke Slovenije vzdržuje redne stike z vodstvi bank in hranilnic, med drugim tudi v obliki rednih letnih sestankov v okviru zaključka pregleda ali posebej. Ti sestanki so namenjeni predvsem oceni rezultatov poslovanja in položaja banke ali hranilnice ter seznanitvi s strategijo nadaljnjega razvoja. Izmenjava mnenj in informacij med nadzorniki in vodstvi bank ali hranilnic je tudi pogoj za pravočasno ustrezno ravnanje ob morebitnih težavah pri poslovanju banke ali hranilnice. Nadzor bančnega poslovanja je tudi v letu 2008 nadaljeval s tako prakso in z vodstvi bank in hranilnic opravil vrsto razgovorov.

Nadzor bančnega poslovanja je v letu 2008 nadaljeval preglede bank in drugih finančnih organizacij v tujini, ki so v lasti slovenskih bank. Na podlagi sklenjenih sporazumov o sodelovanju (skupno ima Banka Slovenije s tujimi nadzornimi institucijami sklenjenih 12 sporazumov o medsebojnem sodelovanju) je Nadzor bančnega poslovanja sodeloval pri štirih pregledih poslovanja bank v večinski lasti Nove Ljubljanske banke d.d. in Nove kreditne banke Maribor d.d. v tujini s skupino nadzornikov države, kjer delujejo podrejene banke.

Nadzor bančnega poslovanja je v letu 2008 sodeloval pri štirih pregledih poslovanja bank v večinski lasti največjih dveh slovenskih bank v tujini.

Sodelovanje z drugima dvema nadzornima institucijama v Sloveniji (Agencijo za trg vrednostnih papirjev in Agencijo za zavarovalni nadzor) je potekalo v obliki izmenjav podatkov in informacij med navedenimi institucijami. Način sodelovanja med Banko Slovenije, Agencijo za trg vrednostnih papirjev in Agencijo za zavarovalni nadzor določa Pravilnik o medsebojnem sodelovanju nadzornih organov. Nadzorne institucije morajo obveščati drugo nadzorno institucijo o ugotovljenih nepravilnostih, ki zadevajo delo druge nadzorne institucije.

Okvir 6: Skupina za krizno upravljanje

V skladu z dobro prakso nacionalnih centralnih bank je bila s sklepom guvernerja februarja 2008 v Banki Slovenije ustanovljena Skupina za krizno upravljanje. Člani omenjene skupine so imenovani iz vodstva BS in štirih oddelkov BS. Skupina za krizno upravljanje opravlja naloge na osnovi opomnika o dejavnostih posameznih oddelkov in sporazuma o sodelovanju med finančnimi nadzornimi institucijami, centralnimi bankami in finančnimi ministrstvi EU o čezmejni finančni stabilnosti s 1. 6. 2008. Naloge skupine obsegajo različne dejavnosti bančnega nadzornika oziroma centralne banke v zvezi z upravljanjem s kriznimi situacijami na nacionalni in čezmejni ravni.

2.3.3 Izdani podzakonski akti

Tudi v letu 2008 je bilo izdanih nekaj podzakonskih aktov in priporočil, ki zadevajo poslovanje bank in hranilnic ter njihov nadzor. Nekateri med njimi so nastali kot posledica sprememb zakonodaje, ki ureja posamezna področja poslovanja bank, drugi kot odgovor na bančno prakso in razmere na finančnem trgu.

Februarja 2008 je bil izdan *Sklep o poročanju efektivnih obrestnih mer bank in hranilnic* v skladu z Zakonom o potrošniških kreditih. Novela Zakona o potrošniških kreditih (Uradni list RS, št. 111/07) je namreč spremenila ročnosti in zneske potrošniških kreditov za poročanje bank in hranilnic, čemur je bilo treba prilagoditi zahteve sklepa. Spremenjeni so bili tudi roki za poročanje bank o uporabljenih efektivnih obrestnih merah, na podlagi katerih Banka Slovenije dvakrat letno izračuna in objavi povprečne efektivne obrestne mere potrošniških kreditov bank.

Nova priporočila o načinih obračuna obresti za posle s prebivalstvom.

Julija je Svet Banke Slovenije sprejel nova *Priporočila o načinih obračuna obresti za posle s prebivalstvom*, ki predstavljajo spremembe oziroma dopolnitve Priporočil iz leta 2004 zaradi uskladitve z veljavnimi predpisi v Republiki Sloveniji in podrobnejše opredelitve priporočil v zvezi z depozitnim poslovanjem. Namen slednjih je predvsem v doseganju enotne bančne prakse in zagotovitvi spoštovanja splošno veljavnih pravnih pravil s strani bank. Zakonitost poslovanja banke mora biti vedno v celoti spoštovana.

Oktobra so bili izdani *Sklep o dopolnitvah Sklepa o poslovnih knjigah in letnih poročilih bank in hranilnic*, *Sklep o spremembi Sklepa o ocenjevanju izgub iz kreditnega tveganja bank in hranilnic*, *Navodilo za elektronsko posredovanje poročil o kapitalu in kapitalskih zahtevah* ter *Navodilo za dopolnitev Navodila za elektronsko posredovanje poročil o kapitalu in kapitalskih zahtevah*.

Sklep o poslovnih knjigah in letnih poročilih bank in hranilnic je bil dopolnjen zaradi obveznosti, ki izhajajo iz Zakona o trgu finančnih instrumentov (Uradni list RS, št. 67/07 in 100/07; v nadaljevanju: ZTFI) za institucije, ki opravljajo investicijske storitve in posle za stranke ter se nanašajo na dodatna razkritja teh poslov v pojasnilih k bilanci stanja in izkazu poslovnega izida. Ker ZTFI to obveznost predpisuje samo za borznoposredniške družbe, je bilo treba navedeno obveznost na podlagi Zakona o bančništvu (Uradni list RS, št. 131/06, 1/08, 109/08) predpisati tudi za banke.

S spremembo *Sklepa o ocenjevanju izgub iz kreditnega tveganja bank in hranilnic* so bile stopnje oslabitev oziroma rezervacij za vse skupine, v katere banke razvrščajo finančna sredstva in prevzete obveznosti po zunajbilančnih postavkah za namen izračuna odbitne postavke od temeljnega kapitala banke, znižane na 0% in s tem je bila ta odbitna postavka dejansko odpravljena.

Z *Navodilom za elektronsko posredovanje poročil o kapitalu in kapitalskih zahtevah* je bil uveden nov sistem elektronskega poročanja o kapitalu in kapitalskih zahtevah, ki je nadomestil prejšnje poenostavljeno poročanje v obliki Excelovih tabel. Navodilo pokriva elektronski način posredovanja celotnega sklopa poročil o kapitalu in kapitalskih zahtevah (COREP obrazce) na posamični kot in konsolidirani podlagi. Prvo poročanje bank v skladu z *Navodilom* je bilo opravljeno po stanju na dan 30. 9. 2008.

Novembra je bil dopolnjen *Sklep o kreditnih zavarovanjih*, in sicer zaradi nadaljnjega podaljšanja obdobja, v katerem se za spremljanje vrednosti stanovanjskih in poslovnih nepremičnin kot ustrezni določajo tudi pooblaščen ocenjevalci vrednosti nepremičnin, ki so bili imenovani na podlagi zakona, ki ureja sodišča (sodne cenilce), če uporabljajo metode vrednotenja, ki temeljijo na mednarodnih standardih ocenjevanja vrednosti, in sicer do konca leta 2009.

Novembra so bile sprejete tudi dopolnitve *Navodil za izvajanje Sklepa o minimalnih zahtevah za zagotavljanje ustrezne likvidnostne pozicije bank in hranilnic*. V skladu z dopolnitvijo *Navodila* bankam pri izračunu količnika likvidnosti prvega razreda v števcu ni treba upoštevati zmanjšanja prostega sklada finančnega premoženja zaradi operacij dolgoročnejšega refinanciranja pri ECB. Ne glede na to spremembo količnik likvidnosti prvega razreda, izračunan po stari metodologiji, ne sme biti nižji od 0,90. Spremenjena metodologija izračunavanja količnika likvidnosti prvega razreda velja do razveljavitve oziroma do 31. 12. 2009.

V sklopu ukrepov za zmanjšanje učinkov finančne krize je državni zbor novembra sprejel novelo Zakona o bančništvu (ZBan-1B; Uradni list RS, št. 109/08), ki začasno, to je do konca leta 2010, uvaja neomejeno višino zajamčene vloge v primeru stečaja banke ali hranilnice. Na tej podlagi je Banka Slovenije decembra izdala *Sklep o spremembi Sklepa o sistemu zajamčenih vlog* ter spremembo *Navodil za izpolnjevanje in predložitev poročila o zajamčenih vlogah*. Ker do zneska neto vlog v višini 22.000 EUR jamčijo banke in hranilnice, nad tem zneskom pa Republika Slovenija, je potrebno ločeno ugotavljanje stanja zajamčenih vlog, saj se le tako lahko izračuna obveznost bank za zagotavljanje likvidnih naložb in obveznost bank ter Republike Slovenije za izplačilo zajamčenih vlog v primeru stečaja banke. Banke morajo po novem o stanju zajamčenih vlog Banki Slovenije poročati četrtletno in to v skrajšanih rokih (v enem mesecu). Navedenim spremembam sklepa sledi tudi ustrezna sprememba *Navodil in obrazca za poročanje*.

Sprejeta novela Zakona o bančništvu.

2.3.4 Finančna stabilnost

Banka Slovenije je leta 2008 v skladu z zakonsko določenimi cilji analizirala finančno stabilnost slovenskega finančnega sistema ter ugotovitve sproti upoštevala v procesih oblikovanja in odločanja o predlaganih ukrepih. V prvi polovici leta se je ob rednem operativnem delu na področju finančne stabilnosti osredotočila na izdelavo celovite tradicionalne letne analize, ki jo je maja objavila kot Poročilo o finančni stabilnosti. Sledila je izdelava druge obširnejše analize Makro stres testi za slovenski bančni sistem, ki je bila končana oktobra. Z njo so bili simulirani učinki

**Ocene finančne stabilnosti
so spomladi 2008 opozarjale
na povečevanje kreditnega
tveganja bank in njihove
odvisnosti od nepredvidljivih
tujih finančnih trgov.**

možnih šokov, ki bi lahko prizadeli slovenski bančni sistem. V nadaljevanju na kratko povzemamo ključne ugotovitve obeh navedenih analiz.

Poročilo o finančni stabilnosti predstavlja finančna gibanja v gospodarstvu leta 2007 in v prvem četrtletju 2008. Osredotočeno je na ocenjevanje sistemskih tveganj v slovenskem finančnem sistemu ter njegovih razmerij do sektorjev podjetij, gospodinjstev in tujine. Ocenjevano obdobje sta zaznamovala visoka posojilna rast, ki je bila pretežno financirana z zadolževanjem bank v tujini ter zaostrene razmere na mednarodnih finančnih trgih po izbruhu finančne krize v ZDA avgusta 2007. Poročilo med drugim ugotavlja, da se je z visoko posojilno aktivnostjo bank nadaljeval prenos obrestnega tveganja na gospodinjstva in podjetja zaradi naraščanja posojil z variabilno obrestno mero. Hkrati so gospodinjstva, redkeje tudi podjetja, povečevala izpostavljenost tečajnemu tveganju z naraščajočim zadolževanjem v obliki posojil, nominiranih v švicarskih frankih. Navedeno naraščanje obrestnega in tečajnega tveganja gospodinjstev in podjetij je povečevalo kreditno izpostavljenosti bank, ki se praviloma v času zniževanja rasti posojil izraža v poslabšanju bonitetne strukture terjatev. Nekateri kazalniki sektorja podjetij, ki so predhodnica poslabšanja strukture terjatev bank (zviševanje finančnega vzvoda, naraščanje zadolženosti, poslabševanje likvidnosti in razlike v zamudah pri odplačevanju posojil med gospodarskimi dejavnostmi), so hkrati že nakazovali zaostrovanje pogojev poslovanja, nadaljnje zviševanje pribitkov nad EURIBOR za posojila podjetjem ter nadaljnje zaostrovanje drugih pogojev zadolževanja podjetij. Poročilo ugotavlja, da finančna kriza slovenskih bank in zavarovalnic zaradi majhne izpostavljenosti do nelikvidnih in bolj tveganih finančnih instrumentov (t. i. strukturiranih finančnih instrumentov) ni neposredno prizadela. Vendar pa so se za banke zaostрили pogoji zadolževanja na mednarodnih finančnih trgih in s tem se je povečalo tveganje refinanciranja. Zato je narasla občutljivost predvsem bank v večinski domači lasti, ki jo je povečevalo še slabšanje strukture regulatornega kapitala. Poročilo je priporočilo bankam, naj izboljšajo pokritost posojil z vlogami nebančnega sektorja in ohranijo kapitalsko ustreznost oziroma jo izboljšajo predvsem s povečanjem osnovnega kapitala.

Analiza Makro stres testi za slovenski bančni sistem predstavlja oceno možnega gibanja bilanc stanja in izkaza poslovnega izida slovenskih bank v prihodnjem dvoletnem obdobju ter ocenjuje občutljivost bančnega sistema na simulirane šoke izbranih dejavnikov tveganja. Analiza ugotavlja, da so banke izpostavljene zlasti tveganju simuliranega likvidnostnega šoka, pri čemer bi se v primeru hitrejšega zmanjševanja dinamike kreditne rasti in poslabševanja bonitetne strukture terjatev negativne posledice za poslovanje bank še povečale.

V zadnjih mesecih leta 2008 je Banka Slovenije okrepila redno analitično spremljanje stabilnosti slovenskega finančnega sistema. V sodelovanju z drugimi institucijami v Sloveniji in tujini je analizirala protikrizne ukrepe, scenarije njihove morebitne uporabe ter sprejemala ukrepe potrebne za ohranjanje finančne stabilnosti. Oktobra je za lajšanje posledic finančne krize odpravila učinke previdnostnega filtra pri oblikovanju oslabitev in rezervacij. S tem je tik po jesenski zaostritvi mednarodne finančne krize delovala proticiklično in vplivala na povečanje kapitalske ustreznosti bank. Novembra je sledila prilagoditev likvidnostne lestvice za vrednost premoženja, zastavljenega pri centralni banki, in s tem je bilo bankam omogočeno povečanje črpanja likvidnih sredstev v Evrosistemu. Prav tako novembra se je Banka Slovenije odzvala na nadpovprečno zviševanje obrestnih mer za vpogledne varčevalne račune nekaterih bank s pozivom, naj se vzdržijo tovrstnih dejanj. Obenem je banke pozvala k ustreznemu ovrednotenju kreditnih tveganj v poslabšanih gospodarskih razmerah in k oblikovanju zadostnega obsega oslabitev.

2.4 Upravljanje finančnih naložb Banke Slovenije

Finančne naložbe Banke Slovenije so vse finančno premoženje Banke Slovenije, ki ni povezano z izvajanjem denarne politike. Sestavljajo jih finančne naložbe, ki so denominirane v domači in tuji valuti. Ob prevzemu evra 1. 1. 2007 je Banka Slovenije na Evropsko centralno banko (ECB) prenesla svoj delež deviznih rezerv v USD in zlatu. Glavni namen mednarodnih denarnih rezerv je zagotoviti zadostno likvidnost v primeru izvajanja operacij na valutnem trgu. K deviznim rezervam ECB so svoj delež prispevale vse centralne banke območja evra in z njimi skupaj z ECB tudi upravljajo. Banka Slovenije in luksemburška centralna banka od 1. 1. 2007 skupaj upravljata s svojim deležem mednarodnih denarnih rezerv ECB. Poleg mednarodnih denarnih rezerv, ki so bile prenesene na ECB, ima Banka Slovenije tudi del svojih naložb v tuji valuti zaradi morebitnega dodatnega vpoklica denarnih rezerv s strani ECB, kar je v skladu z določbami 30. člena Protokola o statutu Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke.

Vrednost finančnih naložb Banke Slovenije je 31. 12. 2008 znašala 5.354,9 mio EUR, od tega je bilo 4.667,7 mio EUR naložb v finančne instrumente izdajateljev z območja evra in v instrumente izdajateljev zunaj območja evra, ki so nominirani v evrih. Mednje spada 3.197,4 mio EUR naložb v instrumente kapitalnega trga, 337,4 mio EUR v instrumente denarnega trga ter 1.132,9 mio EUR gotovine in vlog (od tega 1 mio EUR gotovine in vpoglednih vlog). Poleg tega je bilo 687,2 mio EUR naloženih v finančne instrumente izdajateljev iz drugih valutnih območij, nominirane v neevrskih valutah, ki imajo status mednarodnih denarnih rezerv.

Vrednost finančnih naložb Banke Slovenije je 31. 12. 2008 znašala 5.354,9 mio EUR.

Po definiciji Mednarodnega denarnega sklada spadajo med mednarodne denarne rezerve tuja gotovina in devizna imetja v tujini, prvovrstni vrednostni papirji tujih izdajateljev, monetarno zlato, imetja SDR in rezervna tranša pri Mednarodnem denarnem skladu. Slovenija po 1. 1. 2007 pri statistični obravnavi mednarodnih denarnih rezerv upošteva koncept, ki velja v vseh drugih državah članicah evroobmočja. V pogojih evra kot nacionalne valute se med mednarodnimi denarnimi rezervami poleg monetarnega zlata, rezervne tranše in SDR prikazuje le tisti del deviznih rezerv, ki je nominiran v neevrski valuti in plasiran v države zunaj evroobmočja. Metodologija je podrobno razložena v članku Statistična obravnava mednarodnih denarnih rezerv ob vstopu Slovenije v evroobmočje (Prikazi in analize, maj 2007).

Tabela 20: Stanje finančnih naložb Banke Slovenije

v mio EUR			
Finančne naložbe Banke Slovenije			
Leto	Naložbe v evrih ter vse naložbe v instrumente izdajateljev iz evroobmočja	Mednarodne denarne rezerve	Skupaj
2008	4.667,7	687,2	5.354,9

Vir: Banka Slovenije.

Opomba: Stanje na dan 31. 12. 2008.

Upravljanje finančnih naložb Banke Slovenije temelji na tristopenjskem procesu. Svet Banke Slovenije določa Smernice za upravljanje finančnih naložb Banke Slovenije, ki predstavljajo dolgoročne usmeritve upravljanja finančnih naložb Banke Slovenije in določajo cilj upravljanja. Drugo stopnjo upravljalnega procesa

Tristopenjski proces odločanja o upravljanju finančnih naložb.

predstavlja Investicijski odbor, ki predpisuje Kriterije za upravljanje finančnih naložb Banke Slovenije, s katerimi se omeji izpostavljenost banke do različnih vrst tveganj. Investicijski odbor prav tako predpisuje metodologijo merjenja doseganja cilja in kvantifikacije tveganj. V okviru dovoljenih odstopanj na tretji stopnji upravljavski proces operativno izvajajo upravljavci premoženja.

Trenutno veljavni kriteriji za upravljanje kreditnega tveganja dovoljujejo naložbe v finančne instrumente z državnim, naddržavnim in bančnim tveganjem, ki jih izdajajo izdajatelji, ki imajo interno bonitetno oceno Banke Slovenije vsaj A-. Prav tako je predpisano razmerje med velikostjo naložb (nad)državnega in bančnega tveganja. Naložbe v naddržavni in bančni sektor so omejene s seznamom dovoljenih izdajateljev, kjer je opredeljena tudi zgornja meja izpostavljenosti do posamezne entitete z naddržavnim tveganjem oziroma do posamezne bančne skupine. Velikost zgornje meje izpostavljenosti je odvisna od interne bonitetne ocene Banke Slovenije.

Kriterij upravljanja tveganja spremembe deviznega tečaja predpisuje dovoljeno valutno izpostavljenost banke in meje odstopanja. S kriterijem je predpisana tudi ciljna valutna struktura naložb Banke Slovenije. V letu 2007 je bil na seznam dovoljenih instrumentov dodan instrument valutna zamenjava, ki omogoča izpostavljenost do posameznih vrst tveganj na tujem valutnem področju ob hkratni zaščiti pred spremembo samega valutnega tečaja. V januarju 2008 je Banka Slovenije tako zaščitila vso valutno izpostavljenost banke, razen dela naložb, ki predstavlja znesek morebitnega nadaljnjega vpoklica deviznih rezerv s strani ECB.

Kriterij za upravljanje tveganja spremembe obrestnih mer določa modificirano trajanje finančnih naložb in predpisuje maksimalno dovoljeno odstopanje od ciljnega modificiranega trajanja. Kriterij za upravljanje likvidnostnega tveganja predpisuje minimalno višino likvidnih sredstev. Kriteriji za upravljanje finančnih naložb Banke Slovenije določajo tudi pogoje za posojanje obveznic in druge aktivnosti.

Banka Slovenije mora pri naložbeni politiki upoštevati določbe 101. člena Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti, ki prepoveduje monetarno financiranje institucij javnega sektorja. Med prepovedane oblike financiranja javnih institucij spadajo naložbe depozitov in nakupi primarnih izdaj dolžniških vrednostnih papirjev, komercialnih zapisov in potrdil o depozitu, če je izdajatelj javna institucija. Nakupi finančnih instrumentov javnega sektorja EU so na primarnem trgu prepovedani, medtem ko so naložbe na sekundarnem trgu dovoljene v okviru določenega limita za posamezno državo.

Naložbena politika je določena v kriterijih za upravljanje.

Upravljanje finančnih naložb Banke Slovenije je v letu 2008 potekalo skladno s kriteriji. Natančnejši podatki o strukturi mednarodnih denarnih rezerv na dan 31. 12. 2008 so prikazani v poglavju o računovodskih izkazih.

2.5 Gotovinsko poslovanje

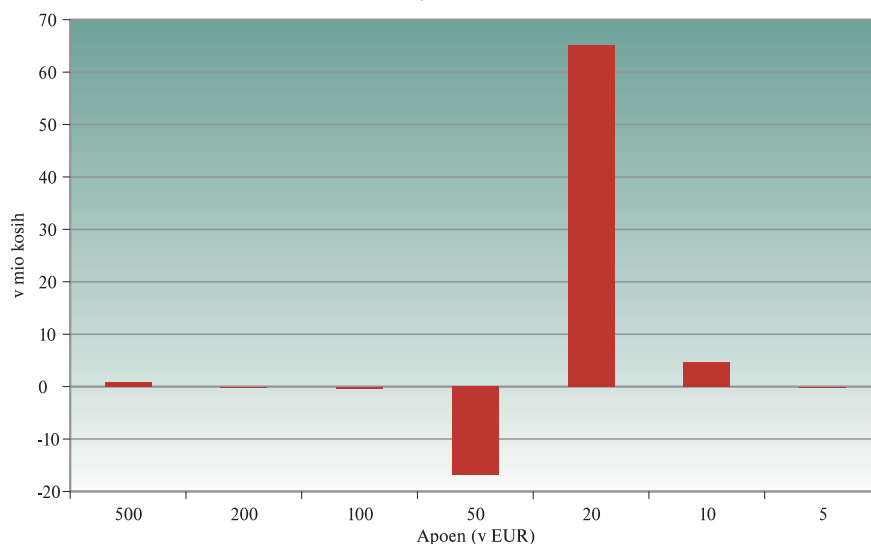
Izdano je bilo 857,05 mio EUR evrogotovine.

Banka Slovenije je do dne 31. 12. 2008 v obtok neto izdala 857,05 mio EUR evrogotovine (z upoštevanjem gotovine v bankah), od tega 817,14 mio EUR bankovcev (52,53 mio kosov) in 39,91 mio EUR kovancev (159,55 mio kosov). Od navedenega je količinsko najpogostejši evrobankovec apoen za 20 EUR (64,96 mio kosov), sledi mu apoen za 10 EUR (4,7 mio kosov) in apoen za 500 EUR (0,8 mio kosov). Apoeni za 200 EUR, 100 EUR, 50 EUR in 5 EUR so beležili negativen obtok, kar pomeni, da je bilo več bankovcev teh apoenov vrnjenih v Banko Slovenije,

kot danih v obtok. Količinsko najpogostejši apoen kovancev, ki jih je izdala BS v obtok, je apoen za 1 evrocent (38 mio kosov) in za 2 evrocena (33,6 mio kosov). Količinsko najmanjši delež predstavlja apoen za 1 EUR (7 mio kosov).

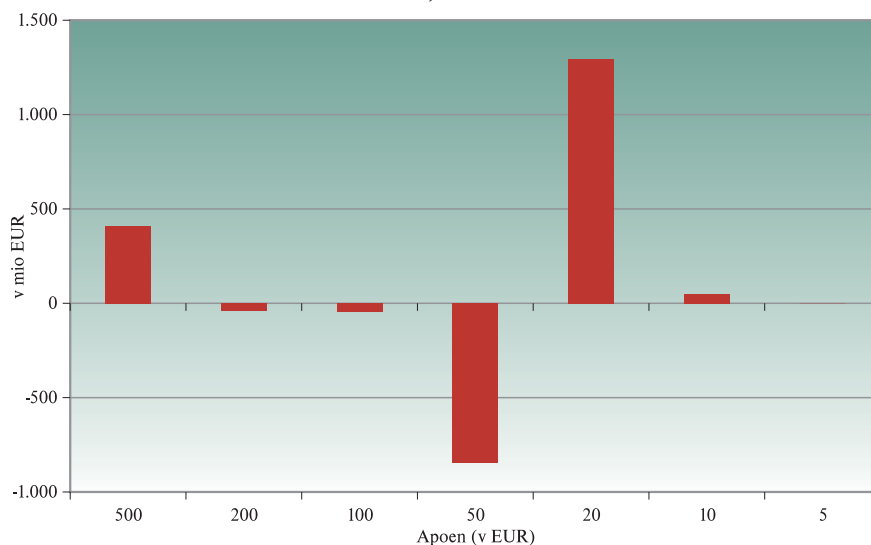
Banka Slovenije je za Republiko Slovenijo opravljala posle priprave izdaje, distribucije in hrambe tečajnih ter priložnostnih kovancev.

Slika 42: Količinska sestava bankovcev, izdanih v obtok

Vir: Banka Slovenije

Slika 43: Vrednostna sestava bankovcev, izdanih v obtok

Vir: Banka Slovenije

Banka Slovenije je izročila v obtok nov spominski tečajni kovanec za 2 EUR ob 500-letnici rojstva pisatelja Primoža Trubarja v 1.000.000 primerkih. Skupna evropska stran je enaka kot pri tečajnem kovancu za 2 EUR.

Nov spominski kovanec za 2 EUR ob 500-letnici rojstva Primoža Trubarja.

V letu 2008 so bili izdani tudi priložnostni kovanci ob predsedovanju Evropski uniji, in sicer: zlatnik, srebrnik in 3-evrski tečajni dvokovinski kovanec ter ob 250-letnici rojstva pesnika Valentina Vodnika zlatnik in srebrnik.

Prvi slovenski dvokovinski kovanec za 3 EUR.

**Prvi slovenski denar
– vrednostni boni – je
zamenljiv v Banki Slovenije.**

Do dne 31. 12. 2008 je ostalo v obtoku še 47,3 mio kosov tolarških bankovcev (vrednih 8,63 mrd SIT), od tega je količinsko najpogostejši tolarški bankovec apoen za 10 SIT (17,7 mio kosov), sledita mu apoen za 20 SIT (11,3 mio kosov) in apoen za 100 SIT (6,7 mio kosov). V obtoku je še 447,54 milijona kosov tolarških kovancev (vrednih 2,2 mrd SIT) in 20,92 milijona kosov bonov (vrednih 404,14 mio SIT). Uničeno je bilo 88,34% kosov oziroma 98,62% vrednosti vseh natiskanih tolarških bankovcev, 17% kosov oziroma 41,61% vrednosti vseh nakovanih tolarških kovancev in 86,35% kosov oziroma 98,95% vrednosti vseh natiskanih bonov.

Prvi slovenski denar vrednostni boni in tolarški bankovci so zamenljivi na blagajni Banki Slovenije brez časovne omejitve, tolarški kovanci pa do 31. 12. 2016.

Opravljenih je bilo 6.888 blagajniških prejemkov in izdatkov evrogotovine (leta 2007 7.186) ter 4.824 vplačil ter izplačil gotovine za potrebe državnih organov (leta 2007 7.282).

**V števnicah prešteti 33,0 mio
bankovcev in kovancev.**

V števnicah Banke Slovenije je bilo prešteti 33,0 mio kosov bankovcev in kovancev (leta 2007 106,5 mio kosov bankovcev in kovancev), od tega 32,1 mio kosov bankovcev in 0,9 mio kosov kovancev (leta 2007 97,12 mio kosov bankovcev in 9,34 mio kosov kovancev). Za zagotovitev primerne kakovosti bankovcev v obtoku je bilo izločenih in uničenih skupno 21,2 mio kosov bankovcev (leta 2007 4,74 mio kosov bankovcev).

**Oskrba države z evrsko
gotovino je potekala prek
depojev pri bankah.**

Oskrbo države z evrsko gotovino je Banka Slovenije zagotavljala prek depojev bankovcev Banke Slovenije pri petih poslovnih bankah, ki jim je Banka Slovenije trimesečno določala trezorski maksimum, njihovo poslovanje pa je dnevno preverjala.

Banka Slovenije je imenovala strokovno komisijo za preverjanje, testiranje in nastavitve naprav za obdelavo evrobankovcev in evrokovancev. Naloga komisije je, da izvede postopke za preverjanje ustreznosti in pravilnosti delovanja naprav za procesiranje evrobankovcev v kreditnih institucijah. Od leta 2004 se redno izvajajo raziskave o kakovosti bankovcev v obtoku, ki vključujejo tudi anketo o javnem mnenju prebivalcev Evrosistema. Slovenija se po tej anketi uvršča v zgornjo polovico po zadovoljstvu o kakovosti bankovcev. Za apoen 50 EUR velja v Sloveniji celo najboljša javna mnenja od vseh držav Evrosistema, medtem ko je apoen za 20 EUR na drugem mestu.

**Vrednost evroponaredkov
se je zmanjšala.**

V letu 2008 je bilo po podatkih Nacionalnega analitskega centra (v nadaljevanju: NAC) za evrobankovce in Nacionalnega analitskega centra za evro kovance (v nadaljevanju: CNAC) ugotovljenih 1.970 kosov ponarejenih evrobankovcev in 1.878 kosov kovancev, v letu 2007 pa 1.826 kosov evrobankovcev in 1.803 kosov evrokovancev. V letu 2008 je bilo v Republiki Sloveniji v primerjavi z letom 2007 ugotovljeno povečanje števila kosov ponaredkov evrobankovcev (povečanje za 7,9%) in povečanje števila ponarejenih evrokovancev (povečanje za 4,2%). Vrednost ugotovljenih evroponaredkov v letu 2008 je znašala 212.740,50 EUR, leta 2007 pa 282.300,00 EUR (zmanjšanje za 24,6%). Večji del ponarejenih evrobankovcev v količinski in vrednostni strukturi predstavljajo štirje največji apoeni (100, 50, 20 in 500 EUR), pri ponarejenih evrokovancih pa prevladujejo ponaredki za 2 EUR. Podatki o ponarejanju evrogotovine v Sloveniji so že več let stabilni. Primerjava podatkov Evrosistema na tem področju uvršča RS v zadnjo četrtino držav glede števila odkritih ponaredkov gotovine na tisoč prebivalcev.

**Odkriti so bili tudi
ponaredki tuje gotovine.**

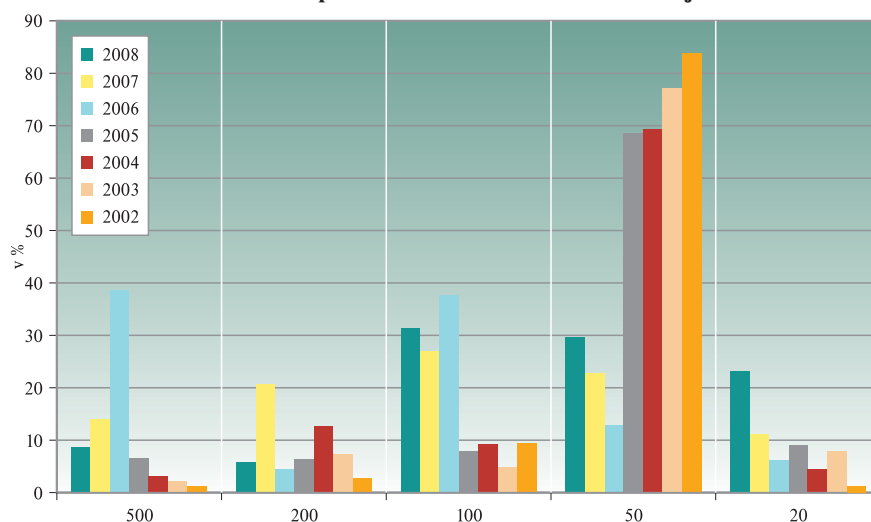
V letu 2008 je bilo odkritih tudi 1.057 kosov ponaredkov tuje gotovine (ameriški dolarji, švicarski franki, angleški funti, kanadski dolarji), v letu 2007 pa 1.890 kosov.

Kakovost ponarejene tuje gotovine se z leti izboljšuje, zato uporabniki ponaredke težje prepoznajo (zlasti ponaredke ameriških dolarjev).

V skladu z Uredbo EC 1338/01 sta za izdelavo ekspertnega mnenja glede pristnosti evrogotovine pristojna NAC za evrobankovce in CNAC, ki delujeta v sklopu Centra za forenzične preiskave pri Ministrstvu za notranje zadeve. Koordinacijo aktivnosti navedenih centrov v povezavi z delovanjem v Centralni bazi ponarejene evrogotovine pri ECB opravlja Nacionalni center za ponaredke (v nadaljevanju: NCC) v Banki Slovenije. NCC je aktivno vključen v sistem izmenjave podatkov in informacij o ponarejanju gotovine s Centrom za analizo ponaredkov pri Evropski centralni banki, z drugimi nacionalnimi centri za ponaredke ter Evropskim tehničnim in znanstvenim centrom za analizo evrokovancev.

Organiziran je nadzor pristnosti evrogotovine.

Slika 44: **Struktura odkritih ponaredkov evrobankovcev v Sloveniji**

Vir: Banka Slovenije

2.6 Statistični sistem

Banka Slovenije izvaja statistične funkcije kot članica evropskega sistema centralnih bank (ESCB) na podlagi statuta ESCB in evropske centralne banke, kot pooblaščenca izvajalka programa statističnih raziskovanj po zakonu o državni statistiki in na podlagi drugih pooblastil.

Glavne statistične dejavnosti Banke Slovenije zajemajo področja denarne in finančne statistike, statistike mednarodnih odnosov s tujino in statistike sektorskih finančnih računov. Statistični proces poteka od zbiranja podatkov, prek njihove obdelave, do posredovanja uporabnikom – vključno z javnimi objavami. Manj aktivna je vloga Banke Slovenije na področju drugih splošnih ekonomskih in javnofinančnih statistik.

Namen statističnih dejavnosti Banke Slovenije je poleg obveščanja domače in tuje javnosti o finančnih in makroekonomskih gibanjih v Sloveniji predvsem podatkovna podpora denarni politiki Evropskega sistema centralnih bank in domači ekonomski politiki, med drugim tudi analizi za potrebe finančne stabilnosti.

V razvoju statističnih zahtev, metodologij in standardov Banka Slovenije sodeluje z mednarodnimi organizacijami in institucijami, zlasti z ECB, MDS, Eurostatom

Odgovornost za denarne in finančne statistike ter statistike finančnih računov in mednarodnih ekonomskih odnosov.

Statistično sodelovanje v okviru ESCB in z drugimi mednarodnimi organizacijami in institucijami.

(evropskim statističnim uradom, delom Evropske komisije), BIS in OECD. Predstavniki Banke Slovenije so v okviru ESCB člani Statističnega odbora in stalnih delovnih skupin za statistike mednarodnih odnosov s tujino, splošne ekonomske statistike, statistike državnih financ, monetarne ter finančne statistike, (nacionalne) račune evroobmočja in za statistične informacijske sisteme. Sodelovanje Banke Slovenije zajema še tematske skupine, kakršna je na primer za razvoj centralne baze vrednostnih papirjev ESCB. Potrebe sodelovanja v okviru ESCB se odražajo tudi v organizaciji oddelka Finančna statistika.

Predstavniki Banke Slovenije se udeležujejo tudi rednih srečanj v ustreznih delovnih skupinah Eurostata in rednih plenarnih zasedanj Odbora za denarno, finančno in plačilnobilančno statistiko (Committee on Monetary, Financial and Balance of Payments Statistics, CMFB). Slednji je glavno telo za usklajevanje strateških vprašanj evropskih makroekonomskih statistik med predstavniki evropskih (vključno z državami zunaj EU) centralnih bank, statističnih uradov, Eurostata in ECB.

**Sodelovanje z MF in SURS
na podlagi dogovora na
področju makroekonomskih
in finančnih statistik.**

Pri sodelovanju z domačimi statističnimi institucijami izstopa na podlagi v letu 2004 sklenjenega in v letu 2007 osveženega Dogovora o sodelovanju na področju makroekonomskih in finančnih statistik sodelovanje z Ministrstvom za finance in Statističnim uradom Republike Slovenije (SURS). Dogovor je bil sklenjen po vzoru sporazuma o razumevanju in sodelovanju med ECB in Eurostatom. Namenjen je v uskladitvi pristojnosti in odgovornosti zaradi naraščanja bremena statističnih zahtev in soodvisnosti posameznih statistik in dejansko olajšuje izpolnitev statističnih zahtev zaradi članstva v EU in EMU.

Z dogovorom so opredeljene odgovornosti podpisnikov dogovora in način njihovega sodelovanja pri zagotavljanju slovenskih makroekonomskih in finančnih statistik do Evropske komisije – Eurostata, ECFIN-a in Evropske centralne banke. V dogovoru je opredeljeno tudi sodelovanje pri vzdrževanju standardne klasifikacije institucionalnih sektorjev kot posebno pomembne statistične infrastrukture pri zagotavljanju makroekonomskih in finančnih statistik. Enotno sektorsko razvrstitev vodi Agencija za javnopravne evidence in storitve (AJPES) kot del Poslovnega registra Slovenije.

Obsežni in zahtevni statistični sklopi finančnih računov, denarnih in finančnih statistik ter statistik mednarodnih odnosov s tujino Banke Slovenije temeljijo predvsem na podatkih iz neposrednih in posrednih poročil bank in podjetij ter na podatkih o blagovni menjavi, ki jih pripravlja Statistični urad Republike Slovenije v sodelovanju s Carinsko upravo RS (CURS). Poleg tega Banka Slovenije zbira, pripravlja in/ali objavlja podatke statistik plačilnih instrumentov, finančnih trgov, splošnih ekonomskih in javnofinančnih statistik.

**Sestava statistik
finančnih računov temelji na
četrtnih poročilih,
ki jih zbira AJPES.**

Statistika finančnih računov se pripravlja na podlagi četrtnih poročil institucionalnih poslovnih enot (nefinančnih družb, finančnih družb in enot države) za potrebe statistike finančnih računov, ki jih za Banko Slovenije zbira AJPES (Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve). V letu 2008 je Banka Slovenije sestavila četrtna finančna računa za zadnje četrtno leto 2007 in za prva tri četrtna leta 2008 ter letne finančne račune za leto 2007.

Četrtni finančni računi za sektor države so bili posredovani Eurostatu in ECB v skladu z Uredbo (ES) št. 501/2004 z dne 10. marca 2004, ki zahteva podatke v 90 dneh po koncu četrtnega leta, za katerega se poroča.

Četrtni finančni računi so bili posredovani v ECB v skladu z zahtevami za finančne račune evroobmočja (MUFA) po smernici ECB o spremembah Smernice ECB/2002/7 o zahtevah Evropske centralne banke glede statističnega poročanja o četrtnih finančnih računih (ECB/2005/13). Te podatke je treba posredovati v 110 dneh po koncu četrtnega leta, za katerega se poroča. Četrtni finančni računi držav članic uporablja ECB skupaj s podatki drugih statistik za sestavo računov evroobmočja. Poleg tega si ECB prizadeva pridobiti podatke za sestavo celotnih četrtnih računov evroobmočja, vključno z nefinančnimi računi.

Letni finančni računi so bili junija 2008 posredovani Eurostatu v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 2223/96 z dne 25. junija 1996 o Evropskem sistemu nacionalnih in regionalnih računov v Skupnosti, ki zahteva letne podatke v devetih mesecih po koncu leta, za katerega se poroča.

V novembru 2008 je izšla publikacija Finančni računi Slovenije 2001–2007, ki je vsebovala tudi analizo podatkov finančnih računov po posameznih sektorjih. V publikaciji so prikazu modela finančnih računov sledile tabele finančnih stanj, transakcij in vrednostnih sprememb, najprej zbirne nekonsolidirane in konsolidirane tabele za vsa leta in nato še nekonsolidirane tabele po posameznih sektorjih za zadnje leto. V sklepnem delu publikacije sta predstavljena tudi metodologija in proces sestave finančnih računov.

S 1. januarjem 2008 je bil uveden prag poročanja za institucionalne enote sektorja finančnih družb S.12 in ponovno ovrednoten prag poročanja v EUR za institucionalne enote drugih sektorjev (nefinančnih družb S.11 in države S.13). Poleg tega je bil podaljšan rok za poročanje podatkov za zadnje četrtno leto, kar predstavlja – skupaj z višjim pragom za poročanje nefinančnih družb – zmanjšano obremenitev poročevalcev.

V denarni in finančni statistiki so se v letu 2008 uspešno nadaljevali redno poročanje, obdelava in posredovanje podatkov drugih monetarnih finančnih institucij (MFI) v skladu z uredbama ECB/2001/13 in ECB/2001/18 in podatkov investicijskih skladov, zavarovalnic in pokojninskih družb ter vrednostnih papirjev v skladu s smernico o denarni statistiki, statistiki finančnih institucij in statistiki finančnih trgov (ECB/2007/9).

V okviru aktivnosti Evropskega sistema centralnih bank se je v letu 2008 končala osvežitev osnovnih uredb za statistike bilanc stanja (BSI) in obrestnih mer (MIR) monetarnih finančnih institucij (MFI) iz leta 2001. Svet ECB je decembra 2008 že sprejel Uredbo (ES) št. 25/2009 o bilanci stanja sektorja denarnih finančnih institucij (ECB/2008/32), v začetku leta 2009 pa bo sprejeta še osvežena Uredba o statistiki obrestnih mer MFI. Podatki prenovljenih uredb o statistikah bilance stanja in obrestnih mer MFI morajo biti vzpostavljeni do junija 2010.

V okviru ESCB se nadaljuje vzpostavitev harmoniziranih statistik nedenarnih finančnih posrednikov. Na podlagi Uredbe ECB o statistiki sredstev in obveznosti investicijskih skladov (ECB/2007/8) je bilo treba vzpostaviti poročanje harmoniziranih podatkov do konca leta 2008. Banka Slovenije je to priložnost izkoristila, da je skladu s priporočilom Sveta ECB o združitvi statističnih in nadzornih poročevalskih zahtev pripravila z Agencijo za trg vrednostnih papirjev (ATVP) skupno poročanje podatkov investicijskih skladov s strani družb za upravljanje za potrebe obeh institucij. Banka Slovenije je poleg zahtev navedene uredbe uvrstila v poročanje še zahteve iz naslova statistike finančnih računov, statistike bilance stanja za sklade denarnega trga in podatke za potrebe analize finančne stabilnosti.

Posredovanje agregatnih finančnih računov ECB in Eurostatu je bilo v skladu s predpisanimi zahtevami.

Zmanjšana obremenitev za poročevalce finančnih računov.

Zaključena osvežitev osnovnih uredb ECB za statistike bilanc stanja in obrestne mere MFI.

Vzpostavitev skupnega poročanja podatkov investicijskih skladov za potrebe Banke Slovenije in ATVP.

**Nadaljevanje postopnega
prehoda od posrednih na
neposredne vire v statistikah
mednarodnih ekonomskih
odnosov.**

Ob koncu leta 2008 je ECB izdala tudi Uredbo o statistiki sredstev in obveznosti družb, ki se ukvarjajo s prenosom finančnih sredstev in so vključene v transakcije listinjenja (ECB/2008/30).

V statistiki ekonomskih odnosov s tujino je Banka Slovenije je v letu 2008 nadaljevala postopen prehod virov podatkov iz posrednega zbiranja podatkov prek poslovnih bank na neposredno zbiranje podatkov od ekonomskih subjektov, ki poslujejo z nerezidenti. Iz tega naslova je bilo v januarju 2008 uvedeno mesečno poročanje o kapitalskih naložbah med rezidenti in nerezidenti – transakcije (poročilo SN-T).

**Prag poročanja podatkov
o čezmejnem plačilnem
prometu povečan
na 50.000 EUR.**

Poleg tega je bil novembra 2008 objavljen nov Sklep o obveznosti poročanja o poslovanju s tujino, ki temelji na Zakonu o Banki Slovenije in ne več na Zakonu o deviznem poslovanju. V celoti so bila objavljena tudi navodila za izvajanje tega sklepa. V navodilih je Banka Slovenije zaradi Uredbe 2560/2001 o čezmejnih plačilih v evrih z začetkom leta 2009 povečala prag opustitve poročanja statističnih podatkov za transakcije plačilnega prometa s tujino z dosedanjih 12.500 EUR na 50.000 EUR.

Banka Slovenije mora posredovati ECB tudi nekatere podatke s področij javnofinančne in splošnoekonomske statistike. Med njimi so poleg podatkov maastrichtskih ekonomskih kriterijev o dolgoročnih obrestnih merah, saldu državnega proračuna, državnem dolgu in harmoniziranem indeksu rasti cen življenjskih stroškov še drugi podatki iz statistike nacionalnih računov, statistike dela, podatki po postopku o presežnem primanjkljaju itd. Te podatke v skladu z dogovorom med institucijami pripravlja Statistični urad RS in/ali Ministrstvo za finance. Banka Slovenije ima pri tem na podlagi smernice ECB o zahtevah Evropske centralne banke za statistično poročanje in o postopkih za izmenjavo statističnih informacij v Evropskem sistemu centralnih bank na področju statistike državnih financ (ECB/2005/5) nalogo spremljati in spodbujati kakovost podatkov, ki jih posreduje v ECB.

**Slovenija povsem izpolnjuje
zahteve posebnih standardov
objavljanja podatkov SDDS.**

Banka Slovenije na svojih spletnih straneh tekoče objavlja ključne slovenske makroekonomske podatke v skladu s Posebnimi standardi objavljanja statističnih podatkov (Statistical Data Dissemination Standards) MDS. Ti standardi predpisujejo redno objavlanje nekaterih metodološko ustreznih makroekonomskih podatkov po vnaprej objavljenem koledarju. Slovenija v celoti izpolnjuje zahteve posebnih standardov objavljanja podatkov MDS, ki jih prispevata poleg Banke Slovenije še MF in SURS.

Glavni finančni in makroekonomski podatki za Slovenijo izhajajo v mesečnem Biltenu ter v letnih publikacijah o neposrednih naložbah in o finančnih računih. Vse publikacije so skupaj z daljšimi časovnimi serijami podatkov iz Biltena in še nekaterimi pomembnimi podatki objavljene tudi na spletnih straneh Banke Slovenije. Med pomembnejšimi neposrednimi prejemniki statističnih podatkov so ECB, Eurostat, SURS, MDS in BIS.

2.7 Plačilni in poravnalni sistemi

TARGET2

Sistem TARGET2 je vseevropski plačilni sistem bruto poravnave v realnem času, ki je nastal zato, da bi odpravil pomanjkljivosti predhodnika – sistema TARGET – ga nadomestil in zagotovil večjo harmonizacijo storitev, pravil in standardov delovanja,

stroškovno in tehnološko učinkovitost in s tem možnost hitrih prilagoditev sistema na zahteve okolja. Sistem TARGET2 je v upravljanju Evrosistema, deluje na enotni skupni tehnološki platformi, pravno formalno pa vsaka centralna banka, vključena v sistem TARGET2, upravlja svojo nacionalno komponento. Slovenska komponenta se imenuje TARGET2-Slovenija.

Prehod vseh udeleženk sistema TARGET na enotno skupno platformo sistema TARGET2 je bil izveden postopno v treh časovnih oknih. Banka Slovenije, banke in hranilnice v Sloveniji ter Centralna klirinško depotna družba so postale udeleženske novega plačilnega sistema TARGET2 že prvi dan delovanja sistema, tj. 19. novembra 2007. Naslednji migracijski okni za vključitev v sistem TARGET2 sta bili 18. februarja in 18. maja 2008, ko so se v sistem vključili še udeleženci iz preostalih držav¹⁸, s čimer je bil končan proces prehoda udeleženk na sistem TARGET2.

S koncem migracije je bilo doseženo poenotenje izvrševanja nujnih plačil malih vrednosti in plačil velikih vrednosti v Evroobmočju, saj so vsem udeleženkam sistema TARGET2 na voljo iste funkcionalnosti, v veljavi so enotni kriteriji udeležbe v sistemu in enotna cenovna politika, ne glede na državo izvora udeleženke. Glede na cenovno politiko sistema TARGET2, ki je stopila v veljavo 18. maja 2008, so tudi stroški poslovanja in prihodki enakomerno (po kapitalskem ključu) porazdeljeni med centralne banke (so)upravljalke sistema TARGET2.

Sistem TARGET2 je bil novembra 2008 nadgrajen, pri čemer je šlo predvsem za odpravo najočitnejših pomanjkljivosti, ki so se pri delovanju sistema pokazale v prvi polovici leta 2008. Poleg navedenega so bile v letu 2008 določene tudi smernice za prvo večjo nadgradnjo sistema (glede uvedbe novih funkcionalnosti), katere implementacija je predvidena v dveh korakih (maja 2009 in novembra 2009).

Glede na usmeritev Evrosistema, da pri razvoju sistema TARGET2 sodelujejo tudi uporabniki, je bila v letu 2008 pod okriljem Banke Slovenije ustanovljena Nacionalna skupina uporabnikov sistema TARGET2. Skupino vodi Banka Slovenije, v njej pa so zastopane vse neposredne udeleženke sistema TARGET2-Slovenija. Aktivnosti skupine so bile v letu 2008 osredotočene predvsem na obravnavo novih funkcionalnosti sistema TARGET2, katerih implementacija je predvidena za leto 2009.

TARGET2-Securities

Julija 2006 je Svet ECB sprejel odločitev, da Evrosistem skupaj z evropskimi centralnimi depotnimi družbami in tržnimi udeleženci razišče možnosti vzpostavitve nove, centralizirane evropske infrastrukture za poravnavo vrednostnih papirjev, imenovane TARGET2-Securities (T2S). Cilj T2S je zagotoviti enotno tehnično platformo za poravnavo poslov z vrednostnimi papirji na način, da bi od evropskih centralnih depotnih družb prevzel funkcijo poravnave vrednostnih papirjev in jo centraliziral na enotni platformi. Glavni namen T2S je zagotoviti integracijo razdrobljene in lokalno orientirane poravnalne infrastrukture za vrednostne papirje v Evropski uniji in s tem povečati učinkovitost in varnost izvajanja poravnave vrednostnih papirjev, kar naj bi omogočilo večjo integracijo in konkurenčnost evropskih trgov vrednostnih papirjev.

Na osnovi opravljene študije izvedljivosti je Svet ECB v marcu 2007 sprejel odločitev, da se lahko začne opredelitev uporabniških zahtev za sistem. Te so bile pripravljene v letu 2007 v sodelovanju med Evrosistemom in tržnimi udeleženci in so bile po opravljeni javni konzultaciji dokončno potrjene maja 2008. Takrat

Banka Slovenije in slovenske banke so 19. novembra 2007 med prvimi migrirale na sistem TARGET2. Migracija se je končala 18. maja 2008.

V sistemu TARGET2 velja enotna cenovna politika.

Za uporabnike TARGET2 v Sloveniji je pod okriljem Banke Slovenije ustanovljena Nacionalna skupina uporabnikov sistema TARGET2.

Vzpostavlja se centralizirana evropska infrastruktura za poravnavo vrednostnih papirjev, imenovana TARGET2-Securities.

Julija 2008 je bila sprejeta dokončna odločitev o vzpostavitvi T2S.

¹⁸ Velika Britanija in Švedska se za prehod na sistem TARGET2 nista odločili in sta iz sistema TARGET izstopili.

so bile skupaj z drugo dokumentacijo posredovane centralnim depotnim družbam s pozivom, da izrazijo mnenje o podpori projektu in pripravljenosti vključitve v sistem. Po pridobitvi pozitivnega odziva centralnih depotnih družb in ob izraženi podpori Evropskega parlamenta in Evropske komisije je Svet ECB julija 2008 sprejel dokončno odločitev o vzpostavitvi T2S in s tem o začetku faze priprave funkcijskih specifikacij. Ob tem je sicer treba poudariti, da centralne depotne družbe nadaljnjo podporo projektu pogojujejo z ustrezno rešitvijo odprtih vprašanj o upravljanju sistema, cenovni politiki, pravnih oziroma pogodbenih odnosih med Evrosistemom in centralnimi depotnimi družbami ter tehničnih značilnostih sistema. V nadaljevanju leta je tako v okviru Evrosistema intenzivno potekala priprava funkcijskih specifikacij sistema T2S, hkrati pa se je začelo opredeljevanje strukture upravljanja za razvojno in produkcijsko fazo ter priprava pogodbenega odnosa med Evrosistemom in centralnimi depotnimi družbami.

**Potrebe slovenskega okolja
in potrebne prilagoditve
so se analizirale na ravni
nacionalne uporabniške
skupine.**

Tudi Banka Slovenije je v letu 2008 nadaljevala sodelovanje v okviru projekta na ravni Evrosistema (sodelovanje v strukturi upravljanja projekta) in komunikacijo s slovenskimi tržnimi udeleženci v okviru nacionalne uporabniške skupine. V skupini sodelujejo predstavniki Združenja bank Slovenije, posameznih bank, Združenja članov borze, Centralne klirinško depotne družbe, Ministrstva za finance, Agencije za trg vrednostnih papirjev in Banke Slovenije. V okviru skupine poteka izmenjava informacij in mnenj v zvezi s T2S, hkrati pa je njena naloga analiza vpliva T2S na slovensko okolje in identifikacija potrebnih prilagoditev, analiza uporabniških zahtev oziroma funkcijskih specifikacij in priprava komentarjev z vidika potreb slovenskega okolja. Banka Slovenije pokriva celotno organizacijo dela nacionalne uporabniške skupine. Ključna naloga skupine v letu 2008 je bila priprava pripomb na uporabniške zahteve za sistem T2S z vidika potreb slovenskega okolja.

CCBM2

**CCBM2 predstavlja enotno
tehnično platformo za
izvajanje in zavarovanje
kreditnih operacij
Evrosistema v realnem času.**

Sistem upravljanja z zavarovanjem terjatev centralnih bank (Collateral Central Bank Management – CCBM2) bo predstavljal enotno tehnično platformo v lastništvu centralnih bank Evrosistema, katerega namen je zagotovitev večje tehnične in stroškovne učinkovitosti ter harmonizacije delovanja zalednih operacij centralnih bank pri izvajanju splošnega okvira izvajanja in zavarovanja kreditnih operacij Evrosistema, hkrati pa zmanjšati stroške nasprotnih strank.

**Zagotovljena bo skladnost
s sistemom TARGET2 in
poravnalno platformo T2S.**

Izvajanje nalog Evrosistema glede izvajanja in zavarovanja kreditnih operacij bo še naprej temeljilo na načelu decentralizacije, pri tem pa bodo centralne banke na enotno tehnično platformo lahko izločile lastno infrastrukturo za izvajanje navedenih nalog. Tehnološka zasnova platforme bo temeljila na modularni sestavi, pri čemer bo centralna banka udeleženka izbrala funkcionalnosti platforme v skladu s svojimi potrebami in potrebami nacionalnega tržnega okolja. Okvir CCBM2 bo omogočal upravljanje domačih in čezmejnih primernih finančnih premoženj (tržnih in netržnih) v realnem času in z različnimi tehnikami zavarovanja. Za učinkovitejše delovanje bo zagotovljena skladnost s plačilnim sistemom TARGET2 in predvideno poravnalno platformo T2S.

**Julija 2008 sprejeta
odločitev glede izgradnje in
ponudnika platforme.**

Inicialna odločitev o razvoju platforme je bila sprejeta marca 2007, julija 2008 pa je bila, na podlagi pripravljenih uporabniških zahtev in preliminarne izraženi namer centralnih bank glede uporabe platforme, sprejeta še končna odločitev glede izgradnje in ponudnika platforme (centralni banki Belgije in Nizozemske). Na ravni Evrosistema je do konca leta 2008 sledilo še obdobje intenzivne priprave podrobnih uporabniških funkcijskih specifikacij in prihodnje strukture upravljanja projekta.

Aktivnosti v Banki Slovenije so v letu 2008 zajemale intenzivno sodelovanje pri pripravi Uporabniških zahtev ter osnutka podrobnih uporabniških funkcijskih

specifikacij platforme v okviru delovnih teles ESCB. Hkrati je potekala priprava idejnih konceptov možnosti vključitve Banke Slovenije v CCBM2 ob upoštevanju trenutnih poslovnih funkcij Banke Slovenije ter posebnosti slovenskega bančnega sektorja.

CCBM2 tako na eni strani nadaljuje prakso specializacije posameznih centralnih bank za zagotavljanje centralizirane infrastrukture za izvajanje nalog Evrosistema (npr. TARGET2 je zgradila skupina treh centralnih bank – 3CB, T2S bo zgradila skupina 4CB), na drugi strani pa bo enotna platforma posameznim centralnim bankam ter posledično celotnemu bančnemu sektorju zagotovila učinkovitejše in harmonizirano okolje za izvajanje njihovih nalog.

Enotno območje plačil v evrih (SEPA)

Vzpostavitev enotnega območja plačil v evrih (Single Euro Payments Area – SEPA) je projekt evropskega bančnega sektorja, katerega cilj je zagotoviti pogoje za plačevanje in prejemanje plačil v evrih, kjerkoli v Evropi, v okviru državnih meja in čezmejno, pod enakimi osnovnimi pogoji, z enakimi pravicami in obveznostmi, ne glede na to, kje sta plačnik in prejemnik plačila (znotraj SEPA). SEPA geografsko pomeni območje držav članic Evropske unije (EU-27) in še štirih drugih držav (Islandija, Liechtenstein, Norveška in Švica). Končni cilj projekta je harmonizacija plačevanja z osnovnimi plačilnimi instrumenti (kreditna plačila, direktne obremenitve in plačilne kartice), tako da bo mogoče plačevati z enega samega računa in z uporabo enega samega niza plačilnih instrumentov, ločevanje med plačili v državi in čezmejnimi plačili pa bo izginilo.

Vzpostavitev SEPA v Sloveniji vodi Združenje bank Slovenije, ki je tudi član Evropskega sveta za plačila (European Payments Council – EPC). Banka Slovenije – tako kot Evropska centralna banka na ravni EU – podpira projekt na nacionalni ravni, v njem pa nastopa v vlogah katalizatorja oziroma spodbujevalke, usmerjevalke in usklajevalke aktivnosti bančnega sektorja, kot banka strank (predvsem subjektov javnega prava) in kot upravljavka plačilnih sistemov.

Leto 2008 je pomenilo začetek v fazi uveljavljanja novih rešitev, ki so bile oblikovane v prejšnjih fazah projekta. Tako od 1. januarja 2008 obstaja SEPA za plačilne kartice, opaznejši mejnik pa je predstavljala uvedba kreditnih plačil SEPA, ki se je v vseh 31 državah SEPA zgodila 28. januarja 2008. Od takrat je na voljo nov, enoten plačilni instrument za izvajanje kreditnih plačil, k shemi kreditnih plačil SEPA pa je pristopilo tudi 21 bank in hranilnic v Sloveniji (vključno z Banko Slovenije). V fazi migracije, ki zdaj poteka, naj bi bile sčasoma vse stare nacionalne sheme kreditnih plačil nadomeščene z novo skupno. Migracija na novi plačilni instrument je v Sloveniji v letu 2008 dosegla zanemarljivo vrednost, predvsem zato, ker še ni bil na voljo plačilni sistem, ki bi omogočal ohranitev visoke ravni storitev pri procesiranju kreditnih plačil SEPA na ravni, ki so je banke že vajene za domača plačila.

V letu 2008 so potekale tudi intenzivne priprave na uvedbo direktnih obremenitev SEPA, še zadnjega od osnovnih plačilnih instrumentov. Ta bo po načrtih uveden 1. novembra 2009, skladno s prenosom Direktive o plačilnih storitvah na notranjem trgu (2007/64/ES) v zakonodajo držav članic, kar bo zagotovilo formalne pogoje za izvajanje vseh elementov nove plačilne sheme.

Za uveljavitev novih plačilnih instrumentov pa je ključnega pomena t. i. dosegljivost vseh bančnih računov za plačevanje s plačilnimi instrumenti SEPA, kar pomeni, da so banke in hranilnice, ki vodijo transakcijske račune, vključene v plačilno infrastrukturo oziroma plačilni sistem, ki omogoča izmenjavo standardiziranih plačilnih instrumentov SEPA med ponudniki plačilnih storitev.

Cilj SEPA je zagotoviti enake osnovne pogoje za plačevanje in prejemanje plačil v evrih, kjerkoli v SEPA, v okviru državnih meja in čezmejno, ne glede na to, kje sta plačnik in prejemnik plačila.

Od 1. januarja 2008 obstaja SEPA za plačilne kartice, od 28. januarja 2008 naprej pa za kreditna plačila SEPA.

Potekale so tudi priprave na uvedbo direktnih obremenitev SEPA, ki bodo predvidoma uvedene 1. novembra 2009.

**V januarju 2008
vzpostavljeni vseevropski
plačilni sistem STEP2 SCT
v upravljanju EBA Clearing.**

Na ravni EU od 28. januarja 2008, začetka uporabe kreditnih plačil SEPA, deluje vseevropski plačilni sistem STEP2 SCT, ki ga upravlja EBA Clearing. Za zagotovitev vseevropske dosegljivosti bančnih računov pri ponudnikih plačilnih storitev v Sloveniji je Banka Slovenije z istim dnem bankam in hranilnicam, ki so to želele, zagotovila posredno udeležbo v tem sistemu, v katerem je sama neposredna udeleženka. Druge banke v Sloveniji so dosegljivost računov, ki jih vodijo, za plačila SEPA zagotovile drugače, ob koncu leta pa so vse banke in hranilnice v Sloveniji omogočale plačevanje in prejemanje kreditnih plačil SEPA.

**V letu 2008 so potekale
priprave na vzpostavitev
novega plačilnega sistema,
imenovanega interna
kreditna plačila SEPA, ki
bo vzpostavljen v družbi
Bankart d.o.o. v prvi polovici
leta 2009 in bo postopoma
v celoti nadomestil Žiro
kliring.**

Da bi banke in hranilnice v Sloveniji ohranile dosežene ravni storitev (predvsem hitrosti poravnave plačil malih vrednosti, tj. do 50.000 EUR) pri obdelavi plačil v Sloveniji, ki jo zagotavlja plačilni sistem Žiro kliring v upravljanju Banke Slovenije, so se že v letu 2007 odločile za vzpostavitev novega plačilnega sistema, skladnega z zahtevami SEPA. Novi plačilni sistem, imenovan *SEPA interna kreditna plačila*, ki bo vzpostavljen v družbi Bankart d.o.o., bo omogočal izmenjavo skladnih kreditnih plačil SEPA med bankami in hranilnicami v Sloveniji. V letu 2008 so potekale priprave na začetek delovanja plačilnega sistema, ki so vključevale predvsem pripravo pravnega okvira, pridobitev dovoljenja Banke Slovenije za oblikovanje in upravljanje plačilnega sistema ter potrebna testiranja z bodočimi udeleženkami. Banka Slovenije v projektu sodeluje kot bodoča udeleženka sistema in kot poravnalni agent, saj bo s poravnavo terjatev in obveznosti iz plačilnega sistema na računih pri sebi zagotavljala poravnavo v netvegane centralnobančnem denarju. Sistem bo začel delovati v prvi polovici leta 2009 in bo postopoma v celoti nadomestil Žiro kliring, vzpostavljen v letu 1998.

Za integracijo plačil v državi in čezmejnih plačil v evrih v pogojih SEPA je Bankart d.o.o. v letu 2008 vzpostavljala tudi sistem *SEPA eksterna kreditna plačila*, zato da bi v začetku leta 2009 bankam in hranilnicam omogočil posredno udeležbo v vseevropskem plačilnem sistemu STEP2 ter s tem od Banke Slovenije prevzel nekatere funkcije pri zagotavljanju dosegljivosti bank in hranilnic v Sloveniji v shemi kreditnih plačil SEPA.

2.7.1 Pregled nad delovanjem plačilnih sistemov

**Pri izvajanju pregleda
Banka Slovenije sledi
usmeritvam Temeljnih načel
za sistemsko pomembne
plačilne sisteme.**

Banka Slovenije je na podlagi zakona o Banki Slovenije in zakona o plačilnem prometu odgovorna za izvajanje pregleda plačilnih sistemov kot pomembnih gradnikov finančnega sistema. Cilj pregleda je spodbujanje varnosti in učinkovitosti oblikovanja in delovanja plačilnih sistemov prek procesov spremljanja, analiziranja in usmerjanja sprememb v teh sistemih. Pri izvajanju pregleda Banka Slovenije sledi zahtevam pravne podlage in usmeritvam Temeljnih načel za sistemsko pomembne plačilne sisteme, ki jih je kot osnovo za izvajanje pregleda potrdil Svet Banke Slovenije.

V letu 2008 je Banka Slovenije v skladu s svojimi odgovornostmi izvajala pregled plačilnih sistemov na podlagi rednih in izrednih poročil upravljavcev plačilnih sistemov, ki so jih ti dolžni posredovati Banki Slovenije. Poročila upravljavcev se nanašajo na redno poslovanje sistemov in vsa načrtovana oziroma nenačrtovana odstopanja od rednega poslovanja ter na spremembe v konceptu delovanja plačilnih sistemov. Banka Slovenije je tudi spremljala izpolnjevanje priporočil, danih upravljavcem plačilnih sistemov na osnovi opravljenih preteklih neposrednih pregledov plačilnih sistemov in njihovih upravljavcev. Poleg tega je na osnovi letnega plana pregledov izvajala tudi redne letne neposredne preglede pri upravljavcih plačilnih sistemov.

Banka Slovenije je v letu 2008 v okviru širše iniciative ESCB na svojih spletnih straneh vzpostavila spletno stran na temo zagotavljanja neprekinjenega poslovanja plačilnih sistemov. Operativne napake in odpovedi v plačilnih sistemih, ki ogrožajo njihovo neprekinjeno poslovanje, so namreč ena izmed najpomembnejših vrst tveganj in lahko povzročajo širše probleme finančnih trgov in finančnih institucij: pozne ali neuspešne poravnave sklenjenih poslov, neizpolnjene zakonske obveznosti in s tem povezane stroške, izgubo ugleda ter povečanje finančnih tveganj v samem sistemu in tveganj iz naslova soodvisnosti med plačilnimi sistemi in finančnimi institucijami. Ker so finančni trgi posameznih držav vedno močnejše povezani, se lahko incident, ki se zgodi v eni državi, razširi tudi na sisteme v drugih državah. Zagotavljanje neprekinjenega poslovanja tako zajema skupek ukrepov, katerih cilj je zagotoviti dogovorjeno raven in razpoložljivost storitev, tudi ko v sistemu pride do napake ali odpovedi oziroma ko na določen sistem vplivajo izredni zunanji dogodki (na primer naravne nesreče, teroristični napadi). Neprekinjeno poslovanje se zagotavlja s sprejemanjem preventivnih ukrepov in ukrepov v primeru izrednih dogodkov. Za spodbujanje učinkovitosti zagotavljanja neprekinjenega poslovanja je ključna izmenjava informacij, čemur so namenjene tudi spletne strani centralnih bank. K projektu izmenjave informacij so zato pristopile vse centralne banke Evropskega sistema centralnih bank, cilja izmenjave informacij pa sta predvsem zagotavljanje centralnega dostopa do aktualnih mednarodnih in nacionalnih standardov ter zahtev glede zagotavljanja neprekinjenega poslovanja in poenostavitev koordinacije v primeru izrednih okoliščin.

Banka Slovenije je v letu 2008 sodelovala tudi pri aktivnostih pregleda plačilnih sistemov, plačilnih shem in pomembne infrastrukture plačilnih sistemov, ki se izvajajo na ravni Evrosistema. Te aktivnosti zajemajo predvsem pripravo metodologij za izvajanje pregleda plačilnih sistemov in plačilnih shem ter kooperativno izvajanje pregleda plačilnih sistemov, plačilnih shem in pomembne infrastrukture plačilnih sistemov, prisotnih v več državah (TARGET2, EURO1, SWIFT, CLS, mednarodne sheme plačilnih kartic in sheme SEPA). V tem okviru je treba posebej izpostaviti razvoj pregleda plačilnih instrumentov, v okviru katerega je Evrosistem v letu 2008 izdal standarde za pregled kartičnih shem, ki bodo v prihodnje kot izhodišče uporabljeni tudi za pregled drugih pomembnejših plačilnih instrumentov, posebej plačilnih shem SEPA.

Banka Slovenije je v letu 2008 v okviru širše iniciative ESCB na svojih spletnih straneh vzpostavila spletno stran o zagotavljanju neprekinjenega poslovanja plačilnih sistemov.

Banka Slovenije je sodelovala tudi pri pregledu plačilnih sistemov in plačilnih shem, prisotnih v več državah Evrosistema (TARGET2, EURO1, SWIFT, CLS, mednarodne sheme plačilnih kartic in sheme SEPA).

2.7.2 Statistika poslovanja plačilnih sistemov v upravljanju Banke Slovenije

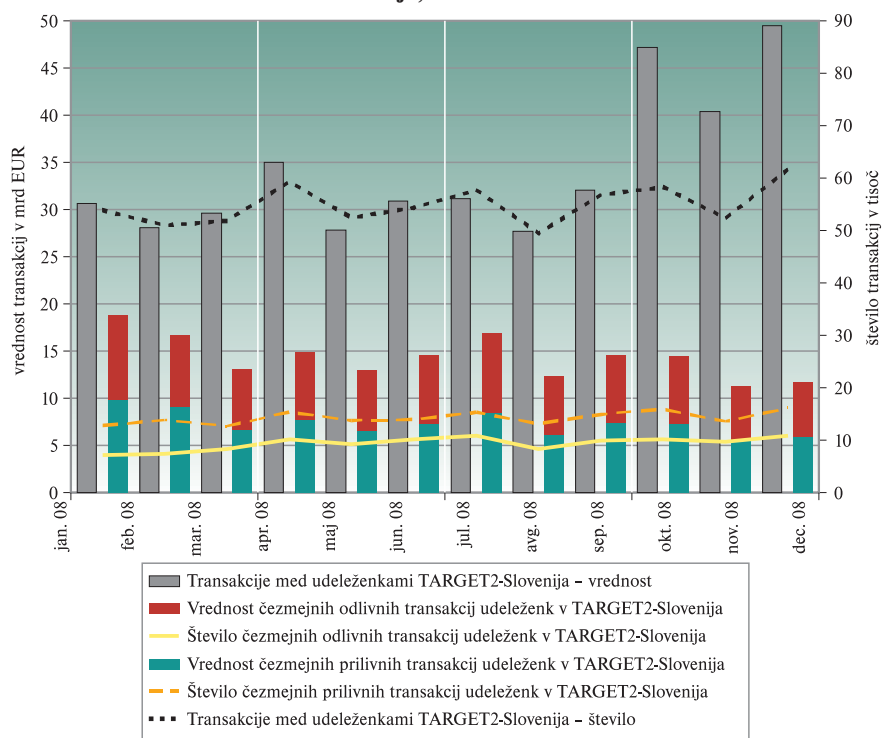
Poleg sistema TARGET2-Slovenija, ki je namenjen predvsem poravnavi plačil velikih vrednosti, nujnih plačil malih vrednosti in časovno kritičnih plačil v evrih, Banka Slovenije upravlja tudi multilateralni neto plačilni sistem Žiro kliring, namenjen procesiranju nenujnih kreditnih plačil malih vrednosti. Poleg tega prek skupne vstopne točke (SVT) bankam omogoča dostop do vseevropskega plačilnega sistema STEP2, ki omogoča procesiranje čezmejnih plačil malih vrednosti v evrih. Januarja 2008 je Banka Slovenije postala neposredna udeleženka tudi v sistemu STEP2 SCT, ki kot vseevropski plačilni sistem omogoča obdelavo kreditnih plačil SEPA. Ob tem, da je Banka Slovenije v sistem vključena kot neposredna udeleženka, je vzpostavila tudi skupno vstopno točko za kreditna plačila SEPA (SEPA SVT-SCT), ki omogoča posredno udeležbo v sistemu STEP2 SCT tudi drugim bankam in hranilnicam. Tako je bankam in hranilnicam od 28. januarja 2008 omogočeno, da prek Banke Slovenije izmenjujejo (oddajajo in sprejemajo) ter poravnavaajo kreditna plačila SEPA v okviru sistema STEP2 SCT.

V letu 2008 je bilo prek sistema TARGET2-Slovenija poravnanih 659.466 domačih transakcij, kar pomeni 9,52-odstotno zmanjšanje glede na leto 2007.

Prek sistema TARGET2-Slovenija je bilo poravnanih tudi 171.907 čezmejnih prilivnih transakcij, medtem ko je bilo število čezmejnih odlivnih transakcij 112.699.

V letu 2008 je bilo prek sistema TARGET2-Slovenija poravnanih 659.466 domačih (med slovenskimi udeleženkami sistema) transakcij v skupni vrednosti 410.351,72 mio EUR, kar pomeni 9,52-odstotno zmanjšanje števila in 12,52-odstotno povečanje vrednosti transakcij glede na leto 2007. V povprečju je bilo dnevno poravnanih 2.576 domačih transakcij, katerih povprečna vrednost je znašala 622.248,48 EUR. Poleg domačih transakcij je bilo v letu 2008 prek sistema TARGET2-Slovenija poravnanih tudi 171.907 čezmejnih (med slovenskimi in tujimi udeleženkami sistema) prilivnih transakcij v skupni vrednosti 88.104,75 mio EUR, medtem ko je bilo število čezmejnih odlivnih transakcij 112.699, v skupni vrednosti 84.617,68 mio EUR.

Slika 45: TARGET2-Slovenija – transakcije udeleženk TARGET2-Slovenija prek sistema TARGET2-Slovenija; vrednost in število

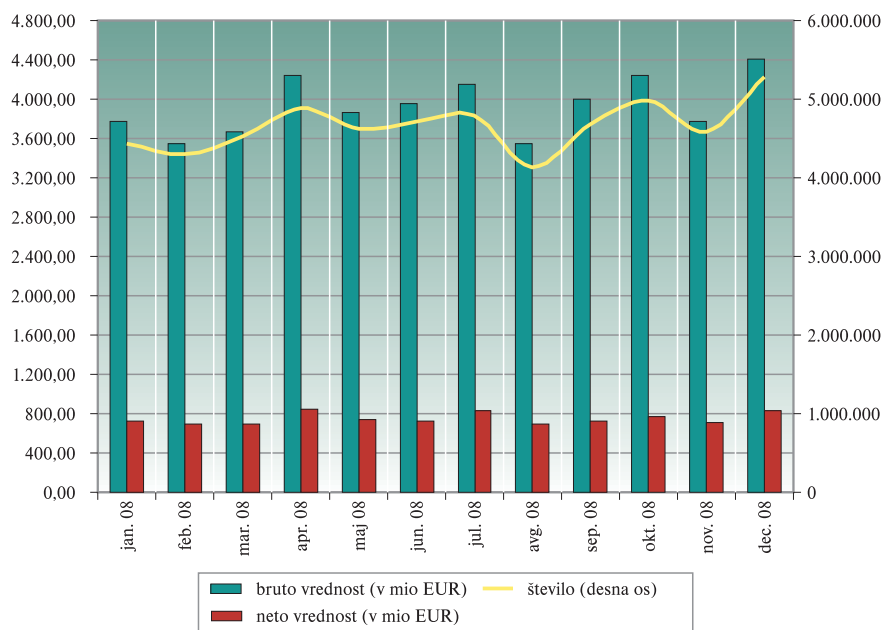

Vir: Banka Slovenije

Sistem Žiro kliring je v letu 2008 obdelal skoraj 56 milijonov transakcij v skupni vrednosti več kot 49 milijard EUR.

Sistem Žiro kliring je v letu 2008 obdelal 55.908.926 transakcij v skupni vrednosti 49.121,38 mio EUR, kar pomeni 4,27-odstotno povečanje števila in 7,45-odstotno povečanje vrednosti transakcij v primerjavi z letom 2007. Vrednost neto poravnave plačil iz sistema Žiro kliring prek sistema TARGET2-Slovenija je znašala 9.368,78 mio EUR oziroma 19,07% bruto vrednosti transakcij, kar pomeni 80,93-odstotno stopnjo pobota. V povprečju je bilo dnevno obdelanih 222.745 transakcij, katerih povprečna vrednost je znašala 878,60 EUR.

Slika 46: Število in vrednost transakcij prek sistema Žiro kliring po mesecih v letu 2008

Vir: Banka Slovenije

Prek SVT je bilo v letu 2008 obdelanih 719.346 odlivnih transakcij in 523.204 prilivnih transakcij, kar pomeni 7,83- oziroma 15,80-odstotno povečanje glede na leto 2007. Vrednost odlivnih transakcij je dosegla 5.036,45 mio EUR, vrednost prilivnih pa 2.172,55 mio EUR, kar pomeni 8,89- oz. 8,74-odstotno povečanje glede na leto 2007.

Prek SEPA SVT-SCT je bilo v letu 2008 obdelanih 67.190 odlivnih transakcij in 123.119 prilivnih transakcij. Vrednost odlivnih transakcij je dosegla 239,73 mio EUR, vrednost prilivnih pa 1.028,87 mio EUR. Primerjava števila in vrednosti prilivnih in odlivnih transakcij, obdelanih v SEPA SVT-SCT, z letom prej ni mogoča, saj je SEPA SVT-SCT začel delovati šele 28. januarja 2008 ob uvedbi sheme kreditnih plačil SEPA.

Prek SVT je bilo v letu 2008 obdelanih 719.346 odlivnih transakcij in 523.204 prilivnih transakcij, prek SVT-SCT pa 67.190 odlivnih transakcij in 123.119 prilivnih transakcij.

2.8 Plačilni promet komitentov Banke Slovenije

2.8.1 Posli za državni sektor

Vodenje računov proračunskih uporabnikov

Banka Slovenije vodi enotni zakladniški račun države in 209 enotnih zakladniških računov občin, ki so odprti v različnih valutah. Računi neposrednih in posrednih uporabnikov državnega oziroma občinskih proračunov, Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije ter Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, ki so vključeni v sistem enotnega zakladniškega računa, kot ga določa Zakon o javnih financah, so odprti kot podračuni enotnega zakladniškega računa države oziroma občin. Podračune vodi Uprava Republike Slovenije za javna plačila, kateri neposredni in posredni uporabniki državnega oziroma občinskih proračunov predlagajo plačilna navodila in od nje tudi prejema vse povratne informacije iz naslova opravljenih storitev plačilnega prometa.

Banka Slovenije vodi zakladniške račune države in občin ter namenske transakcijske račune države.

V letu 2008 je bilo prek enotnega zakladniškega računa države opravljenih za 29,117 mrd EUR pritokov in za 29,118 mrd EUR odtokov, prek enotnih zakladniških računov občin pa za 31,965 mrd EUR pritokov in za 31,966 mrd EUR odtokov.

Poleg enotnih zakladniških računov Banka Slovenije vodi 50 namenskih transakcijskih računov države in drugih proračunskih uporabnikov.

Plačilni promet s tujino

Na podlagi zakona o plačilnem prometu opravlja Banka Slovenije plačilni promet in druge posle za Republiko Slovenijo.

99,7% pritokov in 93,7% odtokov je bilo opravljenih v domači valuti.

V letu 2008 je Banka Slovenije opravila za 1.193,2 milijona EUR nakazil v tujino in izplačala za 1,7 milijona EUR gotovine. Nakazil iz tujine je bilo za 1.902,6 milijona EUR in vračil tuje gotovine za 0,4 milijona EUR. Pri tem je bilo proračunskim uporabnikom prodanih za 67,1 milijona EUR deviz in od njih odkupljenih za 1,7 milijona EUR deviz. Iz valutne strukture pritokov in odtokov je razvidno, da je bilo 99,7% pritokov v valuti EUR, 0,2% v valuti USD in le 0,1% v drugih valutah, medtem ko je bilo 93,7% odtokov v valuti EUR, 4,4% v valuti USD, 0,5% v JPY, 0,4% v valuti HRK in 1,0% v drugih valutah.

Vodenje računov tujih finančnih institucij in institucij Evropske unije

Banka Slovenije vodi tudi račune tujih finančnih institucij in institucij Evropske unije, prek katerih je bilo v letu 2008 opravljenih za 628,9 mio EUR pritokov in za 665,1 mio EUR odtokov.

2.8.2 Vodenje računov Centralno klirinške depotne družbe d.d. in članov Centralno klirinške depotne družbe

Banka Slovenije vodi račune jamstvenega sklada, fiduciarni račun KDD in račune članov KDD.

Banka Slovenije vodi denarni račun jamstvenega sklada in fiduciarni račun za skrbniške storitve Centralno klirinške depotne družbe d.d. Poleg tega Banka Slovenije vodi tudi račune članov Centralno klirinške depotne družbe (v nadaljevanju: člani KDD), prek katerih poteka denarna poravnava poslov z vrednostnimi papirji. Ob koncu leta 2008 je imelo 24 članov KDD, med njimi 12 poslovnih bank in 12 borznoposredniških družb, odprte transakcijske račune za sredstva strank in obračunske račune pri Banki Slovenije.

V letu 2008 je bilo prek računov Centralno klirinške depotne družbe in članov KDD opravljenih za 4,830 mrd EUR pritokov in za 4,883 mrd EUR odtokov.

2.9 Mednarodno sodelovanje

Evropska centralna banka, Evrosistem in Evropski sistem centralnih bank

V letu 2008 sta v evroobmočje vstopila Ciper in Malta.

Banka Slovenije je z uvedbo evra v Sloveniji 1. januarja 2007 postala del Evrosistema, ki ga sestavljajo Evropska centralna banka (ECB) in nacionalne centralne banke držav evroobmočja. Od uvedbe evra v Sloveniji se guverner Banke Slovenije kot član Sveta ECB udeležuje zasedanj tega organa, ki praviloma potekajo dvakrat mesečno. Svet ECB sestavlja šest članov Izvršilnega odbora ECB in guvernerji nacionalnih centralnih bank držav evroobmočja. Svet ECB določa med drugim denarno politiko za evroobmočje. Poleg tega je guverner Banke Slovenije še vedno tudi član

Razširjenega sveta ECB, ki je tretji organ odločanja ECB in zaseda štirikrat letno. Člani Razširjenega sveta ECB so predsednik in podpredsednik ECB ter guvernerji nacionalnih centralnih bank vseh držav članic EU. V letu 2008 sta v evroobmočje vstopila Ciper in Malta.

Strokovnjaki Banke Slovenije so se v letu 2008 udeleževali zasedanj odborov in njihovih delovnih skupin, kadar so ti zasedali v širši sestavi Evropskega sistema centralnih bank (ESCB) in tudi v ožji sestavi Evrosistema. Odbori pomagajo pri delu organov odločanja ECB, saj jih slednji lahko zaprosijo za strokovne in tehnične nasvete.

Nacionalne centralne banke so edini vpisniki in lastniki kapitala ECB. V skladu s Statutom ESCB in ECB so deleži nacionalnih centralnih bank v kapitalnem ključ ECB ponderirani sorazmerno glede na delež držav članic teh nacionalnih centralnih bank v celotnem prebivalstvu in bruto domačem proizvodu EU. Nacionalne centralne banke držav članic EU, ki so uvedle evro, so vplačale celoten delež v kapitalu ECB, druge nacionalne centralne banke držav članic EU, ki pa še niso uvedle evra, niso vplačale svojega deleža v celoti, temveč samo 7% zneska, ki bi ga sicer morale vplačati, če bi uvedle evro.

Ključ za vpis kapitala ECB za Banko Slovenije je leta 2008 znašal 0,3194%, skupni znesek vplačanega vpisanega kapitala ECB vseh nacionalnih centralnih bank pa 4.127 mio EUR.

Ključ za vpis kapitala ECB za Banko Slovenije je v letu 2008 znašal 0,3194%.

Evropska unija

Guverner Banke Slovenije se je v letu 2008 udeležil zasedanj neformalnega Ecofina (srečanj finančnih ministrov, ki se jim pridružijo tudi guvernerji centralnih bank držav članic EU).

Strokovnjaki Banke Slovenije so se v letu 2008 udeleževali tudi zasedanj odborov, delovnih skupin in drugih teles, ki delujejo v okviru institucij Evropske unije ter zadevajo finančno in monetarno področje: sestankov Ekonomsko-finančnega odbora (EFC) in njegovih pododborov, sestankov Odbora evropskih bančnih nadzornikov (CEBS) in njegovih delovnih skupin, sestankov Odbora za monetarno, finančno in plačilnobilančno statistiko ter drugih delovnih skupin z relevantnega področja, ki delujejo v okviru Evropske komisije in Sveta EU.

Mednarodni denarni sklad

Skladno z našo zakonodajo je Banka Slovenije pristojna za sodelovanje Republike Slovenije v Mednarodnem denarnem skladu (MDS) in guverner Banke Slovenije je član Odbora guvernerjev MDS.

Kvota Slovenije v MDS je ostala nespremenjena in znaša 231,7 milijona SDR, kar predstavlja 0,12% glasov vseh članic MDS. Skladno z Resolucijo 63-2 o reformi kvot in glasovalnih deležev, ki jo je odbor guvernerjev potrdil aprila 2008, se bosta v letu 2009 kvota in glasovalni delež povečala 54 članicam, med njimi tudi Sloveniji.

Od leta 1998 Slovenija sodeluje pri financiranju posojil MDS v okviru načrta finančnih transakcij (FTP)¹⁹. Slovenija je v prvi polovici leta 2008 v okviru FTP prejela sredstva od Turčije v višini 1,8 milijona SDR in v drugi polovici leta prispevala sredstva za namen kreditiranja Turčije in Pakistana v skupnem znesku 16,0 milijona SDR. Rezervna tranša Slovenije pri MDS se je v primerjavi z letom 2007 povečala

Slovenija je sodelovala pri financiranju posojil MDS v okviru načrta finančnih transakcij (FTP).

¹⁹

Financial Transaction Plan.

in je ob koncu decembra 2008 znašala 30,1 milijona SDR.

Slovenija se je v letu 2008 pridružila članicam MDS, ki so prispevale sredstva za namen odpisa dolgov Liberije v okviru iniciative za močno zadolžene revne države (HIPC)²⁰. Slovenija je za to prispevala 524.108 SDR, naloženih na posebnem računu za izredne dogodke (SCA-1)²¹ in na odloženih stroškovnih prilagoditvah²².

V aprilu 2008 smo organizirali seminar, na katerem so predstavniki MDS skupaj s slovenskimi strokovnjaki obravnavali aktualne teme, povezane z makroekonomskimi politikami in razvojnimi izzivi v luči izboljšanja konkurenčnosti slovenskega gospodarstva. Misija MDS je bila za namen izvedbe rednega posvetovanja po IV. členu Statuta MDS na obisku v Sloveniji marca 2009.

Banka za mednarodne poravnave

Guverner Banke Slovenije se je v letu 2008 udeleževal sestankov guvernerjev centralnih bank članic Banke za mednarodne poravnave (BIS), ki se organizirajo vsaka dva meseca. Razprava poteka o aktualni mednarodni ekonomski in finančni situaciji ter upravljanju tveganj, nadzoru na finančnem trgu in o delu Baselskega odbora za bančni nadzor²³, ki se osredotoča na nadaljnji razvoj nadzora.

Banka Slovenije je delničar BIS in njena predstavnika sta se udeležila letne skupščine BIS v Baslu.

Organizacija za ekonomske odnose s tujino

Banka Slovenije je sodelovala pri pripravi Izhodiščnega memoranduma za vstop RS v OECD.

Proces vključevanja RS v Organizacijo za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) se je začel ob koncu leta 2007, ko je Svet OECD potrdil Pristopni program za vstop Republike Slovenije v OECD. Vlada RS je takoj po sprejetju Pristopnega programa ustanovila medresorsko delovno skupino, katere član je tudi predstavnik Banke Slovenije. Banka Slovenije je sodelovala pri pripravi Izhodiščnega memoranduma za vstop RS v OECD, ki je bil generalnemu sekretarju OECD izročen v juliju 2008, pri pripravi Ekonomskega pregleda Slovenije in pri pripravi odgovorov na vprašalnike, ki bodo obravnavani na zasedanjih Odbora za finančne trge, Odbora za investicije, Odbora za statistiko in Odbora za upravljanje družb. Predstavnik Banke Slovenije se je v novembru 2008 udeležil zasedanja Odbora za ekonomsko politiko (EPC), na katerega je bila Slovenija povabljen kot ad hoc opazovalka.

Tehnična pomoč

Banka Slovenije v okviru centralnobančnega tehničnega sodelovanja oziroma centralnobančne tehnične pomoči sodeluje z drugimi centralnimi bankami. Banka Slovenije je v letu 2008 prejela tehnično pomoč pri nadzoru bančnega poslovanja, gotovinskega poslovanja in finančne statistike od centralnih bank iz petih držav (Nizozemska, Nemčija, Irska, Danska in Portugalska).

Banka Slovenije je v letu 2008 nudila tehnično pomoč centralnim bankam iz dvanajstih držav (Ukrajina, Srbija, Črna gora, Ciper, Bosna in Hercegovina, Malta, Albanija, Avstrija, Makedonija, Hrvaška, Litva, Kosovo), in sicer pri nadzoru bančnega poslovanja, poslovanju z gotovino, kadrovskih zadevah, centralnobančnem poslovanju, pravnih zadevah, računovodstvu, neprekinjenem poslovanju plačilnih sistemov in delovanju v Evrosistemu.

²⁰ Heavily Indebted Poor Countries.

²¹ Special Contingency Account.

²² Deferred Charges Adjustment.

²³ Basel Committee on Banking Supervision.

3 PRILOGE

3.1 Podzakonski akti, ki zadevajo nadzor bančnega poslovanja

Sklep o poročanju efektivnih obrestnih mer bank in hranilnic v skladu z Zakonom o potrošniških kreditih	Februar
Priporočila o načinih obračuna obresti za posle s prebivalstvom	Julij
Navodilo za elektronsko posredovanje poročil o kapitalu in kapitalskih zahtevah	Oktober
Navodilo za dopolnitev Navodila za elektronsko posredovanje poročil o kapitalu in kapitalskih zahtevah	
Sklep o dopolnitvah Sklepa o poslovnih knjigah in letnih poročilih bank in hranilnicah	
Sklep o spremembi Sklepa o ocenjevanju izgub iz kreditnega tveganja bank in hranilnic	
Sklep o dopolnitvi Sklepa o kreditnih zavarovanjih	November
Navodilo o dopolnitvi Navodila za izvajanje Sklepa o minimalnih zahtevah za zagotavljanje ustrezne likvidnostne pozicije bank in hranilnic	
Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o sistemu zajamčenih vlog	December
Navodilo o spremembah in dopolnitvah Navodila za izpolnjevanje ter predložitve poročila o zajamčenih vlogah	

3.2 Vodstvo in organizacijska sestava

3.2.1 Sestava Sveta BS dne 31. decembra 2008

Predsednik Sveta BS

dr. Marko Kranjec
(guverner BS)

Člani Sveta BS

Andrej Rant
(viceguverner – namestnik guvernerja BS)

Darko Bohnec
(viceguverner BS)

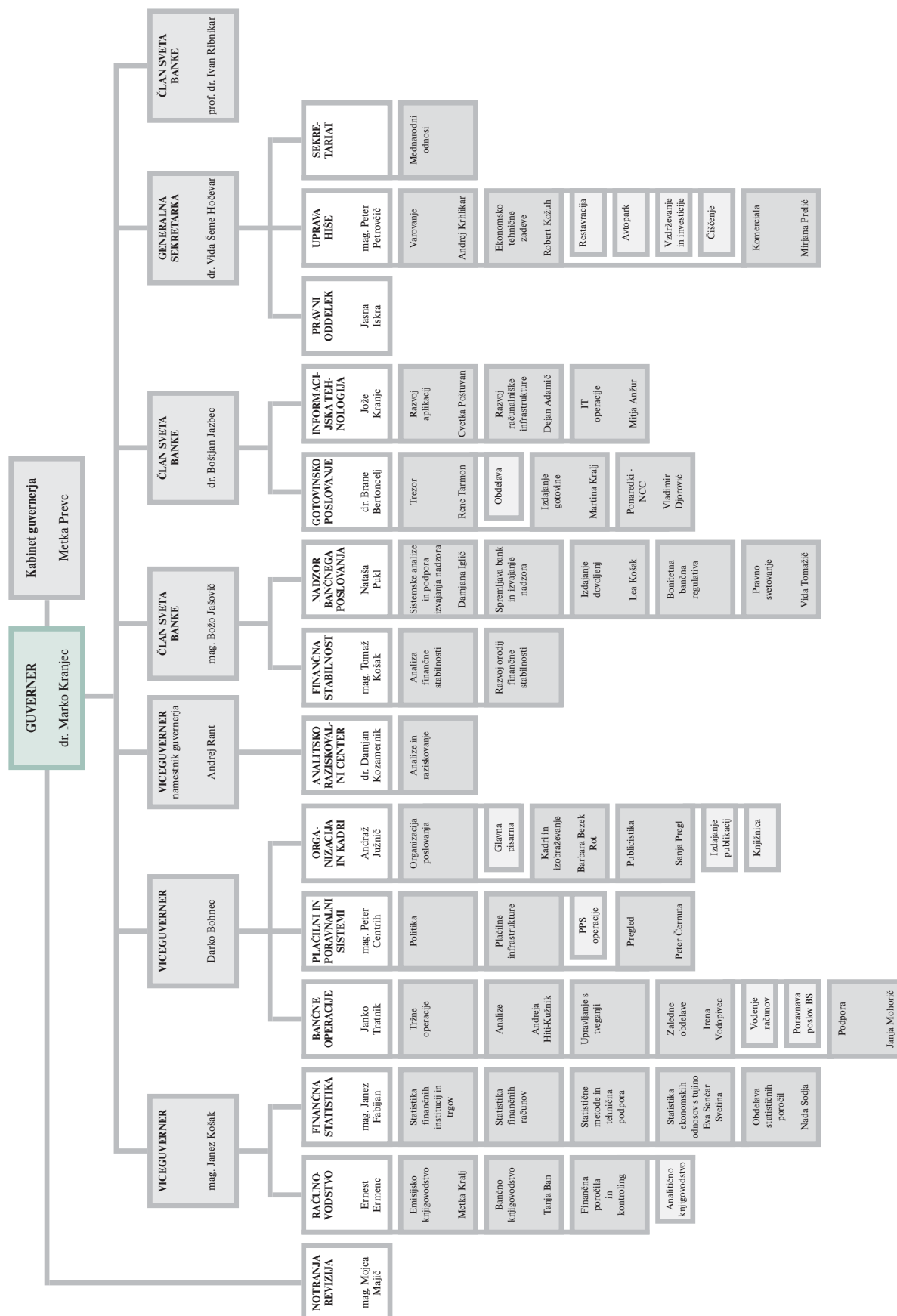
mag. Janez Košak
(viceguverner BS)

mag. Božo Jašovič
(član Sveta BS)

dr. Ivan Ribnikar
(član Sveta BS)

dr. Boštjan Jazbec
(član sveta BS)

3.2.2 Organizacijska sestava Banke Slovenije dne 31. decembra 2008

3.2.3 Komisije in odbori Sveta Banke Slovenije dne 31. decembra 2008

- Komisija Sveta BS za pripravo mnenj v zvezi s postopki odločanja o izdaji dovoljenj za opravljanje bančnih storitev, pridobivanje kvalificiranega deleža in drugih dovoljenj, soglasij in mnenj po zakonu, ki ureja bančništvo (predsednik mag. Božo Jašovič)
- Komisija Sveta BS za pripravo mnenj za izdajo dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave banke (predsednik prof. dr. Ivan Ribnikar)
- Komisija Sveta BS za raziskovalno delo (predsednik prof. dr. Ivan Ribnikar)
- Revizijski odbor v BS (predsednik dr. Dušan Zbašnik)
- Investicijski odbor (predsednik Andrej Rant)
- Odbor za informacijsko varnost v Banki Slovenije (vodja odbora dr. Boštjan Jazbec)
- Odbor za neprekinjeno poslovanje (predsednik Darko Bohnec)
- Centralna popisna komisija (predsednica Vesna Valenčič)

3.3 Publikacije in spletna stran

Vsebina

Makroekonomski statistični podatki s poudarkom na denarni statistiki, deviznih tečajih in gospodarskih odnosih s tujino. Gospodarska in finančna gibanja; metodološka priloga; pregled slovenskih bank, koledar objav podatkov.

Poročilo BS Državnemu zboru Republike Slovenije. Opis gospodarskih gibanj, denarne politike, poslovanja bank in BS ter drugih dejavnosti BS.

Statistični pregled neposrednih in portfeljskih naložb do tujine, slovenskih naložb v tujini in tujih naložb v Sloveniji (na letni ravni).

Celovit prikaz nekonsolidiranih in konsolidiranih sektorskih finančnih računov Republike Slovenije na mednarodno primerljiv način.

Analitični in metodološki prikazi z denarnega, plačilnobilančnega in sorodnih področij.

Statistični pregled nadenarnih finančnih posrednikov, trga vrednostnih papirjev in obrestnih mer.

Publikacija predstavlja delovanje denarne politike, oris inflacijskih gibanj in projekcije osnovnih makroekonomskih kazalnikov za Slovenijo za prihodnji dve leti.

Prispevki, objavljeni v tej zbirki, obravnavajo vsa strokovna in delovna področja centralne banke. Vsebina prispevkov je lahko analitičnega ali samo informativnega značaja.

Poročilo oddelka Finančna stabilnost je namenjen predvsem analitičnemu spremljanju dogajanja v bančnem sektorju in strokovnim prispevkom, ki so povezani z ohranjanjem finančne stabilnosti.

Domače strani BS s predstavitvijo institucije, slovenskih bankovcev in kovancev, zakonov in predpisov o delu centralne banke ter drugih informacij. Tekoči podatki o tečajih, obrestnih merah in vrednostnih papirjih BS ter najpomembnejše publikacije v elektronski obliki.

Naslov in osnovni podatki

Bilten

- mesečno
- v slovenščini
- angleški prevod **Monthly Bulletin**

Letno poročilo

- letno (izide spomladi)
- v slovenščini
- angleški prevod **Annual Report**

Neposredne naložbe/ Direct Investment

- letno
- dvojezična izdaja v slovenščini in angleščini

Finančni računi Slovenije

- letno
- dvojezična izdaja v slovenščini in angleščini

Prikazi in analize

- četrtno
- v slovenščini

Finančni trgi

- četrtno
- v slovenščini

Poročilo o cenovni stabilnosti

- polletno
- v slovenščini in angleščini

Delovna gradiva ARC

Poročilo o finančni stabilnosti

- letno
- angleški prevod
- Financial Stability Report**

Spletna stran

- kazalo slovenskih strani
<http://www.bsi.si/.../html/kazalo.html>
- kazalo angleških strani
<http://www.bsi.si/.../eng/index.html>

3.4 Pregled manj znanih pojmov

Denarni trg – trg, na katerem udeleženci zbirajo in investirajo kratkoročna sredstva in z njimi trgujejo prek finančnih instrumentov, ki imajo originalno dospelost do enega leta.

Druga sredstva – naložbe v kapital strank v skupini (odvisne, pridružene in skupaj obvladovane družbe) in v kapital drugih strank, neopredmetena dolgoročna sredstva, opredmetena osnovna sredstva, lastni deleži, vpisani nevplačani kapital, nevračunani stroški in nezaračunani prihodki ter druga sredstva, npr. čeki, zaloge, terjatve za obresti, provizije itd.

Druge obveznosti – obveznosti za obresti in opravnine, vnaprej vračunani stroški in neobračunani prihodki, dolgoročne rezervacije za obveznosti in stroške, rezervacije za splošna bančna tveganja in druge obveznosti.

Drugim tveganjem prilagojene postavke so enake seštevku kapitalskih zahtev za valutno in tržna tveganja, pomnožene s prevedbenim faktorjem glede na zahtevani minimalni količnik kapitalske ustreznosti (npr. 12,5 za 8-odstotni količnik kapitalske ustreznosti).

Eonia (Euro Overnight Index Average – povprečje transakcij čez noč v evrih) – veljavna referenčna obrestna mera transakcij čez noč v evrih. Dnevno se izračuna kot ponderirano povprečje obrestnih mer nezavarovanih medbančnih posojil čez noč, ki jih sklenejo banke iz vnaprej določenega nabora (nabor vključuje pomembnejše igralce na medbančnem trgu v evrih).

ESCB – Evropski sistem centralnih bank. Obsega Evropsko centralno banko in nacionalne centralne banke držav evropske unije.

Evroobmočje – območje, ki zajema države članice EU, ki so sprejele evro za svojo valuto v skladu s Pogodbo in v katerih se izvaja enotna denarna politika, za katero je odgovoren Svet ECB.

Evrosistem – obsega Evropsko centralno banko in nacionalne centralne banke držav članic evroobmočja.

Finančne institucije – glede na uradno sektorizacijo, ki temelji na ESA95, je sektor finančnih institucij razdeljen na pet podsektorjev: centralna banka, druge denarne finančne institucije, drugi finančni posredniki, razen zavarovalnic in pokojninskih skladov, pomožne finančne institucije ter zavarovalnice in pokojninski skladi. Med denarne finančne institucije spadajo centralna banka in druge denarne finančne institucije, ki se ukvarjajo s finančnim posredništvom. Med nedenarne finančne institucije uvrščamo druge finančne posrednike, razen zavarovalnic in pokojninskih skladov, pomožne finančne institucije ter zavarovalnice in pokojninske sklade.

Hitra avkcija – avkcijski postopek, ki ga uporablja Evrosistem za operacije finega uravnavanja, ko je zaželen hiter učinek operacije na likvidnost. Hitre avkcije se izvedejo v časovnem okviru 90 minut in z omejenim krogom nasprotnih strank.

Kapital (v računovodskem smislu) – vpisani kapital, kapitalske rezerve, rezerve iz dobička, preneseni čisti dobiček iz prejšnjih let ali prenesena čista izguba iz prejšnjih let, prevrednotevalni popravek kapitala in prehodno čisti dobiček, ki še ni razdeljen, ali še neporavnana čista izguba poslovnega leta ter varstveni depozit.

Kapital (regulatorni) – izračunan iz temeljnega in dodatnega kapitala, ki ga banke v skladu s Sklepom o izračunu kapitala bank in hranilnic (Uradni list RS, št. 135/06 in 104/07) lahko uporabijo za kritje kapitalskih zahtev.

Količnik kapitalne ustreznosti je razmerje med kapitalom in vsoto kapitalskih zahtev za posamezna tveganja (kreditno, tržna, operativno) pomnoženo z 8.

Količnik likvidnosti je razmerje med vsoto finančnih sredstev v domači in tuji valuti in vsoto virov sredstev v domači in tuji valuti glede na preostalo zapadlost. Banka mora razvrstiti finančna sredstva in vire sredstev po preostali zapadlosti v dva razreda, in sicer s preostalo zapadlostjo do 30 dni in s preostalo zapadlostjo do 180 dni. V skladu z zadnjimi predpisi mora biti količnik likvidnosti prvega razreda najmanj 1, v drugem razredu pa je informativnega značaja.

Ključna obrestna mera ECB – obrestna mera, s katero Evrosistem signalizira naravnost denarne politike. Enaka je izklicni obrestni meri operacij glavnega refinanciranja.

Korespondenčni centralnobančni model (CCBM) – mehanizem, ki ga je vzpostavil Evrosistem zato, da se nasprotnim strankam omogoči uporaba finančnega premoženja za zavarovanje terjatev prek meje. V CCBM nacionalne centralne banke druga za drugo opravljajo funkcijo skrbnika finančnega premoženja.

Likvidnostni primanjkljaj – vsota strukturnega primanjkljaja likvidnosti in stanja računov, s katerimi kreditne institucije izpolnjujejo obvezne rezerve.

Mejni depozit – odprta ponudba Evrosistema, ki jo nasprotni stranke lahko uporabijo za plasiranje depozitov čez noč pri nacionalni centralni banki po obrestni meri, ki je običajno nižja od tržne obrestne mere.

Mejno posojilo – odprta ponudba Evrosistema, ki jo nasprotni stranke lahko uporabijo za pridobitev posojila čez noč od nacionalne centralne banke po obrestni meri, ki je običajno višja od tržne obrestne mere.

Neobrestna marža – razmerje med čistimi neobrestnimi prihodki in povprečno aktivo.

Neto oslabitve in rezervacije – razlika med oslabitvami finančnih sredstev, ki niso merjena po pošteni vrednosti z izkazom poslovnega izida, oslabitvami drugih sredstev, odhodki za oblikovane rezervacije ter odpravo oslabitev finančnih sredstev, ki niso merjena po pošteni vrednosti z izkazom poslovnega izida, odpravo oslabitev drugih, prihodki iz odpravljenih rezervacij.

Netržni hipotekarni dolžniški instrument – dolžniški instrument (zadolžnica ali menica), ki je zavarovan s skladom stanovanjskih hipotek in ne zadosti v celoti kriterijem listinjenja.

Nevtralna dodelitev – znesek dodelitve pri operaciji glavnega refinanciranja, ki kreditnim institucijam omogoča enakomerno izpolnitev obveznosti v obdobju obveznih rezerv.

Nominalna obrestna mera – celotna obrestna mera, sestavljena iz dela, ki posojilodajalcu ali vlagatelju kompenzira inflacijo, in realnega dela.

Nacionalna centralna banka – katerakoli od centralnih bank evroobmočja/Evropske unije. V Sloveniji Banka Slovenije.

Obvezne rezerve – zahteva, da imajo kreditne institucije na računu pri centralni banki v povprečju obdobja najmanj predpisan znesek denarja. Znesek se izračuna z množenjem osnove (tj. izbranih bilančnih obveznosti kreditnih institucij) s stopnjo obveznih rezerv. Stopnja obveznih rezerv znaša v evroobmočju 2% za obveznosti s pogodbeno ročnostjo do dveh let in 0% za obveznosti z ročnostjo nad dvema letoma in iz naslova repo poslov. Obveznosti do Evrosistema in drugih obveznikov sistema obveznih rezerv Evrosistema niso vključene v osnovo.

Odperta ponudba – ponudba centralne banke, ki je na razpolago nasprotnim strankam na njihovo lastno pobudo. Evrosistem ponuja dve, obe z ročnostjo čez noč: mejno posojilo in mejni depozit.

Obrestna marža – razmerje med čistimi obrestmi (razlika med obrestnimi prihodki in odhodki) in povprečno aktivo.

Obrestni (nominalni) razmik – razlika med povprečno nominalno obrestno mero za naložbe in povprečno nominalno obrestno mero za obveznosti (bank) enake ročnosti.

Obvezne rezerve – zahteva, da imajo kreditne institucije na računu pri centralni banki v povprečju obdobja najmanj predpisan znesek denarja. Znesek se izračuna z množenjem osnove (tj. izbranih bilančnih obveznosti kreditnih institucij) s stopnjo obveznih rezerv. Stopnja obveznih rezerv znaša v evroobmočju 2% za obveznosti s pogodbeno ročnostjo do dveh let in 0% za obveznosti z ročnostjo nad dvema letoma in iz naslova repo poslov. Obveznosti do Evrosistema in drugih obveznikov sistema obveznih rezerv Evrosistema niso vključene v osnovo.

Operativni stroški – so stroški dela, splošni in administrativni stroški ter amortizacija.

Osebe v posebnem razmerju z banko – so pomembni delničarji banke in člani organov banke ter z njimi povezane osebe.

Povratna transakcija – operacija, s katero nacionalna centralna banka istočasno, vendar z različnim rokom poravnave, kupi in proda (ali obratno) finančno premoženje na podlagi repo pogodbe ali s sklenitvijo zavarovanega posojilnega posla. Nasprotje je dokončna transakcija, ki ima samo en del (nima povratnega dela).

Rezervacije – rezervacije za reorganizacijo, rezervacije za pravno nerešene tožbe, rezervacije za davčne tožbe, rezervacije za pokojnine in podobne obveznosti do zaposlenih, rezervacije za zunajbilančne obveznosti, rezervacije za kočljive pogodbe ter druge rezervacije.

Sekundarna likvidnost – naložbe v finančne instrumente, ki so zelo likvidni in jih je mogoče hitro prodati.

Standardna avkcija – avkcijski postopek, ki ga uporablja Evrosistem za svoje redne operacije odprtega trga. Izvede se v časovnem okviru 24 ur.

Strukturni presežek/primanjkljaj likvidnosti – razlika med avtonomno ponudbo likvidnosti centralne banke in avtonomnim povpraševanjem po njej. Enak je neto avtonomnim dejavnikom, tj. vsoti avtonomnih dejavnikov aktivne strani bilance centralne banke, zmanjšani za vsoto avtonomnih dejavnikov pasivne strani bilance. Pozitiven rezultat pomeni strukturni presežek, negativen pa primanjkljaj likvidnosti denarnega trga (tj. kreditnih institucij) nasproti centralni banki. Avtonomni dejavniki

so tiste postavke v bilanci stanja centralne banke, na katere ta ne vpliva zato, da bi vodila denarno politiko. Kljub temu spreminjanje avtonomnih dejavnikov spreminja likvidnost kreditnih institucij. Primeri avtonomnih dejavnikov so bankovci, depoziti države pri centralni banki, denar na poti, devizne rezerve in drugo premoženje centralne banke ter njen kapital in rezerve.

TARGET – vseevropski sistem bruto poravnave plačil v realnem času, deluje že od leta 1999 za zagotavljanje podpore izvajanju denarne politike Evrosistema in za varno, zanesljivo in učinkovito poravnavo domačih in čezmejnih plačil. Sistem sestavljajo med seboj povezani nacionalni sistemi bruto poravnave v realnem času držav evroobmočja, Združenega kraljestva, Danske, Švedske (do 31. decembra 2006), Poljske in Estonije.

Velika izpostavljenost – izpostavljenost banke do komitenta, ki dosega ali presega 10% kapitala banke.

3.5 RAČUNOVODSKI IZKAZI

Računovodski izkazi Banke Slovenije za leto 2008

Pregled odgovornosti Sveta Banke Slovenije

Zakon o Banki Slovenije in njen statut nalagata Svetu Banke Slovenije pripravo računovodskih izkazov za vsako obračunsko leto, ki resnično in pošteno prikazujejo finančno stanje Banke Slovenije in presežek ali primanjkljaj v tem obdobju. Pri pripravi računovodskih izkazov je Svet Banke Slovenije dolžan:

- . izbrati primerne računovodske usmeritve in jih dosledno uporabljati;
- . jih presoјati in ocenjevati z vidika utemeljenosti in previdnosti;
- . ugotoviti, ali so bili dosledno uporabljeni veljavni računovodski standardi in
- . pripraviti računovodske izkaze skladno z načelom časovne neomejenosti poslovanja, razen v primeru, ko ni mogoče izhajati iz predpostavke, da bo Banka Slovenije nadaljevala s poslovanjem.

Svet Banke Slovenije je odgovoren za primerno ukrepanje za zaščito sredstev Banke Slovenije.

POROČILO NEODVISNEGA REVIZORJA

Svetu Banke Slovenije

Poročilo o računovodskih izkazih

Revidirali smo priložene računovodske izkaze Banke Slovenije (v nadaljevanju "Banka"), ki vključujejo bilanco stanja na dan 31. decembra 2008 in izkaz poslovnega izida za tedaj končano leto ter povzetek bistvenih računovodskih usmeritev in druge pojasnjevalne opombe.

Odgovornost za računovodske izkaze

Svet Banke Slovenije je odgovoren za pripravo in pošteno predstavitev teh računovodskih izkazov v skladu s Smernico Evropske centralne banke z dne 10. november 2006 o pravnem okviru za računovodstvo in finančno poročanje v Evropskem sistemu centralnih bank (ECB/2006/16) in določbami Zakona o Banki Slovenije, ki se nanašajo na računovodenje. Ta odgovornost vključuje: vzpostavitev, delovanje in vzdrževanje notranjega kontroliranja, povezanega s pripravo in pošteno predstavitvijo računovodskih izkazov, ki ne vsebujejo pomembno napačne navedbe zaradi prevare ali napake, izbiro in uporabo ustreznih računovodskih usmeritev ter pripravo računovodskih ocen, ki so utemeljene v danih okoliščinah.

Revizorjeva odgovornost

Naša odgovornost je izraziti mnenje o teh računovodskih izkazih na podlagi revizije. Revizijo smo opravili v skladu z mednarodnimi standardi revidiranja. Ti standardi zahtevajo od nas izpolnjevanje etičnih zahtev ter načrtovanje in izvedbo revizije za pridobitev sprejemljivega zagotovila, da računovodski izkazi ne vsebujejo pomembno napačne navedbe.

Revizija vključuje izvajanje postopkov za pridobitev revizijskih dokazov o zneskih in razkritjih v računovodskih izkazih. Izbrani postopki so odvisni od revizorjeve presoje in vključujejo tudi ocenjevanje tveganj napačne navedbe v računovodskih izkazih zaradi prevare ali napake. Pri ocenjevanju teh tveganj prouči revizor notranje kontroliranje, povezano s pripravljanjem in poštenim predstavljanjem računovodskih izkazov banke, da bi določil okoliščinam ustrezne revizijske postopke, ne pa, da bi izrazil mnenje o uspešnosti notranjega kontroliranja banke. Revizija vključuje tudi ovrednotenje ustreznosti uporabljenih računovodskih usmeritev in utemeljenosti računovodskih ocen posloводства kot tudi ovrednotenje celotne predstavitve računovodskih izkazov.

Verjamemo, da so pridobljeni revizijski dokazi zadostna in ustrezna podlaga za naše revizijsko mnenje.

Mnenje

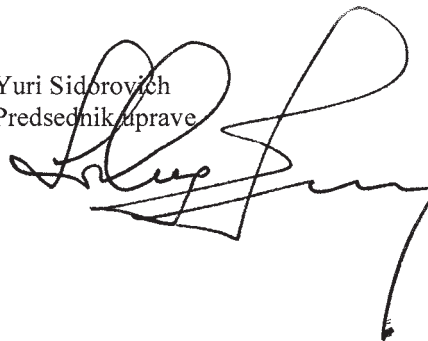
Po našem mnenju so računovodski izkazi v vseh pomembnih pogledih poštena predstavitev finančnega stanja Banke Slovenije na dan 31. decembra 2008 ter njenega poslovnega izida in za tedaj končano leto v skladu s Smernico Evropske centralne banke z dne 10. november 2006 o pravnem okviru za računovodstvo in finančno poročanje v Evropskem sistemu centralnih bank (ECB/2006/16) in določbami Zakona o Banki Slovenije, ki se nanašajo na računovodenje.

DELOITTE REVIZIJA d.o.o.

Andreja Bajuk Mušič
Pooblaščenka revizorka

Yuri Sidorovič
Predsednik uprave

Ljubljana, 27. februar 2009

Deloitte.

DELOITTE REVIZIJA D.O.O.
Ljubljana, Slovenija

Ustanovitev

Banka Slovenije (Banka) je bila ustanovljena z Zakonom o Banki Slovenije z dne 25. junij 1991. Banka je pravna oseba javnega prava, ki samostojno razpolaga z lastnim premoženjem. Banka je v izključni državni lasti s finančno in upravljalno avtonomijo. Njeno delovanje nadzira Državni zbor Republike Slovenije. Banka skrbi predvsem za stabilnost domačih cen in splošno likvidnost bančnega sistema. V skladu z Zakonom o Banki Slovenije (Uradni list Republike Slovenije št. 58/02 in št. 72/06) se z dnem uvedbe evra kot valute Republike Slovenije pri uresničevanju nalog Banke v celoti upoštevajo določila Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in Statut ESCB in ECB¹.

Računovodske politike

Prevzem evra

Republika Slovenija je prevzela evro kot novo domačo valuto 1. januarja 2007. Banka je postala del Evrosistema in prevzela odgovornost za denarno politiko in izvajanje skupnih strateških ciljev Evropskega sistema centralnih bank (ESCB)².

Računovodska načela in standardi

Banka uporablja kot pravno podlago za računovodstvo in poročanje Smernico Evropske centralne banke z dne 10. november 2006 o pravnem okviru za računovodstvo in finančno poročanje v Evropskem sistemu centralnih bank (ECB/2006/16)³ (Računovodska smernica). V skladu z Zakonom o Banki Slovenije in Statutom ESCB in ECB je to pravno podlago sprejel Svet Banke Slovenije na svoji 343. seji dne 20. decembra 2006.

Računovodski izkazi so izkazani v skladu z zahtevami vrednotenja, kot jih opredeljuje Računovodska smernica.

V primerih, ki niso pokriti z Računovodsko smernico ali le-ta vsebuje določbe v obliki priporočil, se uporabljajo pravila vrednotenja v skladu z Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja, veljavnimi v EU, ter Zakonom o Banki Slovenije.

Osnovna načela

Računovodski izkazi so pripravljeni v skladu s predpisi, ki urejajo računovodske postopke in postopke poročanja v Evrosistemu, ki upoštevajo računovodska načela, harmonizirana v zakonodaji Skupnosti, ter v skladu s splošno sprejetimi Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja v EU in Zakonom o Banki Slovenije.

Uporabljena so naslednja osnovna računovodska načela:

- ekonomska realnost in transparentnost: računovodske metode in finančno poročanje morajo odražati ekonomsko realnost in morajo biti transparentni;
- previdnost: vrednotenje sredstev in obveznosti kot tudi prepoznavanje prihodka mora biti izvedeno previdno. V skladu z Računovodsko smernico to pomeni, da se nerealizirani prihodki ne prepoznajo kot prihodki v izkazu poslovnega izida, ampak se prenesejo neposredno na račune vrednotenja;
- dogodki po datumu bilance stanja: sredstva in obveznosti je potrebno prilagoditi za dogodke, ki se pojavijo med koncem poslovnega leta in dnevom, ko Svet Banke potrdi računovodske izkaze, če ti dogodki pomembno vplivajo na pošteno predstavitev stanja sredstev in obveznosti na datum bilance stanja;

¹ Protokol (št. 18) (dodatek št. 3) o Statutu Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke (Protokol dodan Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti, Uradni list EU, C 191, 29.07.1992).

² Izraz 'Evropski sistem centralnih bank (ESCB)' se nanaša na sedemindvajset nacionalnih centralnih bank (NCB) držav članic Evropske skupnosti na dan 31. december 2008 ter Evropsko centralno banko (ECB). Izraz 'Evrosistem' se nanaša na petnajst NCB držav članic Monetarne unije ter ECB na isti datum.

³ Uradni list EU, L 348, 11.12.2006, str. 1-37. Računovodska smernica je bila dopolnjena s Smernico Evropske centralne banke z dne 17. december 2007 (ECB/2007/20), Uradni list EU, L 42, 16.02.2008, str. 85-87.

- pomembnost: odstopanja od računovodskih pravil niso dovoljena, razen če je mogoče upravičeno oceniti, da so nepomembna v celotnem kontekstu in predstavitvi računovodskih izkazov;
- neprekinjeno poslovanje: pri ocenjevanju sredstev in obveznosti je potrebno predpostavljati, da se poslovanje nadaljuje;
- načelo razmejevanja: prihodki in odhodki se prepoznajo v obdobju, v katerem so bili pridobljeni ali povzročeni, ne glede na to, kdaj so bili plačani ali prejeti;
- konsistentnost in primerljivost: kriteriji za vrednotenje bilance stanja in prepoznavanje prihodka morajo biti uporabljeni konsistentno, da se zagotovi primerljivost podatkov v računovodskih izkazih.

Prepoznavanje sredstev in obveznosti

Sredstvo ali obveznost se prepozna v bilanci stanja, ko je verjetno, da se bodo Banki v prihodnosti zaradi njega povečale oziroma zmanjšale gospodarske koristi, da so bila vsa bodoča tveganja in povračila prenesena na Banko, ter ko ima sredstvo ali obveznost ceno oziroma vrednost, ki jo je mogoče zanesljivo izmeriti.

Pristop evidentiranja poslovnih dogodkov na datum sklenitve posla

V skladu z opredelitvijo alternativnega pristopa evidentiranja poslovnih dogodkov v Računovodski smernici se transakcije finančnih sredstev in obveznosti odražajo na računih na dan, na katerega so bile poravnane.

Za transakcije v tuji valuti, ki so sklenjene v enem letu ter zapadejo v naslednjem letu, se uporablja pristop evidentiranja poslovnih dogodkov na datum sklenitve posla. Transakcije se evidentirajo na zabilančnih računih na datum sklenitve posla. Na datum poravnave se zabilančne knjižbe stornirajo in transakcije se evidentirajo v bilanci. Nakupi in prodaje tuje valute vplivajo na neto pozicijo tuje valute na datum sklenitve posla in realiziran rezultat od prodaje se prav tako obračuna na datum sklenitve posla.

Transakcije z vrednostnimi papirji se evidentirajo v skladu s pristopom evidentiranja poslovnih dogodkov na datum poravnave. Razmejene obresti, premija in diskont od finančnih instrumentov v tuji valuti se izračunajo in evidentirajo dnevno od datuma poravnave ter tudi dnevno vplivajo na pozicijo tuje valute.

Pračun tujih valut

Transakcije v tuji valuti, pri katerih tečaj glede na evro ni določen, se evidentirajo v bilanci stanja po tržnih tečajih, veljavnih na dan transakcije. Konec leta se finančna sredstva in obveznosti prevrednotijo po tekočih tržnih tečajih na zadnji dan v letu, ki so razvidni iz dnevne tečajnice referenčnih tečajev ECB. To se uporablja enotno za bilančne in zabilančne transakcije. Prevrednotenje se izvaja po posameznih valutah.

Prihodki in odhodki se preračunajo po tečajih, veljavnih na datum evidentiranja.

Zlato in terjatve v zlatu

Zlato in terjatve v zlatu se vrednotijo po tržni ceni, veljavni konec leta. Razlike vrednotenja pri zlatu zaradi cene in tečaja se ne obravnavajo ločeno, ampak se knjiži skupen učinek vrednotenja zlata na osnovi cene v evrih za unčo zlata, ki izhaja iz cene zlata v ameriških dolarjih na dan bilance stanja.

Vrednostni papirji

Tržni vrednostni papirji se vrednotijo po tržnih cenah veljavnih na datum bilance stanja po posameznih vrednostnih papirjih. Naložbe v vrednostne papirje so vključene v bilančne postavke 'Terjatve do nerezidentov evro območja v tuji valuti', 'Terjatve do rezidentov evro območja v tuji valuti', 'Terjatve do nerezidentov evro območja v evrih' in 'Vrednostni papirji rezidentov evro območja v evrih'.

Netržni vrednostni papirji se vrednotijo po amortizirani nabavni vrednosti in so predmet oslabitve.

Transakcije posojanja vrednostnih papirjev v skladu s pogodbami o avtomatiziranem posojanju vrednostnih papirjev se izvajajo kot del upravljanja lastnih sredstev Banke. Posojeni vrednostni papirji so varovani z ustreznim zavarovanjem. Prihodek od posojanja je evidentiran v izkazu poslovnega

izida. Postopek avtomatiziranega posojanja se vrši preko agentskih in skrbniških bank. Nedospеле transakcije konec leta so evidentirane zabilančno.

Opredmetena osnovna sredstva

Amortizacija se obračunava linearno s pričetkom v mesecu po nabavi, tako da se odpisuje nabavna vrednost sredstev skozi leta njene ocenjene življenjske dobe po naslednjih letnih odstotnih stopnjah:

zgradbe	1,3 – 1,8 %
računalniška oprema	20 – 33 %
druga oprema	10 – 25 %

Dobiček oziroma izguba pri prodaji osnovnih sredstev sta določena kot razlika med izkupičkom pri prodaji in neodpisano vrednostjo sredstva ter se prikazujeta kot prihodek oziroma odhodek v izkazu poslovnega izida.

Med osnovnimi sredstvi Banka izkazuje nepremičnine v Avstriji. Slednje so prikazane po pošteni vrednosti in se ne amortizirajo. Kot poštena vrednost je izkazana polovica ocenjene vrednosti, ki je bila izvedena s strani pooblaščenega zunanega cenilca (Banka vrednoti te nepremičnine vsakih pet let; zadnje vrednotenje je bilo izvedeno leta 2004). Omenjeni način vrednotenja pomeni odstopanje od splošno sprejetih računovodskih načel: s svojim konceptom previdnosti zmanjšuje volatilitnost računovodskih izkazov.

ESCB ključ za vpis kapitala

Ključ za vpis kapitala je merilo relativne velikosti držav članic EU in je sestavljen v razmerju 50:50, upoštevajoč BDP in število prebivalcev. Ključ se uporablja kot osnova za razporeditev deležev posamezne NCB v kapitalu ECB ter ga je potrebno v skladu s Statutom ESCB prilagoditi vsakih pet let oziroma vsakokrat, ko v EU vstopi nova članica.

Ključ za vpis kapitala v okviru Evrosistema je delež posamezne NCB v skupnem ključu članic Evrosistema in se uporablja kot osnova za razporeditev denarnega prihodka, bankovcev v obtoku, prihodka ECB od evro bankovcev v obtoku ter dobička/izgube ECB.

Bankovci v obtoku

ECB in petnajst NCB⁴ članic evroobmočja, ki skupaj sestavljajo Evrosistem, izdajajo evro bankovce⁵. Skupna vrednost evro bankovcev v obtoku se razporedi na zadnji delovni dan vsakega meseca v skladu s ključem za razdelitev bankovcev⁶.

ECB je dodeljen delež v višini 8% celotne vrednosti evro bankovcev v obtoku, ostalih 92% pa je dodeljenih NCB glede na njihove deleže v ključu za vpis kapitala ECB. Delež bankovcev, dodeljen Banki, je prikazan v postavki obveznosti bilance stanja 'Bankovci v obtoku'.

Razlika med vrednostjo evro bankovcev, dodeljenih posamezni NCB v skladu s ključem za razdelitev bankovcev, ter vrednostjo evro bankovcev, ki jih NCB dejansko emitira v obtok, povzroča obrestovane salde znotraj Evrosistema. Te terjatve in obveznosti⁷ so prikazane v bilančni postavki 'Neto

⁴ Centralna banka Slovaške je vstopila v Evrosistem 1. januarja 2009.

⁵ Sklep Evropske centralne banke z dne 6. december 2001 o izdajanju evrobankovcev (ECB/2001/15), Uradni list EU, L 337, 20.12.2001, str. 52-54, dopolnjen s Sklepom Evropske centralne banke z dne 18. december 2003 (ECB/2003/23), Uradni list EU, L 9, 15.01.2004, str. 40-41 in s Sklepom Evropske centralne banke z dne 22. april 2004 (ECB/2004/9), Uradni list EU, L 205, 09.06.2004, str. 17-18 in s Sklepom Evropske centralne banke z dne 15. december 2006 (ECB/2006/25), Uradni list EU, L 24, 31.01.2007, str. 13-14 in s Sklepom Evropske centralne banke z dne 7. december 2007 (ECB/2007/19), Uradni list EU, L 1, 14.01.2008, str. 7-8.

⁶ Ključ za razdelitev bankovcev predstavlja odstotke, ki izhajajo iz upoštevanja deleža ECB v celotni količini izdanih evro bankovcev in z uporabo ključa posamezne NCB za vpis kapitala ECB.

⁷ Sklep Evropske centralne banke z dne 6. december 2001 o razdelitvi denarnega prihodka nacionalnih centralnih bank sodelujočih držav članic od poslovnega leta 2002 (ECB/2001/16), Uradni list EU, L 337, 20.12.2001, str. 55-61, dopolnjen s Sklepom Evropske centralne banke z dne 18. december 2003 (ECB/2003/22), Uradni list EU, L 9, 15.01.2004, str. 39 in s Sklepom Evropske centralne banke z dne 19. maj 2006 (ECB/2006/7), Uradni list EU, L

terjatve/obveznosti iz naslova razdelitve evro bankovcev znotraj Evrosistema' (glej 'Saldi znotraj Evrosistema' v pojasnilih računovodske politike).

V obdobju petih let po letu uvedbe evra⁸ se saldi znotraj Evrosistema, ki izhajajo iz razdelitve evro bankovcev, ustrezno prilagajajo (smoothing mehanizem) z namenom izoginitve pomembnejšim spremembam v relativnem prihodkovnem položaju NCB v primerjavi s preteklimi leti. Prilagoditev se izvede z upoštevanjem razlik med povprečno vrednostjo bankovcev v obtoku posamezne NCB v referenčnem obdobju⁹ in povprečno vrednostjo bankovcev, ki bi bili dodeljeni tej NCB v skladu s ključem za vpis kapitala ECB. Prilagoditev se sorazmerno znižuje letno do prvega dneva šestega leta po letu uvedbe evra, ko se prihodki iz naslova bankovcev dodelijo v celoti sorazmerno z vplačanim deležem NCB v kapitalu ECB. Za Banko se to prilagoditveno obdobje konča 31. decembra 2012.

Obrestni prihodki in odhodki na te salde so poravnani preko računov ECB ter so prikazani pod postavko 'Neto obrestni prihodki (odhodki)' v izkazu poslovnega izida.

Svet ECB je odločil, da prihodki ECB od izdaje bankovcev, ki izhajajo iz njenega 8% deleža v celotni količini evro bankovcev, pripadajo NCB v istem poslovnem letu, kot so nastali, ter se razdelijo drugi delovni dan sledečega leta v obliki začasne delitve dobička¹⁰. Ti prihodki se razdelijo v celoti, razen v primeru, da je neto finančni rezultat ECB za poslovno leto manjši od njenega prihodka od evro bankovcev v obtoku ter odvisen od morebitnega sklepa Sveta ECB, ki vpliva na zmanjšanje finančnega rezultata zaradi stroškov ECB v povezavi z izdajo in distribucijo evro bankovcev. Prav tako lahko Svet ECB odloči, da se del ali celoten znesek prihodkov ECB od izdajanja bankovcev prenese v rezervacijo za tečajna in obrestna tveganja ter cenovna tveganja pri zlatu. Znesek, razdeljen NCB, je vključen v postavko 'Prihodki od lastniških vrednostnih papirjev in udeležb' v izkazu poslovnega izida.

Rezervacije

Rezervacije so oblikovane v primeru, da za Banko obstaja zakonska ali druga obveznost kot rezultat preteklih dogodkov, ter v primeru, da obstaja verjetnost odtoka sredstev za poravnavo obveznosti in ko je znesek ocenljiv.

V skladu z 49a. členom Zakona o Banki Slovenije lahko Svet Banke Slovenije po uvedbi evra kot valute Republike Slovenije z namenom ohranitve realne vrednosti premoženja sprejme odločitev o oblikovanju rezervacij za pričakovana tečajna, obrestna in cenovna tveganja. Rezervacije se ne morejo oblikovati, če bi le-te skupaj z nerealiziranimi tečajnimi razlikami, učinki vrednotenja vrednostnih papirjev in učinki vrednotenja zlata presegle 20% ugotovljenega presežka prihodkov nad odhodki. Ustrezen znesek rezervacije za ta tveganja se ugotavlja letno z uporabo Value-at-Risk (VaR) metode. VaR je opredeljen kot največja možna izguba iz naslova portfelja z določeno verjetnostjo (95%) ter v določenem obdobju (eno leto) pri dani diverzifikaciji tega portfelja. Rezervacija je namenjena pokrivanju prihodnjih nerealiziranih odhodkov, ki jih ne bo mogoče pokriti s sredstvi na računih vrednotenja.

Saldi znotraj Evrosistema

Transakcije znotraj Evrosistema so čezmejne transakcije, ki nastajajo med dvema centralnima bankama Evrosistema. Te transakcije se praviloma izvajajo preko sistema TARGET2¹¹ in imajo za posledico dnevno neto bilateralno pozicijo nasproti ECB. Ta pozicija v poslovnih knjigah Banke

148, 02.06.2006, str. 56-60 in s Sklepom Evropske centralne banke z dne 22. november 2007 (ECB/2007/15), Uradni list EU, L 333, 19.12.2007, str. 86-89.

⁸ Leto uvedbe evra se nanaša na leto, v katerem pričnejo evro bankovci veljati kot zakonito plačilno sredstvo v državi članici. Za Banko Slovenije to pomeni leto 2007.

⁹ Referenčno obdobje se nanaša na 24 mesecev ter se prične 30 mesecev pred dnevom, ko evro bankovci postanejo zakonito plačilno sredstvo v državi članici, za Banko Slovenije je to obdobje od julija 2004 do junija 2006.

¹⁰ Sklep Evropske centralne banke z dne 17. november 2005 o razdelitvi prihodka Evropske centralne banke od evro bankovcev v obtoku NCB sodelujočih držav članic (ECB/2005/11), Uradni list EU, L 311, 26.11.2005, str. 41-44.

¹¹ Transevropski avtomatizirani sistem bruto poravnave v realnem času 2 (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system 2)

predstavlja neto terjatev ali obveznost Banke nasproti ostalim članicam ESCB, ki so vključene v TARGET.

Saldi znotraj Evrosistema, ki izhajajo iz razporeditve evro bankovcev znotraj Evrosistema, so vključeni v neto znesku v postavko sredstev 'Neto terjatve iz naslova razdelitve bankovcev znotraj Evrosistema' (glej 'Bankovci v obtoku' v Računovodskih politikah).

Prepoznavanje prihodkov

Prihodki in odhodki so prepoznani v poslovnem letu, v katerem so zasluženi oziroma povzročeni. Realizirani prihodki in odhodki se evidentirajo v izkazu poslovnega izida.

Prihodki iz naslova začetnega vrednotenja sredstev in obveznosti v tuji valuti (vključno z zlatom) na datum, ko je Banka postala članica Evrosistema, se obravnavajo ločeno od nerealiziranih prihodkov vrednotenja, ki so nastali po tem datumu, ter so vključeni v izkaz poslovnega izida.

Od pričetka leta 2007 se tečajno in cenovno vrednotenje v skladu z Računovodsko smernico izvaja četrtno. Neto nerealizirani prihodki vrednotenja, ki izvirajo iz obdobja pred prevzemom evra, so ločeni od nerealiziranih prihodkov vrednotenja po tem datumu. Obravnavajo se kot revalorizacijske rezerve 'iz obdobja pred prevzemom evra' ter so vključeni v postavko obveznosti 'Rezerve'.

Ob koncu leta se nerealizirani prihodki ne prepoznajo kot prihodki v izkazu poslovnega izida, ampak se evidentirajo na računih vrednotenja na strani obveznosti bilance stanja.

Nerealizirani odhodki se prenašajo v izkaz poslovnega izida v primeru, če presežejo predhodno evidentirane prihodke vrednotenja, izkazane na pripadajočih računih vrednotenja. Ti odhodki se ne stornirajo zoper prihodnje nerealizirane prihodke v naslednjih letih. Nerealizirani prihodki in odhodki od vrednostnih papirjev in pozicij v tuji valuti se evidentirajo po posameznih vrednostnih papirjih in po posameznih valutah. Netiranje ni dovoljeno.

Premije in diskonti od kupljenih vrednostnih papirjev se izračunavajo in prikazujejo kot del obrestnega prihodka in se amortizirajo preko preostalega obdobja do dospelosti vrednostnega papirja z uporabo metode notranje stopnje donosa.

Stroški transakcij

Pri zlatu, tujih valutah in vrednostnih papirjih se z namenom ugotavljanja nabavne vrednosti prodanih pozicij ter izračuna učinkov tečajev in cen dnevno uporablja metoda povprečnega stroška, kot je opredeljena v Računovodski smernici.

V primeru neto nakupa valute (ali zlata) se povprečni nabavni strošek dnevnega nakupa po posameznih valutah doda poziciji preteklega dneva, da se pridobi novo tehtano povprečje posameznega tečaja (ali cene zlata). V primeru neto prodaje se izračuna realizirani rezultat na podlagi povprečnega nabavnega stroška predhodnega dne za posamezno pozicijo tuje valute.

Prihodki in odhodki od prodaje vrednostnih papirjev se izračunajo na podlagi tehtane povprečne cene posameznega vrednostnega papirja.

Tržne cene in tečaji, uporabljeni v otvoritveni bilanci stanja na dan 1. januar 2007, so predstavljali začetne povprečne stroške sredstev in obveznosti Banke. V primeru pozicij v tuji valuti in zlata so se kot začetni stroški upoštevali tečaji, veljavni 1. januarja 2007, kot jih je sporočila ECB. Začetne povprečne cene portfelja vrednostnih papirjev so predstavljale cene vrednostnih papirjev na dan 31. december 2006, ki so služile kot izhodišče za amortizacijo premije in diskonta ter izračun realiziranih prihodkov in odhodkov v primeru njihove prodaje.

Izvedeni finančni instrumenti

Terminski deli valutnih zamenjav se izkazujejo v zabilančni evidenci in so vključeni v neto pozicijo tuje valute z namenom izračuna povprečnega stroška valut ter pozitivnih in negativnih tečajnih razlik. Prihodki in odhodki od terminskih delov se prepoznajo in obravnavajo podobno kot pri bilančnih instrumentih. Nerealizirani prihodki vrednotenja se ne prepoznajo kot prihodek, ampak se prenesejo na račune vrednotenja. Nerealizirani odhodki vrednotenja se izkažejo v izkazu poslovnega izida, če presežejo predhodno ugotovljene prihodke vrednotenja, evidentirane na računih vrednotenja.

Nerealizirani prihodki/odhodki vrednotenja terminskih delov valutnih zamenjav se evidentirajo od datuma sklenitve posla do datuma poravnave med 'Druga sredstva/obveznosti'.

Zaradi preračuna promptnih in terminskih zneskov v tujih valutah v evro po enakem tečaju valutne zamenjave ne vplivajo na izkaz poslovnega izida oziroma na račune vrednotenja na strani obveznosti.

Dogodki po datumu bilance stanja

Sredstva in obveznosti so prilagojeni za dogodke, ki se pojavijo med datumom letne bilance stanja in datumom, na katerega Svet Banke Slovenije potrdi računovodske izkaze, če ti dogodki pomembneje vplivajo na stanje sredstev in obveznosti na datum bilance stanja.

1. januarja 2009 je Slovaška uvedla evro kot novo zakonito plačilno sredstvo in vplačala svoj delež kapitala ECB v celoti. Poleg tega je bila s 1. januarjem 2009 v skladu s Statutom izvedena redna petletna uskladitev ESCB ključev za vpis kapitala. Posledično se je delež Banke v celotnem vplačanem kapitalu ECB s 1. januarjem 2009 povečal z 0,458% na 0,471%.

Izkaz denarnih tokov

Ob upoštevanju vloge Banke kot centralne banke objava izkaza denarnih tokov uporabnikom računovodskih izkazov ne bi zagotovila ustrezne dodatne informacije. Posledično izkaz denarnih tokov ni vključen v računovodske izkaze.

Obdavčitev

Banka ni zavezana plačilu davka na dobiček v Sloveniji.

Razdelitev presežka / pokrivanje primanjkljaja

V skladu z Zakonom o Banki Slovenije se presežek prihodkov nad odhodki razporedi v splošne rezerve in proračun Republike Slovenije. Nerealizirani prihodki iz naslova sprememb tečajev in cen se v celoti prenesejo na račune vrednotenja in niso vključeni v neto finančni rezultat, ki je namenjen delitvi. Računi vrednotenja se lahko uporabijo izključno za pokrivanje primanjkljaja, ki je posledica nerealiziranih odhodkov iz naslova tečajnih in cenovnih gibanj.

Primanjkljaj prihodkov nad odhodki pokriva Banka iz splošnih rezerv. V kolikor je primanjkljaj posledica nerealiziranih tečajnih in cenovnih sprememb, se za kritje primanjkljaja uporabijo za te namene oblikovane posebne rezerve. Sredstva za pokrivanje primanjkljaja prihodkov nad odhodki, ki ga ni mogoče pokriti iz splošnih rezerv, se zagotovijo iz proračuna Republike Slovenije.

Revidiranje računovodskih izkazov

Računovodske izkaze je revidiralo podjetje Deloitte revizija d.o.o., Ljubljana, ki je bilo imenovano za zunanjega revizorja Banke za poslovna leta 2006 do 2008.

Bilanca stanja na dan 31. december 2008

AKTIVA (v tisoč evrih)		31.12. 2008	31.12.2007
1	Zlato in terjatve v zlatu	63.611	58.262
2	Terjatve do nerezidentov evroobmočja v tuji valuti	618.103	657.258
2.1	Terjatve do MDS	41.711	25.663
2.2	Računi pri bankah in naložbe v vrednostne papirje, tuja posojila in druge terjatve do tujine	576.392	631.595
3	Terjatve do rezidentov evroobmočja v tuji valuti	261.599	498.029
4	Terjatve do nerezidentov evroobmočja v evrih	1.139.981	1.082.740
4.1	Računi pri bankah, naložbe v vrednostne papirje in posojila	1.139.981	1.082.740
4.2	Terjatve iz naslova posojil v skladu z ERM II	-	-
5	Posojila kreditnim institucijam evroobmočja iz naslova denarne politike	1.197.600	156.036
5.1	Operacije glavnega refinanciranja	133.600	80.000
5.2	Operacije dolgoročnega refinanciranja	1.064.000	76.036
5.3	Povratne operacije finega uravnavanja	-	-
5.4	Strukturne povratne operacije	-	-
5.5	Odprta ponudba mejnega posojanja	-	-
5.6	Posojila povezana s pozivi h kritju	-	-
6	Druge terjatve do kreditnih institucij evroobmočja v evrih	635.778	971.625
7	Vrednostni papirji rezidentov evroobmočja v evrih	2.441.529	2.103.187
8	Javni dolg v evrih	-	-
9	Terjatve znotraj Evrosistema	2.650.923	2.576.384
9.1	Udeležba v ECB	55.098	55.098
9.2	Prenesene devizne rezerve	183.995	183.995
9.3	Terjatve v povezavi z zadolžnicami za kritje izdaje dolžniških certifikatov ECB*	-	-
9.4	Neto terjatve iz naslova razdelitve evro bankovcev znotraj Evrosistema	2.397.955	2.335.394
9.5	Druge terjatve znotraj Evrosistema (neto)	13.875	1.897
10	Neporavnane postavke	-	-
11	Druga sredstva	299.060	220.129
11.1	Kovanci evro območja	1.386	3.839
11.2	Opredmetena in neopredmetena osnovna sredstva	18.929	17.831
11.3	Ostala finančna sredstva	50.819	47.714
11.4	Učinki vrednotenja zabilančnih instrumentov	0	1.673
11.5	Aktivne časovne razmejitev	77.356	63.936
11.6	Razno	150.568	85.137
12	Primanjkljaj prihodkov nad odhodki tekočega leta	29.719	36.443
Skupaj aktiva		9.337.903	8.360.095

* Samo postavka bilance stanja ECB

PASIVA (v tisoč evrih)	31.12. 2008	31.12.2007
1 Bankovci v obtoku	3.215.097	2.899.978
2 Obveznosti do kreditnih institucij evroobmočja iz naslova denarne politike	984.410	356.069
2.1 Vpogledne vloge	402.710	334.869
2.2 Odprta ponudba mejnega deponiranja	581.700	16.200
2.3 Vezane vloge bank	-	5.000
2.4 Povratne operacije finega uravnavanja	-	-
2.5 Vloge povezane s pozivi h kritju	-	-
3 Druge obveznosti do kreditnih institucij v evrih	9.646	52.846
4 Izdani dolžniški certifikati	-	-
5 Obveznosti do drugih rezidentov evroobmočja v evrih	309.292	392.355
5.1 Obveznosti do države	267.728	341.251
5.2 Ostale obveznosti	41.565	51.103
6 Obveznosti do nerezidentov evroobmočja v evrih	33.456	69.584
7 Obveznosti do rezidentov evroobmočja v tuji valuti	71.543	65.679
8 Obveznosti do nerezidentov evroobmočja v tuji valuti	-	-
8.1 Vpogledne in vezane vloge	-	-
8.2 Obveznosti iz naslova posojil v skladu z ERM II	-	-
9 Protipostavka dodeljenih SDR	28.096	27.313
10 Obveznosti znotraj Evrosistema	3.569.815	3.490.619
10.1 Obveznosti, ustrezne prenesenim deviznim rezervam*	-	-
10.2 Obveznosti v povezavi z zadolžnicami za kritje izdaje dolžniških certifikatov ECB	-	-
10.3 Neto obveznosti iz naslova razdelitve evro bankovcev znotraj Evrosistema	-	-
10.4 Druge obveznosti znotraj Evrosistema (neto)	3.569.815	3.490.619
11 Neporavnane postavke	-	-
12 Druge obveznosti	201.893	157.714
12.1 Učinki vrednotenja zabilančnih instrumentov	12.628	-
12.2 Pasivne časovne razmejitve	13.061	22.044
12.3 Razno	176.204	135.670
13 Rezervacije	62.007	30.413
14 Računi vrednotenja	100.830	17.657
15 Kapital in rezerve	751.818	799.867
15.1 Kapital	8.346	8.346
15.2 Rezerve	743.472	791.521
16 Presežek prihodkov nad odhodki tekočega leta	-	-
Skupaj pasiva	9.337.903	8.360.095

* Samo postavka bilance stanja ECB

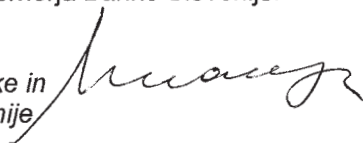
Izkaz poslovnega izida za leto, ki se je končalo 31. decembra 2008

V tisoč evrih	2008	2007
1.1 Obrestni prihodki	313.561	268.702
1.2 Obrestni odhodki	-195.199	-169.937
1 Neto obrestni prihodki (odhodki)	118.362	98.765
2.1 Realizirani prihodki /odhodki iz finančnih sredstev	2.812	5.055
2.2 Zmanjšanje knjigovodske vrednosti finančnih sredstev in pozicij	-119.054	-120.731
2.3 Prenos v / sprostitev rezervacije za tečajna, cenovna in druga operativna tveganja	-7.219	-15.300
2 Neto rezultat iz finančnih sredstev, zmanjšanja knjigovodske vrednosti in rezervacij za tveganja	-123.461	-130.976
3.1 Prihodki od provizij	11.845	7.317
3.2 Odhodki od provizij	-1.645	-1.192
3 Neto prihodki od provizij	10.200	6.125
4 Prihodki od lastniških vrednostnih papirjev in udeležb	6.436	404
5 Neto rezultat združevanja denarnih prihodkov	-17.937	1.897
6 Drugi prihodki	6.803	17.350
Skupaj neto prihodki	404	-6.436
7.1 Stroški dela	-17.899	-17.706
7.2 Drugi splošni stroški	-7.655	-8.219
7.3 Amortizacija	-2.187	-2.043
7.4 Stroški tiskanja bankovcev	-1.582	-1.565
7.5 Drugi stroški	-800	-476
7 Skupaj stroški poslovanja	-30.123	-30.007
8 Primanjkljaj prihodkov nad odhodki tekočega leta	-29.719	-36.443

Pojasnila na straneh 14 do 32 so sestavni del računovodskih izkazov.

Nerevidirani računovodski izkazi so bili 17. februarja 2009 potrjeni s strani Sveta Banke Slovenije, revidirani računovodski izkazi pa so bili s strani Sveta Banke Slovenije potrjeni 17. marca 2009 in podpisani s strani Guvernerja Banke Slovenije:

Dr. Marko Kranjec
predsednik Sveta Banke in
guverner Banke Slovenije

V skladu z 49. členom Zakona o Banki Slovenije, Banka z računovodskimi izkazi seznani Državni zbor Republike Slovenije.

Pojasnila k bilanci stanja

Sredstva

1. Zlato in terjatve v zlatu

Z izjemo zaloge zlata v Banki, imetje Banke v zlatu predstavljajo depoziti pri tujih bankah. V letnem obračunu je zlato vrednoteno na osnovi cene unče zlata (ozf) v evrih, ki izhaja iz cene zlata v ameriških dolarjih na londonski borzi na dan 31. december 2008. Ta cena, ki jo je sporočila ECB, znaša 621,542 EUR za unčo zlata, v primerjavi z 568,236 EUR na 31. december 2007. Nerealizirani prihodki vrednotenja v višini 14,2 mio EUR (od tega 8,8 mio EUR iz leta 2007 in 5,5 mio EUR iz leta 2008) so izkazani v postavki obveznosti bilance stanja 'Računi vrednotenja'.

	000 EUR	v unčah zlata
Stanje na dan 31. december 2007	58.262	102.229
Prodaje zlata v letu 2008 po tržni ceni	-135	-215
Realiziran prihodek pri prodaji	31	-
Vrednotenje zlata ob koncu leta 2008	5.452	-
Stanje na dan 31. december 2008	63.611	102.014

2. Terjatve do nerezidentov evroobmočja v tuji valuti

Ta postavka vključuje imetja posebnih pravic črpanja (SDR), dodeljenih s strani Mednarodnega denarnega sklada (MDS) ter terjatve v tuji valuti do nerezidentov evroobmočja, vključene v devizne rezerve Banke.

Podpostavka 2.1 'Terjatve do MDS' sestavljajo pravice črpanja v okviru rezervne pozicije in posebne pravice črpanja. Terjatve MDS obrestuje po obrestni meri, ki se izračunava tedensko.

Rezervna pozicija predstavlja razliko med kvoto Slovenije v MDS in imetji MDS v evrih pri Banki. Pozicija se običajno uporablja za financiranje plačilnobilančnega deficita v državah članicah MDS.

Posebne pravice črpanja so sredstva rezerv, ki jih je kreiral MDS in razdelil svojim članicam z namenom povečanja mednarodne likvidnosti. Uporabljajo se za transakcije med uradnimi denarnimi oblastmi. SDR je opredeljen kot košarica valut. Njegova vrednost je določena kot tehtano povprečje tečajev štirih valut (USD, GBP, JPY in EUR).

Obe terjatvi sta izkazani v bilanci stanja po tržnem tečaju 1 SDR = 1,1048 EUR (31. december 2007: 1 SDR = 1,074 EUR), ki ga je izračunala ECB konec leta za vse centralne banke Evrosistema. Na datum bilance stanja je bil tržni tečaj SDR nad povprečnim stroškom te valute, zato so bili prihodki vrednotenja v skladu z računovodskimi pravili prepoznani v postavki obveznosti bilance stanja 'Računi vrednotenja'.

	31.12.2008		31.12.2007	
	000 SDR	000 EUR	000 SDR	000 EUR
Kvota	231.700	255.982	231.700	248.846
manj EUR imetja MDS	-201.607	-222.735	-215.775	-231.742
Rezervna pozicija pri MDS	30.093	33.247	15.925	17.104
SDR	7.661	8.464	7.969	8.559
Skupaj	37.754	41.711	23.895	25.663

Podpostavka 2.2 'Računi pri bankah in naložbe v vrednostne papirje, tuja posojila in druge terjatve do tujine' vključuje sredstva v tuji valuti, naložena pri nerezidentih evroobmočja (vključno z mednarodnimi in nadnacionalnimi organizacijami). Sredstva v tuji valuti so v tej podpostavki izkazana v evrski protivrednosti, izračunani na podlagi tržnih tečajev na dan 31.12.2008.

Sestava sredstev v tuji valuti glede na vrsto naložbe:

	31.12.2008	31.12.2007
	000 EUR	000 EUR
Vpogledne vloge	996	1.180
Vezane vloge	60.191	15.828
Vrednostni papirji	515.206	614.587
Skupaj	576.392	631.595

Delitev vrednostnih papirjev po preostali dospelosti:

	31.12.2008	31.12.2007
	000 EUR	000 EUR
Do 1 leta	54.204	146.462
Od 1 do 5 let	424.347	446.980
Več kot 5 let	36.654	21.145
Skupaj	515.206	614.587

3. Terjatve do rezidentov evroobmočja v tuji valuti

Sredstva v tuji valuti, naložena pri rezidentih evroobmočja, so naložena v vpogledne in vezane vloge ter vrednostne papirje v tuji valuti. V to postavko so vključene tudi terjatve iz naslova povratnih operacij z nasprotnimi strankami Evrosistema, ki izhajajo iz programa kratkoročnega zagotavljanja dolarske likvidnosti (USD Term Auction Facility - TAF operacije). Po tem programu je ameriška

centralna banka zagotovila dolarsko likvidnost Evropski centralni banki v obliki začasnega medsebojnega valutnega dogovora (obrestne zamenjave) s ciljem ponujanja kratkoročnih finančnih sredstev v USD nasprotnim strankam v Evrosistemu. Istočasno je Evropska centralna banka sklenila transakcije valutnih zamenjav z NCB Evrosistema, ki so ta sredstva uporabila za izvajanje operacij ponudbe dolarske likvidnosti nasprotnim strankam v obliki povratnih operacij in valutnih zamenjav. Valutne zamenjave med ECB in NCB so vplivale na salde znotraj Evrosistema, izkazane v postavki 'Druge obveznosti znotraj Evrosistema'.

Sredstva v tuji valuti so izkazana v evrski protivrednosti, izračunani na podlagi tržnih tečajev na dan 31.12.2008.

Sestava sredstev v tuji valuti glede na vrsto naložbe:

	31.12.2008	31.12.2007
	000 EUR	000 EUR
Vpogledne vloge	245	242
Vezane vloge	19.169	135.163
TAF operacije	32.335	-
Vrednostni papirji	209.850	362.624
Skupaj	261.599	498.029

Delitev vrednostnih papirjev po preostali dospelosti:

	31.12.2008	31.12.2007
	000 EUR	000 EUR
Do 1 leta	69.464	173.244
Od 1 do 5 let	136.566	182.534
Več kot 5 let	3.820	6.847
Skupaj	209.850	362.624

4. Terjatve do nerezidentov evroobmočja v evrih

Sredstva v evrih, naložena pri nerezidentih evroobmočja, ki so vključena v to bilančno postavko, so naložena v vpogledne in vezane vloge ter vrednostne papirje.

Sestava sredstev v evrih glede na vrsto naložbe:

	31.12.2008	31.12.2007
	000 EUR	000 EUR
Vpogledne vloge	402	10
Vezane vloge	264.143	326.830
Vrednostni papirji	875.436	755.899
Skupaj	1.139.981	1.082.740

Delitev vrednostnih papirjev po preostali dospelosti:

	31.12.2008	31.12.2007
	000 EUR	000 EUR
Do 1 leta	195.851	182.444
Od 1 do 5 let	582.622	316.031
Več kot 5 let	96.963	257.424
Skupaj	875.436	755.899

5. Posojila bankam iz naslova monetarne politike

Ta postavka izkazuje operacije, ki jih izvaja Banka v okviru enotne denarne politike Evrosistema in odraža obseg in strukturo refinanciranja slovenskih kreditnih institucij s strani Banke.

Operacije glavnega refinanciranja so redne operacije zagotavljanja likvidnosti, ki se izvajajo s tedensko frekvenco v obliki povratnih operacij preko standardnih avkcij. V letu 2008 so se operacije glavnega refinanciranja do sredine meseca oktobra izvajale kot avkcije s spremenljivo obrestno mero z minimalno izklicno obrestno mero, od tedaj dalje pa kot avkcije s fiksno obrestno mero ob polni dodelitvi. Kot najpomembnejši instrument denarne politike imajo osrednjo vlogo pri zagotavljanju ciljev tržnih operacij Evrosistema in zagotavljajo večji del refinanciranja bančnega sektorja.

Operacije dolgoročnejšega refinanciranja so redne povratne transakcije zagotavljanja likvidnosti z dospelostjo enega, treh ali šestih mesecev. Njihov namen je zagotavljanje dodatnega dolgoročnejšega refinanciranja finančnega sektorja. V obravnavanem letu so se do sredine meseca oktobra izvajale v obliki standardnih avkcij s spremenljivo obrestno mero, od tedaj dalje pa kot avkcije s fiksno obrestno mero ob polni dodelitvi.

	31.12.2008	31.12.2007
	000 EUR	000 EUR
Operacije glavnega refinanciranja	133.600	80.000
Operacije dolgoročnega refinanciranja	1.064.000	76.036
Skupaj	1.197.600	156.036

6. Druge terjatve do kreditnih institucij evroobmočja v evrih

Ta postavka obsega terjatve do kreditnih institucij, ki niso povezane z operacijami denarne politike. Terjatve se skoraj v celoti nanašajo na vezane vloge v evrih pri kreditnih institucijah evroobmočja.

	31.12.2008	31.12.2007
	000 EUR	000 EUR
Vpogledne vloge	1.578	3.125
Vezane vloge	634.200	968.500
Skupaj	635.778	971.625

7. Vrednostni papirji rezidentov evroobmočja v evrih

Ta postavka obsega portfelj vrednostnih papirjev državnih in bančnih izdajateljev evroobmočja.

Delitev vrednostnih papirjev po preostali dospelosti:

	31.12.2008	31.12.2007
	000 EUR	000 EUR
Do 1 leta	288.507	868.289
Od 1 do 5 let	2.045.442	886.930
Več kot 5 let	107.580	347.969
Skupaj	2.441.529	2.103.187

9. Terjatve znotraj Evrosistema

Podpostavka 9.1 izkazuje udeležbo Banke v ECB. V skladu z 49.1 členom Statuta ESCB in ECB in pravnimi predpisi, ki jih je sprejel Svet ECB, je Banka 1. januarja 2007 vplačala preostalih 93% svojega vpisanega kapitala v znesku 17,1 mio EUR. Celotni znesek vplačanega kapitala z upoštevanje spremembe kapitalskega ključa 0,3194% (31.12.2006 = 0,3345%; sprememba je posledica vstopa Bolgarije in Romunije v EU s 1. januarjem 2007) znaša 18,4 mio EUR. Ključ za vpis kapitala za Slovenijo je določila Evropska komisija na podlagi števila prebivalstva in BDP ter je ostal nespremenjen do konca leta 2008.

Udeležbe sedemindvajsetih evropskih centralnih bank v kapitalu ECB na dan 31.12.2008 so sledeče:

	Ključ za vpis kapitala	Vpisani kapital v EUR	Vplačani kapital v EUR	Ključ v okviru Evrosistema
Nationale Bank van België/ Banque Nationale de Belgique	2,4708	142.334.200	142.334.200	3,5451
Central Bank of Cyprus	0,1249	7.195.055	7.195.055	0,1792
Deutsche Bundesbank	20,5211	1.182.149.240	1.182.149.240	29,4436
Central Bank and Financial Services Authority of Ireland	0,8885	51.183.397	51.183.397	1,2748
Bank of Greece	1,8168	104.659.533	104.659.533	2,6067
Banco de España	7,5498	434.917.735	434.917.735	10,8324
Banque de France	14,3875	828.813.864	828.813.864	20,6431
Banca d'Italia	12,5297	721.792.464	721.792.464	17,9776
Banque centrale du Luxembourg	0,1575	9.073.028	9.073.028	0,2260
Central Bank of Malta/Bank Ċentrali ta' Malta	0,0622	3.583.126	3.583.126	0,0892
De Nederlandsche Bank	3,8937	224.302.523	224.302.523	5,5867
Oesterreichische Nationalbank	2,0159	116.128.992	116.128.992	2,8924
Banco de Portugal	1,7137	98.720.300	98.720.300	2,4588
Banka Slovenije	0,3194	18.399.524	18.399.524	0,4583
Suomen Pankki-Finlands Bank	1,2448	71.708.601	71.708.601	1,7860
Skupaj centralne banke evro območja	69,6963	4.014.961.581	4.014.961.581	100,0000
Česká národní banka	1,3880	79.957.855	5.597.050	-
Danmarks Nationalbank	1,5138	87.204.756	6.104.333	-
Eesti Pank	0,1703	9.810.391	686.727	-
Latvijas Banka	0,2813	16.204.715	1.134.330	-
Lietuvos bankas	0,4178	24.068.006	1.684.760	-
Magyar Nemzeti Bank	1,3141	75.700.733	5.299.051	-
Narodowy Bank Polski	4,8748	280.820.283	19.657.420	-
Národná banka Slovenska	0,6765	38.970.814	2.727.957	-
Sveriges Riksbank	2,3313	134.298.089	9.400.866	-
Bank of England	13,9337	802.672.024	56.187.042	-
Bulgarian National Bank	0,8833	50.883.843	3.561.869	-
Banca Națională a României	2,5188	145.099.313	10.156.952	-
Skupaj centralne banke izven evro območja	30,3037	1.745.690.822	122.198.357	-
Skupaj	100,0000	5.760.652.403	4.137.159.938	-

V skladu z 49.2 členom Statuta ESCB in ECB in pravnimi predpisi, ki jih je sprejel Svet ECB, je Banka v letu 2007 vplačala 36,7 mio EUR kot prispevek na račune vrednotenja tuje valute, zlata in vrednostnih papirjev ECB ter v rezervacije ECB za tečajna in obrestna tveganja ter cenovna tveganja pri zlatu. Plačilo je bilo izvedeno v dveh delih. Kot rezultat razlike med evrsko protivrednostjo prenesenih deviznih rezerv na ECB po tekočih tečajih in terjatvijo Banke iz tega naslova v skladu z njenim ključem za vpis kapitala (izkazano v podpostavki aktive 9.2) se je 3. januarja 2007 znesek v višini 7,6 mio EUR uporabil kot vnaprejšnji prispevek v rezerve, rezervacije ter rezervacije, enakovredne rezervam ECB. Preostali prispevek je Banka vplačala po potrditvi Računovodskih izkazov ECB za leto 2006 s strani Sveta ECB v marcu 2007.

	31.12.2007
	000 EUR
Prispevek k računom vrednotenja	
- vplačilo 3. januarja 2007	7.647
- vplačilo 12. marca 2007	18.105
Prispevek k rezervacijam	
- vplačilo 12. marca 2007	10.947
Skupaj	36.699

Podpostavka 9.2 vsebuje terjatev Banke, denominirano v evrih, ki izhaja iz prenesenih deviznih rezerv na ECB. V skladu s 30.1 členom Statuta ESCB in ECB je Banka 2. in 3. januarja 2007 prenesla del svojih deviznih rezerv na ECB s skupno evrsko protivrednostjo 191,6 mio EUR (15% v zlatu in 85% v USD). Terjatev Banke v skladu s ključem za vpis kapitala znaša 184,0 mio EUR. Razlika se je evidentirala kot vnaprejšnji prispevek v rezerve, rezervacije in rezervacije, enakovredne rezervam ECB. Glede na to, da je zlato neobrestovano, se skupna terjatev obrestuje po 85% zadnje razpoložljive mejne obrestne mere operacij glavnega refinanciranja.

Podpostavka 9.4 'Neto terjatve iz naslova razdelitve evro bankovcev znotraj Evrosistema' izkazuje terjatve in obveznosti Banke do Evrosistema iz naslova razdelitve evro bankovcev znotraj Evrosistema, ki izhaja iz uporabe ključa za razdelitev bankovcev (glej 'Bankovci v obtoku' in 'Saldi znotraj Evrosistema' v Računovodskih politikah)¹². Neto terjatev je ob upoštevanju prilagoditve kot rezultata smoothing mehanizma, ki zmanjšuje obrestovano terjatev za kompenzacijski znesek v višini 1.351,0 mio EUR (2007: 1.566,8 mio EUR), obrestovana po mejni obrestni meri operacij glavnega refinanciranja.

Podpostavka 9.5 'Druge terjatve znotraj Evrosistema (neto)' vsebuje terjatev iz naslova razdelitve denarnega prihodka nacionalnim centralnim bankam (glej postavko 5 izkaza poslovnega izida 'Neto rezultat združevanja denarnih prihodkov') ter terjatev iz naslova delne razdelitve prihodka ECB od evro bankovcev v obtoku (glej postavko 4 izkaza poslovnega izida 'Prihodki od lastniških vrednostnih papirjev in udeležb').

11. Druga sredstva

Banka izkazuje v podpostavki 11.1 'Kovanci evroobmočja' imetja kovancev, ki jih izdaja Republika Slovenija.

¹² V skladu z računovodskimi predpisi v Evrosistemu glede izdajanja evro bankovcev je 8% celotne vrednosti evro bankovcev v obtoku dodeljenih ECB na mesečni osnovi. Preostalih 92% vrednosti evro bankovcev v obtoku se prav tako mesečno razporedi med NCB, s čimer vsaka NCB izkazuje v svoji bilanci stanja delež evro bankovcev, ki ustreza njenemu vplačanemu deležu v kapitalu ECB. Razlika med vrednostjo evro bankovcev dodeljenih NCB v skladu z omenjenim računovodskim predpisom in vrednostjo evro bankovcev, danih v obtok, se evidentira kot 'Neto terjatev/obveznost iz naslova razdelitve evro bankovcev znotraj Evrosistema'.

Podpostavka 11.2 'Opredmetena in neopredmetena osnovna sredstva' vsebuje zemljišča in zgradbe, strojno in programsko opremo, pohištvo in drugo opremo.

	Zemljišča in zgradbe	Računalniki in oprema	Skupaj
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Nabavna ali ocenjena vrednost			
31. december 2007	15.869	18.800	34.669
Nabave	1.646	1.700	3.345
Prodaje	-31	-2.210	-2.241
31. december 2008	17.484	18.290	35.773
Odpisana vrednost			
31. december 2007	3.051	13.787	16.838
Prodaje	-7	-2.202	-2.209
Strošek amortizacije	132	2.083	2.215
31. december 2008	3.176	13.668	16.844
Neodpisana vrednost:			
31. december 2008	12.818	5.013	17.831
31. december 2007	14.308	4.622	18.929

V stanje zemljišč in zgradb na dan 31. december 2008 so vključene tudi naložbe v nepremičnine v Republiki Avstriji v višini 5,8 mio EUR (2007: 5,8 mio EUR).

Podpostavka 11.3 'Ostala finančna sredstva' vsebuje udeležbo Banke v mednarodnih finančnih institucijah in druga finančna sredstva.

Podpostavka 11.4 'Učinki vrednotenja zabilančnih instrumentov' zajema pozitiven učinek vrednotenja, ki se nanaša na terminski del valutnih zamenjav, ki so evidentirani na zabilančnih računih.

Podpostavka 11.5 'Aktivne časovne razmejitev' obsega razmejene prihodke na dan 31.12.2008. Ti se v glavnem nanašajo na obresti, natečene v obravnavanem letu in zapadle v plačilo v prihodnjem poslovnem letu, iz naslova prenesenih deviznih rezerv na ECB, neto terjatve iz razporeditve evro bankovcev znotraj Evrosistema, vezanih vlog in vrednostnih papirjev.

Podpostavka 11.6 'Razno' vključuje skrbniška in druga sredstva.

Obveznosti

1. Bankovci v obtoku

Ta postavka predstavlja delež Banke v celotni vrednosti evro bankovcev v obtoku (glej 'Bankovci v obtoku' v v Računovodskih politikah).

Celotna vrednost evro bankovcev, ki jih izdajajo centralne banke Evrosistema, se porazdeli med banke na zadnji delovni dan vsakega meseca v skladu s ključem za razdelitev bankovcev (glej Računovodske politike). V skladu s ključem za razdelitev bankovcev, veljavnim na 31. december 2008, Banki Slovenije pripada 0,4215% (2007: 0,4225%) delež vrednosti vseh evro bankovcev v obtoku. Tekom leta 2008 je skupna vrednost bankovcev v obtoku v Evrosistemu porasla od 676.677 mio EUR na 762.921 mio EUR. Po ključu za razdelitev bankovcev Banka izkazuje konec leta 2008 znesek evro bankovcev v obtoku v višini 3.215,1 mio EUR (2007: 2.858,8 mio EUR). Vrednost evro bankovcev, ki jih je Banka dejansko dala v obtok, znaša 817,1 mio EUR (2007: 523,4 mio EUR).

Glede na to, da je ta vrednost manjša kot dodeljeni znesek, se razlika v višini 2.398,0 mio EUR (2007: 2.335,4 mio EUR) izkazuje v podpostavki sredstev bilance stanja 9.4 'Neto terjatve iz naslova razdelitve evro bankovcev znotraj Evrosistema'.

V letu 2007 kot letu uvedbe evra so se med bankovce v obtoku uvrščali tudi bankovci, denominirani v slovenskih tolarjih, ki so s prevzemom evra prenehali veljati kot zakonito plačilno sredstvo. S 1. januarjem 2008 so bili ti bankovci prerazporejeni v postavko obveznosti bilance stanja 12 'Druge obveznosti'.

	31.12.2008	31.12.2007
	000 EUR	000 EUR
Evro bankovci		
EUR 5	-1.146	4.005
EUR 10	46.698	29.674
EUR 20	1.299.113	768.905
EUR 50	-851.782	-406.415
EUR 100	-45.411	25.391
EUR 200	-38.934	-8.891
EUR 500	408.605	110.729
Skupaj evro bankovci v obtoku pri BS	817.142	523.398
Terjatve iz prilagoditev – CSM	2.677.603	2.584.130
Obveznosti iz prilagoditev – ECB izdaja	-279.648	-248.736
Skupaj evro bankovci	3.215.097	2.858.791
Bankovci v SIT	-	41.187
Skupaj	3.215.097	2.899.978

2. Obveznosti do bank iz naslova monetarne politike

Te obrestonosne obveznosti se nanašajo na denarno politiko, ki jo izvaja Banka v imenu ESCB.

Podpostavka 2.1 'Vpogledne vloge' zajema vloge kreditnih institucij, ki se uporabljajo za izpolnjevanje zahteve po minimalni obvezni rezervi ter za poravnavo plačil. Najpomembnejši kriterij za uvrstitev takih vlog v to podpostavko je, da je določena nasprotna stranka vključena na seznam institucij, za katere veljajo določbe izpolnjevanja obvezne rezerve v Evrosistemu. Izpolnjevanje obvezne rezerve mora biti doseženo v povprečni višini preko obdobja izpolnjevanja obvezne rezerve v skladu z urnikom, ki ga objavi ECB. Sredstva obveznih rezerv bank se obrestujejo na dnevni osnovi po veljavni obrestni meri operacij glavnega refinanciranja v Evrosistemu.

Podpostavka 2.2 'Odprta ponudba mejnega deponiranja' vključuje vloge čez noč, ki jih slovenske nasprotnne stranke naložijo pri Banki po vnaprej določeni obrestni meri.

Podpostavka 2.3 'Vezane vloge bank' zajemajo vloge pri Banki z namenom umika likvidnosti v povezavi z operacijami finega uravnavanja Evrosistema.

	31.12.2008	31.12.2007
	000 EUR	000 EUR
Vpogledne vloge	402.710	334.869
Odporna ponudba mejnega deponiranja	581.700	16.200
Vezane vloge bank	-	5.000
Skupaj	984.410	356.069

3. Druge obveznosti do kreditnih institucij v evrih

Ta bilančna postavka zajema druge račune kreditnih institucij, ki niso povezane z operacijami denarne politike.

5. Obveznosti do drugih rezidentov evroobmočja v evrih

Podpostavka 5.1 'Obveznosti do države' vsebuje vpogledne in vezane vloge ter posebne vloge države v evrih. Vloge drugih javnih institucij obsegajo stanja na računih občin.

Podpostavka 5.2 'Druge obveznosti' med drugim vključuje račune strank borznoposredniških družb in vezano vlogo jamstvenega sklada KDD.

6. Obveznosti do nerezidentov evroobmočja v evrih

Bilančna postavka 'Obveznosti do nerezidentov evroobmočja v evrih' vsebuje evrske vloge mednarodnih in nadsacionalnih organizacij ter centralnih bank izven Evrosistema. V to bilančno postavko je vključen tudi račun MDS št. 2.

7. Obveznosti do rezidentov evroobmočja v tuji valuti

Ta postavka zajema vpogledne in vezane vloge ter posebna sredstva države v tuji valuti.

9. Protipostavka dodeljenih SDR

Protipostavka dodeljenih SDR s strani MDS predstavlja dodeljene SDR Republiki Sloveniji kot posledica njenega članstva v MDS. Obveznost konec leta 2008 je prikazana v bilanci stanja na osnovi tržnega tečaja 1 SDR = 1,1048 EUR (31. december 2007: 1 SDR = 1,074 EUR), ki ga je izračunala ECB konec leta za vse centralne banke Evrosistema. Povečanje zneska te obveznosti v letu 2008 je izključno posledica učinka vrednotenja, t.j. deprecije evra nasproti SDR.

10. Obveznosti znotraj Evrosistema

Podpostavka 10.4 'Druge obveznosti znotraj Evrosistema (neto)' vključuje neto TARGET2 pozicijo, ki izhaja iz čezmejnih transakcij z drugimi nacionalnimi centralnimi bankami ESCB in ECB preko sistema TARGET2. Ta pozicija se obrestuje po zadnji razpoložljivi mejni obrestni meri operacij glavnega refinanciranja. Poravnava obresti se izvaja mesečno na drugi delovni dan po koncu meseca, na katerega se obresti nanašajo. Oblikovanje te obveznosti odraža odlive sredstev od domačih kreditnih institucij v druge države evroobmočja. Ta sredstva izvirajo iz postopnega zmanjševanja vlog kreditnih institucij pri Banki Slovenije po vstopu v EMU 1. januarja 2007.

12. Ostale obveznosti

Podpostavka 12.2 'Pasivne časovne razmejitve' vključuje razmejene odhodke na dan 31.12.2008, ki se v glavnem nanašajo na obrestne odhodke, natečene v obravnavanem letu, ki dospejo v plačilo v naslednjem poslovnem letu. Ti obrestni odhodki so obračunani na TARGET2 pozicijo Banke, depozite iz naslova izpolnjevanja minimalnega zneska obveznih rezerv ter na vezane vloge države.

Podpostavka 12.3 'Razno' se nanaša v glavnem na obveznosti iz naslova skrbniških poslov ter znesek tolaških bankovcev v obtoku (glej postavko obveznosti bilance stanja 'Bankovci v obtoku').

13. Rezervacije

	31.12.2008	31.12.2007
	000 EUR	000 EUR
Rezervacije za zaposlene in za znana tveganja	15.684	15.113
Rezervacije za splošna tveganja	20.037	15.300
Rezervacije iz naslova operacij denarne politike	26.286	-
Skupaj	62.007	30.413

Rezervacije za zaposlene in za znana tveganja

Rezervacije za zaposlene vključujejo rezervacije za odpravnine in jubilejne nagrade in so izračunane v skladu z MRS 19 – Povračila zaposlencev na osnovi aktuarskih predpostavk po stanju na dan 31.12.2006. Slednje povzemajo določbe Kolektivne pogodbe Banke Slovenije, predvideno rast plač, fluktuacijo ter obrestno mero za diskontiranje prihodnjih obveznosti v višini 4,7%, določeno na podlagi 10-letnih podjetniških obveznic z visoko boniteto v evroobmočju. Ocenjujemo, da po stanju na dan 31.12.2008 sprememba višine rezervacij za zaposlene ni potrebna.

Rezervacije za znana tveganja se v glavnem nanašajo na potencialne obveznosti Banke do varčevalcev hranilno-kreditnih služb in do zaposlenih iz delovnopравnih sporov. Skupno zmanjšanje znaša 0,6 mio EUR.

Rezervacije za splošna tveganja

Glede na izpostavljenost Banke obrestnim tveganjem so bile oblikovane in potrjene s strani Sveta Banke rezervacije za pokrivanje bodočih nerealiziranih odhodkov iz naslova sprememb obrestnih mer v višini 15,3 mio EUR v letu 2007 ter 4,7 mio EUR v letu 2008, z namenom ohranitve realne vrednosti premoženja in zmanjšanja znatnejših gibanj finančnega rezultata, ki bi bil posledica sprememb obrestnih mer. Znesek za leto 2008 predstavlja Value-at-Risk (VaR) pri stopnji zaupanja 95% na mesečni ravni za del izpostavljenosti zabilančne pozicije. Rezervacije se bodo dopolnjevale v naslednjih letih na osnovi vsakokratne ocene Banke glede njene bodoče izpostavljenosti obrestnemu tveganju do višine, ki predstavlja Value-at-Risk (VaR) pri stopnji zaupanja 95% na letni ravni.

Rezervacije iz naslova operacij denarne politike

V skladu s splošno sprejetim računovodskim načelom previdnosti se je Svet ECB odločil oblikovati sklad v višini 5.736 mio EUR zaradi potencialnih tveganj pri izvajanju operacij denarne politike. V skladu s členom 32.4 Statuta bodo ta sklad financirale vse NCB sodelujočih držav članic sorazmerno z njihovimi deleži v vpisanem kapitalu ECB, veljavnimi v letu 2008.

Kot rezultat zgoraj navedenega je bila oblikovana rezervacija v višini 26,3 mio EUR, ki ustreza 0,45827% celotnega zneska rezervacije.

14. Računi vrednotenja

V tej bilančni postavki je izkazana pozitivna razlika med tržno ceno in povprečnim nabavnim stroškom pri zlatu, neto pozicijah tujih valut in portfelju vrednostnih papirjev.

V primeru vrednotenja vrednostnih papirjev je prihodek v višini 51,1 mio EUR posledica vrednotenja portfelja, denominiranega v EUR (2007: 0,2 mio EUR), 19,4 mio EUR od portfelja v USD (2007: 7,4 mio EUR), 3,8 mio EUR od portfelja v GBP (2007: 1,3 mio EUR) ter 2,2 mio EUR od vrednostnih papirjev, denominiranih v AUD.

V primeru valutnih pozicij je prihodek v višini 7,8 mio EUR posledica vrednotenja valutne pozicije v USD ter 2,0 mio EUR od vrednotenja CHF pozicije.

Povprečna nabavna vrednost zlata je konec leta 2008 znašala 482,688 EUR za unčo (2007: 482,688), medtem ko je bila tržna cena enaka 621,542 EUR za unčo (2007: 568,236). Tržna cena zlata torej presega njegovo nabavno ceno, kar je imelo za posledico prihodke vrednotenja v višini 14,2 mio EUR (2007: 8,8 mio EUR).

Na dan 1. januar 2007 so računi vrednotenja izkazovali stanje nič. Neto nerealizirani prihodki vrednotenja zlata, tujih valut in vrednostnih papirjev, obračunani v obdobjih pred uvedbo evra, so bili preko delitve rezultata v posameznih letih preneseni v posebne rezerve Banke.

	31.12.2008	31.12.2007
	000 EUR	000 EUR
Vrednotenje vrednostnih papirjev	76.604	8.893
- vrednostni papirji v tuji valuti (postavka aktive 2 in 3)	25.501	8.647
- vrednostni papirji v evrih (postavka aktive 4 in 7)	51.103	246
Tečajne razlike	10.011	1
Vrednotenje zlata	14.215	8.763
Skupaj	100.830	17.657

15. Kapital in rezerve

V skladu s 5. členom Zakona o Banki Slovenije je bil osnovni kapital Banke oblikovan iz dela splošnih rezerv v višini 8,3 mio EUR v letu 2002. Osnovni kapital Banke Slovenije se lahko poveča iz oblikovanih splošnih rezerv v višini, ki jo določi Svet Banke Slovenije.

Rezerve Banke so sestavljene iz splošnih rezerv in posebnih rezerv. Splošne rezerve služijo pokrivanju splošnih tveganj, povezanih z delovanjem Banke. Posebne rezerve so namenjene pokrivanju tečajnih in cenovnih tveganj. Posebne rezerve so enake znesku nerealiziranega prihodka, ki je bil posledica sprememb tečajev in cen do konca leta 2006. Valorizacijske rezerve so bile oblikovane iz nerealiziranih prihodkov, ki izhajajo iz cinitve nepremičnin v Avstriji, ki jo je izvedel neodvisni zunanji licencirani cenilec.

	31.12.2008	31.12.2007
	000 EUR	000 EUR
Sestava rezerv:		
Osnovni kapital BS	8.346	8.346
Splošne rezerve	313.733	278.875
Posebne rezerve za tečajne razlike	380.718	463.638
Posebne rezerve za cenovna tveganja (vrednostni papirji)	-	-
Posebne rezerve za cenovna tveganja (zlato)	43.236	43.236
Valorizacijske rezerve	5.785	5.772
Skupaj	751.818	799.867

Pojasnila k zabilančnim postavkam

Valutne zamenjave

Na dan 31. december 2008 je termska valutna pozicija, ki izhaja iz transakcij valutnih zamenjav EUR/tuje valute, znašala 546,0 mio EUR (2007: 202,9 mio EUR).

Termske obveznosti do ECB na dan 31. december 2008 izhajajo iz programa kratkoročnega zagotavljanja likvidnosti v USD (USD TAF operacije) v dogovoru z ameriško centralno banko (glej pojasnilo k postavki aktive bilance stanja 'Terjatve do rezidentov evroobmočja v tuji valuti').

Zabilančne postavke vključujejo tudi termske obveznosti do ECB in termske terjatve do slovenskih nasprotnih strank na dan 31. december 2008, ki izhajajo iz zagotavljanja finančnih sredstev v švicarskih frankih slovenskim nasprotnim strankam. Švicarske franke je zagotovila švicarska centralna banka Evropski centralni banki v obliki poslov valutnih zamenjav. Istočasno je ECB sklenila posle valutnih zamenjav z nacionalnimi centralnimi bankami evro območja, ki so ta sredstva uporabile z namenom izvajanja operacij zagotavljanja likvidnosti v CHF nasprotnim strankam Evrosistema za evre v obliki valutnih zamenjav. Valutne zamenjave med ECB in NCB so imele za posledico spremembo v saldi znotraj Evrosistema, ki se izkazujejo v postavkah 'Druge terjatve/obveznosti znotraj Evrosistema'.

Termske terjatve in termske obveznosti v tuji valuti so bile prevrednotene po enakih tečajih, kot so bili uporabljeni za promptna imetja v tujih valutah.

	31.12.2008		31.12.2007	
	000 Tuja valuta	000 EUR	000 Tuja valuta	000 EUR
Valutne zamenjave v AUD	210.000	103.581	340.000	202.900
Valutne zamenjave v GBP	177.200	186.037	-	-
Valutne zamenjave v USD	356.800	256.377	-	-
Skupaj	-	545.995	-	202.900
Terminske obveznosti do ECB v USD (TAF)	45.000	32.335	-	-
Terminske obveznosti do ECB v CHF	143.183	96.420	-	-
Terminske terjatve do nasprotnih strank Evrosistema v CHF	143.183	96.420	-	-

Posojanje vrednostnih papirjev

Na dan 31. december 2008 je bilo po pogodbah o avtomatiziranem posojanju vrednostnih papirjev, sklenjenih z agenti, posojenih vrednostnih papirjev po tržni vrednosti v višini 1.007 mio EUR (31. december 2007: 1.490 mio EUR), ki so bili, v primeru zavarovanja, reinvestirani v obratne povratne transakcije, prvovrstne, s premoženjem krite obveznice, bančne obveznice in potrdila o vlogah.

Druge zabilančne postavke

Na dan 31. december 2008 je Banka izkazovala v zabilančni evidenci še naslednje finančne obveznosti:

- obveznost v skladu s statutom IMF o zagotovitvi valute z zamenjavo v SDR na zahtevo do višine, pri kateri so imetja Banke v SDR trikratna vrednost zneska, ki ga je prejela od IMF, kar v evrski protivrednosti na dan 31. december 2008 znaša 75,8 mio EUR;
- potencialna obveznost v znesku 159,7 mio EUR, ki ustreza deležu Banke v najvišjem znesku deviznih rezerv v višini 50 milijard EUR, ki ga lahko ECB od NCB dodatno zahteva za prenos v skladu s členom 30.1 Statuta (ustrezno deležu Banke v višini 0,3194% v vpisanem kapitalu ECB na dan 31. december 2008);
- potencialna obveznost v znesku 16,07 mio EUR, ki ustreza deležu Banke v kapitalu ECB v višini 5 milijard EUR, če bi ECB v tem znesku povečala svoj kapital v skladu s členom 28.1 Statuta (ustrezno deležu Banke v višini 0,3194% v vpisanem kapitalu ECB na dan 31. december 2008)

Pojasnila k izkazu poslovnega izida

1. Neto obrestni prihodki (odhodki)

Obrestni prihodki

Obrestni prihodki se nanašajo na obrestne prihodke od sredstev v tuji valuti in sredstev v evrih ter na obrestne prihodke od terjatev, denominiranih v evrih. Terjatve, denominirane v evrih, zajemajo instrumente denarne politike, terjatev iz naslova prenesenih deviznih rezerv na ECB ter neto terjatev, ki izhajajo iz razporeditve bankovcev znotraj Evrosistema.

	31.12.2008	31.12.2007
	000 EUR	000 EUR
Obrestni prihodki		
Zlato	161	27
Vpogledne vloge	42.339	64.684
- v tuji valuti	4.463	12.699
- v evrih	37.875	51.985
Vrednostni papirji	207.455	166.644
- v tuji valuti	45.624	53.839
- v evrih	161.831	112.805
Vloge pri MDS	436	778
Operacije denarne politike	10.928	4.599
- Operacije glavnega refinanciranja	1.688	1.629
- Operacije dolgoročnega refinanciranja	9.225	2.958
- Ostale operacije refinanciranja	16	12
Terjatve znotraj Evrosistema	48.033	31.915
- Terjatev iz naslova prenesenih deviznih rezerv na ECB	6.418	6.216
- Neto terjatev iz naslova prilagoditve bankovcev v obtoku znotraj Evrosistema	41.615	25.699
Valutne zamenjave	3.949	-
Drugi obrestni prihodki	261	55
Skupaj	313.561	268.702

Obrestni odhodki

Obrestni odhodki se nanašajo na obveznosti iz naslova računov in vlog države ter na operacije denarne politike s ciljem odvzema likvidnosti. Slednje zajemajo večinoma obračunane obresti na obvezne rezerve bank in depozite preko noči. Obrestni odhodki od instrumentov denarne politike iz obdobja pred vstopom v Evrosistem, ki so dospeli v letu 2007 (vloge čez noč, vezani kratkoročni in dolgoročni depoziti, blagajniški zapisi Banke Slovenije v domači valuti) so bili vključeni v obrestne odhodke iz naslova operacij denarne politike v letu 2007. Obrestni odhodki vključujejo tudi obresti na TARGET2 pozicijo.

	31.12.2008	31.12.2007
	000 EUR	000 EUR
Obrestni odhodki		
Vpogledne in vezane vloge	19.981	15.192
- v tuji valuti	1.993	3.350
- v evrih	17.987	11.841
Operacije denarne politike	19.029	24.389
- Obvezna rezerva	16.017	13.534
- Odprta ponudba mejnega deponiranja	2.663	128
- Vezane vloge bank	348	10.727
Obveznosti znotraj Evrosistema	148.370	128.833
- TARGET pozicija	148.370	128.833
Valutne zamenjave	7.673	1.273
Drugi obrestni odhodki	146	250
Skupaj	195.199	169.937

2. Neto rezultat iz finančnih sredstev, zmanjšanja knjigovodske vrednosti in rezervacij za tveganja

Neto prihodek, izkazan v podpostavki 'Realizirani prihodki/odhodki iz finančnih sredstev', izhaja iz prodaje zlata, valutnih pozicij in vrednostnih papirjev.

Zmanjšanja knjigovodske vrednosti finančnih sredstev in pozicij odražajo znižanje tržnih cen bilančnih postavk na dan 31. december 2008 pod povprečni strošek posameznih valut oziroma vrednostnih papirjev. Odhodek vrednotenja v letu 2008 se nanaša večinoma na vrednostne papirje v evrih (v letu 2007 tudi na valutno pozicijo v USD in v GBP).

V skladu z odločitvijo Sveta BS so bile zaradi odprtih pravnih postopkov in posledično potencialnih terjatev do Banke, povezanih s odškodninskimi tožbami oblikovane dodatne rezervacije ter hkrati sproščene rezervacije zaradi že zaključenih pravnih postopkov. Neto povečanje rezervacij za posebna tveganja znaša 2,5 mio EUR.

Prenos v rezervacije za splošna tveganja predstavlja znesek rezervacij, oblikovanih za pokrivanje bodočih nerealiziranih odhodkov iz naslova obrestnega tveganja v skladu z 49.a členom Zakona o Banki Slovenije.

	31.12.2008	31.12.2007
	000 EUR	000 EUR
Realizirani prihodki/odhodki iz finančnih sredstev		
Zlato	31	23
Valutna pozicija	-1.603	6.463
Vrednostni papirji	4.384	-1.431
Skupaj	2.812	5.055
Zmanjšanje knjigovodske vrednosti finančnih sredstev in pozicij		
Valutna pozicija	-4	-82.920
Vrednostni papirji	-119.050	-37.811
Skupaj	-119.054	-120.731
Prenos v rezervacije za splošna, tečajna, cenovna ter druga operativna tveganja		
Rezervacije za posebna tveganja	-2.482	-
Rezervacije za splošna tveganja	-4.737	-15.300
Skupaj	-7.219	-15.300
Skupaj	-123.461	-130.976

3. Neto prihodki od provizij

Provizije so večinoma prejete iz naslova opravljanja plačilnih storitev in storitev poravnave, nadzorne in regulatorne funkcije in transakcij posojanja vrednostnih papirjev. Plačane provizije se nanašajo na plačilne storitve domačih in tujih bank ter plačila poslovnim bankam za njihovo pripravljenost zagotavljanja likvidnostnih posojil ostalim bankam.

4. Prihodki od lastniških vrednostnih papirjev in udeležb

Ta postavka predstavlja dohodke iz dobičkov, ki jih je Banka prejela od deležev v mednarodnih finančnih institucijah in ECB.

V to postavko je vključen tudi znesek iz razdelitve prihodka ECB od evro bankovcev v obtoku v višini 5,5 mio EUR (glej 'Bankovci v obtoku' v Računovodskih politikah). V letu 2008 je ECB delno zadržala svoj prihodek od evro bankovcev v obtoku v skladu s sklepom Sveta ECB z namenom oblikovanja rezervacije za tečajna in obrestna tveganja ter cenovna tveganja pri zlatu. Zadržani znesek, ki ni bil dodeljen Banki, znaša 4,7 mio EUR.

5. Neto rezultat združevanja denarnih prihodkov

Denarni prihodek nacionalnih centralnih bank Evrosistema se razporedi v skladu s sklepom, ki ga je sprejel Svet ECB¹³. Znesek denarnega prihodka, ki je dodeljen posamezni NCB, je odmerjen na podlagi dejanskega letnega prihodka na označena sredstva, ki jih ima centralna banka nasproti svoji obveznostni osnovi.

¹³ Sklep Evropske centralne banke z dne 6. december 2001 o razdelitvi denarnega prihodka nacionalnih centralnih bank sodelujočih držav članic od poslovnega leta 2002 (ECB/2001/16), Uradni list EU, L 337, 20.12.2001, str. 55-61, dopolnjen s Sklepom Evropske centralne banke z dne 18. december 2003 (ECB/2003/22), Uradni list EU, L 9, 15.01.2004, str. 39 in s Sklepom Evropske centralne banke z dne 19. maj 2006 (ECB/2006/7), Uradni list EU, L 148, 02.06.2006, str. 56-60 in s Sklepom Evropske centralne banke z dne 22. november 2007 (ECB/2007/15), Uradni list EU, L 333, 19.12.2007, str. 86-88.

Denarni prihodek, ki se razporedi nacionalnim centralnim bankam, se zmanjša za vse obresti, plačane na postavke obveznostne osnove.

V primeru, da vrednost označenih sredstev centralne banke presega ali je manjše od vrednosti njene obveznostne osnove, se znesek razlike obrestuje z zadnjo razpoložljivo mejno obrestno mero operacij glavnega refinanciranja v Evrosistemu. Ob koncu vsakega poslovnega leta se denarni prihodek, ki so ga prenesle vse centralne banke, razdeli med nacionalne centralne banke v skladu z njihovimi vplačanimi deleži v kapitalu ECB. Razlika med združenim in razporejenim denarnim prihodkom posamezni NCB predstavlja neto rezultat iz naslova izračuna denarnega prihodka ter se evidentira v izkazu poslovnega izida.

V letu 2008 je razporeditev denarnega prihodka za Banko imela za rezultat neto terjatev v višini 8,3 mio EUR (2007: 1,9 mio EUR). Ta neto terjatev predstavlja razliko med zneskom denarnega prihodka Banke, plačanega v skupni sklad, v višini 117,8 mio EUR (2007: 104,5 mio EUR), ter terjatvijo Banke do skupnega sklada v višini 126,1 mio EUR (2007: 106,4 mio EUR), ki je v skladu z deležem Banke v vplačanem kapitalu ECB.

Ta postavka vključuje tudi oblikovane rezervacije v zvezi z izvajanjem operacij denarne politike (glej postavko obveznosti bilance stanja 'Rezervacije').

6. Drugi prihodki

Drugi prihodki vsebujejo prihodke od nebančnih storitev kot so najemnine, prihodki od izdanih potrdil, numizmatika in druge prihodke.

7. Stroški poslovanja

Stroški dela

Stroški dela vključujejo stroške plač in druge stroške dela skupaj s pripadajočimi davki in prispevki.

V Banki Slovenije je bilo 31. decembra 2008 zaposlenih 424 ljudi (31. december 2007: 425 zaposlenih).

Zaposleni so na podlagi pogodbe med Banko Slovenije in Sindikatom od marca 2002 vključeni v dodatno prostovoljno pokojninsko zavarovanje (DPPZ), ki je program z določenimi prispevki. V okviru stroškov dela je izkazan prispevek Banke za DPPZ v znesku 0,4 mio EUR (2007: 0,4 mio EUR).

Prejemki članov Sveta Banke Slovenije so v letu 2008 znašali skupaj 0,9 mio EUR (2007: 0,9 mio EUR).

Drugi splošni stroški

Ta postavka vključuje večinoma stroške v povezavi z vzdrževanjem zgradb in opreme, stroške najemnin, stroške službenih potovanj in izobraževanj, stroške komunikacij in energije, stroške povezane z informacijsko tehnologijo (vzdrževanje programske opreme, podpora informacijskega sistema), stroške za storitve zunanjih izvajalcev ter stroške za drobní inventar, material in druge pisarniške stroške.

Amortizacija

Amortizacija zgradb, pohištva in pisarniške opreme ter računalniške strojne in programske opreme je izvedena po sprejetih amortizacijskih stopnjah.

Stroški tiskanja bankovcev

Stroški tiskanja bankovcev večinoma vključujejo razmejene stroške proizvodnje in transporta evro bankovcev, ki jih je banka zavezana vrniti Evrosistemu iz naslova preddobave za zamenjavo valute.

Drugi stroški

Drugi stroški zajemajo prispevke Banke, davke in druge stroške poslovanja.

8. Primanjkljaj prihodkov nad odhodki tekočega leta

Banka izkazuje po Računovodski smernici, v skladu s katero se nerealizirani odhodki vrednotenja krijejo v breme finančnega rezultata, nerealizirani prihodki pa prenašajo neposredno na račune vrednotenja, primanjkljaj prihodkov nad odhodki v znesku 29,7 mio EUR (2007: 36,4 mio EUR). Primanjkljaj prihodkov nad odhodki Banka v skladu z 51. členom Zakona o Banki Slovenije pokriva iz splošnih rezerv.